



Agencja
Rynku
Rolnego

Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2014 roku

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

**Sprawozdanie z działalności
Agencji Rynku Rolnego
w 2014 roku**

Zatwierdził

Prezes Agencji Rynku Rolnego



Radosław SZATKOWSKI

Opracowano w Biurze Analiz i Programowania

Warszawa 2015

Lanusz Panitko



Mam przyjemność przekazać Państwu „Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2014 roku”.

Od 25 lat Agencja sprawnie wspiera sektor rolno-spożywczy. Realizujemy szeroki zakres działań, głównie na rzecz zrównoważenia rynku, promocji żywności i wspierania konsumpcji. Od 2014 r. wdrażane są założenia nowej unijnej perspektywy finansowej w ramach wspólnej organizacji rynków produktów rolnych.

Miniony rok był trudny dla sektora rolno-spożywczego. Wystąpienie afrykańskiego pomoru świń u dzików oraz wprowadzenie rosyjskiego embarga spowodowały zakłócenia w wywozie produktów istotnych dla naszego rolnictwa i przetwórstwa, a także konieczność dywersyfikacji i poszukiwania nowych rynków zbytu. Dla ARR oznaczało to podjęcie, w znacznie szerszym zakresie, działań na rzecz wsparcia producentów rolnych w sytuacjach kryzysowych, w szczególności na rynku owoców i warzyw, jak również prowadzenie intensywnych działań promocyjnych i informacyjnych wspomagających wymianę handlową z zagranicą. Udzielono pomocy finansowej producentom trzody chlewnej oraz producentom owoców i warzyw.

Agencja Rynku Rolnego kolejny rok aktywnie prowadziła działania promujące produkty rolno-spożywcze. Wspieraliśmy realizację 13 kampanii branżowych skierowanych na perspektywiczne rynki na trzech kontynentach. Kontynuowaliśmy promocję polskich specjalności żywnościowych poprzez umożliwienie przedsiębiorcom uczestnictwa w największych międzynarodowych targach rolno-spożywczych, m.in. pod hasłem „Polska smakuje”. Wspieraliśmy nawiązywanie i umacnianie kontaktów handlowych z partnerami zagranicznymi. Promowaliśmy produkty wysokiej jakości, regionalne, tradycyjne i ekologiczne, również w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Prowadziliśmy obsługę dziewięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych. Systematycznie upowszechnialiśmy informację rynkową wśród uczestników rynku rolno-żywnościowego.

W ramach wspierania konsumpcji kontynuowaliśmy realizację powszechnie docenianych programów – „Mleko w szkole”, w którym uczestniczyło 2,5 mln dzieci, oraz „Owoce i warzywa w szkole”, dzięki któremu 1,3 mln uczniów otrzymało bezpłatnie 57 mln porcji owoców, warzyw i soków. W celu podniesienia jakości produkcji roślinnej wspieraliśmy producentów rolnych poprzez stosowanie dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego. Wyplacaliśmy pomoc w sektorze pszczelarskim, służącą poprawie warunków produkcji i zbytu oraz jakości produktów pszczelich. Uczestniczyliśmy w realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. Do najuboższych trafiło 15 tys. ton artykułów spożywczych.

Agencja Rynku Rolnego monitorowała i kontrolowała funkcjonowanie rynków: mleka, cukru, owoców i warzyw, wina oraz tytoniu. W obszarze odnawialnych źródeł energii również wykonywaliśmy zadania monitorujące, których zakres wciąż się poszerza. Wdrażaliśmy regulacje w ramach uznawania organizacji producentów mleka i ich zrzeszeń.

Prawidłowość płatności zrealizowanych przez ARR została potwierdzona certyfikatem wydanym przez Ministerstwo Finansów oraz pozytywną oceną Najwyższej Izby Kontroli w zakresie wykonania planu finansowego w 2014 r. Kolejny audyt nadzoru Systemu Zarządzania potwierdził skuteczność jego wdrażania oraz spełnianie przez ARR międzynarodowych standardów jakości. W 2014 r. Agencja Rynku Rolnego została laureatem XX edycji konkursu „Polska Nagroda Jakości”.

Zapraszam Państwa do zapoznania się ze sprawozdaniem Agencji Rynku Rolnego za 2014 rok, prezentującym pełny zakres jej działalności.

Radosław Szatkowski

[Signature]
Prezes Agencji Rynku Rolnego

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE.....	9
1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ I WYKONAWCZĄ.....	22
1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego.....	22
1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego.....	24
1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne.....	26
2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW.....	28
2.1. Działania na rynkach rolno-żywnościowych.....	33
2.1.1. Rynek mleka i przetworów mlecznych.....	33
2.1.1.1. Mleko surowe.....	34
2.1.1.1.1. Kwotowanie produkcji mleka.....	36
2.1.1.1.2. Uznawanie organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w sektorze mleka.....	44
2.1.1.1.3. Program „Mleko w szkole”.....	46
2.1.1.1.3.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych.....	47
2.1.1.1.3.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach.....	48
2.1.1.1.3.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych.....	49
2.1.1.2. Masło.....	53
2.1.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła.....	54
2.1.1.2.2. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.....	55
2.1.1.2.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła.....	55
2.1.1.3. Odtłuszczone mleko w proszku.....	57
2.1.1.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku.....	58
2.1.1.3.2. Wystawianie certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.....	59
2.1.1.3.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku.....	59
2.1.1.4. Sery.....	60
2.1.1.4.1. Dopłaty do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy.....	61
2.1.1.5. Handel zagraniczny na rynku mleka i przetworów mlecznych.....	62
2.1.2. Rynek zbóż.....	64
2.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż.....	66
2.1.2.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż.....	69
2.1.2.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu.....	70
2.1.3. Rynek mięsa czerwonego.....	71
2.1.3.1. Wieprzowina.....	71
2.1.3.1.1. Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny.....	74
2.1.3.1.2. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny.....	77
2.1.3.2. Wołowina i cielęcina.....	77
2.1.3.2.1. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny.....	79

2.1.4.	Rynek drobiu i jaj.....	80
2.1.4.1.	Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj.....	82
2.1.5.	Rynek cukru.....	83
2.1.5.1.	Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru.....	85
2.1.5.2.	Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE.....	88
2.1.5.3.	Przetwarzanie cukru przemysłowego.....	88
2.1.5.4.	Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego.....	90
2.1.5.5.	Handel zagraniczny na rynku cukru.....	91
2.1.6.	Rynek skrobi ziemniaczanej.....	93
2.1.6.1.	Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – niezwiązane z produkcją.....	93
2.1.7.	Rynek tytoniu.....	94
2.1.7.1.	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego – niezwiązane z produkcją.....	94
2.1.7.2.	Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego.....	94
2.1.8.	Rynek nasion.....	95
2.1.8.1.	Dopłaty do materiału siewnego.....	95
2.1.9.	Rynek produktów pszczelich.....	99
2.1.9.1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich.....	99
2.1.10.	Rynek lnu i konopi.....	103
2.1.10.1.	Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi.....	103
2.1.11.	Rynek owoców i warzyw.....	104
2.1.11.1.	Program „Owoce i warzywa w szkole”.....	107
2.1.11.2.	Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw.....	113
2.1.11.3.	Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw.....	117
2.1.11.4.	Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.....	118
2.1.11.5.	Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw.....	119
2.1.12.	Rynek wina.....	120
2.1.12.1.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina.....	120
2.1.13.	Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I.....	124
2.1.14.	Wspieranie promocji żywności.....	125
2.1.14.1.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych.....	125
2.1.14.2.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.....	132
2.1.14.3.	„Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.....	138
2.1.14.4.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności.....	140
2.1.14.5.	Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych.....	142
2.1.15.	Odnawialne źródła energii.....	145
2.1.15.1.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych.....	145

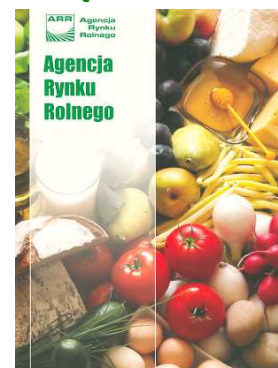
2.1.15.2.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego.....	149
2.1.15.3.	Pomoc do plantacji trwałych.....	152
2.2.	Podsumowanie działań ARR w 2014 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego.....	153
2.3.	Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2014 r.	157
3.	REALIZACJA ZADAŃ W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020.....	161
3.1.	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	161
3.1.1.	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).....	161
3.1.2.	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ).....	161
3.1.3.	Realizacja Podprogramu 2014 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	163
4.	SYSTEM INFORMACYJNY.....	164
4.1.	Cele i formy upowszechniania informacji.....	164
4.2.	Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR.....	171
4.2.1.	Raporty rynkowe.....	171
4.2.2.	Opracowania analityczno-prognostyczne.....	172
4.2.3.	Opracowania z zakresu polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi.....	172
4.3.	Nagrody i wyróżnienia.....	172
4.4.	Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR.....	173
4.5.	ARR w opinii badanych mieszkańców wsi.....	173
5.	WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ.....	175
5.1.	Realizacja programów pomocowych.....	175
5.1.1.	Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAIEX.....	175
5.1.2.	Projekty programów pomocowych na rzecz współpracy dwustronnej.....	176
5.2.	Prowadzenie działalności informacyjnej o możliwościach współpracy handlowej i inwestycyjnej z krajami trzecimi w sektorze rolno-żywnościowym.....	177
5.2.1.	Udział ARR w międzynarodowych seminariach i spotkaniach gospodarczych.....	177
5.2.2.	Organizacja przez ARR misji gospodarczych dla polskich przedsiębiorców.....	179
5.3.	Współpraca z instytucjami zewnętrznymi.....	181
5.3.1.	Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami sektora rolno-spożywczego.....	181
5.3.2.	Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR.....	181
5.3.3.	Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR.....	183
5.4.	Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej.....	184
5.4.1.	Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym.....	184
5.4.2.	Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej.....	185
5.5.	Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM) oraz Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów – Polska (EWD-P).....	185
5.5.1.	System ISAMM.....	185
5.5.2.	System EWD-P.....	186
6.	SYSTEM KONTROLI.....	187
6.1.	Audyt wewnętrzny.....	187

6.2.	Kontrola wewnętrzna.....	188
6.3.	Kontrole techniczne.....	191
6.4.	Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR.....	195
7.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR.....	197
7.1.	Odnowienie certyfikacji Systemu Zarządzania.....	198
7.2.	Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR.....	198
7.3.	Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania.....	198
7.4.	Ocena skuteczności Systemu Zarządzania.....	199
7.5.	System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.....	199
7.6.	Plan Ciągłości Działania.....	200
8.	ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE.....	201
8.1.	Dostosowania legislacyjne.....	201
8.1.1.	Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR.....	201
8.1.2.	Akty prawne regulujące działania ARR na poszczególnych rynkach rolnych.....	202
8.1.3.	Monitorowanie regulacji prawnych UE.....	207
8.2.	Zarządzanie kadrami.....	207
8.3.	Szkolenia.....	208
8.4.	Realizacja programu informatyzacji.....	209
8.5.	Zamówienia publiczne.....	210
8.6.	Zaangażowanie ARR w spółkę prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o.....	211
8.7.	Rejestracja przedsiębiorców.....	211
SPIS TABEL.....		213
SPIS WYKRESÓW.....		215
ANEKSY.....		218

STRESZCZENIE

Agencja Rynku Rolnego – agencją płatniczą i wykonawczą

1. Agencja Rynku Rolnego (ARR), jako akredytowana unijna agencja płatnicza, administrowała w 2014 r. **mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR)** zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie Unii Europejskiej i krajowym. **Źródłami finansowania** tych mechanizmów były: Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) i budżet krajowy.



ARR obsługiwała także fundusze promocji **produktów rolno-spożywczych**.

Agencji zostały powierzone również zadania związane z realizacją **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ)**, finansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), będącego instrumentem polityki spójności UE.

W ramach realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Agencja została podmiotem wdrażającym dwa działania, tj. „**Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych**” oraz „**Współpraca**”.

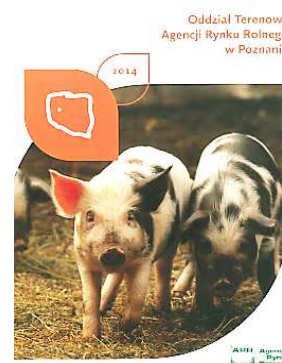
2. **W 2014 r. ARR przekazała na rzecz sektora rolno-żywnościowego środki finansowe w kwocie 470,2 mln zł**, z tego z EFRG wypłacono beneficjentom 190,1 mln zł, a z budżetu krajowego – 280,1 mln zł. Dodatkowo z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wydatkowano **55,6 mln zł**. Wartość gotowych artykułów spożywczych przekazanych w ramach PO PŻ wyniosła **37 mln zł**.

Na dochody budżetu państwa ARR w 2014 r. przekazała **264 mln zł**, z tego: 189,8 mln zł opłat z tytułu nadprodukcji na rynku mleka (189,6 mln zł za rok kwotowy 2013/2014 i 0,2 mln zł za rok kwotowy 2012/2013), 72,4 mln zł opłat produkcyjnych na rynku cukru, 1 mln zł nałożonych kar, odsetek i przejętych zabezpieczeń, 0,5 mln zł nierozliczonych środków w ramach rozliczenia nadpłat w latach poprzednich z tytułu opłat cukrowych oraz 0,3 mln zł nadwyżki środków finansowych agencji wykonawczej za 2013 r.

3. Oprócz działań skutkujących płatnościami ARR **administrowała szeregiem mechanizmów niefinansowych** – kwotowaniem produkcji mleka, cukru i izoglukozy, mechanizmami handlu zagranicznego, a także mechanizmami monitorowania i kontroli procesu produkcji oraz przetwórstwa (na rynkach: wina, cukru, mleka i przetworów mlecznych, tytoniu, owoców i warzyw, jak również w zakresie odnawialnych źródeł energii).
4. **Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. ARR wypłaciła beneficjentom z sektora rolno-żywnościowego 11,8 mld zł.** Dodatkowo z **funduszy promocji** produktów rolno-spożywczych na działania informacyjno-promocyjne wypłacono **290,4 mln zł**. Natomiast w ramach realizacji **programów pomocy żywnościowej** przekazano najuboższej ludności gotowe artykuły spożywcze o wartości **2,4 mld zł**.
5. Producenci rolni, przetwórcy, eksporterzy oraz inni beneficjenci uczestniczący w mechanizmach administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego zobowiązani byli do zarejestrowania się w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców (CRP) prowadzonym przez ARR. Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. w CRP zarejestrowano **633,1 tys.** przedsiębiorców, w tym **20,4 tys.** w 2014 r.

Działania w sytuacjach nadzwyczajnych

1. Rok 2014 charakteryzował się znaczną aktywnością ARR w realizacji mechanizmów uruchomionych przez Komisję Europejską na skutek **zaistniałych w rolnictwie sytuacji nadzwyczajnych**.
2. ARR wspierała **rynek mięsa** w związku ze stwierdzeniem wystąpienia wirusa afrykańskiego pomoru świń u dzików. W ramach administrowania mechanizmem „**Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny**” wypłaciła producentom trzody chlewnej **6,9 mln zł do 49,1 tys. szt. świń** (o łącznej zakwalifikowanej masie tusz wynoszącej 4,6 tys. ton). Wydatkowane środki pochodziły po 50% z budżetu UE i z budżetu krajowego.
3. W sierpniu 2014 r. Federacja Rosyjska wprowadziła zakaz przywozu określonych unijnych produktów rolno-spożywczych. W związku z tym w UE ustanowiono **tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów niektórych owoców i warzyw**. ARR w 2014 r. wypłaciła **25,2 mln zł do 4,7 tys. ton** produktów przeznaczonych na bezpłatną dystrybucję i inne cele oraz do powierzchni **2,3 tys. ha**, na której



zrealizowano operacje zielonych zbiorów/niezbierania plonów. Komisja Europejska we wrześniu i w grudniu 2014 r. uruchomiła dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw. Płatności z tego tytułu będą zrealizowane przez ARR w 2015 r.

Wspieranie konsumpcji

1. W 2014 r. ARR kontynuowała realizację, uruchomionego od roku szkolnego 2009/2010, **programu „Owoce i warzywa w szkole”**. Od roku szkolnego 2014/2015, oprócz uczniów klas I-III szkół podstawowych, programem objęte zostały dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego w szkołach podstawowych (w tzw. zerówkach). Rozszerzono także asortyment dostarczanych bezpłatnie owoców i warzyw o borówki amerykańskie, kalarepę i pomidory.



Zainteresowanie beneficjentów programem w II semestrze roku szkolnego 2014/2015 było większe niż w poszczególnych semestrach ubiegłych lat szkolnych. Z programu skorzystało ponad **1,3 mln dzieci** (17,2 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły **96,4% grupy docelowej uczniów** objętych programem. Umowy ze 111 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 11,3 tys. szkół podstawowych, a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce, warzywa oraz soki. Każde dziecko otrzymało łącznie 21 porcji owocowo-warzywnych.

Na realizację unijnego programu „Owoce i warzywa w szkole” ARR w 2014 r. wypłaciła **72,1 mln zł** (35% więcej niż w 2013 r.), z tego 54,1 mln zł pochodziło ze środków UE, a 18 mln zł – z budżetu krajowego.

W ciągu sześciu lat realizacji programu, do końca II semestru roku szkolnego 2014/2015, ARR udostępniła bezpłatnie dzieciom ze szkół podstawowych **blisko 262 mln porcji** owoców i warzyw.

2. ARR od jedenastu lat administruje **programem „Mleko w szkole”**, wspierającym spożycie mleka i jego przetworów. Program przyczynia się do kształtowania właściwych nawyków żywieniowych wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W roku szkolnym 2013/2014 skorzystało z niego w kraju **2,45 mln dzieci**, w tym 2,21 mln uczniów szkół podstawowych. Uczęszczały one do 14,05 tys. placówek oświatowych, spośród których 86% stanowiły szkoły podstawowe.

W 2014 r. w ramach realizacji programu „Mleko w szkole” wypłacono łącznie – z tytułu dopłaty unijnej, dopłaty krajowej i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka (FPM) –

152,2 mln zł. Z budżetu krajowego pochodziło 110 mln zł (72% wydatkowanych środków), z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji – 40,8 mln zł (27%), a z FPM – 1,4 mln zł (1%).

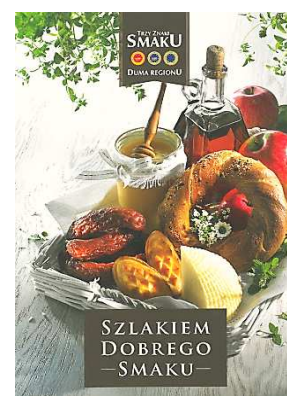
Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. dzieci i uczniowie spożyli w ramach programu „Mleko w szkole” ok. 445 tys. ton mleka i jego przetworów, co odpowiada ok. 2,2 mld „szklanek mleka”.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

1. W 2014 r. ARR, jako instytucja pośrednicząca, rozpoczęła realizację **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**, finansowanego z FEAD. Budżet programu wynosi 556,9 mln EUR, z tego: 473,4 mln EUR pochodzi ze środków unijnych (85%), a 83,5 mln EUR – ze środków krajowych (15%).
2. Program w 2014 r. był realizowany za pośrednictwem organizacji partnerskich o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (OPO): Caritas Polska, Polski Czerwony Krzyż, Polski Komitet Pomocy Społecznej oraz Federacja Polskich Banków Żywności, wyłonionych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w drodze konkursu.
3. ARR w ramach **Podprogramu 2014** zawarła **5 umów** z wykonawcami wyłonionymi w przetargu na dostawę: mielonki wieprzowej, makaronu świderki, cukru białego, mleka UHT i oleju rzepakowego. Do wskazanych przez OPO magazynów placówek regionalnych dostarczono **14,6 tys. ton** tych artykułów spożywczych o wartości **37 mln zł**.

Wspieranie promocji żywności

1. Funkcjonowanie krajowego rolnictwa i całego sektora żywnościowego na jednolitym rynku unijnym oraz na rynkach krajów trzecich – w warunkach postępującego procesu globalizacji i wzrostu konkurencji – powoduje, że **zasadniczego znaczenia nabierają działania promocyjne oraz informacyjne**.
2. Aktywna i zróżnicowana co do kierunków promocja naszej żywności za granicą przyczynia się do rozwoju eksportu, a tym samym do stabilizacji polskiego sektora rolno-żywnościowego. W 2014 r. odnotowano **rekordowy poziom eksportu produktów rolno-spożywczych** pomimo rosyjskiego embarga. Wartość eksportu ww. produktów wyniosła ogółem 21,3 mld EUR (wobec 20,4 mld EUR w 2013 r.), a dodatkowo saldo



wymiany handlowej ukształtowało się na poziomie 6,6 mld EUR (wobec 6,1 mld EUR w 2013 r.).

3. W ramach realizacji mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” ARR wspierała realizację **13 branżowych kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych**: „5 porcji warzyw, owoców lub soku”, „Nowa jakość w drobiarstwie”, „Pokochaj olej rzepakowy”, „Jabłka każdego dnia”, „Makarony Europy”, „Mam kota na punkcie mleka”, „QMP – wołowina zawsze dobra”, „Trzy znaki smaku”, „Tradycja i jakość europejskiego mięsa”, „Europejskie mięso – tradycja, jakość i smak”, „Gwarancja jakości QAFP”, „Trade Milk” oraz „Europejskie jabłka dwukolorowe”.

Na realizację kampanii promocyjno-informacyjnych ARR w 2014 r. wydatkowała **40,1 mln zł** (10% więcej niż w 2013 r.), z tego 24,4 mln zł z budżetu UE i 15,7 mln zł z budżetu krajowego. Komisja Europejska w 2014 r. zaakceptowała sześć nowych programów zgłoszonych przez organizacje branżowe.

4. Pełniąc rolę podmiotu wdrażającego, ARR m.in. przyjmowała i rozpatrywała wnioski w ramach działań informacyjnych i promocyjnych finansowanych w zakresie **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**. Beneficjentami mogły być grupy producentów wytwarzające żywność wysokiej jakości w ramach wspólnotowego systemu certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych (obejmującego System Chronionych Nazw Pochodzenia, System Chronionych Oznaczeń Geograficznych, System Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności) oraz Rolnictwa ekologicznego, a także w zakresie systemów krajowych: Integrowana Produkcja Roślin, Jakość Tradycja, Quality Meat Program (QMP). W 2014 r. w ARR złożono **13 wniosków** o przyznanie **11,2 mln zł** pomocy finansowej. Wyплаты realizowała Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR).

5. ARR w 2014 r. prowadziła działania mające na celu **promowanie produktów rolnych oraz żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości żywności**. Działania te polegały m.in. na promocji polskich produktów poza granicami kraju (głównie podczas targów międzynarodowych w Kazachstanie, Algierii, Holandii i Chinach), a także na organizowaniu – przede wszystkim przez oddziały terenowe ARR (OT ARR) – stoisk, seminariów, warsztatów i pokazów kulinarnych, wykładów, spotkań, szkoleń, konferencji i konkursów promujących



polskie kulinarne specjalności, prowadzeniu działań edukacyjnych dotyczących zasad właściwego żywienia, jak również na publikowaniu folderów informacyjnych, albumów i wydawnictw promujących polskie produkty regionalne oraz tradycyjne. W 2014 r. zrealizowano **573 przedsięwzięcia** w powyższym zakresie (167 więcej niż w 2013 r.).

6. Agencja kontynuowała realizację **branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych** w ramach projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Celem programu było wykreowanie polskich silnych marek, rozpoznawalnych na świecie i kojarzonych z krajem pochodzenia. W 2014 r. promowano produkty pod hasłem „**Polska smakuje**” oraz zorganizowano udział polskich przedsiębiorców m.in. w następujących targach: SIAL China w Szanghaju, World Food Moscow, POLAGRA FOOD w Poznaniu, SIAL Paris, World Food Ukraine oraz SIAL Middle East w Abu Dhabi w Zjednoczonych Emiratach Arabskich.

7. Do zadań ARR w 2014 r. należała również **obsługa dziewięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych**, tj.: mleka, mięsa wieprzowego, mięsa wołowego, mięsa końskiego, mięsa owczego, ziarna zbóż i przetworów zbożowych, owoców i warzyw, mięsa drobiowego oraz ryb. Zostały one utworzone w celu wspierania marketingu rolnego, zwiększenia spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych.



Na rachunki bankowe funduszy promocji w 2014 r. wpłynęło **48,2 mln zł** od 12 tys. podmiotów gospodarczych. Na podstawie 58 uchwał podjętych przez komisje zarządzające funduszami Agencja wydała 500 decyzji w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia ze środków finansowych funduszy. Na podstawie tych decyzji na realizację projektów promocyjno-informacyjnych – finansowanych lub współfinansowanych ze środków funduszy – wydatkowano **55,6 mln zł** (8% więcej niż w 2013 r.).

Wspieranie producentów na rynkach rolnych

1. W 2014 r. ARR kontynuowała udzielanie **dopłat do materiału siewnego** służących wspieraniu produkcji rolniczej poprzez wykorzystanie postępu biologicznego do zwiększenia efektywności tej produkcji i poprawy jakości żywności. Producenci zbóż, ziemniaków i roślin strączkowych złożyli w Agencji **78,3 tys. wniosków** o ww. dopłaty w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie (blisko 26% więcej niż w 2013 r.). Rolnicy

otrzymali wsparcie finansowe w wysokości **119,8 mln zł** (39% więcej niż w poprzednim roku) do **1 051,7 tys. ha** gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (powierzchnia objęta dopłatami zwiększyła się o 37% w stosunku do 2013 r.).

2. ARR, realizując **Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa** w Polsce, refundowała koszty poniesione przez podmioty uprawnione (m.in. związki, stowarzyszenia, zrzeszenia, spółdzielnie pszczelarskie) na działania w tym sektorze. Administrując mechanizmem WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, Agencja rozliczyła **354 umowy** i wypłaciła podmiotom uprawnionym **20,1 mln zł** (blisko 6% więcej niż w 2013 r.). Poniesione wydatki zostały sfinansowane po 50% z budżetu unijnego i krajowego. Największym dofinansowaniem objęto zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia (42,2% wypłat), a następnie zakup leków przeciwko warrozie (35,5%) oraz zakup pszczoł (18,5%).
3. W 2014 r. w ARR prowadzono szereg działań wspierających **rynek mleka i przetworów mlecznych**. Agencja zarządzała kwotowaniem produkcji mleka, realizowała program „Mleko w szkole”, obsługiwała Fundusz Promocji Mleka i administrowała mechanizmami dopłat do prywatnego przechowywania masła, odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) i serów, uruchomionymi w celu złagodzenia skutków rosyjskiego embarga na przywóz unijnych przetworów mlecznych. Prezes Agencji Rynku Rolnego jest organem właściwym do uznawania organizacji producentów i ich zrzeszeń w sektorze mleka.

W zakresie administrowania mechanizmem „**Kwotowanie produkcji mleka**” ARR w 2014 r. wydała **111,5 tys. decyzji administracyjnych**. Rok kwotowy 2014/2015 był ostatnim rokiem limitowania produkcji mleka w Unii Europejskiej.

W ramach realizacji działań interwencyjnych Agencja wypłaciła 12 tys. zł **dopłat do prywatnego przechowywania masła**, rozliczając umowy zawarte w 2013 r.

W związku z tym, że średnia cena rynkowa masła i odtłuszczonego mleka w proszku utrzymywała się powyżej ceny interwencyjnej, unijni przedsiębiorcy w 2014 r. nie uczestniczyli w interwencyjnych zakupach tych produktów. ARR dysponowała powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości **1,5 tys. ton masła** i **20,1 tys. ton OMP**. Na 31 grudnia 2014 r. autoryzację Agencji posiadały 24 zakłady produkujące masło i 34 – produkujące OMP, a także 26 magazynów i 34 chłodnie.

4. Na **rynku zbóż** ARR była przygotowana do prowadzenia zakupu interwencyjnego pszenicy. Do Agencji wpłynęły oferty na świadczenie usług przechowalniczych w 19 magazynach, o łącznej pojemności 122,4 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2014 r. Przedsiębiorcy nie oferowali w 2014 r. do sprzedaży pszenicy na zapasy interwencyjne UE z uwagi na cenę rynkową tego zboża, przekraczającą poziom ceny interwencyjnej.



5. Na **rynku cukru** ARR monitorowała kwotową i pozakwotową produkcję cukru i izoglukozy, kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego, a także rozliczała rafinację surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE. W ramach realizacji mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” pobrano od producentów cukru i izoglukozy opłaty w wysokości **72,4 mln zł**, które zostały przekazane na rachunek MRiRW. Ponadto ARR wypłaciła producentom cukru i izoglukozy odsetki od nadpłaconych opłat produkcyjnych za rok gospodarczy 2004/2005 w wysokości **31,9 mln zł**.

6. W ramach administrowania mechanizmem „**Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego**” ARR kontynuowała realizację zadań polegających na: zatwierdzaniu pierwszych przetwórców surowca tytoniowego, prowadzeniu rejestru pierwszych przetwórców, zatwierdzaniu punktów odbioru oraz potwierdzaniu spełniania wymagań jakościowych surowca tytoniowego. Na 31 grudnia 2014 r. zatwierdzenie posiadało **14 pierwszych przetwórców** oraz **38 punktów odbioru** ww. surowca, a w rejestrze było wpisanych 15 pierwszych przetwórców.

Oddziały terenowe ARR w 2014 r. wystawiły producentom rolnym **9,5 tys. zaświadczeń** zawierających informacje o ilości surowca tytoniowego spełniającego wymagania jakościowe, dostarczonego do zatwierdzonych punktów skupu. Sporządzono wykaz wydanych zaświadczeń, który Prezes ARR przekazał Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wykaz ten był podstawą do naliczania przez ARiMR tzw. płatności do tytoniu.

7. W 2014 r. ARR kontynuowała działania w zakresie **administrowania rozdysponowywaniem owoców oraz warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży**. W ramach tego zadania Agencja m.in. prowadziła rejestr, w którym wg stanu na 31 grudnia 2014 r. znajdowało się 70 jednostek organizacyjnych uznanych za organizacje charytatywne uprawnione do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców i warzyw

nieprzeznaczonych do sprzedaży, a także 771 innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych uprawnionych do otrzymania bezpłatnie ww. owoców oraz warzyw od organizacji producentów i ich zrzeszeń.

8. W roku gospodarczym 2014/2015 (według stanu na 31 grudnia 2014 r.) w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowało się **76 producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami** (55% więcej niż przed rokiem), którzy **wyrabiali wino** – z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terytorium Polski – przeznaczone do wprowadzenia do obrotu. Winnice znajdujące się w ewidencji zajmowały powierzchnię **134,35 ha** (35% większą niż w 2013 r.). Na podstawie informacji przekazywanych przez podmioty wpisane do ewidencji produkcję wina w roku gospodarczym 2014/2015 oszacowano na 3 403,2 hl.

Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii

1. W ramach **monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych** ARR w 2014 r. prowadziła **5 rejestrów**, tj.: rejestr wytwórców (wg stanu na 31 grudnia było wpisanych 23 przedsiębiorców), rejestr jednostek certyfikujących (7), rejestr podmiotów sprawozdających (4), rejestr administratorów systemów certyfikacji (1), a także rejestr rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek (3 rolników).



Ze sprawozdań kwartalnych złożonych przez wytwórców w ARR, a także ze zgromadzonej dokumentacji pokontrolnej wynikało, że 7 przedsiębiorców w 2014 r. wytworzyło **692 tys. ton estrów metylowych** (blisko 6% więcej niż w 2013 r.), a 5 przedsiębiorców wyprodukowało **145,7 tys. ton bioetanolu**.

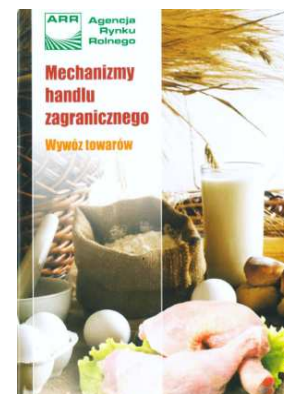
2. Agencja monitorowała także produkcję biogazu rolniczego. Na 31 grudnia 2014 r. zarejestrowanych było **58 biogazowni rolniczych** (16 więcej niż na koniec 2013 r.) należących do 50 podmiotów gospodarczych.

Do wytworzenia biogazu rolniczego zużyto **2,1 mln ton surowców** (35% więcej niż w 2013 r.). W procesie fermentacji metanowej z ww. ilości surowców przedsiębiorstwa energetyczne wytworzyły łącznie **173,9 mln m³ biogazu rolniczego** (55% więcej niż w 2013 r.), z którego wyprodukowano 354,9 GWh energii elektrycznej i 373,7 GWh ciepła.

Administrowanie obrotem towarowym z zagranicą

1. ARR w 2014 r. wydała **1,3 tys. pozwoleń na wywóz i przywóz produktów rolno-spożywczych** (12% więcej niż w 2013 r.), najwięcej na rynku ryżu (442 pozwolenia), a następnie na rynku zbóż (431), świeżych owoców i warzyw (177) oraz cukru (155).

Wydano również **190 zaświadczeń P2** dla przedsiębiorców wywożących makarony do Stanów Zjednoczonych.



2. Eksporterom produktów rolno-spożywczych do krajów trzecich wypłacono refundacje wywozowe w kwocie 335 tys. zł, z tego 308 tys. zł do 386 ton świeżej i mrożonej wołowiny oraz 27 tys. zł do 59 ton mięsa drobiowego¹.
3. Agencja w 2014 r. administrowała **13 rodzajami przywozu preferencyjnego i 145 przywozowymi kontyngentami taryfowymi**, w tym 13 – na przywóz produktów z Ukrainy po zerowej stawce celnej, otwartymi przez Komisję Europejską w kwietniu 2014 r.

Funkcja informacyjna

1. ARR prowadziła **działania informacyjne** dotyczące mechanizmów administrowanych przez Agencję, warunków uczestnictwa w tych mechanizmach oraz sytuacji na rynku rolnym. Działania te służyły jak najlepszemu przygotowaniu beneficjentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych.
2. Agencja – zgodnie z ustawą o ARR – gromadziła, analizowała, przetwarzała oraz udostępniała dane rynkowe dotyczące produktów rolnych i żywnościowych. Informacje zamieszczano: na stronie internetowej ARR www.arr.gov.pl (w dziale „**Analizy i prognozy rynkowe**”), w raportach rynkowych, opracowaniach analityczno-prognostycznych (prezentujących sytuację podażowo-popytową i cenową na wybranych rynkach rolnych), opracowaniach z zakresu polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi, a także w wydawnictwach (broszurach tematycznych i „Biuletynie Informacyjnym ARR”).



¹ Rozliczano wnioski o wypłatę refundacji wywozowych złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich.

- ARR **dystrybuowała informacje o możliwościach nawiązywania kontaktów handlowych**, wykorzystując zakładkę „Handel zagraniczny”/„Informacje handlowe” na stronie www.arr.gov.pl oraz skrzynkę eksporter@arr.gov.pl, z której rozsyłane były szczegółowe informacje o warunkach prowadzenia wymiany handlowej z określonymi krajami, jak również zapytania ofertowe od potencjalnych importerów. ARR współpracowała także z Wydziałami Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad oraz Konsulatów Generalnych Rzeczypospolitej Polskiej.



Współpraca międzynarodowa

- W ramach **współpracy z zagranicą** działania ARR w 2014 r. koncentrowały się na następujących obszarach aktywności: udzielaniu merytorycznego i technicznego wsparcia zagranicznym instytucjom sektora rolnego, uczestniczeniu w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej i Rady UE, oraz na wymianie doświadczeń z partnerami zagranicznymi, m.in. poprzez uczestnictwo w konferencjach, spotkaniach i misjach gospodarczych.
- W ramach **programów pomocowych**, realizowanych ze środków unijnych, Agencja w 2014 r. udzielała wsparcia eksperckiego instytucjom sektora rolnego: Chorwacji, Kosowa, Algierii, Ukrainy, Czarnogóry, Turcji oraz Mołdawii.
- ARR uczestniczyła w wielu **konferencjach i spotkaniach** poświęconych **poszerzaniu współpracy międzynarodowej oraz rozwojowi handlu produktami rolno-spożywczymi** (m.in. z Euroazjatycką Komisją Gospodarczą składającą się z przedstawicieli Rosji, Kazachstanu i Białorusi, a także w spotkaniu z przedstawicielami firm ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, z Japonii, Chin, Egiptu i Algierii). Wzięła również udział w międzynarodowym seminarium z importerami i eksporterami z: Algierii, Indii, Kanady, Mongolii, Portugalii oraz Uzbekistanu. Agencja zorganizowała też międzynarodowe misje gospodarcze dla polskich przedsiębiorców, m.in. w Algierii, Kazachstanie, Hongkongu i na Białorusi.
- Współpracując z agencjami płatniczymi UE i Komisją Europejską, ARR uczestniczyła w pracach nad projektami rozporządzeń wykonawczych i delegowanych KE, wdrażających postanowienia zreformowanej unijnej polityki rolnej na lata 2014-2020.



Brała udział w pracach organów UE, a także w debatach, konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz wspólnej polityki rolnej.

System Zarządzania

1. W 2014 r. odbył się w ARR audit nadzoru II **Systemu Zarządzania**, przeprowadzony przez niezależnych auditorów Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. (PCBC S.A.). W jego wyniku podjęto decyzję o utrzymaniu ważności certyfikatów dla systemu funkcjonującego w Agencji. Certyfikaty dowodzą spełniania przez ARR uznanych międzynarodowych standardów jakości i standardów przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.
2. ARR w 2014 r. została laureatem **XX edycji konkursu „Polska Nagroda Jakości”** w kategorii „Organizacje publiczne rządowe”. Konkurs ten oparty był na Modelu Znakomości Europejskiej Fundacji Zarządzania Jakością.



Działania kontrolne

1. Zadaniem ARR jest przeprowadzanie kontroli mających na celu potwierdzenie spełniania wymogów stawianych przez prawodawstwo unijne i krajowe beneficjentom oraz uczestnikom mechanizmów administrowanych przez Agencję. W 2014 r. kontrolerzy służb technicznych zrealizowali **22 tys. kontroli** (ponad dwa razy więcej niż w 2013 r.).
2. W 2014 r. w ARR przeprowadzone zostały działania kontrolne, m.in. przez Najwyższą Izbę Kontroli, Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Kontrole krajowe i audyty unijne potwierdziły właściwe rozdysponowanie płatności w ramach administrowanych mechanizmów oraz stosowanie wysokich standardów obsługi beneficjentów.
3. W wyniku przeprowadzonego **audytu certyfikacyjnego za rok 2014** ARR otrzymała:
 - opinię „bez zastrzeżeń” w sprawie rocznych sprawozdań finansowych Agencji Rynku Rolnego w zakresie Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji,
 - opinię „bez zastrzeżeń” w sprawie Deklaracji Zarządczej Prezesa Agencji Rynku Rolnego.

Zagadnienia organizacyjne

1. ARR kontynuowała działania mające na celu utrzymanie ciągłości produkcyjnej i rozbudowę **Zintegrowanego Systemu Informatycznego**, którego zadaniem jest wspomaganie realizacji mechanizmów wspólnej polityki rolnej oraz krajowych.
2. W ramach corocznego przeglądu zaktualizowano dokumentację dotyczącą **bezpieczeństwa informacji i ciągłości działania**. Do zmieniających się uwarunkowań dostosowano także procedury dotyczące przeprowadzania analizy ryzyka bezpieczeństwa informacji i analizy ryzyka korupcyjnego.
3. W 2014 r. w Agencji wydano **288 tys. rozstrzygnięć administracyjnych**.
4. Zgodnie z zasadami określonymi w Systemie Zarządzania w ARR monitorowano poziom zadowolenia klientów, których większość stanowili beneficjenci mechanizmów rynkowych administrowanych przez Agencję. Badania ankietowe, przeprowadzone w formie wywiadu telefonicznego na wybranej grupie beneficjentów, wykazały m.in., że spośród ankietowanych **86% pozytywnie oceniło szybkość załatwienia sprawy w ARR**.
5. Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców wsi wynika, że Agencja cieszy się **dobrą opinią w środowisku wiejskim** (89% ankietowanych oceniło jakość obsługi bardzo dobrze lub dobrze). Rolnicy pozytywnie odbierali działania prowadzone przez ARR w ramach administrowanych mechanizmów. Badanie wykazało duże zainteresowanie dopłatami do materiału siewnego. Wysoko oceniane są w środowisku wiejskim programy: „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”.

1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ I WYKONAWCZĄ



**Agencja
Rynku
Rolnego**

Agencja Rynku Rolnego od 25 lat wspiera sektor rolno-żywnościowy. Została powołana w 1990 r., aby realizować działania na rzecz zapewnienia równowagi pomiędzy popytem na produkty rolne a ich podażą.

W tym okresie zmieniał się zakres działalności Agencji. Został on znacznie poszerzony po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Aktywność ARR dotyczy głównie funkcjonowania rynków produktów rolnych.

1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego

Agencja Rynku Rolnego, po uzyskaniu akredytacji oraz statusu agencji płatniczej², zgodnie z prawodawstwem unijnym administrowała w Polsce mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR) finansowanymi i współfinansowanymi z budżetu UE oraz mechanizmami finansowanymi z budżetu krajowego. Akredytacja w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) została przyznana Agencji na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z 9 listopada 2006 roku³. W świetle przepisów prawa krajowego ARR jest od 1 stycznia 2012 r. agencją wykonawczą⁴.

Agencja realizowała zadania na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 633, z późn. zm.) oraz statutu Agencji Rynku Rolnego, nadanego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 7 lutego 2008 roku⁵, a także innych obowiązujących przepisów prawa.

ARR jako agencja płatnicza została zobowiązana do: wypłacania beneficjentom środków finansowych, prowadzenia rachunków księgowych oraz pełnienia nadzoru i kontroli

² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.).

⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.) – art. 92 ust. 1 pkt 1) lit. f).

⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.).

wydatkowanych środków finansowych zgodnie z wymogami EFRG (funkcja płatnicza), prawidłowej implementacji prawodawstwa unijnego dotyczącego mechanizmów WPR (funkcja wdrażająca), a także pośredniczenia w przekazywaniu informacji między organami Unii Europejskiej a uczestnikami mechanizmów WPR (funkcja informacyjna).

Zadania Agencji ukierunkowane były głównie na: stabilizację rynku rolno-żywnościowego, promocję żywności i poprawę konkurencyjności unijnych produktów rolno-spożywczych na rynkach zagranicznych, a także na wspieranie konsumpcji.

W ramach administrowania mechanizmami WPR Agencja Rynku Rolnego:

- wydawała akty administracyjne związane z uczestnictwem beneficjentów w realizowanych mechanizmach,
- wypłacała środki finansowe uczestnikom poszczególnych mechanizmów,
- prowadziła kontrolę w zakresie potwierdzenia prawa przedsiębiorców do uzyskania płatności bądź praw do produkcji w ramach WPR,
- informowała uczestników mechanizmów o decyzjach podjętych na szczeblu UE w odniesieniu do realizowanych mechanizmów WPR,
- przekazywała Komisji Europejskiej informacje i sprawozdania dotyczące realizacji mechanizmów WPR,
- administrowała rejestrami prowadzonymi na podstawie przepisów prawa krajowego i unijnego.

W 2014 r. ARR powierzone zostały również zadania związane z realizacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, finansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), będącego instrumentem polityki spójności UE. PO PŻ zastąpił w Polsce mechanizm „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”, realizowany w latach 2004-2013 w ramach WPR.

Uczestnicząc w procesie decyzyjnym UE, Agencja monitorowała i opiniowała projekty unijnych aktów prawnych. Jednocześnie, współpracując z instytucjami płatniczymi innych państw członkowskich UE i z organami unijnymi, zapewniała harmonijne wdrażanie ustawodawstwa unijnego w zakresie administrowanych mechanizmów WPR. Ponadto ARR opracowywała i rozpowszechniała informacje o bieżącej oraz prognozowanej sytuacji w sektorze rolnym, a także prowadziła działania informacyjne służące poszerzaniu wiedzy uczestników rynku rolnego w Polsce na temat możliwości oraz warunków uczestnictwa w administrowanych mechanizmach.

Agencja uczestniczyła m.in. w udzielaniu wsparcia państwom kandydującym do UE oraz państwom trzecim poprzez zapewnienie im pomocy eksperckiej w ramach programów pomocowych, finansowanych ze środków krajowych i unijnych.

1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego

Agencją Rynku Rolnego zarządza Prezes ARR przy pomocy Zastępców Prezesa i dyrektorów oddziałów terenowych ARR (OT ARR). Prezes Agencji jest powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Zastępców Prezesa Agencji powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw rynków rolnych. Dyrektorów OT ARR powołuje i odwołuje Prezes Agencji Rynku Rolnego.

W 2014 r. funkcję Prezesa Agencji Rynku Rolnego pełnił Radosław Szatkowski. Funkcję Zastępców Prezesa ARR pełnili: Lucjan Zwolak, Andrzej Łuszczewski i Krystyna Gurbieł.

Siedziba Centrali ARR mieści się w Warszawie. W skład struktury organizacyjnej Agencji wchodzi 16 oddziałów terenowych, których zasięg działania obejmuje obszar poszczególnych województw.

Mapa. Oddziały terenowe Agencji Rynku Rolnego



Strukturę wewnętrzną Agencji określa „Regulamin Organizacyjny Agencji Rynku Rolnego”, zawierający m.in. zakres działania komórek organizacyjnych Centrali i OT ARR.

Zgodnie ze statutem ARR w Centrali wydzielono pion, w których na podstawie Regulaminu Organizacyjnego ARR wyodrębniono następujące komórki organizacyjne (stan na 31 grudnia 2014 r.):

1) pion organizacyjno-prawny:

- Biuro Prawne,
- Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim,
- Biuro Systemów Jakości,
- stanowiska samodzielne:
 - Rzecznik Prasowy,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Informacji Niejawnych i Spraw Obronnych,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Nadzoru Właścicielskiego,
 - Inspektor Bezpieczeństwa Systemów Informatycznych,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Danych Osobowych,
 - Doradca Prezesa,

2) pion kontrolny:

- Biuro Audytu Wewnętrznego,
- Biuro Kontroli Technicznych,
- Biuro Kontroli Wewnętrznej,

3) pion finansowo-administracyjny:

- Biuro Finansowo-Księgowe,
- Biuro Teleinformatyki,
- Biuro Administracyjne,

4) pion analiz i interwencji:

- Biuro Produktów Roślinnych,
- Biuro Wspierania Konsumpcji,
- Biuro Produktów Zwierzęcych,
- Biuro Cukru i Biopaliw,
- Biuro Analiz i Programowania,

5) pion współpracy europejskiej i obrotu towarowego z zagranicą:

- Biuro Współpracy Międzynarodowej,

- Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą,
- Biuro Promocji Żywności,

6) pion kwotowania i innych mechanizmów wspólnej polityki rolnej lub mechanizmów krajowych:

- Biuro Kwotowania Produkcji Mleka.

W skład struktury organizacyjnej oddziału terenowego ARR wchodzi Sekcje: Interwencji, Kwotowania Produkcji Mleka, Finansowo-Księgowa, Informacji i Promocji, Administracji, Kontroli Technicznych, a także Stanowisko ds. Obsługi Prawnej oraz Stanowisko ds. Teleinformatyki.

Schemat organizacyjny Centrali Agencji Rynku Rolnego (wg stanu na 31 grudnia 2014 r.) przedstawiono w aneksie 1, natomiast schemat organizacyjny oddziału terenowego ARR – w aneksie 2.

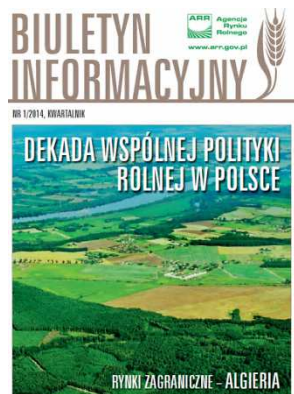
1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne

1. W okresie od 9 kwietnia 2014 r. do 30 stycznia 2015 r. zespół audytowy, składający się z pracowników Ministerstwa Finansów oraz kontrolerów Urzędów Kontroli Skarbowej, przeprowadził coroczny audyt certyfikacyjny za rok finansowy EFRG 2014. Po zakończonym audycie ARR otrzymała:
 - **Certyfikat Rocznych Rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego** (z opinią „bez zastrzeżeń”), w którym stwierdzono, że „sprawozdania finansowe przekazywane do Komisji za rok finansowy EFRG 2014 kończący się w dniu 15 października 2014 r. są prawdziwe, kompletne i dokładne we wszystkich istotnych aspektach dotyczących całkowitych wydatków netto z EFRG” oraz że „w oparciu o przegląd zgodności procedur Agencji Płatniczej z kryteriami akredytacyjnymi, kontrole wewnętrzne Agencji Płatniczej funkcjonowały w stopniu zadowalającym w odniesieniu do EFRG”,
 - **Opinię bez zastrzeżeń w sprawie deklaracji zarządczej Prezesa Agencji Rynku Rolnego**, w której stwierdzono, że „deklaracja zarządcza za rok finansowy od 16 października 2013 r. do 15 października 2014 r. jest zgodna we wszystkich istotnych aspektach z art. 3 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 908/2014 oraz wytyczną Komisji nr 4”.
2. W wyniku kontroli wykonania budżetu państwa przeprowadzonej w ARR w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie w 2014 r. planu finansowego

Agencji Rynku Rolnego oraz realizację programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej. Pozytywną ocenę uzasadniało prawidłowe planowanie i wykonanie przychodów oraz dochodów, a także kosztów i wydatków w ramach przyznanych dotacji budżetowych. Prawidłowe było także wydatkowanie środków na realizację programów finansowanych i współfinansowanych ze środków UE. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzenia kwartalnych i rocznych sprawozdań budżetowych, a także kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych. W związku z ustalonym stanem faktycznym Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała uwag i wniosków pokontrolnych.

3. W sierpniu 2014 r. Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. przeprowadziło w ARR audit nadzoru II Systemu Zarządzania. W jego wyniku nie stwierdzono niezgodności i podjęto decyzję o utrzymaniu ważności certyfikatów ARR, potwierdzających zgodność Systemu Zarządzania Jakością z normą PN-EN ISO 9001:2009 oraz Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym (SPZK) z wymaganiami dodatkowymi do tej normy. Jednocześnie w trakcie ww. auditu PCBC S.A. przeprowadziło audit certyfikujący SPZK w OT ARR, w wyniku którego dotychczasowa certyfikacja w Centrali została rozszerzona na oddziały terenowe ARR.
4. O skali prawidłowości obsługi beneficjentów świadczy m.in. niewielka liczba uchylanych decyzji administracyjnych w stosunku do liczby decyzji wydanych. W ostatnich latach ARR wydawała średniorocznie ok. 300 tys. decyzji, z których sądy administracyjne uchylały średnio tylko kilka rozstrzygnięć rocznie. W 2014 r. w Agencji wydano 288 tys. rozstrzygnięć administracyjnych, z tego 278,3 tys. w OT ARR i 9,7 tys. w Centrali.

2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW



W maju 2014 r. minęła dekada od akcesji Polski do Unii Europejskiej. Okres funkcjonowania w strukturach unijnych i realizacji wspólnej polityki rolnej przyniósł krajowemu sektorowi rolno-żywnościowemu znaczące, pozytywne zmiany. Od stycznia 2014 r. rozpoczął się okres realizacji WPR według nowych, zreformowanych zasad przyjętych na lata 2014-2020. Zasady te zostały określone w pakiecie rozporządzeń unijnych dotyczących m.in.: wspólnej organizacji rynków produktów rolnych, programu rozwoju obszarów wiejskich, a także finansowania, zarządzania i monitorowania WPR⁶. Pakiet składał się z następujących aktów prawnych:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007,
- rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określającego środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.

⁶ Pakiet rozporządzeń związanych z reformą wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020 opublikowany został w Dziennikach Urzędowych Unii Europejskiej z 20 grudnia 2013 r. Rozporządzenia te weszły w życie 1 stycznia 2014 r.

W październiku 2014 r. opublikowane zostały także nowe zasady dotyczące europejskiej polityki promowania produktów rolno-spożywczych⁷. Przepisy wyżej wymienionych aktów prawnych były stopniowo wdrażane.

ARR w 2014 r. realizowała powierzone jej zadania w celu: **stabilizacji rynku rolno-żywnościowego, poprawy konkurencyjności produktów rolno-spożywczych oraz promowania żywności (w tym rodzimych tradycji kulinarnych, produktów regionalnych i certyfikowanych)**, a także **zmiany wzorców konsumpcji**. Agencja administrowała również **mechanizmami w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz innymi działaniami istotnymi społecznie i gospodarczo**.

Rok 2014 charakteryzował się znaczną aktywnością ARR w realizacji mechanizmów uruchomionych przez Komisję Europejską w związku z zaistniałymi sytuacjami nadzwyczajnymi. Uruchomienie tego typu mechanizmów wiązało się ze stwierdzeniem wystąpienia na początku 2014 r. wirusa afrykańskiego pomoru świń u dzików oraz z zakazem przywozu niektórych produktów rolno-spożywczych z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej⁸. W 2014 r. odnotowano rekordowy poziom eksportu polskich produktów rolno-spożywczych mimo spadku eksportu do krajów WNP. Wartość eksportu ww. produktów wyniosła ogółem 21,3 mld EUR (wobec 20,4 mld EUR w 2013 r.), a dodatnie saldo wymiany handlowej ukształtowało się na poziomie 6,6 mld EUR (wobec 6,1 mld EUR w 2013 r.).

Beneficjentami działań ARR są producenci rolni i przedsiębiorcy zajmujący się produkcją, przechowywaniem lub przetwórstwem artykułów rolno-spożywczych oraz zakupem i sprzedażą tych artykułów na terenie UE lub w krajach trzecich, a także organizacje zrzeszające ww. podmioty (grupy i organizacje producentów, stowarzyszenia, spółdzielnie i organizacje przetwórców oraz dystrybutorów). Znaczna część udzielanej pomocy kierowana jest do konsumentów (w tym do dzieci i młodzieży) za pośrednictwem placówek oświatowych oraz organizacji charytatywnych.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych wdrażanych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008.

⁸ W końcu stycznia 2014 r. Federacja Rosyjska objęła embargiem import żywca i mięsa wieprzowego z UE (kod CN 0103 i 0203). Następnie w sierpniu 2014 r. wprowadzono zakaz importu: mięsa (CN 0201-0202, 0207), ryb i bezkręgowców wodnych (CN 0301-0308), produktów mleczarskich (CN 0401-0406), owoców, orzechów i warzyw (CN 0801-0811, 0813, 0701-0714, z wyjątkiem 070110, 070310, 071290 i 071310), wybranych przetworów mięsnych (CN 1601 00), mięsa solonego w solance, suszonego lub wędzonego (CN 0210), produktów gotowych, w tym serów i twarogów z dodatkiem tłuszczów roślinnych (CN 1901 90 11, 1901 90 91), produktów spożywczych zawierających mleko, na bazie tłuszczów roślinnych (CN 2106 90 92, 2106 90 98), wyprodukowanych w UE, Norwegii, Kanadzie i w USA oraz w Australii. Natomiast w październiku 2014 r. rosyjskie embargo objęło import z UE podrobów i mącek (CN 0206 i 0210) i tłuszczów (CN 1501 oraz tłuszcze wołowe z poz. CN 1502).

W ramach zadań ustawowych ARR realizowała mechanizmy wspólnej polityki rolnej zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie unijnym i krajowym. Źródłami finansowania mechanizmów WPR były: Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) i budżet krajowy.

ARR obsługiwała także fundusze promocji produktów rolno-spożywczych.

Agencja została również podmiotem wdrażającym dwa działania (tj.: „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” oraz „Współpraca”) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020⁹.

W 2014 r., w zakresie zadań ustawowych, zostały powierzone Agencji również zadania związane z realizacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ)¹⁰, finansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)¹¹, będącego instrumentem polityki spójności UE.

Agencja Rynku Rolnego w 2014 r. realizowała działania w zakresie:

- **wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych** – wypłacała wsparcie dla producentów wieprzowiny oraz owoców i warzyw;
- **wspierania producentów i rynków rolnych** – realizowała dopłaty do materiału siewnego i wspierała rynek produktów pszczelich;
- **wspierania konsumpcji** – propagowała spożycie mleka i jego przetworów wśród dzieci i młodzieży szkolnej (program „Mleko w szkole”), a także owoców, warzyw i soków wśród uczniów „zerówek” i klas I-III szkół podstawowych (program „Owoce i warzywa w szkole”);
- **wspierania promocji żywności** – udzielała wsparcia finansowego na branżowe kampanie promocyjne i/lub informacyjne, obsługiwała dziewięć funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, realizowała działanie delegowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, inicjowała działania promocyjne mające na celu rozwój produkcji lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów gwarantowanej jakości żywności), a także realizowała program promocji branży polskich specjalności żywnościowych;
- **kwotowania produkcji mleka oraz cukru i izoglukozy;**

⁹ Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349).

¹⁰ Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163).

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

- **wymiany towarowej z zagranicą** – administrowała kontyngentami przywozowymi, wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych (w tym w ramach kontyngentów) na rynkach: cukru, drobiu i jaj, mleka i przetworów mlecznych, lnu i konopi, świeżych owoców i warzyw, ryżu oraz zbóż, a także wydawała zaświadczenia P2 w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I¹². Wypłacała również refundacje do wywozu wołowiny oraz mięsa drobiowego¹³;
- **dopłat do prywatnego przechowywania** masła¹⁴;
- **zakupów interwencyjnych** – przyjmowała i rozpatrywała oferty na świadczenie usług przechowalniczych, przyznawała autoryzację oraz przeprowadzała kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji;
- **uznawania organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów** w sektorze mleka, wdrażając założenia „pakietu mlecznego”;
- **monitorowania i kontrolowania procesów produkcji oraz przetwórstwa** – administrowała potencjałem produkcyjnym winorośli i wina, jak również odbiorem i przetwórstwem surowca tytoniowego, administrowała rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży, monitorowała produkcję na rynku cukru, kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego oraz rafinację surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE;
- **odnawialnych źródeł energii** – monitorowała rynek biokomponentów i biopaliw ciekłych oraz produkcję biogazu rolniczego, a także kontrolowała utrzymywanie plantacji trwałych roślin energetycznych;
- **realizacji Podprogramu 2014 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.**

Administrowanie mechanizmami WPR wiązało się z szeregiem działań o charakterze organizacyjno-technicznym, różnych w przypadku poszczególnych mechanizmów. Należały do nich m.in.: kontrole techniczne, prowadzenie rejestrów oraz ewidencji, wybór uczestników (m.in. w drodze przetargu), autoryzacja i kontrola magazynów przechowalniczych, przedsiębiorstw produkcyjnych oraz chłodni, autoryzacja producentów (dostawców), a także zatwierdzanie (rejestracja) dostawców, beneficjentów, przetwórców i punktów odbioru.

¹² Zaświadczenia P2 dotyczyły wywozu do Stanów Zjednoczonych makaronów oznaczonych kodem CN 1902 11 00 i CN 1902 19.

¹³ Rozliczano wnioski o wypłatę refundacji złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich.

¹⁴ W celu złagodzenia skutków wprowadzonego przez Federację Rosyjską embarga na przywóz produktów mlecznych z UE Komisja Europejska uruchomiła w 2014 r. we wszystkich krajach członkowskich dopłatę do prywatnego przechowywania masła i odtłuszczonego mleka w proszku oraz tymczasowy nadzwyczajny system dopłat do prywatnego przechowywania niektórych serów. Przedsiębiorcy w Polsce nie korzystali z dopłat do OMP i serów.

W 2014 r. ARR wypłaciła ogółem 470,2 mln zł. W ramach prefinansowania mechanizmów WPR wydatkowano 190,1 mln zł, a na realizację mechanizmów finansowanych i współfinansowanych z budżetu krajowego – 280,1 mln zł. Z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono **55,6 mln zł**. W ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (Podprogramu 2014) najuboższa ludność otrzymała artykuły spożywcze o wartości **37 mln zł**.

Na dochody budżetu państwa ARR w 2014 r. przekazała **264 mln zł**, z tego: 189,8 mln zł opłat z tytułu nadprodukcji na rynku mleka (189,6 mln zł za rok kwotowy 2013/2014 i 0,2 mln zł za rok kwotowy 2012/2013), 72,4 mln zł opłat produkcyjnych na rynku cukru, 1 mln zł nałożonych kar, odsetek i przejętych zabezpieczeń, 0,5 mln zł nierozliczonych środków w ramach rozliczenia nadpłat w latach poprzednich z tytułu opłat cukrowych, a także 0,3 mln zł nadwyżki środków finansowych agencji wykonawczej za 2013 r.

Wsparcie finansowe kierowane do beneficjentów to niejedyny obszar realizowanych przez ARR zadań. Poza działaniami skutkującymi płatnościami **Agencja administrowała szeregiem mechanizmów niefinansowych** – kwotowaniem produkcji, mechanizmami handlu zagranicznego, a także mechanizmami monitorowania i kontroli procesu produkcji oraz przetwórstwa (na rynkach: wina, cukru, mleka i przetworów mlecznych, tytoniu, owoców i warzyw, jak również w zakresie odnawialnych źródeł energii).

Producenci rolni, przetwórcy, eksporterzy oraz inni beneficjenci uczestniczący w mechanizmach administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego zobowiązani są do zarejestrowania się w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców (CRP) prowadzonym przez ARR. **Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. w CRP zarejestrowano 633,1 tys. przedsiębiorców, w tym 20,4 tys. w 2014 r.**

W ramach realizacji zadań ustawowych ARR prowadziła także **działania o charakterze informacyjno-analitycznym**. Szeroko zakrojone **działania informacyjne** miały na celu poszerzanie wiedzy o zasadach realizacji mechanizmów WPR administrowanych przez ARR oraz o warunkach uczestnictwa w tych mechanizmach. Agencja systematycznie **sporządzała i upowszechniała** wśród uczestników rynku rolno-żywnościowego m.in. **cykliczne i doraźne analizy oraz prognozy rynkowe**. Prowadziła również działania wspierające nawiązywanie i umacnianie kontaktów handlowych z zagranicą przez polskich producentów artykułów rolno-spożywczych (m.in. prowadzono punkt informacyjny, za pośrednictwem którego udzielano informacji handlowych przedsiębiorcom zainteresowanym eksportem artykułów objętych rosyjskim embargiem). Udzielano również polskim placówkom dyplomatycznym informacji i wyjaśnień, dotyczących możliwości i warunków

wywozu oraz sprzedaży produktów rolnych na rynku UE i rynkach krajów trzecich. W ramach **współpracy międzynarodowej** ARR uczestniczyła w unijnym procesie decyzyjnym oraz udzielała wsparcia państwom kandydującym do UE przez zapewnienie im pomocy eksperckiej w zakresie programów pomocowych finansowanych ze środków krajowych i unijnych.

Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r.:

- **ARR wypłaciła beneficjentom funkcjonującym w sektorze rolno-spożywczym 11,8 mld zł,**
- w ramach realizacji programu pomocy żywnościowej przekazano najuboższym artykuły spożywcze o wartości:
 - **2,4 mld zł** (w latach 2004-2013, pochodzące z EFRG w zakresie realizacji WPR),
 - **37 mln zł** (w 2014 r., w ramach PO PŻ finansowanego z FEAD)¹⁵,
- z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono **290,4 mln zł**¹⁶.

2.1. Działania na rynkach rolno-żywnościowych

2.1.1. Rynek mleka i przetworów mlecznych

Agencja Rynku Rolnego administrowała w 2014 r. na rynku mleka i przetworów mlecznych następującymi mechanizmami:

- „Kwotowanie produkcji mleka”,
- „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” (program „Mleko w szkole”),
- „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych” (w ramach programu „Mleko w szkole”),
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”,
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku”,
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku”,
- „Handel zagraniczny na rynku mleka”,



¹⁵ Płatności zrealizowano w 2015 r.

¹⁶ Od maja 2004 r. do 30 czerwca 2009 r. ARR obsługiwała Fundusz Promocji Mleczarstwa, a od lipca 2009 r. – dziewięć funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

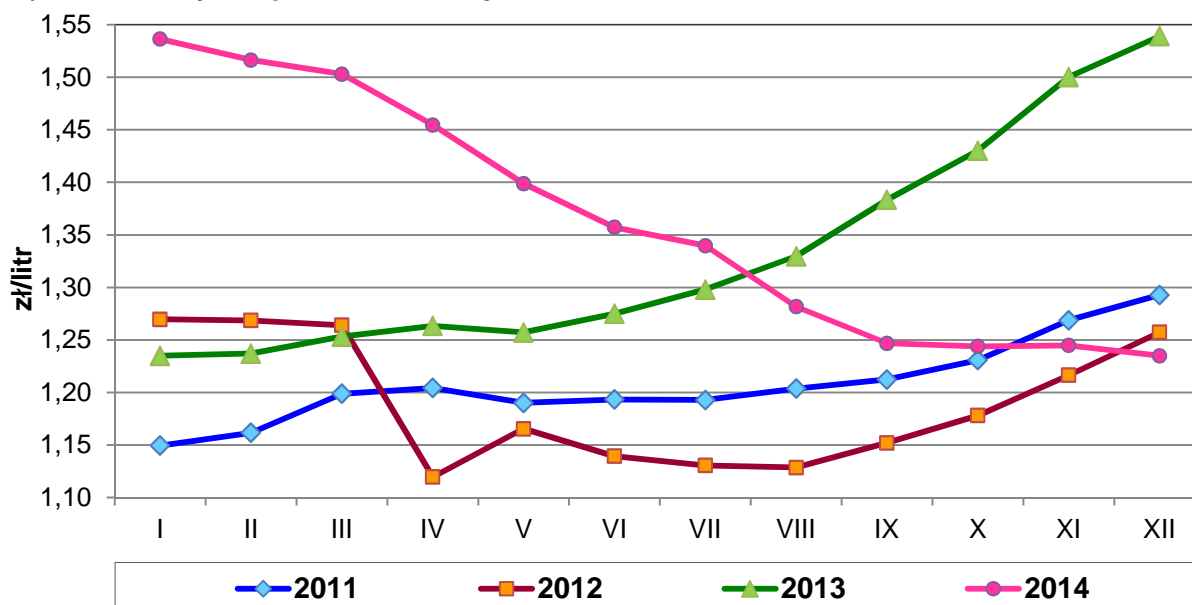
- „Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej”,
- „Wystawianie certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej”.

ARR obsługiwała także Fundusz Promocji Mleka, w tym m.in. rozliczała dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach oraz gimnazjach w ramach programu „Mleko w szkole”. Wdrażano przepisy dotyczące uznawania organizacji i zrzeszeń organizacji producentów w sektorze mleka.

2.1.1.1. Mleko surowe

Zwiększona produkcja mleka na świecie w 2014 r. – przy jednoczesnym ograniczonym popycie – oraz embargo na import produktów mleczarskich¹⁷ z: UE, Norwegii, USA, Kanady i Australii, nałożone przez Federację Rosyjską w sierpniu 2014 r., przyczyniły się do spadku cen mleka i produktów mleczarskich. W Polsce, po dynamicznym wzroście w ciągu 2013 r., ceny skupu mleka w 2014 r. sukcesywnie malały. W grudniu 2014 r. za 100 litrów mleka (według danych GUS) płacono 123,48 zł, o 20% mniej niż w grudniu 2013 r., kiedy ceny mleka osiągnęły rekordowy poziom (153,93 zł/hl). Przeciętnie w 2014 r. dostawcy za surowiec uzyskiwali 137,11 zł/hl, o 1,1% więcej niż w 2013 r.

Wykres 1. **Ceny skupu mleka w kraju**



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

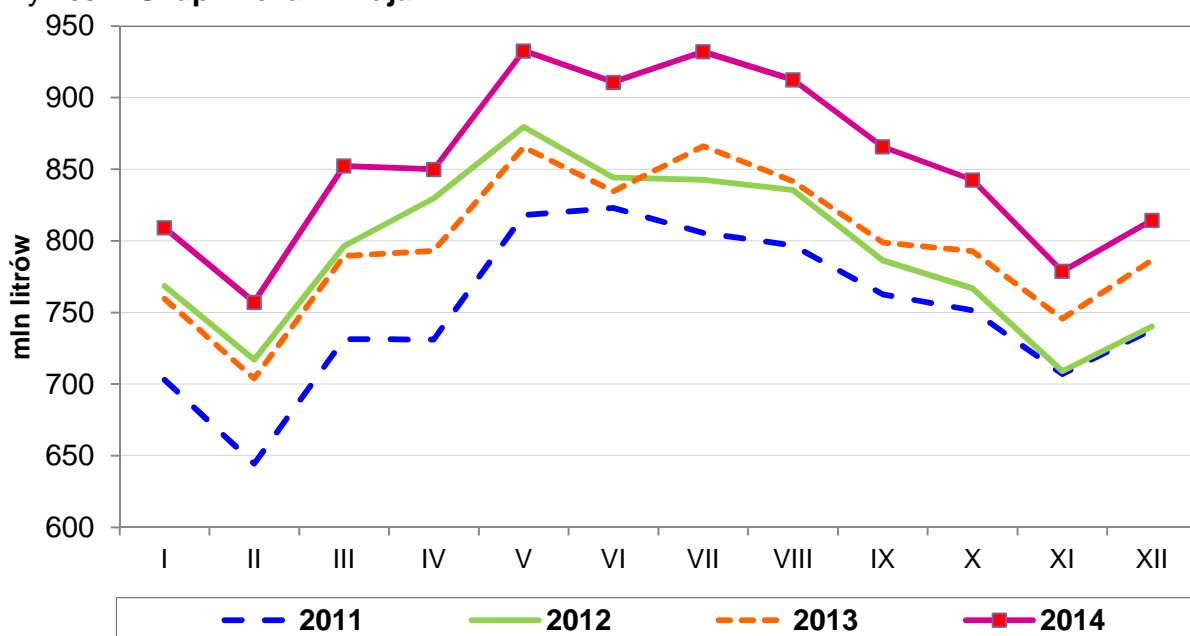
W 2014 r. odnotowano dalszy spadek pogłowia krów, który był rekompensowany utrzymującym się wzrostem mleczności. Według danych GUS w grudniu 2014 r. liczba krów

¹⁷ Kody CN: 0401, 0402, 0403, 0404, 0405, 0406.

mlecznych wynosiła 2 248 tys. szt. i w porównaniu z grudniem 2013 r. zmniejszyła się o 51 tys. szt. (2,2%). W efekcie, według szacunków Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego (IERiGŻ – PIB), przy wzroście wydajności mlecznej o 4% (do 5 517 litrów/szt.), całkowita produkcja mleka w 2014 r. osiągnęła poziom 12,6 mld litrów, o 2% wyższy niż w 2013 r.

Od drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych notowany jest wzrost towarowej produkcji mleka. Według danych GUS w 2014 r. krajowi producenci dostarczyli do skupu 10,3 mld litrów mleka¹⁸, tj. o 7% więcej niż rok wcześniej i o 68% więcej niż w 1995 r., kiedy zanotowano najniższy poziom skupu mleka od wprowadzenia gospodarki rynkowej. Przy zwiększonej podaży mleka i utrzymującym się popycie eksportowym zakłady przetwórcze w 2014 r. zwiększyły produkcję mleka w proszku, w tym przede wszystkim odtłuszczonego mleka w proszku, a także masła oraz śmietany niezagęszczonej. Ograniczono natomiast produkcję mleka spożywczego, jogurtów, serów dojrzewających i niedojrzewających oraz twarogów.

Wykres 2. Skup mleka w kraju



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W okresie pierwszych siedmiu miesięcy 2014 r., tj. przed wprowadzeniem przez Federację Rosyjską embarga na produkty mleczarskie, wartość ich wywozu z Polski była o 23% wyższa niż rok wcześniej. Od momentu wprowadzenia ww. zakazu wyniki polskiego handlu zagranicznego tymi produktami ulegały stopniowemu pogarszaniu. W okresie sierpień-grudzień 2014 r. wartość wywozu produktów mleczarskich z Polski była o 5% niższa niż

¹⁸ Dane ze skupu sprawozdawczego.

w tym samym okresie poprzedniego roku. W całym 2014 r. obroty produktami mleczarskimi¹⁹ były znacząco wyższe niż przed rokiem. Wartość wywozu mleka i jego przetworów (bez kazeiny) osiągnęła poziom 1,9 mld EUR, o 11% wyższy niż w 2013 r. Wolumen eksportu produktów mleczarskich (w przeliczeniu na mleko surowe) wzrósł o 25,5% i wyniósł niecałe 2,8 mld litrów. Przywóz ukształtował się na poziomie ok. 1,4 mld litrów, o 22% wyższym niż przed rokiem. Tym samym w 2014 r. saldo handlu zagranicznego produktami mleczarskimi zwiększyło się do 1,3 mld litrów mleka, z 1,0 mld litrów w 2013 r.

W Polsce w latach 2006-2013 notowano wzrostową tendencję w konsumpcji mleka i jego przetworów. IERiGŻ – PIB ocenia, że w 2014 r. spożycie mleka wyniosło 205 litrów na mieszkańca i było o 1 litr mniejsze niż w 2013 r.

2.1.1.1.1. Kwotowanie produkcji mleka

Głównym celem mechanizmu kwotowania produkcji mleka, administrowanego przez ARR w Polsce od 2004 r., było zachowanie równowagi między popytem a podażą na rynku mleka w UE oraz zapewnienie dostawcom korzystnej ceny skupu za wyprodukowane mleko. Rok kwotowy obejmował okres od 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do 31 marca następnego roku kalendarzowego. W ramach kwotowania produkcji mleka określana była ilość mleka, którą dany kraj członkowski UE mógł wprowadzić do obrotu w ww. okresie.



Rok kwotowy 2014/2015 był ostatnim rokiem limitowania produkcji mleka w UE, w związku z odstąpieniem od jego stosowania od 1 kwietnia 2015 roku²⁰.

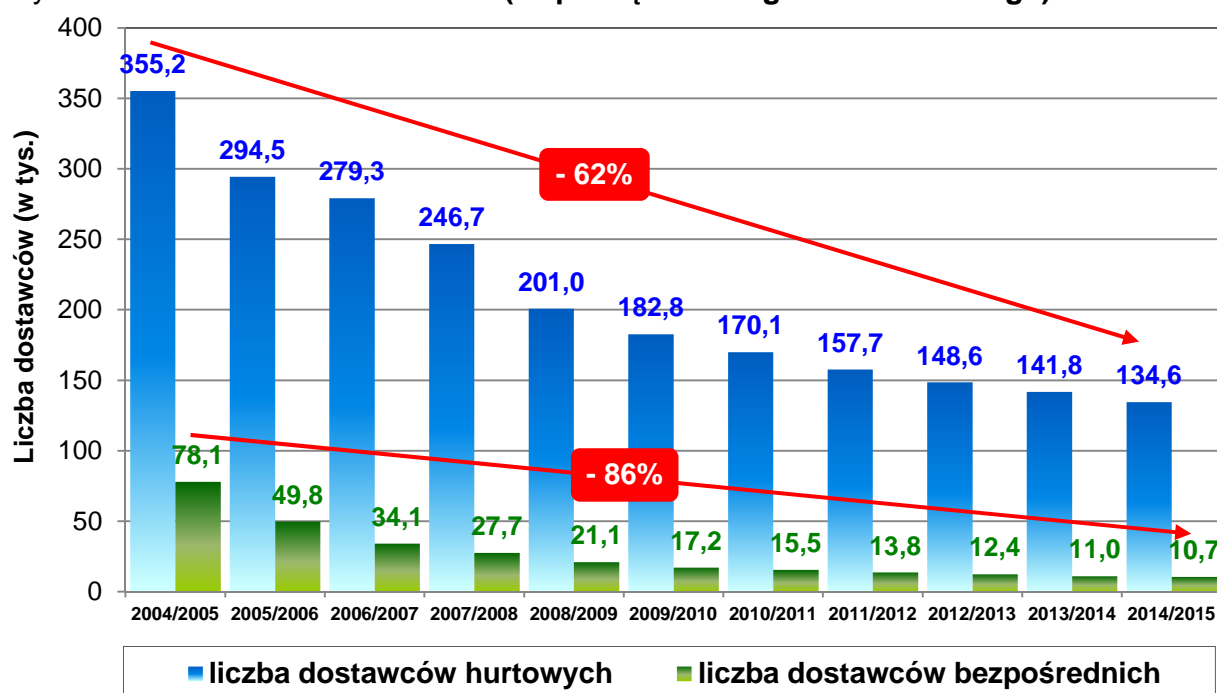
W ciągu jedenastu lat funkcjonowania w Polsce kwotowania produkcji mleka przyznana Polsce kwota krajowa wzrosła o 12% (z 8,96 mld kg w roku kwotowym 2004/2005 do 10,06 mld kg w roku kwotowym 2014/2015). W tym okresie liczba dostawców hurtowych mleka zmniejszyła się o 62%, a dostawców bezpośrednich – o 86%²¹. Przełożyło się to na zwiększenie średniej kwoty indywidualnej przypadającej na hurtowego producenta mleka (z 24 tys. kg na początku roku kwotowego 2004/2005 do 73 tys. kg na początku roku kwotowego 2014/2015).

¹⁹ Wyniki polskiego handlu zagranicznego za 2014 r. zostały obliczone przez analityków ARR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów, a za 2013 r. – wg ostatecznych danych Ministerstwa Finansów.

²⁰ Zgodnie z art. 230 ust. 1a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

²¹ Liczba dostawców mleka wg danych na początku danego roku kwotowego (tj. na 1 kwietnia).

Wykres 3. Liczba dostawców mleka (na początku danego roku kwotowego)



Źródło: dane ARR.

Agencja Rynku Rolnego, zgodnie m.in. z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 50, z późn. zm.), prowadziła w 2014 r. działania dotyczące: rozdziału krajowej rezerwy kwoty krajowej (KRKK), obsługi transferów i konwersji kwot indywidualnych (KI), zmniejszania lub cofnięcia kwot indywidualnych, kontrolowania ilości mleka lub przetworów mlecznych wprowadzonych na rynek, a także stopnia wykorzystania i rozliczenia kwot krajowych, monitorowania liczby producentów mleka w kraju, monitorowania zawartości tłuszczu w mleku, kontroli ilości mleka wprowadzonego do obrotu w danym roku kwotowym oraz rejestracji podmiotów skupujących mleko. W zakresie zarządzania kwotowaniem produkcji mleka ARR w 2014 r. wydała 111,5 tys. decyzji administracyjnych.

Rok kwotowy 2013/2014

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 72/2009²² państwa członkowskie UE uzyskały prawo do zwiększania kwot krajowych w kolejnych latach kwotowych o 1% rocznie, aż do roku kwotowego 2013/2014. Wobec powyższego krajowa kwota mleczna przysługująca Polsce na rok kwotowy 2013/2014 wynosiła 10 055 797 tys. kg²³. Polska dysponowała

²² Rozporządzenie Rady (WE) nr 72/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. w sprawie zmian we wspólnej polityce rolnej poprzez zmianę rozporządzeń (WE) nr 247/2006, (WE) nr 320/2006, (WE) nr 1405/2006, (WE) nr 1234/2007, (WE) nr 3/2008 oraz (WE) nr 479/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 1883/78, (EWG) nr 1254/89, (EWG) nr 2247/89, (EWG) nr 2055/93, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 2596/97, (WE) nr 1182/2005 i (WE) nr 315/2007, z późn. zm.

²³ Kwota krajowa przydzielona Polsce pozostała na tym poziomie również w roku kwotowym 2014/2015.

szóstym co do wielkości limitem w UE (po Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii i Włoszech). Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 266/2014 krajowa kwota dostaw przysługująca Polsce w ww. roku kwotowym wynosiła 9 909 801 tys. kg, a krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej – 145 996 tys. kg²⁴.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 grudnia 2013 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2013/2014 (Dz. U. poz. 1555) KRKK została ustalona na poziomie 231 633 434 kg, z tego wysokość KRKK dla dostawców hurtowych wyniosła 156 081 524 kg, natomiast dla dostawców bezpośrednich – 75 551 910 kg. Warunkiem przyznania kwoty z krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2013/2014 było wykazanie przez producenta zwiększenia sprzedaży mleka lub przetworów mlecznych w roku kwotowym 2012/2013. Wysokość kwoty indywidualnej należnej do przyznania z krajowej rezerwy nie mogła być mniejsza niż 500 kg oraz większa niż 30 tys. kg.

W związku z tym, że zapotrzebowanie na dodatkowe kwoty indywidualne z krajowej rezerwy kwoty krajowej przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2013/2014 było wyższe od krajowej rezerwy określonej na ten rok kwotowy, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określił współczynnik przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych na 0,3247²⁵. W roku kwotowym 2013/2014 złożono 38 tys. wniosków o przyznanie kwoty z KRKK. Po zastosowaniu współczynnika przydziału ARR wydała 31,6 tys. decyzji w sprawie przyznania KI z krajowej rezerwy dla dostawców hurtowych, a ich wysokość wyniosła 152 951 tys. kg. W przypadku rozdziału krajowej rezerwy sprzedaży bezpośredniej wielkości kwot przyznane z krajowej rezerwy były równe wielkościom zapotrzebowanym – wydano 12 decyzji na kwotę 196 tys. kg mleka.



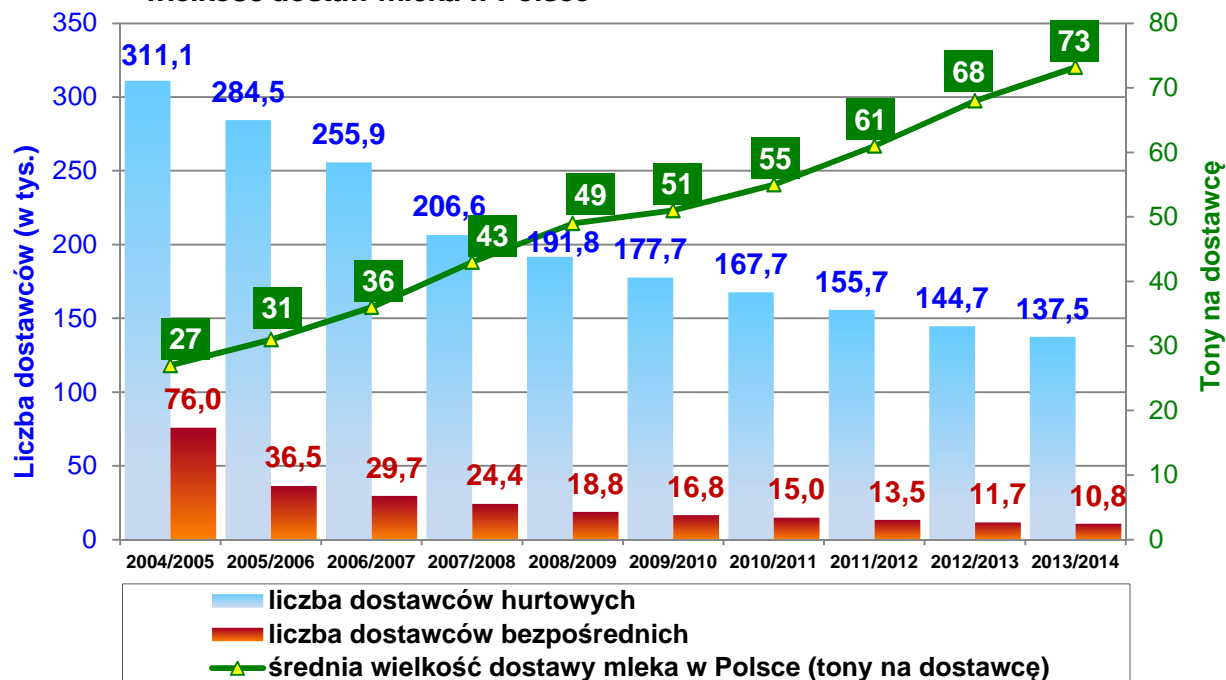
W rejestrze producentów mleka, prowadzonym przez ARR, na początku roku kwotowego 2013/2014 wpisanych było 141,8 tys. dostawców hurtowych mleka (dysponowali oni kwotą 9 751 666 tys. kg mleka) i ponad 11 tys. dostawców bezpośrednich (dysponujących kwotą 72 498 tys. kg). Na koniec ww. roku kwotowego w rejestrze znajdowało się 137,5 tys.

²⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 266/2014 z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie podziału między „dostawy” i „sprzedaż bezpośrednią” krajowych kwot mlecznych ustalonych na rok 2013/2014 w załączniku IX do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 grudnia 2013 r. w sprawie współczynnika przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2013/2014 (Dz. U. poz.1556).

dostawców hurtowych (dysponowali kwotą 9 891 895 tys. kg mleka) i 10,8 tys. dostawców bezpośrednich (dysponujących kwotą 70 863 tys. kg).

Wykres 4. **Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce**



Źródło: dane ARR.

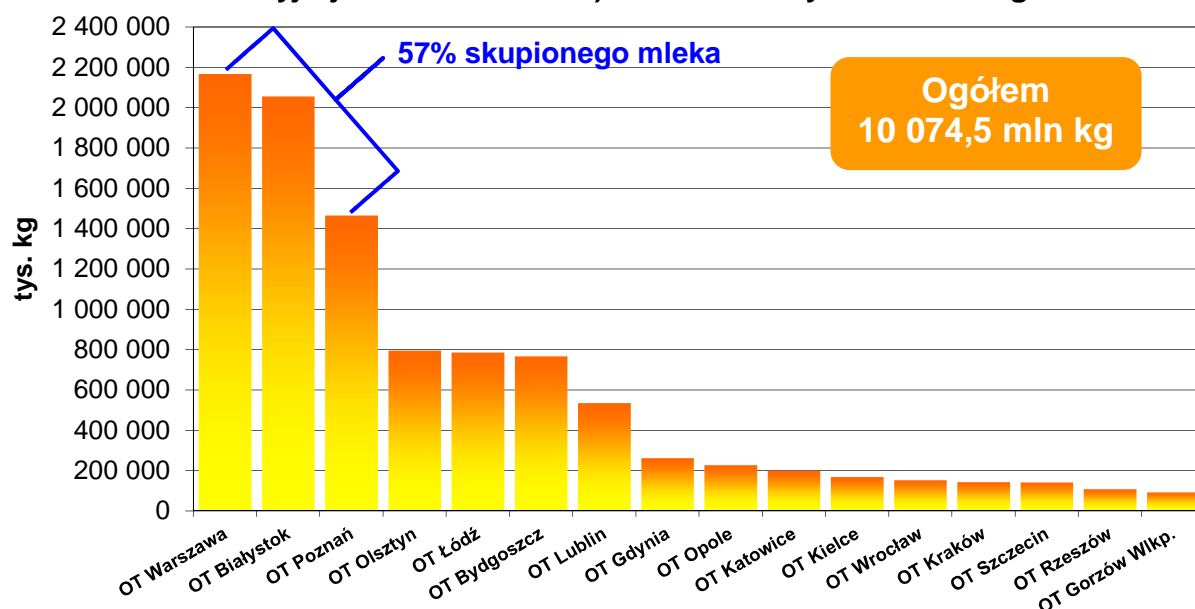
Po zakończeniu każdego roku kwotowego dostawcy byli rozliczani z wykorzystania swoich limitów. W przypadku dostawców, którzy nie wykorzystali swoich kwot w ilości co najmniej 70%, kwota była zmniejszana o część niewykorzystaną. Jeżeli dostawca w danym roku kwotowym nie wprowadził do obrotu mleka lub przetworów mlecznych, wówczas jego kwota została cofnięta. Zredukowane i cofnięte ilości zasilały każdego roku krajową rezerwę kwoty krajowej. W roku kwotowym 2013/2014 (po rozliczeniu roku kwotowego 2012/2013) kwoty cofnięto ponad 3,1 tys. dostawców, a 5,7 tys. dostawców zmniejszono przysługujące limity. W wyniku cofniętych i zmniejszonych KI krajową rezerwę kwoty krajowej dostaw w roku kwotowym 2013/2014 zasilą kwota w łącznej wysokości 40 107 tys. kg mleka, natomiast krajową rezerwę sprzedaży bezpośredniej – kwota 2 762 tys. kg mleka.

Dostawca mleka, posiadający kwotę indywidualną dla dostawcy bezpośredniego i/lub KI dla dostawcy hurtowego, mógł dokonać zamiany (konwersji) części lub całości jednej kwoty na drugą. Konwersja mogła być stała lub tymczasowa. Zamienić można było jedynie niewykorzystaną w danym roku kwotę indywidualną lub jej część. ARR w roku kwotowym 2013/2014, na wniosek producentów mleka, zatwierdziła 237 konwersji stałych KI z bezpośredniej na hurtową na 2 253 tys. kg oraz 21 konwersji stałych KI z hurtowej na bezpośrednią na 199 tys. kg mleka. Zarejestrowano także 97 konwersji tymczasowych

KI z bezpośredniej na hurtową (na 1 455 tys. kg mleka) oraz 91 konwersji tymczasowych KI z hurtowej na bezpośrednią (na 1 769 tys. kg).

W roku kwotowym producenci mleka mogli dokonać transferu prawa do przyznaných kwot przez: zbycie kwoty indywidualnej (sprzedaż, darowizna), oddanie w używanie KI (dzierżawa) bądź przez zbycie gospodarstwa rolnego z przyznaną kwotą (sprzedaż, darowizna, dzierżawa). W roku kwotowym 2013/2014 ARR, na wniosek producentów mleka, zatwierdziła ogółem 21,1 tys. transferów prawa do kwoty mlecznej na 377 863 tys. kg mleka, z czego na wniosek dostawców hurtowych – 20,9 tys. transferów prawa do KI na 376 128 tys. kg mleka, a na wniosek dostawców bezpośrednich – 198 transferów na 1 735 tys. kg mleka.

Wykres 5. Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w roku kwotowym 2013/2014 wg OT ARR



Źródło: dane ARR.

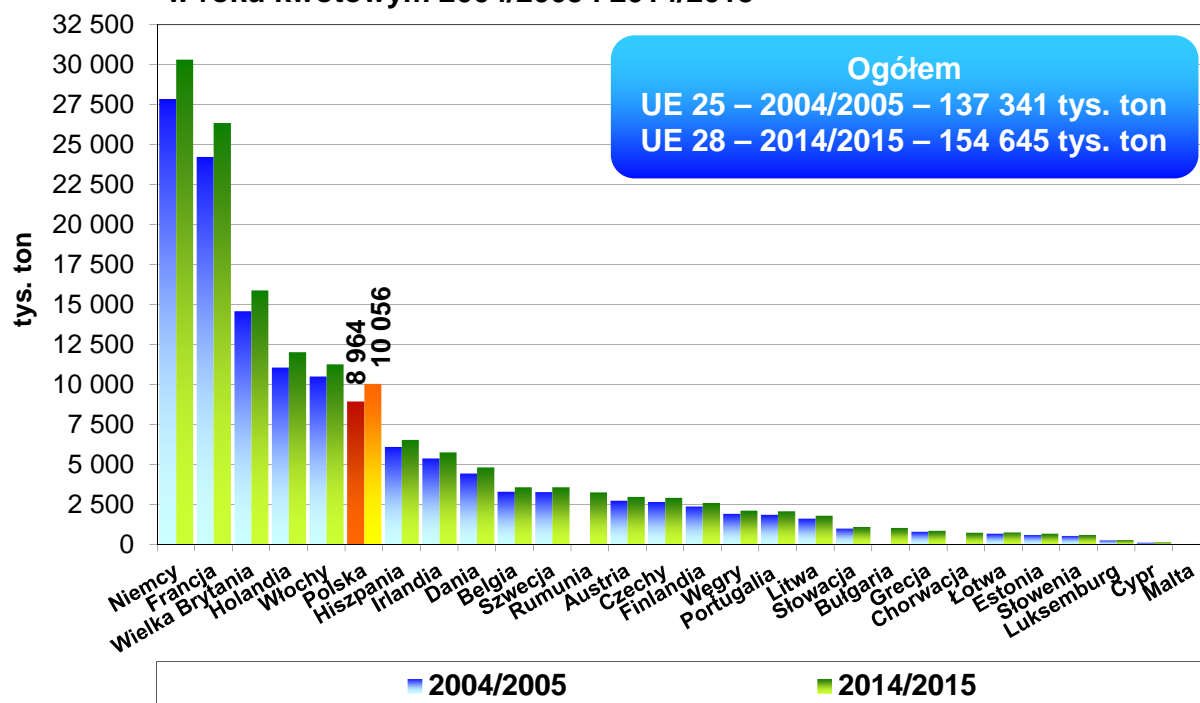
Wielkość dostaw mleka zrealizowanych przez dostawców hurtowych do podmiotów skupujących w roku kwotowym 2013/2014 ukształtowała się na poziomie 10 074 455 tys. kg (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu²⁶), natomiast sprzedaż bezpośrednia (mleko i przetwory mleczne wprowadzone do bezpośredniego spożycia) wyniosła 63 427 tys. kg. Wykorzystanie kwoty krajowej w roku kwotowym 2013/2014 wyniosło 100,82%, w tym wykorzystanie krajowej kwoty dostaw ukształtowało się na poziomie 101,66%, zaś krajowej kwoty sprzedaży bezpośredniej – 43,44%. Krajowa kwota

²⁶ Referencyjna zawartość tłuszczu – zawartość tłuszczu przypisana do kwoty indywidualnej (KI) dla dostawcy hurtowego.

dostaw została przekroczona o 164 968 tys. kg, czyli o 1,66%²⁷. Przysługujące kwoty indywidualne przekroczyło ponad 56 tys. dostawców hurtowych mleka. Krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej nie została przekroczona. Najwięcej mleka w roku kwotowym 2013/2014 skupiono od dostawców hurtowych w województwie mazowieckim (22% skupu ogółem), a następnie: podlaskim (20%), wielkopolskim (15%) oraz warmińsko-mazurskim, łódzkim i kujawsko-pomorskim (po 8%).

Wysokość opłaty za 100 kg przekroczenia kwoty krajowej w roku kwotowym 2013/2014 określono na 29,36 EUR. Wobec powyższego opłata z tytułu nadprodukcji wyniosła 45,4 mln EUR (189,6 mln zł).

Wykres 6. Krajowe kwoty mleczne przysługujące państwom członkowskim UE w roku kwotowym 2004/2005 i 2014/2015



Źródło: opracowanie ARR na podstawie załącznika IX rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 oraz załącznika I rozporządzenia Rady (WE) nr 72/2009.

W prowadzonym przez ARR Rejestrze Podmiotów Skupujących Mleko na początku roku kwotowego 2013/2014 znajdowało się 313 podmiotów (z tego: 166 spółdzielni mleczarskich, 100 spółek prawa handlowego, 43 osoby fizyczne wykonujące działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i rolnicze zrzeszenie branżowe). Na koniec ww. roku kwotowego w RPSM znajdowało się 345 podmiotów, tj. o 30 spółek prawa handlowego oraz o 2 osoby fizyczne więcej niż na początku roku kwotowego 2013/2014.

²⁷ W poprzednich latach Polska przekroczyła krajową kwotę mleczną w roku kwotowym 2005/2006 (krajowa kwota dostaw została przekroczona o 2,4%) i w roku kwotowym 2012/2013 (krajowa kwota dostaw została przekroczona o 0,14%).

Rok kwotowy 2014/2015

W ostatnim roku obowiązywania kwotowania produkcji mleka w UE przysługująca Polsce krajowa kwota mleczna wynosiła 10 055 797 tys. kg. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/447²⁸ krajowa kwota dostaw przysługująca Polsce w roku kwotowym 2014/2015 wynosiła 9 923 889 tys. kg, a krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej – 131 908 tys. kg.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2014/2015 (Dz. U. poz. 1960), KRKK została ustalona na poziomie 149 147 042 kg, z tego wysokość KRKK dla dostawców hurtowych wyniosła 69 525 187 kg, natomiast dla dostawców bezpośrednich – 79 621 855 kg.

W związku z tym, że zapotrzebowanie na dodatkowe kwoty indywidualne z krajowej rezerwy kwoty krajowej przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2014/2015 było wyższe od krajowej rezerwy określonej na ten rok kwotowy, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określił współczynnik przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych na 0,1126²⁹. W roku kwotowym 2014/2015 złożono 39,3 tys. wniosków o przyznanie kwoty z KRKK. Po zastosowaniu współczynnika przydziału ARR wydała 25,1 tys. decyzji w sprawie przyznania KI z krajowej rezerwy dla dostawców hurtowych, a ich wysokość wyniosła 67 892 tys. kg. W przypadku rozdziału krajowej rezerwy sprzedaży bezpośredniej wydano 3 decyzje na 34 tys. kg mleka.

W roku kwotowym 2014/2015 (po rozliczeniu roku kwotowego 2013/2014) kwoty indywidualne cofnięto ponad 3,4 tys. dostawców, a 6,5 tys. dostawców zmniejszono przysługujące limity. W wyniku cofniętych i zmniejszonych KI krajową rezerwę kwoty krajowej dostaw w roku kwotowym 2014/2015 zasilila kwota w łącznej wysokości 50 915 tys. kg mleka, natomiast krajową rezerwę sprzedaży bezpośredniej – kwota 2 763 tys. kg mleka.

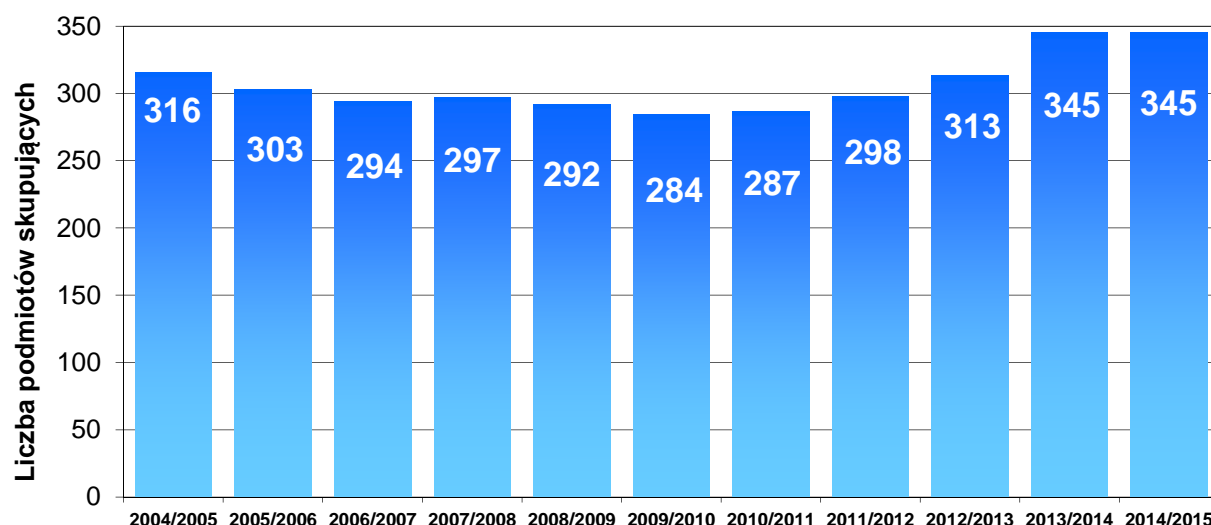
W rejestrze producentów mleka, prowadzonym przez ARR, na początku roku kwotowego 2014/2015 wpisanych było 134,6 tys. dostawców hurtowych mleka (dysponowali oni

²⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/447 z dnia 17 marca 2015 r. w sprawie podziału między „dostawy” i „sprzedaż bezpośrednią” krajowych kwot mlecznych ustalonych na rok 2014/2015 w załączniku IX do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007.

²⁹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie współczynnika przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2014/2015 (Dz. U. poz.1955).

kwotą 9 840 425 tys. kg mleka) i 10,7 tys. dostawców bezpośrednich (dysponujących kwotą 70 132 tys. kg).

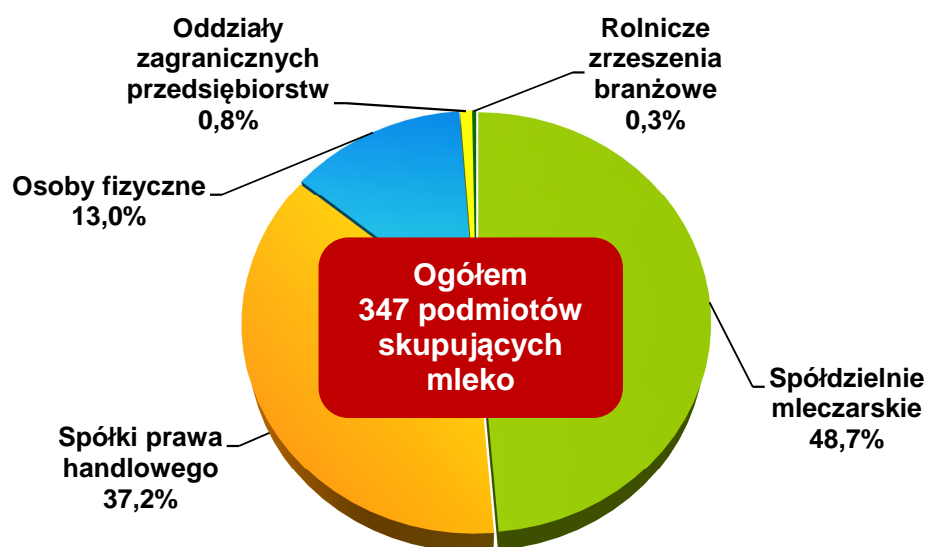
Wykres 7. Liczba podmiotów skupujących mleko w Polsce na koniec danego roku kwotowego



Źródło: dane ARR.

W prowadzonym przez ARR Rejestrze Podmiotów Skupujących Mleko na początku roku kwotowego 2014/2015 znajdowało się 345 podmiotów (z tego: 169 spółdzielni mleczarskich, 127 spółek prawa handlowego, 45 osób fizycznych wykonujących działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i rolnicze zrzeszenie branżowe). Na koniec ww. roku kwotowego w RPSM znajdowało się 345 podmiotów (z tego: 167 spółdzielni mleczarskich, 125 spółek prawa handlowego, 45 osób fizycznych wykonujących działalność w zakresie skupu mleka, 5 spółek cywilnych, 2 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i rolnicze zrzeszenie branżowe).

Wykres 8. Struktura podmiotów skupujących mleko wg stanu na 31 grudnia 2014 r.



Źródło: dane ARR.

Według stanu na 31 grudnia 2014 r. w RPSM było zarejestrowanych 347 podmiotów skupujących mleko (z tego: 169 spółdzielni mleczarskich, 129 spółek prawa handlowego, 45 osób fizycznych wykonujących działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i rolnicze zrzeszenie branżowe).

Mapa. **Liczba podmiotów skupujących mleko wg stanu na 31 grudnia 2014 r.**



W 2014 r. do rejestru podmiotów skupujących mleko wpisano 8 nowych jednostek skupujących, wykreślono 5 podmiotów oraz odnotowano jeden przypadek konsolidacji podmiotów skupujących mleko. Biorąc pod uwagę układ regionalny, najwięcej podmiotów skupujących mleko znajdowało się w woj. wielkopolskim (86 podmiotów, 25% ogółu zarejestrowanych), a następnie: mazowieckim (54 podmioty, 16%) oraz lubelskim i kujawsko-pomorskim (po 29 podmiotów, po 8%). Najmniej podmiotów miało swoją siedzibę w woj. warmińsko-mazurskim i opolskim (po 8 podmiotów, po 2%), a następnie świętokrzyskim i dolnośląskim (po 9 podmiotów, po 3%).

2.1.1.1.2. Uznawanie organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w sektorze mleka

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013³⁰ obowiązują przepisy „pakietu mlecznego”, dotyczące stosunków umownych w sektorze

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

mleka i przetworów mlecznych, których celem jest złagodzenie skutków odejścia od systemu kwotowania produkcji mleka poprzez możliwość negocjowania cen przez uznane organizacje producentów i ich zrzeszenia. W Polsce założenia „pakietu mlecznego” w zakresie uznawania organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w sektorze mleka wdrożono na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 50, z późn. zm.).

Prezes Agencji Rynku Rolnego jest organem właściwym do uznawania organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów na podstawie złożonego w ARR „Wniosku o uznanie Organizacji Producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych” albo „Wniosku o uznanie Zrzeszenia Organizacji Producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych”.

Zgodnie z art. 48a. ust. 2 ww. ustawy Prezes Agencji Rynku Rolnego uznaje:

– organizację producentów, jeżeli:

- jest ona utworzona przez co najmniej 20 członków,
- wytwarza i wprowadza do obrotu rocznie nie mniej niż 2 mln kg mleka lub przetworów mlecznych wyprodukowanych w ramach tej ilości mleka,
- w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku co najmniej 20 członków tej organizacji wytwarzało i wprowadzało do obrotu mleko i przetwory mleczne,
- cała ilość mleka lub przetworów mlecznych wyprodukowanych w gospodarstwach członków tej organizacji jest wprowadzana do obrotu za jej pośrednictwem,
- okres wypowiedzenia członkostwa w tej organizacji jest nie krótszy niż 6 miesięcy,
- spełnia wymagania określone w art. 161 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013,

– zrzeszenie organizacji producentów, jeżeli:

- jest ono utworzone przez co najmniej dwie uznane organizacje producentów,
- cała ilość mleka lub przetworów mlecznych wyprodukowanych w gospodarstwach członków organizacji tworzących to zrzeszenie jest wprowadzana do obrotu za jego pośrednictwem,
- okres wypowiedzenia członkostwa w tym zrzeszeniu jest nie krótszy niż 6 miesięcy,
- spełnia wymagania określone w art. 156 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013.

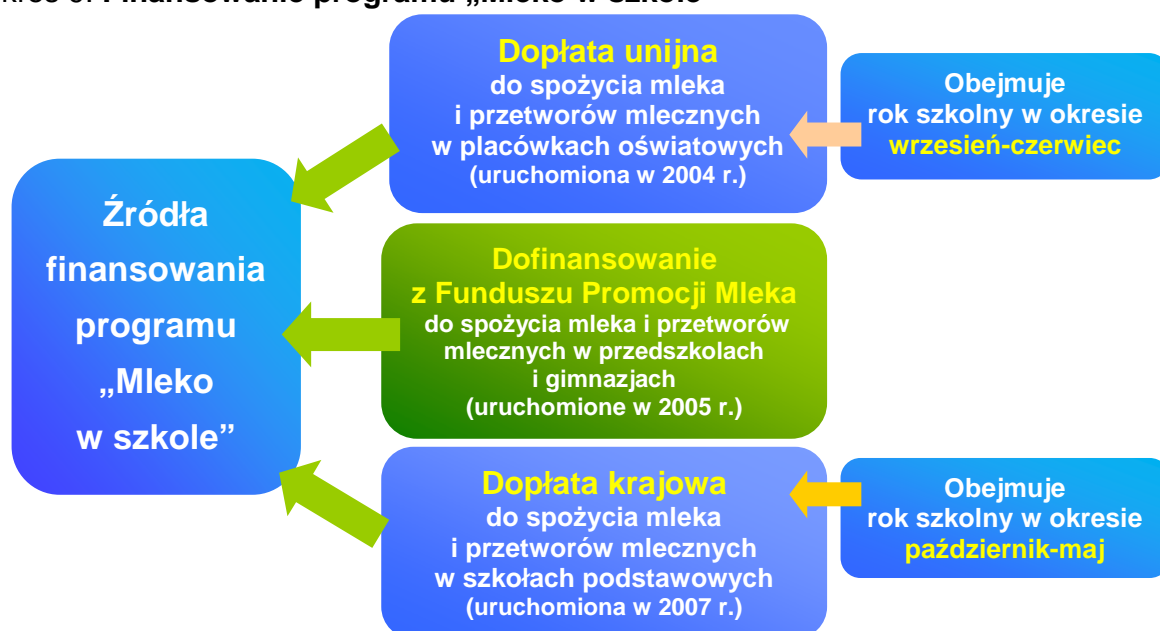


2.1.1.1.3. Program „Mleko w szkole”

Agencja Rynku Rolnego od jedenastu lat administruje programem „Mleko w szkole”, którego celem jest spowodowanie wzrostu spożycia mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych oraz kształtowanie właściwego modelu konsumpcji wśród dzieci i młodzieży. Program jest popularny wśród beneficjentów, a tym samym wpisał się na stałe w codzienne funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie kraju. Możliwość udzielania pomocy dotyczącej dystrybucji mleka i przetworów mlecznych wśród dzieci przewiduje art. 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013³¹.



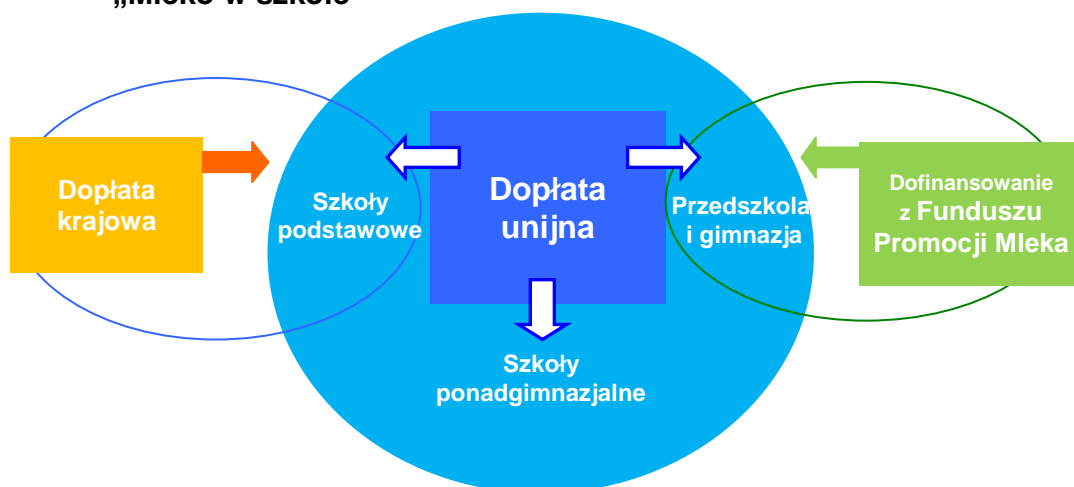
Wykres 9. Finansowanie programu „Mleko w szkole”



Program „Mleko w szkole” finansowany jest z trzech źródeł. Wprowadzona w 2004 r. dopłata ze środków UE obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do wszystkich rodzajów uprawnionych placówek oświatowych. Poza dopłatą unijną spożycie mleka i przetworów mlecznych jest dofinansowywane ze środków budżetu państwa (dopłata krajowa uruchomiona od roku szkolnego 2007/2008 obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do szkół podstawowych) oraz ze środków zgromadzonych w Funduszu Promocji Mleka przez podmioty skupujące mleko (dofinansowanie obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do przedszkoli oraz gimnazjów).

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

Wykres 10. **Placówki oświatowe objęte dofinansowaniem w ramach programu „Mleko w szkole”**



Wprowadzenie dopłaty krajowej i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka zdecydowanie zwiększyło zasięg oddziaływania programu „Mleko w szkole”. Polska znajduje się w czołówce państw UE uczestniczących w programie pod względem ilości mleka i przetworów mlecznych dostarczanych dzieciom oraz młodzieży uczącej się w placówkach oświatowych, a także pod względem pozyskiwania środków finansowych na ten cel z budżetu unijnego.

Program sprzyja popularyzacji spożycia mleka, promując wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i odżywiania się. W długookresowej perspektywie program „Mleko w szkole” wpływa na zwiększenie popytu na mleko i jego przetwory – przyczynia się do obserwowanego od 2006 r. systematycznego wzrostu krajowego spożycia mleka.

2.1.1.1.3.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych

ARR realizuje mechanizm WPR finansowany ze środków UE na podstawie art. 42 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych³². Jego głównym założeniem jest promowanie zasad zdrowego odżywiania oraz wzrost spożycia mleka i jego przetworów wśród dzieci oraz młodzieży szkolnej uczęszczających regularnie w ciągu roku szkolnego do placówek oświatowych, tj. do: przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyłączeniem szkół wyższych). Dzięki dopłacie unijnej wszystkie dzieci i uczniowie, którzy uczęszczają do ww. placówek oświatowych, mogą otrzymać w każdym dniu nauki szkolnej maksymalnie 0,25 litra mleka lub przetworu mlecznego po cenach niższych niż rynkowe. Ceny tych produktów nie mogą przekraczać cen

³² Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 50, z późn. zm.).

maksymalnych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów na dany rok szkolny (dla roku szkolnego 2013/2014 – rozporządzenie z 23 maja 2013 r.³³ oraz z 27 listopada 2013 r.³⁴, a dla roku szkolnego 2014/2015 – rozporządzenie z 27 maja 2014 r.³⁵). Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 657/2008³⁶ i ww. rozporządzeniami krajowymi uczniowie w ramach mechanizmu mogą spożywać:

- mleko, mleko smakowe, o różnej zawartości tłuszczu,
- jogurty naturalne, smakowe, z owocami,
- smakowe i niesmakowe twarogi, twarożki, serki topione,
- smakowe i niesmakowe sery.

Warunkiem uczestnictwa w mechanizmie jest uzyskanie przez wnioskodawców (organizujących dostawę mleka i produktów mlecznych do placówek oświatowych) zatwierdzenia przez dokonanie wpisu do rejestru podmiotów ubiegających się o dopłaty. W roku szkolnym 2013/2014 w programie uczestniczyło 302 wnioskodawców (z tego: 138 dostawców, 157 placówek oświatowych, 6 gmin i organizacja pożytku publicznego).

Dzieci najczęściej spożywały mleko białe (85% ogółu mleka i przetworów mlecznych spożytych w placówkach oświatowych), a następnie mleko smakowe (14%), jogurty oraz sery (łącznie 1%).

W 2014 r. z tytułu dopłaty unijnej do spożycia mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych ARR wypłaciła 40 756 tys. zł do 53,56 tys. ton mleka i przetworów mlecznych.

2.1.1.1.3.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach

Zgodnie z art. 46 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych³⁷, poza dopłatami unijnymi, spożycie mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych może być dofinansowywane (od 2005 r.) ze środków Funduszu Promocji Mleka (FPM)³⁸. Celem dofinansowania programu „Mleko w szkole” ze zgromadzonych w funduszu środków

³³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. poz. 623).

³⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. poz. 1494).

³⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2014/2015 (Dz. U. poz. 721).

³⁶ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 657/2008 z dnia 10 lipca 2008 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej na rzecz dostarczania mleka i niektórych przetworów mlecznych dla uczniów w instytucjach oświatowych, z późn. zm.

³⁷ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 50, z późn. zm.).

³⁸ Do 30 czerwca 2009 r. – Fundusz Promocji Mleczarstwa.

jest obniżenie ceny płaconej przez uczniów za mleko i jego przetwory spożywane w ramach mechanizmu unijnego. Od roku szkolnego 2007/2008 dofinansowanie z FPM udzielane jest do mleka i przetworów mlecznych spożywanych przez dzieci uczęszczające do przedszkoli i gimnazjów. Produkty objęte dofinansowaniem to: mleko białe, mleko smakowe, jogurty oraz sery, twarogi, twarożki i sery topione.

Decyzje o sposobie przyznawania i wydatkowania kwot na poszczególne zadania finansowane z FPM podejmuje komisja zarządzająca funduszem. Rola ARR polega na zapewnieniu obsługi administracyjnej funduszu.

W roku szkolnym 2013/2014 – m.in. przy wsparciu z FPM – mleko i przetwory mleczne otrzymało 211 tys. dzieci uczęszczających do 2 tys. przedszkoli i gimnazjów. W 2014 r. ARR wypłaciła ze środków Funduszu Promocji Mleka dofinansowanie w wysokości 1 424 tys. zł, które objęło 3,63 tys. ton mleka i jego przetworów.

2.1.1.1.3.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych



Zgodnie z art. 46 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych, poza dopłatami unijnymi, spożycie mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych dofinansowywane jest (od roku szkolnego 2007/2008) przez dopłatę krajową, pochodzącą z dotacji budżetowej. Mechanizm pozwala każdemu dziecku uczęszczającemu do szkoły podstawowej na otrzymywanie bezpłatnie mleka bez dodatków smakowych lub umożliwia spożycie innych przetworów mlecznych po obniżonych cenach. Przyczynia się tym samym do zwiększania konsumpcji tych produktów przez dzieci i do kształtowania poprawnych nawyków żywieniowych.

Zasady realizacji mechanizmu określone zostały w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 147, poz. 1039, z późn. zm.).

Dopłata krajowa do 1 litra mleka i przetworów mlecznych spożytych w szkołach podstawowych nie może przewyższać 100% maksymalnej ceny mleka zawierającego co najmniej 1% tłuszczu, poddanego obróbce cieplnej, w opakowaniach o pojemności od 0,20 litra do 0,23 litra. Ceny maksymalne dla przetworów objętych mechanizmem określa rozporządzenie Rady Ministrów obowiązujące w danym roku szkolnym (dla roku szkolnego

2013/2014 – rozporządzenie z 23 maja 2013 r.³⁹ oraz z 27 listopada 2013 r.⁴⁰, a dla roku szkolnego 2014/2015 – rozporządzenie z 27 maja 2014 r.⁴¹).

Dopłata krajowa przysługuje do mleka lub przetworów mlecznych spożytych przez dzieci w szkołach podstawowych (w okresie od 1 października do 31 maja danego roku szkolnego) przez 3 dni nauki szkolnej w tygodniu⁴².

Zgodnie z ustawą o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację dopłaty krajowej w danym roku szkolnym określana jest przez Radę Ministrów corocznie do 15 czerwca w drodze rozporządzenia (w latach szkolnych 2010/2011-2014/2015 limit wynosił po 118 000 tys. zł, z tego 1% przeznaczano na ewentualne odwołania⁴³).

Wnioskodawcy posiadający zatwierdzenie uczestnictwa w programie „Mleko w szkole”⁴⁴, którzy chcą realizować dostawy mleka i przetworów mlecznych dla uczniów szkół podstawowych, a następnie ubiegać się o dopłatę krajową, muszą corocznie występować do dyrektora OT ARR z wnioskiem o przyznanie limitu środków finansowych na realizację ww. dostaw w danym roku szkolnym. Wnioskodawcy mogą otrzymać dopłatę krajową w wysokości nieprzekraczającej limitu środków finansowych przyznanych na dany rok szkolny.

Na rok szkolny 2013/2014 wnioskodawcy złożyli wnioski o przyznanie limitu obejmujące 12 tys. szkół podstawowych, do których uczęszczało 2,3 mln uczniów, a na rok szkolny 2014/2015 – wnioski obejmujące 12 tys. szkół podstawowych i 2,4 mln uczniów.

W roku szkolnym 2013/2014 w mechanizmie uczestniczyło 2,21 mln uczniów (96% uczniów szkół podstawowych w Polsce), którzy uczęszczali do 12,06 tys. tych szkół (do 87% szkół podstawowych).

³⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. poz. 623).

⁴⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. poz. 1494).

⁴¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2014/2015 (Dz. U. poz. 721).

⁴² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 201, poz. 1545).

⁴³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 2014 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę dopłaty krajowej w roku szkolnym 2014/2015 (Dz. U. poz. 815).

Kwota na odwołania określona została w art. 46 ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 50, z późn. zm.).

⁴⁴ Wnioskodawcą może być: dostawca (np. firma handlowa, zakład mleczarski), szkoła podstawowa samodzielnie organizująca dostawy oraz władza lub organizacja działająca w imieniu szkoły podstawowej.

W 2014 r., z tytułu realizacji dopłaty krajowej, ARR wypłaciła 109 998 tys. zł do 46,89 tys. ton mleka i przetworów mlecznych.

Łącznie z tytułu dopłaty unijnej i krajowej Agencja wydatkowała 150 754 tys. zł.

Podsumowując, z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2013/2014 skorzystało w kraju 2,45 mln dzieci i uczniów (3,9 razy więcej niż w roku szkolnym 2004/2005, tj. w roku uruchomienia programu). Stanowili oni 42% ogółu dzieci uczęszczających do placówek oświatowych objętych programem w Polsce.

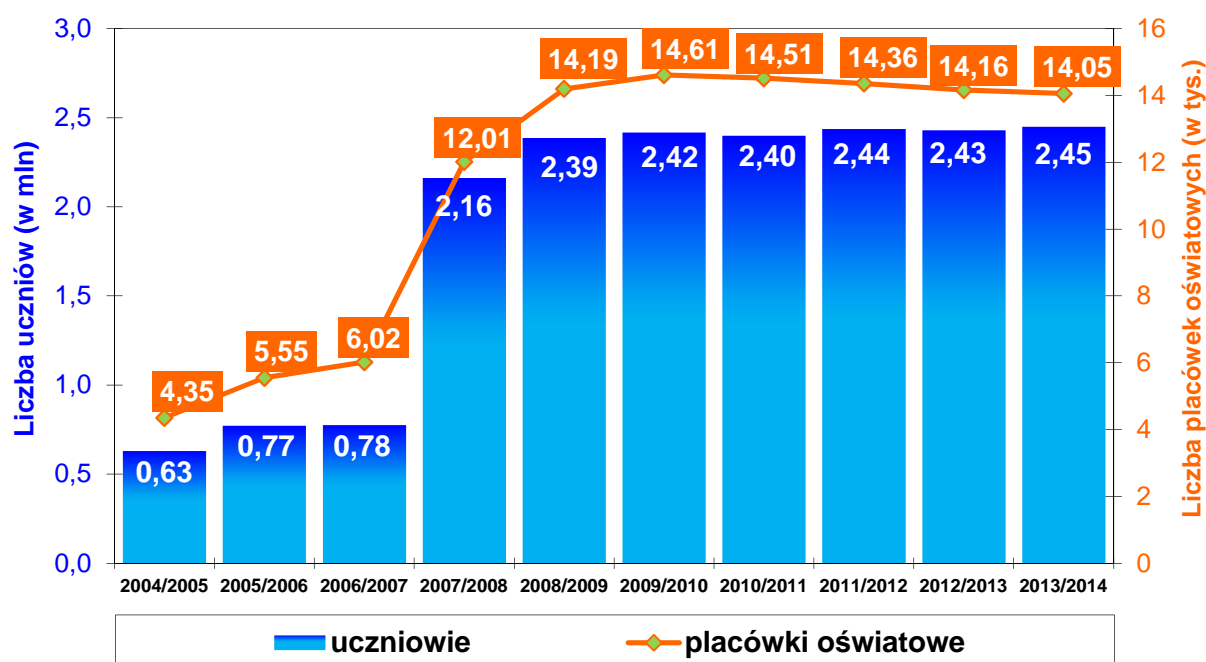
Tabela 1. Liczba placówek oświatowych oraz dzieci i uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2013/2014 wg województw

Lp.	Województwo	Liczba placówek oświatowych	Liczba uczniów (tys.)
1.	Dolnośląskie	752	157,71
2.	Kujawsko-pomorskie	740	141,18
3.	Lubelskie	925	137,66
4.	Lubuskie	323	62,42
5.	Łódzkie	999	160,55
6.	Małopolskie	1 385	212,29
7.	Mazowieckie	1 941	377,23
8.	Opolskie	499	59,80
9.	Podkarpackie	1 176	155,54
10.	Podlaskie	439	72,72
11.	Pomorskie	704	156,36
12.	Śląskie	1 305	244,15
13.	Świętokrzyskie	518	73,42
14.	Warmińsko-mazurskie	536	94,25
15.	Wielkopolskie	1 319	241,35
16.	Zachodniopomorskie	491	103,73
Ogółem		14 052	2 450,36

Dzieci i uczniowie korzystający z programu w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczali do 14,05 tys. placówek oświatowych (29% ogółu uprawnionych placówek oświatowych w Polsce).

Poziom zainteresowania beneficjentów, a tym samym oddziaływanie programu „Mleko w szkole” w poszczególnych województwach, był różny – uzależniony od posiadanej infrastruktury oświatowej (tj. od liczby i struktury placówek oświatowych uprawnionych do uczestnictwa w programie), od liczby uczniów, a także od specyfiki danego regionu.

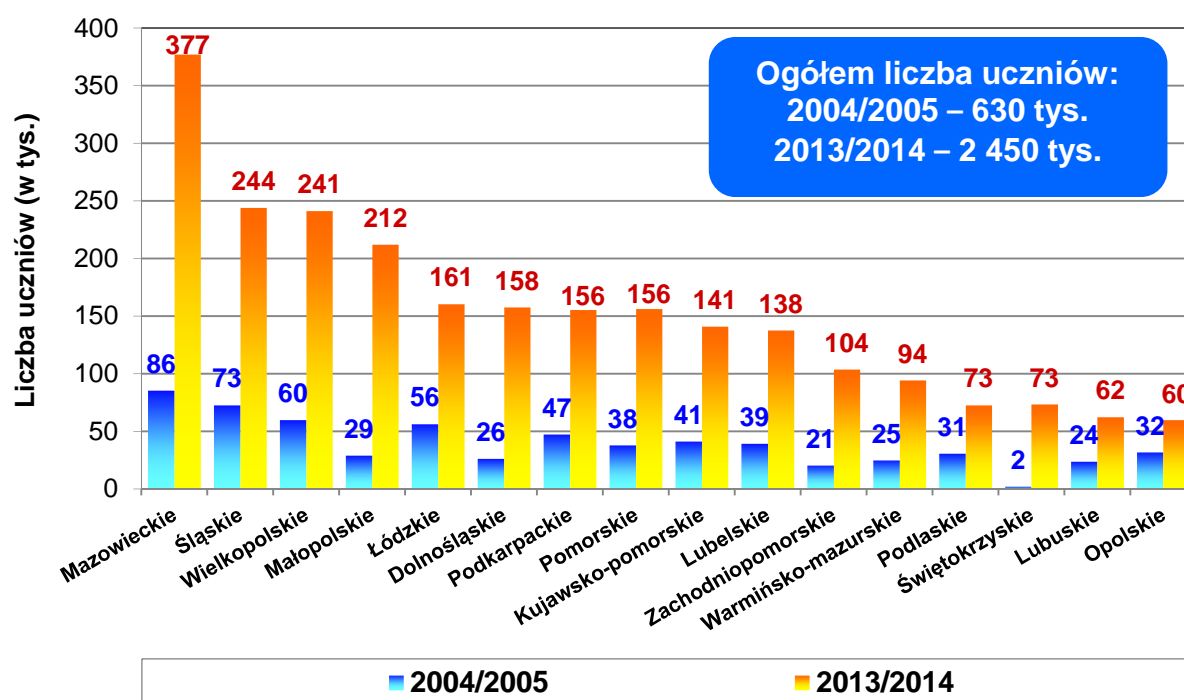
Wykres 11. Placówki oświatowe i uczniowie uczestniczący w programie „Mleko w szkole”



Źródło: dane ARR.

W 2014 r. ARR prowadziła działania mające na celu jak najszersze rozpowszechnienie programu „Mleko w szkole”. Wypłacono łącznie 152 178 tys. zł, z tego z tytułu: dopłaty z budżetu krajowego – 109 998 tys. zł (72% ogółu wypłat), dopłaty unijnej z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji – 40 756 tys. zł (27%) i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka – 1 424 tys. zł (1%).

Wykres 12. Liczba uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” wg województw



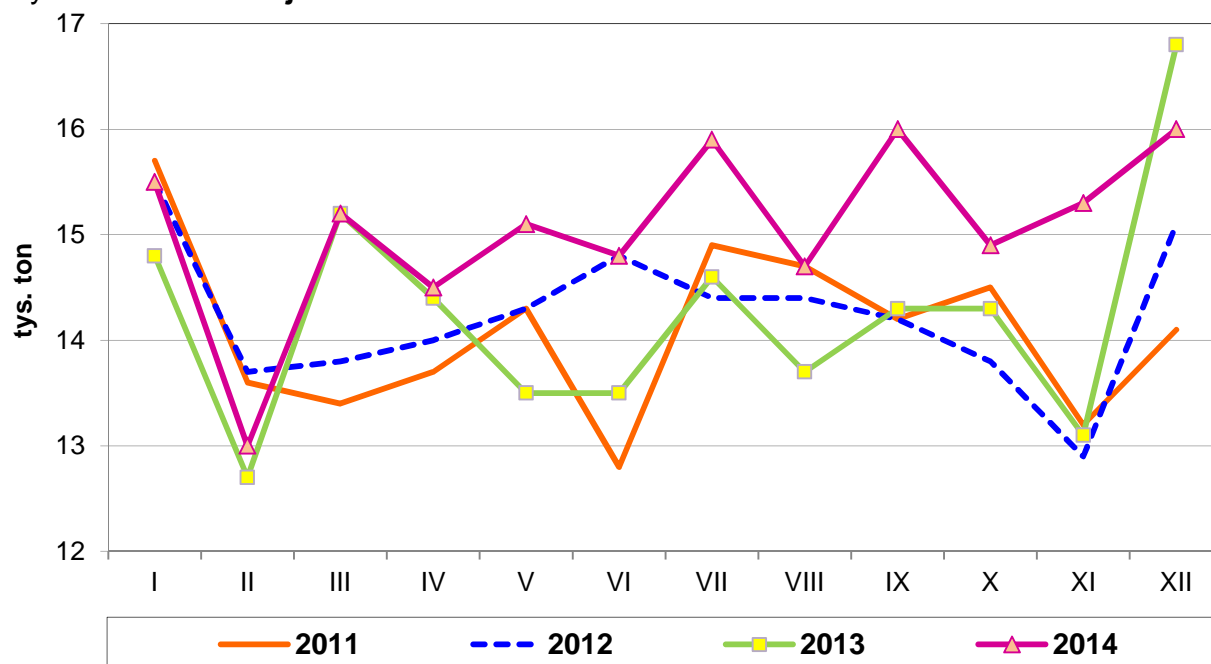
Źródło: dane ARR.

Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. dzieci i uczniowie spożyli w ramach programu „Mleko w szkole” ok. 445 tys. ton mleka i jego przetworów, a ARR wypłaciła na jego realizację 1 148 mln zł.

2.1.1.2. Masło

W 2014 r. odnotowano zwiększoną produkcję masła. Według wstępnych danych GUS w Polsce wyprodukowano 181 tys. ton masła, o 6% więcej niż przed rokiem⁴⁵.

Wykres 13. **Produkcja masła w Polsce**



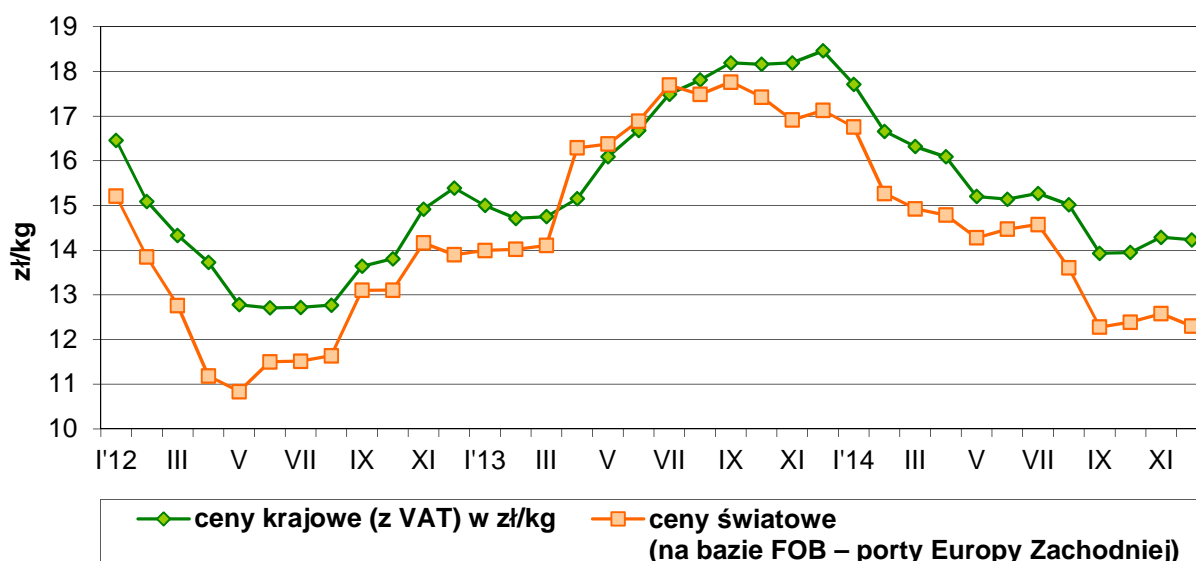
Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Spadek cen masła na rynku światowym przyczynił się do obniżenia cen tego tłuszczu również w kraju. W 2014 r. za masło w blokach w zbycie (wg danych GUS) płacono 15,32 zł/kg (z VAT), a za masło konfekcjonowane – 17,05 zł/kg (z VAT), odpowiednio o 8% i 1% mniej niż w 2013 r. W ciągu 2014 r. notowano również spadek cen detalicznych. W grudniu konsumenci płacili za masło o 7,3% mniej niż w tym samym miesiącu 2013 r. Jednak w całym 2014 r. masło w sprzedaży detalicznej było o 2,5% droższe niż rok wcześniej.

Według szacunków IERiGŻ – PIB w 2014 r. konsumpcja masła utrzymała się na poziomie z lat 2012-2013, tj. 4,1 kg na mieszkańca.

⁴⁵ Produkcja przemysłowa masła, OMP i serów podpuszczkowych dojrzewających w Polsce – dane wstępne GUS.

Wykres 14. Krajowe i światowe ceny zbytu masła



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS (ceny krajowe) i CLAL (ceny światowe).

W 2014 r. wolumen wywozu masła i tłuszczów mlecznych wzrósł o 9%, do poziomu 35 tys. ton. W wyniku spadku cen na rynku światowym oraz rosyjskiego embarga na import produktów mleczarskich z UE ceny tych tłuszczów uzyskiwane w eksporcie z Polski uległy znaczącemu obniżeniu (w grudniu 2014 r. były o 24% niższe niż rok wcześniej). Spadek cen spowodował, że pomimo wzrostu wolumenu wartość wywozu tej grupy produktów była o 1% niższa niż w 2013 r. i wyniosła 121 mln EUR.

Przywóz masła i tłuszczów mlecznych do Polski był niewielki i stanowił uzupełnienie krajowej oferty asortymentowej. W 2014 r., w porównaniu z 2013 r., wzrósł on o 6% i ukształtował się na poziomie 14 tys. ton. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego masłem było o 2,2 tys. ton większe niż w 2013 r. i wyniosło 21 tys. ton. Wartościowe saldo handlu zagranicznego masłem ukształtowało się na poziomie 64 mln EUR, o 2% wyższym niż w 2013 r.

2.1.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła

Zakupy interwencyjne masła, zgodnie z art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013⁴⁶, mogą być prowadzone od 1 marca do 30 września danego roku, w ramach ustalonego przez KE ograniczenia ilościowego dla całej UE, które w 2014 r. – zgodnie z art. 3 rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013⁴⁷ – wynosiło 50 tys. ton. Zakupy masła w ramach ww. ograniczenia mogły odbywać się po cenie

⁴⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

⁴⁷ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

interwencyjnej 221,75 EUR/100 kg, stanowiącej 90% progu referencyjnego (wynoszącego 246,39 EUR/100 kg). Po wykorzystaniu ograniczenia ilościowego zakupy interwencyjne mogły być dokonywane w drodze przetargu.

W związku z trudną sytuacją na rynku mleka i przetworów mlecznych, będącą wynikiem wystąpienia poważnych zakłóceń spowodowanych wprowadzeniem zakazu przywozu niektórych unijnych produktów (w tym przetworów mlecznych) do Federacji Rosyjskiej, okres interwencyjnego zakupu masła został w 2014 r. przedłużony do 31 grudnia⁴⁸.

ARR dysponowała w 2014 r. powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 1,5 tys. ton masła. W związku z tym, że średnie ceny rynkowe masła, pomimo spadku, utrzymywały się powyżej ceny interwencyjnej, unijni przedsiębiorcy nie oferowali tego produktu do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE. Agencja w 2014 r. nie posiadała w chłodniach masła pochodzącego z zakupów interwencyjnych.

Agencja przeprowadzała okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne, w wyniku których cofnięto autoryzację jednemu zakładowi produkcyjnemu. Na 31 grudnia 2014 r. autoryzację ARR w ramach mechanizmu posiadały 24 zakłady produkcyjne i 34 chłodnie.

Ogółem w ramach działań interwencyjnych na rynku mleka po akcesji Polski do UE Agencja zakupiła 6,5 tys. ton masła w latach 2005-2006 (4,6 tys. ton) i w 2009 r. (1,9 tys. ton). Łączne wydatki poniesione przez ARR na zakup i przechowywanie masła wyniosły 70,5 mln zł.

2.1.1.2.2. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej

Zgodnie z przepisami UE do zadań Agencji Rynku Rolnego należy wystawianie certyfikatów dla masła wyprodukowanego w autoryzowanym zakładzie produkcyjnym znajdującym się na terenie Polski, które będzie przeznaczone do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich UE. W 2014 r. do ARR nie wpłynęły wnioski o wystawienie certyfikatów.

2.1.1.2.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła

Mechanizm ma na celu stabilizację cen rynkowych oraz zapewnienie równowagi na rynku mleka i przetworów mlecznych w UE przez przyznawanie dopłat do prywatnego przechowywania nadwyżek masła. Możliwość stosowania ww. dopłat przewiduje art. 17

⁴⁸ Zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 949/2014 z dnia 4 września 2014 r. ustanawiającym tymczasowe nadzwyczajne środki w sektorze mleka i przetworów mlecznych w formie przedłużenia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2014 r.

rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013. Od 2014 r. są one uruchamiane przez KE po zaistnieniu warunków rynkowych wymaganych przepisami unijnymi (w przypadku wystąpienia trudnej sytuacji rynkowej). Zasady realizacji mechanizmu reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008⁴⁹.

W celu złagodzenia skutków wprowadzonego przez Federację Rosyjską w sierpniu 2014 r. embarga na przywóz unijnych przetworów mleczarskich, rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 947/2014⁵⁰ został uruchomiony mechanizm dopłat do prywatnego przechowywania masła.

Przedmiotem dopłat mogło być masło wyprodukowane w zakładzie produkcyjnym na terenie UE, ze śmietanki uzyskanej bezpośrednio i wyłącznie z mleka krowiego wyprodukowanego we Wspólnocie, w okresie 60 dni przed dniem złożenia formularza umowy w ARR. Minimalna ilość masła, która mogła być przedmiotem dopłat, wynosiła 10 ton (netto). Stawki dopłat określono w wysokości 18,93 EUR za tonę masła (w odniesieniu do stałych kosztów przechowywania) oraz 0,28 EUR za tonę na dzień (w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową). Okres przechowywania wynosił od 90 do 210 dni. Formularze umów można było składać do 31 grudnia 2014 roku⁵¹.



ARR w 2014 r. wypłaciła 12 tys. zł dopłat do prywatnego przechowywania masła w ramach rozliczenia trzech umów zawartych w 2013 r. Ponadto zawarła trzy umowy na dopłaty do prywatnego przechowywania 60 ton masła, z czego dwie umowy (obejmujące 40 ton masła) zostały rozwiązane przez przedsiębiorcę przed osiągnięciem minimalnego okresu przechowywania. Dopłaty w ramach trzeciej umowy zostały wypłacone w 2015 r.

Według stanu na 31 grudnia 2014 r. w całej UE zgłoszono do prywatnego przechowywania 22,4 tys. ton masła, najwięcej w Holandii (8,6 tys. ton), a następnie w Irlandii (8 tys. ton) i Belgii (3 tys. ton).

Po akcesji Polski do UE mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania objęto w kraju 1 154 tony masła i wydatkowano na ten cel w latach 2006-2007 i 2012-2014 ogółem 350 tys. zł.

⁴⁹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008 z dnia 20 sierpnia 2008 r. ustanawiające wspólne zasady dotyczące przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania niektórych produktów rolnych, z późn. zm.

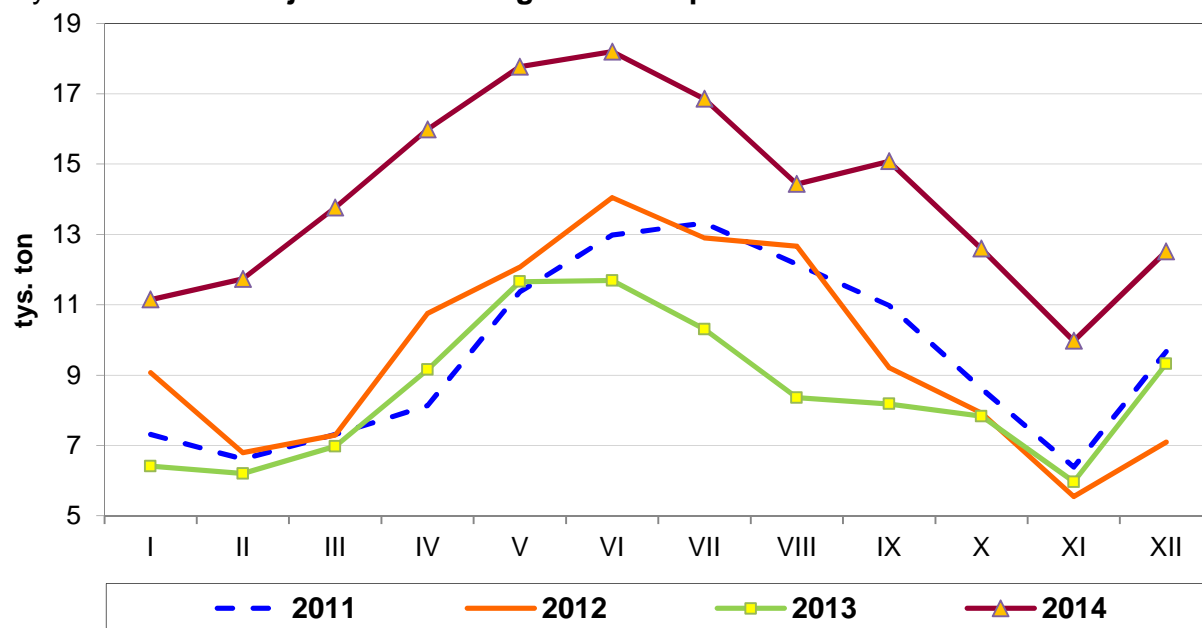
⁵⁰ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 947/2014 z dnia 4 września 2014 r. wprowadzające prywatne przechowywanie masła oraz ustalające z góry stawkę dopłat.

⁵¹ Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1337/2014 okres na składanie formularzy umów został przedłużony do 28 lutego 2015 r., a następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/303 – do 30 września 2015 r.

2.1.1.3. Odtłuszczone mleko w proszku

Znacznie większa podaż mleka do przetwórstwa oraz ograniczone możliwości zbytu serów dojrzewających, prowadzące do spadku ich produkcji, wpłynęły na zwiększenie produkcji odtłuszczonego mleka w proszku. W 2014 r. wyprodukowano w Polsce 170 tys. ton tego proszku, o 67% więcej niż rok wcześniej.

Wykres 15. **Produkcja odtłuszczonego mleka w proszku w Polsce**

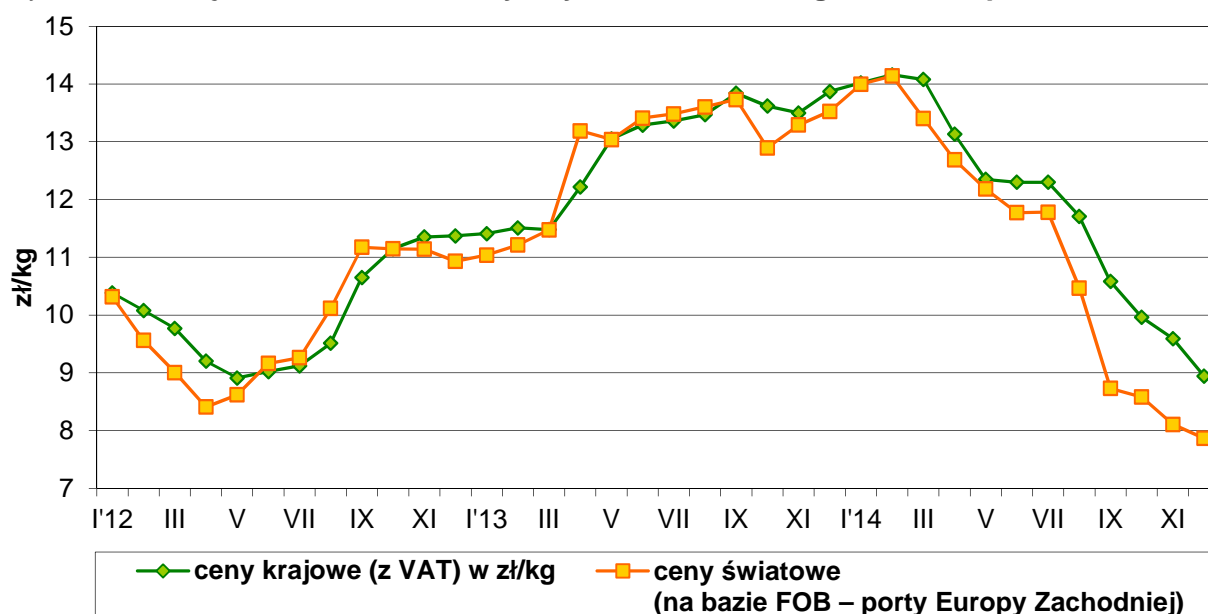


Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2014 r., pomimo pogorszenia koniunktury na światowym rynku mleka, wywóz OMP rozwijał się dynamicznie. Udział eksportu w zagospodarowaniu krajowej produkcji wzrósł do 69%, z 58% w 2013 r. W 2014 r. z kraju wywieziono prawie 118 tys. ton OMP, o 86% więcej niż rok wcześniej. Jednak ceny uzyskiwane w eksporcie tego proszku od maja 2014 r. ulegały stopniowym obniżkom i w grudniu były o 35% niższe niż przed rokiem.

Wzrost krajowej produkcji OMP oraz pogorszenie opłacalności jego eksportu przyczyniły się do ograniczenia importu tego artykułu. W 2014 r. do kraju przywieziono 19 tys. ton OMP, o 29% mniej niż w 2013 r. Ilościowe saldo handlu zagranicznego odtłuszczonego mlekiem w proszku było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 98 tys. ton wobec 36 tys. ton w poprzednim roku, a saldo wartościowe wyniosło 290 mln EUR i było ponad 2-krotnie wyższe niż w 2013 r. Blisko 100% przywiezionego OMP pochodziło z krajów członkowskich UE.

Wykres 16. Krajowe i światowe ceny zbytu odtłuszczonego mleka w proszku



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS (ceny krajowe) i CLAL (ceny światowe).

W 2014 r. krajowe ceny zbytu OMP również wykazywały tendencję spadkową. Producenci uzyskiwali przeciętnie 11,93 zł/kg (z VAT), o 7,4% mniej niż w 2013 r.

2.1.1.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku

Zgodnie z art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 zakupy interwencyjne OMP mogą być prowadzone od 1 marca do 30 września danego roku⁵² w ramach ustalonego przez KE ograniczenia ilościowego dla całej UE, które w 2014 r. – zgodnie z art. 3 rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013⁵³ – wynosiło 109 tys. ton. Zakupy OMP w ramach ww. ograniczenia mogły odbywać się po cenie interwencyjnej równej progowi referencyjnemu wynoszącemu 169,80 EUR/100 kg. Po wykorzystaniu ograniczenia ilościowego zakupy interwencyjne mogły być dokonywane w drodze przetargu.

W związku z trudną sytuacją na rynku mleka i przetworów mlecznych, będącą wynikiem wystąpienia poważnych zakłóceń spowodowanych wprowadzeniem zakazu przywozu niektórych unijnych produktów (w tym przetworów mlecznych) do Federacji Rosyjskiej,

⁵² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

⁵³ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 949/2014 okres interwencyjnego zakupu OMP został w 2014 r. przedłużony do 31 grudnia⁵⁴.

W 2014 r. ARR dysponowała powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 20,1 tys. ton OMP. W związku z tym, że średnie ceny rynkowe OMP, pomimo spadku, utrzymywały się powyżej ceny interwencyjnej, unijni przedsiębiorcy nie oferowali tego produktu do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE. Agencja w 2014 r. nie posiadała interwencyjnych zapasów odtłuszczonego mleka w proszku.

ARR przeprowadziła okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne. Cofnięto autoryzację jednemu zakładowi produkcyjnemu i jednemu magazynowi oraz przyznano autoryzację jednemu magazynowi. Na 31 grudnia 2014 r. autoryzację ARR w ramach mechanizmu posiadały 34 zakłady produkcyjne oraz 26 magazynów.

Ogółem w ramach działań interwencyjnych na rynku mleka po akcesji Polski do UE Agencja w 2009 r. zakupiła 20,5 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku. Łączne wydatki poniesione przez ARR na zakup i przechowywanie OMP wyniosły 162,1 mln zł.

2.1.1.3.2. Wystawianie certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej

Zgodnie z przepisami UE do zadań Agencji Rynku Rolnego należy wystawianie certyfikatów dla OMP wyprodukowanego w autoryzowanym zakładzie produkcyjnym znajdującym się na terenie Polski, które będzie przeznaczone do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich UE. W 2014 r. do ARR nie wpłynęły wnioski o wystawienie certyfikatów.

Po akcesji Polski do UE Agencja wystawiła ogółem 96 certyfikatów dla 2,7 tys. ton OMP.

2.1.1.3.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku

Mechanizm ma na celu stabilizację cen rynkowych oraz zapewnienie równowagi na rynku mleka i przetworów mlecznych w UE przez przyznawanie dopłat do prywatnego przechowywania nadwyżek OMP. Możliwość stosowania dopłat do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku przewiduje art. 17 rozporządzenia

⁵⁴ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 949/2014 z dnia 4 września 2014 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki w sektorze mleka i przetworów mlecznych w formie przedłużenia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2014 r.

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013. Zasady realizacji mechanizmu reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008⁵⁵.

W celu złagodzenia skutków wprowadzonego przez Federację Rosyjską w sierpniu 2014 r. embarga na przywóz unijnych przetworów mleczarskich, po opublikowaniu rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 948/2014⁵⁶, nastąpiło uruchomienie mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania OMP.

Przedmiotem dopłat mogło być OMP wyprodukowane w zakładzie produkcyjnym na terenie UE, wyłącznie z mleka krowiego wyprodukowanego we Wspólnocie, w okresie 60 dni przed dniem złożenia formularza umowy w ARR. Minimalna ilość odtłuszczonego mleka w proszku, jaka mogła być przedmiotem dopłat, wynosiła 10 ton (netto). Stawki dopłat określono w wysokości 8,86 EUR za tonę OMP (w odniesieniu do stałych kosztów przechowywania) oraz 0,16 EUR za tonę na dzień (w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową). Okres przechowywania wynosił od 90 do 210 dni. Formularze umów można było składać do 31 grudnia 2014 roku⁵⁷. Przedsiębiorcy w Polsce nie uczestniczyli w mechanizmie.

Według stanu na 31 grudnia 2014 r. w całej UE zgłoszono do prywatnego przechowywania 17,3 tys. ton OMP, najwięcej w Niemczech (9,1 tys. ton), a następnie w Hiszpanii (3,2 tys. ton) i na Litwie (2,8 tys. ton).

2.1.1.4. Sery

Pogorszenie się koniunktury na światowym rynku mleka oraz rosyjskie embargo przyczyniły się do obniżenia krajowej produkcji serów podpuszczkowych dojrzewających i spadku ich cen zbytu. W 2014 r. (według wstępnych danych GUS) wyprodukowano 295 tys. ton ww. serów, o 3,4% mniej niż w 2013 r.

Rosyjskie embargo przyczyniło się do spadku wywozu serów dojrzewających z Polski. W okresie pierwszych siedmiu miesięcy 2014 r. (tj. przed wprowadzeniem embarga) wolumen wywozu serów dojrzewających z Polski był o 4% większy niż w tym samym okresie 2013 r. Jednak w okresie sierpień-grudzień 2014 r. ich wywóz był o 17,5% mniejszy niż przed rokiem. Ogółem w 2014 r. z kraju wywieziono 142 tys. ton serów dojrzewających,

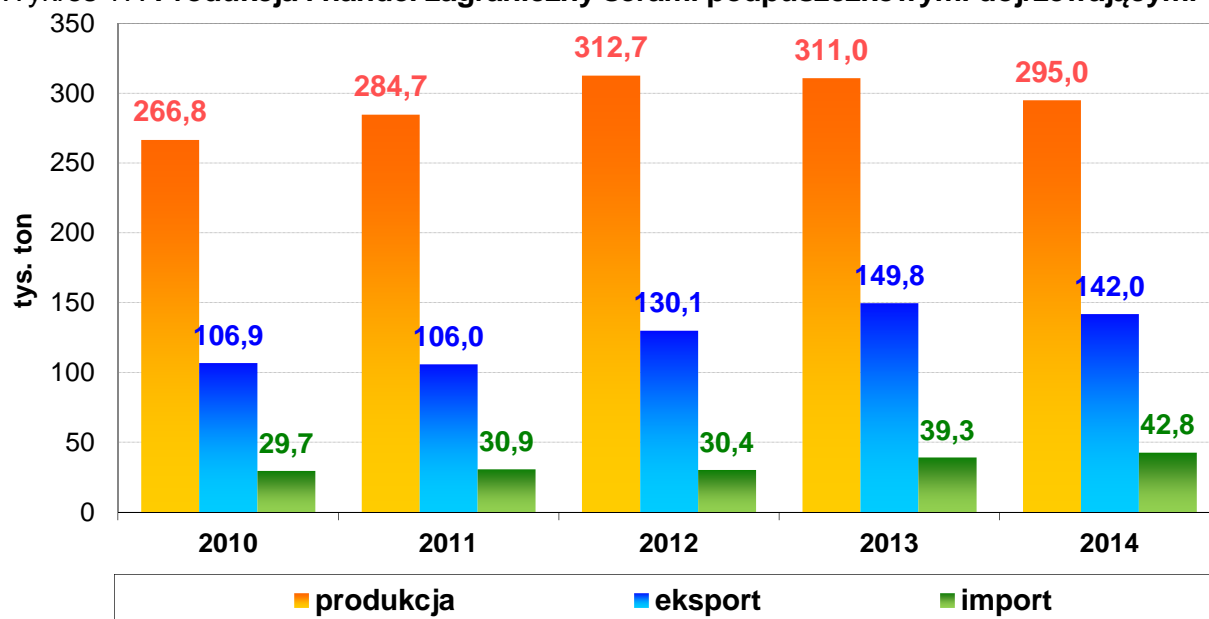
⁵⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008 z dnia 20 sierpnia 2008 r. ustanawiające wspólne zasady dotyczące przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania niektórych produktów rolnych, z późn. zm.

⁵⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 948/2014 z dnia 4 września 2014 r. wprowadzające prywatne przechowywanie odtłuszczonego mleka w proszku oraz ustalające z góry stawkę dopłat.

⁵⁷ Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1337/2014 okres na składanie formularzy umów został przedłużony do 28 lutego 2015 r., a następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/303 – do 30 września 2015 r.

o 5% mniej niż rok wcześniej. Przy mniejszym wolumenie i notowanych od czerwca znacznie niższych niż przed rokiem cenach eksportowych (w grudniu – o 10% niższych) przychody ze sprzedaży serów dojrzewających obniżyły się o 8% i wyniosły 493,5 mln EUR. W celu uzupełnienia gamy asortymentowej sprowadzono do Polski 43 tys. ton serów dojrzewających, o 9% więcej niż w 2013 r. Saldo ilościowe handlu zagranicznego serami podpuszczkowymi dojrzewającymi w 2014 r. pozostało dodatnie i wyniosło 99 tys. ton, ale było o 10% niższe niż w 2013 r. Saldo w ujęciu wartościowym ukształtowało się na poziomie 320 mln EUR wobec 378 mln EUR w 2013 r. (spadek o 15%).

Wykres 17. **Produkcja i handel zagraniczny serami podpuszczkowymi dojrzewającymi**



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów.

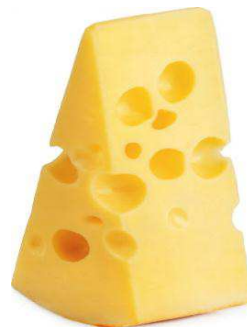
Ograniczone możliwości eksportu i spadek cen serów na rynkach zagranicznych przyczyniły się do spadku krajowych cen zbytu serów podpuszczkowych dojrzewających. W 2014 r. w Polsce (dane GUS) za ser Edamski wytwórcy uzyskiwali przeciętnie 15,34 zł/kg (z VAT), a za ser Gouda – 14,80 zł/kg (z VAT), o 4-6% mniej niż w 2013 r. Ceny detaliczne serów dojrzewających i topionych w 2014 r., pomimo spadku odnotowanego w drugim półroczu, były średnio o 4,2% wyższe niż w roku poprzednim.

2.1.1.4.1. Dopłaty do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy

W związku z zakazem importu produktów mlecznych z UE do Federacji Rosyjskiej, który spowodował zakłócenia na rynku mleka i przetworów mlecznych, uruchomiono na terenie Wspólnoty – na mocy rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 950/2014 – dopłaty do

prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy⁵⁸.

Przedmiotem dopłat mogły być wyprodukowane w UE sery objęte kodami CN: 0406 20, 0406 30, 0406 40, 0406 90 (przechowywane w postaci całych kręgów/bloków) oraz mrożony twaróg objęty kodem CN 0406 10. Maksymalna ilość serów, która mogła zostać objęta dopłatami, wynosiła dla całej Wspólnoty 155 tys. ton. Dopłaty dotyczyły serów solidnej i właściwej jakości handlowej, które w pierwszym dniu przechowywania spełniały kryterium wieku odpowiadającego minimalnemu okresowi dojrzewania, podczas którego ser nabierał większej wartości (tj. okresowi, po którego upływie sery mogły być przeznaczone do sprzedaży).



Minimalna ilość sera, która mogła być przedmiotem dopłat, wynosiła 0,5 tony. Stawki dopłat określono w wysokości 15,57 EUR za tonę sera (w odniesieniu do stałych kosztów przechowywania) oraz 0,40 EUR za tonę na dzień (w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową). Okres przechowywania wynosił od 60 do 210 dni. Ostateczny termin na składanie formularzy umów określono na 31 grudnia 2014 r. Jednak zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 992/2014 mechanizm został zamknięty 23 września 2014 roku⁵⁹. Przedsiębiorcy w Polsce nie uczestniczyli w mechanizmie.

W UE zawarto umowy na przechowywanie 51,9 tys. ton serów. Najwięcej serów wprowadzono do prywatnych magazynów we Włoszech (38,5 tys. ton), a następnie w Irlandii (7,1 tys. ton), Holandii (2,9 tys. ton) i Szwecji (2,4 tys. ton).

Po akcesji Polski do UE mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania objęto w Polsce 526 ton serów, wydając ogółem na ten cel w latach 2004-2007 kwotę 170 tys. zł.

2.1.1.5. Handel zagraniczny na rynku mleka i przetworów mlecznych

Przywóz

ARR administrowała dwoma przywozami preferencyjnymi i 23 kontyngentami taryfowymi. Przedsiębiorcy ubiegający się w danym roku o pozwolenia na przywóz mleka i przetworów mlecznych w ramach kontyngentów taryfowych, muszą wcześniej otrzymać numer identyfikacyjny nadany przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego. Numer zostaje nadany

⁵⁸ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 950/2014 z dnia 4 września 2014 r. wprowadzające tymczasowy nadzwyczajny system dopłat do prywatnego przechowywania niektórych serów oraz ustalające z góry stawkę dopłat.

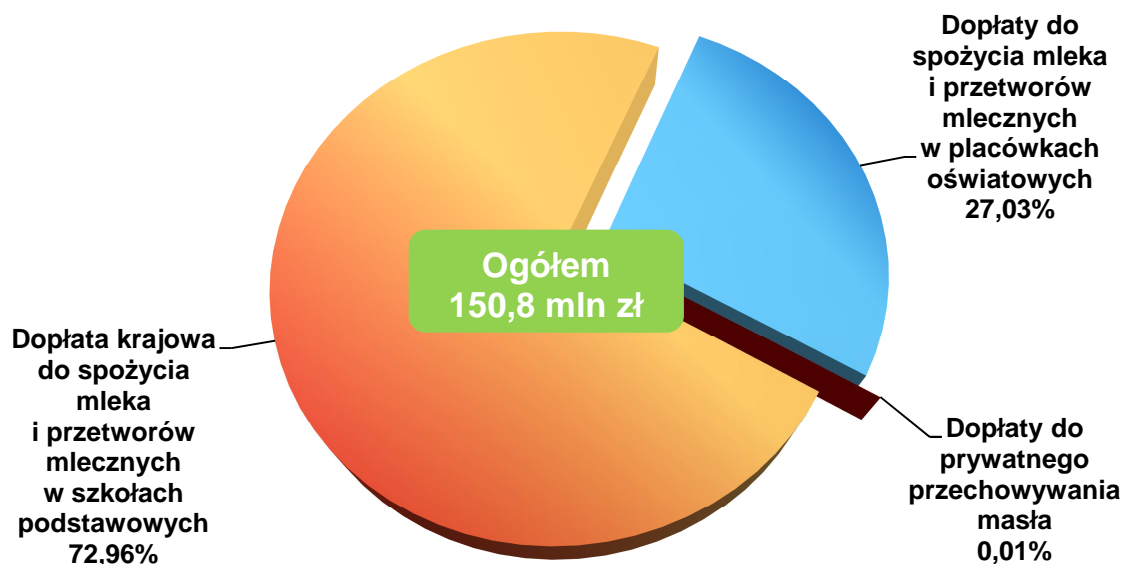
⁵⁹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 992/2014 z dnia 22 września 2014 r. uchylające rozporządzenie delegowane (UE) nr 950/2014.

przedsiębiorcom, których siedziba znajduje się w Polsce oraz którzy są płatnikami podatku od towarów i usług (VAT) w kraju. Przedsiębiorcy muszą również przedłożyć w ARR prawidłowo wypełniony wniosek wraz z dokumentami celnymi, potwierdzającymi, że w ciągu każdego z dwóch poprzednich lat kalendarzowych przywozili do UE lub z niej wywozili co najmniej 25 ton mleka i/lub przetworów mlecznych objętych rozdziałem 04 Nomenklatury Scalonej (CN). W 2014 r. ARR nadała jeden numer identyfikacyjny.

Wywóz

W 2014 r. ARR weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia oraz wydawała i rozliczała pozwolenia na wywóz serów o kodzie CN 0406 do Kanady (w ramach umów zawartych pomiędzy UE a Kanadą) oraz do Stanów Zjednoczonych (w ramach niektórych kontyngentów GATT⁶⁰). W odniesieniu do wywozu serów do USA zweryfikowano także dokumenty niezbędne do stwierdzenia, czy przedsiębiorca spełniał wymogi uprawniające go do ubiegania się o pozwolenie w ramach kontyngentu. Ogółem w 2014 r. ARR wydała 67 pozwoleń na wywóz bez refundacji 748 ton serów poza obszar celny UE, z tego: 56 pozwoleń na wywóz 251 ton serów do Kanady oraz 11 pozwoleń na wywóz 497 ton serów do Stanów Zjednoczonych. Rozliczono 69 pozwoleń (również z lat poprzednich) na wywóz 1 067 ton serów.

Wykres 18. **Struktura wydatków na rynku mleka w 2014 r.**



Źródło: dane ARR.

W związku z realizacją mechanizmów WPR dotyczących rynku mleka i jego przetworów, ARR w 2014 r. wypłaciła beneficjentom łącznie 150 766 tys. zł, z tego z tytułu:

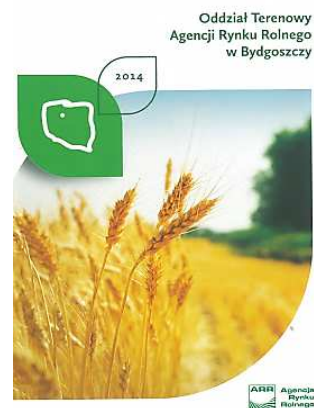
⁶⁰ Układ Ogólny w sprawie Taryf Celnych i Handlu.

dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych – 109 998 tys. zł, dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych – 40 756 tys. zł oraz dopłat do prywatnego przechowywania masła – 12 tys. zł.

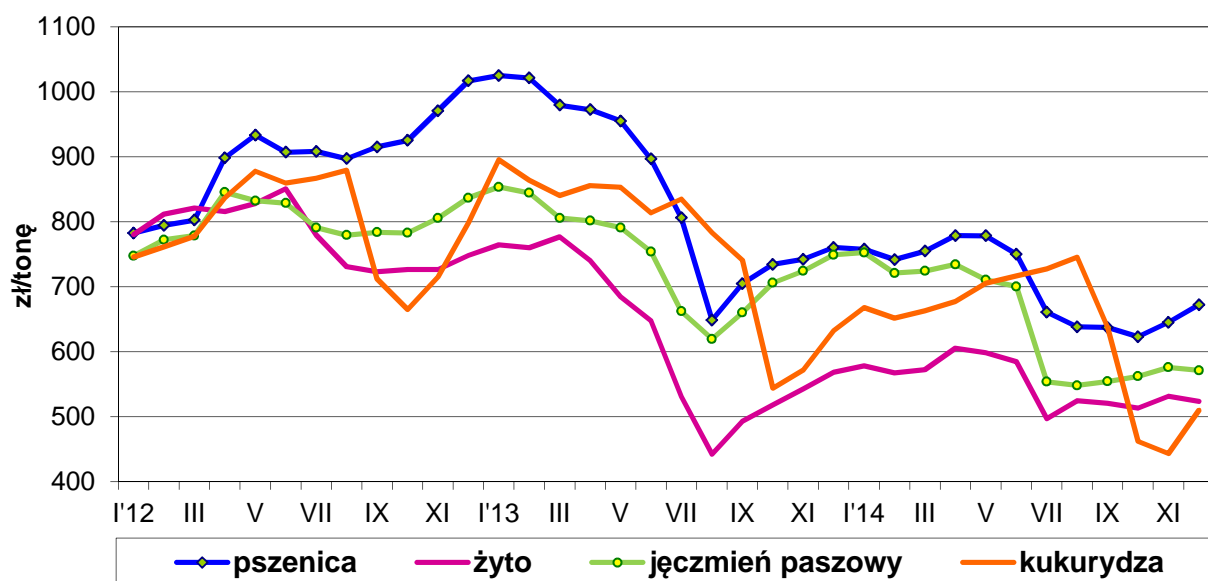
2.1.2. Rynek zbóż

Krajowe zbiory zbóż w 2014 r. były rekordowe i zostały oszacowane przez GUS na 31,9 mln ton (łącznie z kukurydzą, gryką i prosem), o 3,5 mln ton (12,3%) powyżej poziomu z 2013 r. i o 3,8 mln ton (13,4%) powyżej średniej z lat 2009-2013. Tak dobre zbiory uzyskano dzięki wyższym plonom (42,7 dt/ha wobec 38,0 dt/ha w 2013 r.). Jedynie zbiory żyta oraz mieszanek zbożowych, pomimo wzrostu plonów, były mniejsze niż w 2013 r. z uwagi na ograniczenie powierzchni ich zasiewów. Zbiory pszenicy oszacowano na 11,6 mln ton (wzrost o 22,6%), a kukurydzy uprawianej na ziarno – na 4,5 mln ton (o 10,6% powyżej ubiegłorocznych). Duże zbiory kukurydzy były głównie efektem zwiększenia powierzchni uprawy (o 10,4%).

W 2014 r. skupiono 12,4 mln ton zbóż (łącznie z kukurydzą, gryką i prosem)⁶¹, o 16% więcej niż rok wcześniej. Wzrost skupu zbóż wynikał przede wszystkim ze zwiększonych dostaw pszenicy (o 35% w odniesieniu do poprzedniego roku). Zmniejszeniu uległ skup żyta (o 14%), jęczmienia (o 15%) i kukurydzy (o 2%).



Wykres 19. Ceny skupu zbóż w kraju



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

⁶¹ Według danych sprawozdawczych GUS.

W sezonie 2013/2014 i 2014/2015 bardzo duże były także zbiory zbóż na świecie (wyniosły po blisko 2 mld ton⁶², w obu przypadkach o 12% więcej niż w sezonie 2012/2013). Wzrost podaży zbóż w kraju i na rynkach zagranicznych spowodował, że ceny zbóż w 2014 r. były niższe niż w 2013 r., pomimo zwiększenia zapotrzebowania na zboża, zwłaszcza w krajach rozwijających się gospodarczo.

Przeciętna cena skupu pszenicy w Polsce w 2014 r. (według danych GUS) wynosiła 684 zł/tonę, a jęczmienia – 627 zł/tonę. W porównaniu z notowaniami z poprzedniego roku zboża te były o 14-15% tańsze. Za kukurydzę w 2014 r. przeciętnie płacono 541 zł/tonę, o 19% mniej niż rok wcześniej. W tym czasie cena żyta obniżyła się o 4%, do 533 zł/tonę.



Spadek cen zbóż odnotowano także u liczących się światowych eksporterów ziarna. Na giełdzie w USA cena pszenicy HRW, Nr 1 ukształtowała się na poziomie 285 EUR/tonę, a SRW, Nr 2 – 244 EUR/tonę, w obu przypadkach o 11% niższym niż w poprzednim roku. W 2014 r. na

rynku unijnym za pszenicę konsumpcyjną płacono w skupie przeciętnie 180 EUR/tonę, za kukurydzę – 162 EUR/tonę, a za jęczmień paszowy – 159 EUR/tonę. Ceny pszenicy były niższe niż rok wcześniej o 14%, jęczmienia – o 17%, a kukurydzy – o 19%. W 2014 r. w UE niższe niż w 2013 r. były również giełdowe ceny zbóż.

Konkurencyjne ceny i dobra jakość ziarna stymulowały eksport zbóż z Polski, szczególnie w drugiej połowie 2014 r. Według danych Ministerstwa Finansów eksport ziarna zbóż z kraju w 2014 r. wyniósł prawie 5,5 mln ton (w tym: 3,2 mln ton pszenicy, 0,8 mln ton żyta, 0,8 mln ton kukurydzy oraz 0,2 mln ton jęczmienia) i był o 34% większy niż w 2013 roku⁶³. Wolumen eksportu produktów pierwotnego przetwórstwa i wysokoprzetworzonych zwiększył się odpowiednio o 6% oraz 12%. Wartość eksportu ziarna zbóż i przetworów zbożowych była rekordowa i osiągnęła poziom 2,3 mld EUR, o 15% wyższy niż w 2013 r.

Krajowa podaż zbóż była uzupełniana ziarnem importowanym. W 2014 r. do kraju przywieziono blisko 1,2 mln ton ziarna zbóż, o 14% więcej niż rok wcześniej. Dominowała pszenica z udziałem wynoszącym 44%. Kukurydza stanowiła 28% importu ziarna, a jęczmień – 21%. Wolumen importu produktów pierwotnego przetwórstwa był o 1%

⁶² United States Department of Agriculture, Grain: World Markets and Trade, kwiecień 2015 r.

⁶³ Wyniki polskiego handlu zagranicznego zbożami i produktami zbożowymi za 2014 r. zostały obliczone przez analityków ARR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów, a za 2013 r. – wg ostatecznych danych Ministerstwa Finansów.

mniejszy niż w 2013 r., a produktów wysokoprzetworzonych – o 5% mniejszy. Wartość importu ziarna zbóż i przetworów zbożowych zwiększyła się o 1% i wyniosła 0,9 mld EUR.

W 2014 r. dodatnie saldo polskiego handlu zagranicznego ziarnem zbóż i produktami wysokoprzetworzonymi nadal wzrastało. W przypadku produktów wysokoprzetworzonych saldo ukształtowało się na poziomie 692 mln EUR, o 21% wyższym niż w 2013 r., a ziarna – 705 mln EUR, o 28% wyższym. Po raz pierwszy dodatnie saldo uzyskano również w handlu produktami pierwotnego przetwórstwa. Wyniosło ono 1,7 mln EUR wobec ujemnego salda w wysokości 4,4 mln EUR w 2013 r. Łączne saldo wymiany handlowej sektora zbożowego ukształtowało się w 2014 r. na poziomie 1,4 mld EUR wobec 1,1 mld EUR w poprzednim roku.

2.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż

Celem mechanizmu WPR „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” jest stabilizacja rynku poprzez skup nadwyżek rynkowych oraz sprzedaż (w okresach niedoborów podaży) zbóż zgromadzonych w magazynach interwencyjnych. W 2014 r. obowiązywały zasady zakupu interwencyjnego zbóż zgodne z rozporządzeniami: Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013⁶⁴, Rady (UE) nr 1370/2013⁶⁵ i Komisji (UE) nr 1272/2009⁶⁶.

Interwencja publiczna była dostępna od 1 listopada do 31 maja następnego roku. W okresie możliwości prowadzenia zakupu interwencja publiczna była otwarta dla pszenicy zwyczajnej, a jeżeli wymagałaby tego sytuacja na rynku zbóż, mogła zostać otwarta przez Komisję Europejską również dla pszenicy durum, jęczmienia i kukurydzy.

Interwencyjny zakup pszenicy zwyczajnej mógł odbywać się w ramach ograniczenia ilościowego wynoszącego 3 mln ton w roku gospodarczym, ustalonego przez KE dla wszystkich krajów członkowskich UE. W ramach ograniczenia ilościowego zakup pszenicy zwyczajnej mógł być dokonywany po cenie interwencyjnej (równej progowi referencyjnemu), wynoszącej 101,31 EUR/tonę. Dla pozostałych zbóż (pszenica durum, kukurydza, jęczmień) ww. ograniczenie ilościowe zakupów interwencyjnych ustalono na poziomie zerowym. Gdyby wymagała tego sytuacja rynkowa (w szczególności zmiana cen rynkowych) KE może

⁶⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

⁶⁵ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

⁶⁶ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1272/2009 z dnia 11 grudnia 2009 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej, z późn. zm.

podjąć decyzję o kontynuowaniu interwencji powyżej ograniczenia ilościowego w ramach procedury przetargowej. Cena zakupu pszenicy zwyczajnej (nie wyższa niż cena interwencyjna) w ramach tej procedury jest określana w ofertach przetargowych i musi być zaakceptowana przez KE po każdym przetargu.

W 2014 r. ARR była przygotowana do prowadzenia zakupu interwencyjnego pszenicy zarówno ze zbiorów w 2013 r. (w okresie styczeń-maj 2014 r.), jak i ze zbiorów w 2014 r. (w okresie listopad-grudzień 2014 r.). Z uwagi na sytuację rynkową (poziom ceny rynkowej pszenicy przekraczający poziom ceny interwencyjnej) przedsiębiorcy w ww. okresach 2014 r. nie oferowali pszenicy do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE.

Tabela 2. Centra interwencyjne w Polsce

Lp.	Nazwa centrum interwencyjnego	Województwa tworzące obszar centrum interwencyjnego
1.	Dolnośląskie	dolnośląskie, opolskie, śląskie
2.	Lubelskie	lubelskie, podkarpackie, świętokrzyskie, małopolskie
3.	Warmińsko-mazurskie	podlaskie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie
4.	Wielkopolskie	łódzkie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie
5.	Zachodniopomorskie	lubuskie, zachodniopomorskie, pomorskie

Do końca sezonu gospodarczego 2013/2014 (tj. do 30 czerwca 2014 r.) funkcjonowało w Polsce 5 zatwierdzonych centrów interwencyjnych, na których terenie mogły być magazynowane zapasy interwencyjne zbóż⁶⁷. Nazwa centrum interwencyjnego była nazwą jednego z województw tworzących jego obszar. Centrum interwencyjne mogło składać się z jednego lub więcej miejsc przechowywania położonych na terenie kraju i powinno było dysponować możliwościami przechowywania co najmniej 20 tys. ton zbóż we wszystkich miejscach przechowywania łącznie. Miejsca przechowywania powinny były posiadać: niezbędne wyposażenie do magazynowania i utrzymania zbóż w dobrym stanie, dostęp do niezbędnego zaplecza technicznego służącego do przejmowania zbóż oraz możliwość ich sprawnego wydania w celu dotrzymania umownego terminu. Każde z nich powinno było także dysponować możliwością przechowywania co najmniej 5 tys. ton zbóż w okresie prowadzenia zakupów interwencyjnych (w przypadku gdy magazyn nie posiadał dostępu do rzeki, morza lub połączenia kolejowego).

Informacje na temat centrów interwencyjnych i ich miejsc przechowywania zostały przez ARR w 2014 r. zaktualizowane oraz przekazane do Komisji Europejskiej, a następnie udostępnione przez KE państwom członkowskim UE.

⁶⁷ Od 1 lipca 2014 r. centra interwencyjne zostały zniesione, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 340/2014 z dnia 1 kwietnia 2014 r. zmieniającym rozporządzenie Komisji (UE) nr 1272/2009 odnośnie do niektórych zasad dotyczących interwencji publicznej w przypadku niektórych produktów rolnych, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013.

Zainteresowane przedsiębiorstwa posiadające magazyny do przechowywania zbóż mogły składać oferty na świadczenie usług przechowalniczych na rzecz Agencji Rynku Rolnego. W sezonie gospodarczym 2013/2014 przedsiębiorstwa przechowalnicze prowadzące działalność na terenie ww. centrów interwencyjnych złożyły w Agencji 22 oferty na świadczenie usług przechowalniczych w 22 magazynach, o łącznej pojemności magazynowej 204,4 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2013 r.

Tabela 3. Oferty na świadczenie usług przechowalniczych złożone w 2014 r. wg OT ARR

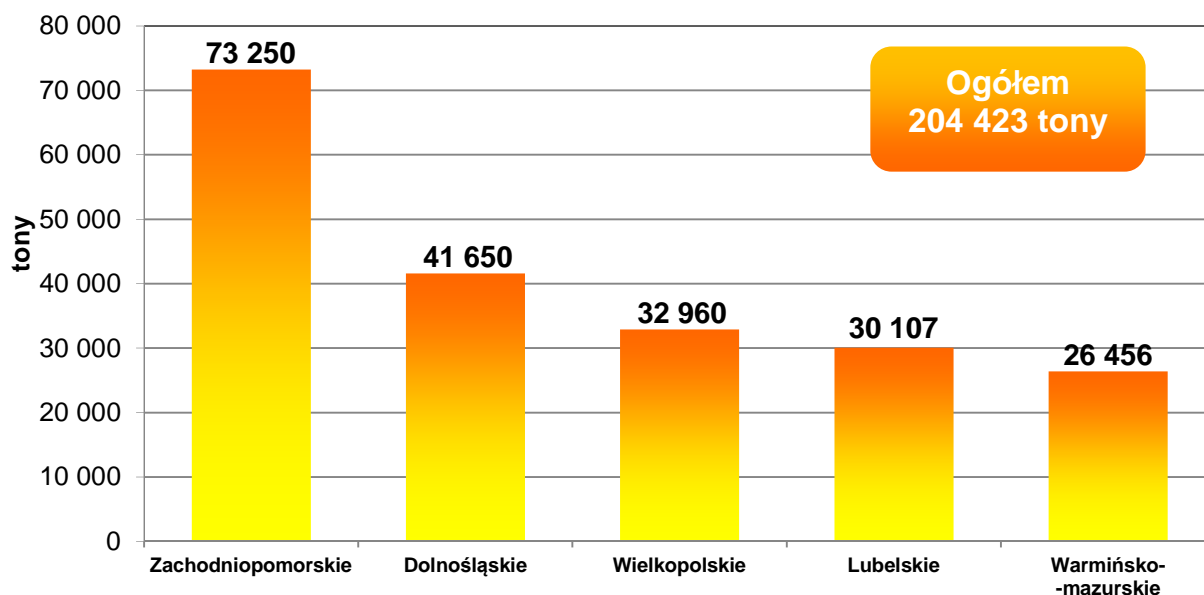
Lp.	OT ARR	Sezon gospodarczy 2013/2014 (wg stanu na 30 czerwca 2014 r.)		Sezon gospodarczy 2014/2015 (wg stanu na 31 grudnia 2014 r.)	
		Liczba ofert/ magazynów	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)	Liczba ofert/ magazynów	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)
1.	Białystok	1	5 470	1	5 470
2.	Bydgoszcz	3	22 600	3	23 600
3.	Gorzów Wlkp.	3	62 050	2	12 250
4.	Lublin	3	25 057	2	10 057
5.	Olsztyn	2	15 736	2	21 176
6.	Opole	2	20 900	2	10 450
7.	Poznań	2	10 360	2	10 300
8.	Rzeszów	1	5 050	-	-
9.	Szczecin	2	11 200	2	12 600
10.	Warszawa	1	5 250	1	5 250
11.	Wrocław	2	20 750	2	11 250
Ogółem		22	204 423	19	122 403

W październiku 2014 r. przedsiębiorcy rozpoczęli składanie w OT ARR ofert na świadczenie usług przechowalniczych pod zakup zbóż na zapasy interwencyjne w sezonie gospodarczym 2014/2015. Do 31 grudnia 2014 r. do Agencji wpłynęło 19 ofert na świadczenie usług przechowalniczych w 19 magazynach o łącznej pojemności 122,4 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2014 r. OT ARR nie zawarły umów na świadczenie usług przechowalniczych, jednak przedsiębiorstwa współpracujące od lat z Agencją deklarowały gotowość do świadczenia usług w tym zakresie na rzecz ARR, jeśli zaistnieje taka potrzeba. Magazyny spełniały kryteria określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 884/2006⁶⁸, obowiązującym w sezonie gospodarczym 2013/2014 oraz w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 908/2014⁶⁹, obowiązującym od sezonu 2014/2015.

⁶⁸ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 884/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w odniesieniu do finansowania przez EFRG środków interwencyjnych w postaci składowania w magazynach państwowych i księgowania transakcji składowania w magazynach państwowych przez agencje płatnicze państw członkowskich, z późn. zm.

⁶⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiające zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości.

Wykres 20. **Pojemność przechowalnicza w centrach interwencyjnych w sezonie gospodarczym 2013/2014 (wg stanu na 30 czerwca 2014 r.)**



Źródło: dane ARR.

W 2014 r. ARR nie przechowywała zbóż stanowiących zapasy interwencyjne UE.

* * *

Po akcesji Polski do UE Agencja Rynku Rolnego, w ramach działań interwencyjnych prowadzonych w latach 2004-2006 i 2009-2010, zakupiła ogółem 2 136,6 tys. ton zbóż, z tego: 1 297,2 tys. ton pszenicy (60,7%), 586,5 tys. ton jęczmienia (27,5%) i 252,9 tys. ton kukurydzy (11,8%). Łączne wydatki poniesione przez Agencję na zakup, przechowywanie i transport zbóż wyniosły 1,1 mld zł.

2.1.2.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż

W 2014 r. ARR administrowała przywozem spoza Unii Europejskiej towarów objętych wspólną organizacją rynku zbóż oraz ich wywozem poza obszar celny UE. Działania Agencji polegały na weryfikowaniu wniosków o pozwolenia na przywóz i wywóz złożonych przez przedsiębiorców oraz na wydawaniu i rozliczaniu tych pozwoleń.

Przywóz

ARR wydała 233 pozwolenia na przywóz bez preferencji 147,2 tys. ton zbóż i przetworów zbożowych (głównie: ziarna kukurydzy, sorgo i pszenicy). Przywozu dokonywano przede wszystkim z: Rosji, Ukrainy, Argentyny, USA i Mołdawii.

Agencja administrowała na rynku zbóż również jednym przywozem preferencyjnym i 9 przywozowymi kontyngentami taryfowymi, w tym otwartymi w kwietniu 2014 r. przez Komisję Europejską 3 kontyngentami taryfowymi na przywóz z Ukrainy 950 tys. ton pszenicy

zwyczajnej, 250 tys. ton jęczmienia oraz 400 tys. ton kukurydzy (po zerowej stawce celnej), które obowiązują do 31 grudnia 2015 roku⁷⁰. W 2014 r. ARR wydała w ramach kontyngentów taryfowych 9 pozwoleń na przywóz z Ukrainy 20,9 tys. ton zbóż, w tym w ramach kontyngentów otwartych przez KE w kwietniu 2014 r. – 4 pozwolenia na 4,4 tys. ton zbóż.

W 2014 r. ARR rozliczyła 240 pozwoleń (łącznie z pozwoleniami wydanymi w poprzednich latach).

Wywóz

ARR wydała na rynku zbóż 189 pozwoleń na wywóz bez refundacji 1 274 tys. ton produktów, z tego: 116 pozwoleń na 2 tys. ton mąki pszennej, 55 pozwoleń na 1 184 tys. ton pszenicy, 13 pozwoleń na 18 tys. ton kukurydzy, 4 pozwolenia na 42 tys. ton żyta i jedno pozwolenie na 28 tys. ton jęczmienia. Głównymi kierunkami wywozu ziarna zbóż były: Egipt, Algieria, Islandia, Maroko, Kenia, Tanzania i Mozambik, natomiast mąki pszennej – Stany Zjednoczone. Agencja rozliczyła 215 pozwoleń na wywóz bez refundacji zbóż i produktów zbożowych poza obszar celny UE (łącznie z pozwoleniami wydanymi w poprzednich latach).

Ogółem w 2014 r. Agencja wydała na rynku zbóż 431 pozwoleń na przywóz i wywóz, a rozliczyła 455 pozwoleń (z pozwoleniami wydanymi w ubiegłych latach).

2.1.2.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu

W 2014 r. ARR administrowała przywozem ryżu spoza Unii Europejskiej i jego wywozem poza obszar celny Wspólnoty. Działania Agencji polegały na weryfikowaniu wniosków o pozwolenia na przywóz i wywóz złożonych przez przedsiębiorców oraz na wydawaniu i rozliczaniu tych pozwoleń.

Przywóz

Agencja wydała 290 pozwoleń na przywóz bez preferencji 67,5 tys. ton ryżu. W ramach przywozu bez preferencji ryż był importowany głównie z: Kambodży, Birmy, Indii, Tajlandii, Gajany, Pakistanu, Wietnamu oraz USA.

ARR administrowała także 22 kontyngentami taryfowymi oraz jednym przywozem w ramach preferencji. Wydała 20 pozwoleń na przywóz preferencyjny 4,1 tys. ton ryżu oraz

⁷⁰ Oprócz rynku zbóż KE otworzyła ww. kontyngenty taryfowe na rynkach: drobiu, jaj i albumin (4 kontyngenty), mleka i przetworów mlecznych (3), wieprzowiny (2) oraz wołowiny i cielęciny (1). ARR w 2014 r., z wyjątkiem rynku zbóż, nie wydawała pozwoleń przywozowych w tym zakresie na wymienionych rynkach.

30 pozwoleń w ramach kontyngentów taryfowych na przywóz 2 tys. ton ryżu. W ramach kontyngentów ryż był importowany przede wszystkim z: Wietnamu, Tajlandii, Pakistanu, Brazylii, USA oraz Indii.

Ogółem w 2014 r. Agencja wydała 340 pozwoleń na przywóz ryżu, natomiast rozliczyła 351 pozwoleń (łącznie z pozwoleniami wydanymi w poprzednich latach).

Wywóz

ARR wydała 102 pozwolenia na wywóz bez refundacji 1,3 tys. ton ryżu. Rozliczono 88 pozwoleń na wywóz 1 tys. ton ryżu. Ryż eksportowano głównie do Norwegii i USA.

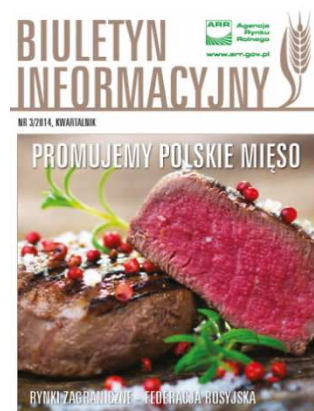
Łącznie w 2014 r. Agencja wydała na rynku ryżu 442 pozwolenia na przywóz i wywóz, natomiast rozliczyła 439 pozwoleń.

2.1.3. Rynek mięsa czerwonego

2.1.3.1. Wieprzowina

W 2014 r. krajowe pogłowie trzody chlewnej wykazywało tendencję wzrostową, ale w grudniu dynamika wzrostu była mniejsza niż w czerwcu. Na początku grudnia 2014 r. (dane GUS⁷¹) pogłowie świń w Polsce osiągnęło poziom 11,3 mln sztuk, o 2,5% wyższy niż przed rokiem. Liczba tuczników wzrosła o 7%, a warchlaków – o 2%. Liczba loch utrzymała się na poziomie sprzed roku, a liczba prosiąt zmniejszyła się o 2%. Do ograniczenia wzrostu pogłowia trzody chlewnej przyczyniło się pogorszenie opłacalności produkcji żywca wieprzowego. Przeciętna relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia w 2014 r. (według GUS) ukształtowała się na poziomie 6,0:1 wobec 6,2:1 w 2013 r.

Efektem wzrostu liczebności trzody chlewnej było zwiększenie krajowej produkcji żywca wieprzowego oraz skupu. Produkcja tego gatunku żywca w 2014 r. (zgodnie z danymi GUS) osiągnęła poziom 2 311 tys. ton (1 802 tys. ton masy poubojowej ciepłej – mpc.) i była o 12% większa niż w roku poprzednim. Skup żywca wieprzowego w Polsce (według GUS) wyniósł 2 204 tys. ton⁷², o 9% więcej niż w 2013 r. Wzrost podaży wieprzowiny w UE (w wyniku rosyjskiego embarga na unijne produkty wieprzowe⁷³), w tym zwiększenie krajowej produkcji tego mięsa, skutkowały spadkiem cen trzody chlewnej w Polsce.



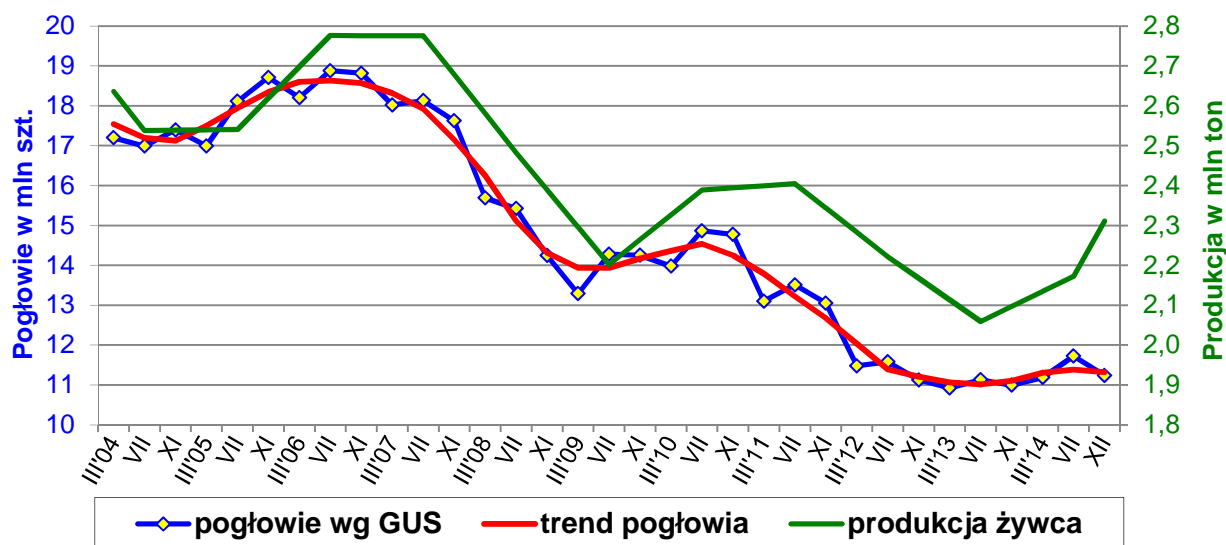
⁷¹ „Biuletyn Statystyczny” GUS nr 3, kwiecień 2015 r.

⁷² Skup sprawozdawczy.

⁷³ W końcu stycznia 2014 r. Federacja Rosyjska objęła embargiem import żywca (kod CN 0103) i mięsa wieprzowego (CN 0203), w pierwszej dekadzie sierpnia 2014 r. – import przetworów (CN 0210 i 1601 00), a w październiku 2014 r. – import podrobów i mączek (CN 0206 i 0210) oraz tłuszczów (CN 1501).

W 2014 r. (według GUS) za 1 kg żywca wieprzowego dostawcy w skupie otrzymywali przeciętnie 4,82 zł wobec 5,39 zł w 2013 r., tj. o 10,6% mniej.

Wykres 21. Pogłowie trzody chlewnej i roczna produkcja żywca wieprzowego w Polsce



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi Komisji Europejskiej żywiec wieprzowy klasy E kupowano w Polsce w 2014 r. średnio po 154,91 EUR za 100 kg masy poubojowej schłodzonej. Cena ta była o 1% niższa niż przeciętnie w UE i o 2% niższa niż w Niemczech, ale o 6% wyższa niż w Danii i we Francji oraz o 11-12% wyższa niż w Belgii i Holandii. W porównaniu z 2013 r. przeciętna unijna cena wieprzowiny klasy E obniżyła się o 11% – do 156,60 EUR/100 kg. W Holandii i Belgii średnie ceny tej klasy żywca wynosiły odpowiednio 138,21 EUR/100 kg i 139,99 EUR/100 kg (w obu przypadkach o 12% mniej niż w 2013 r.).

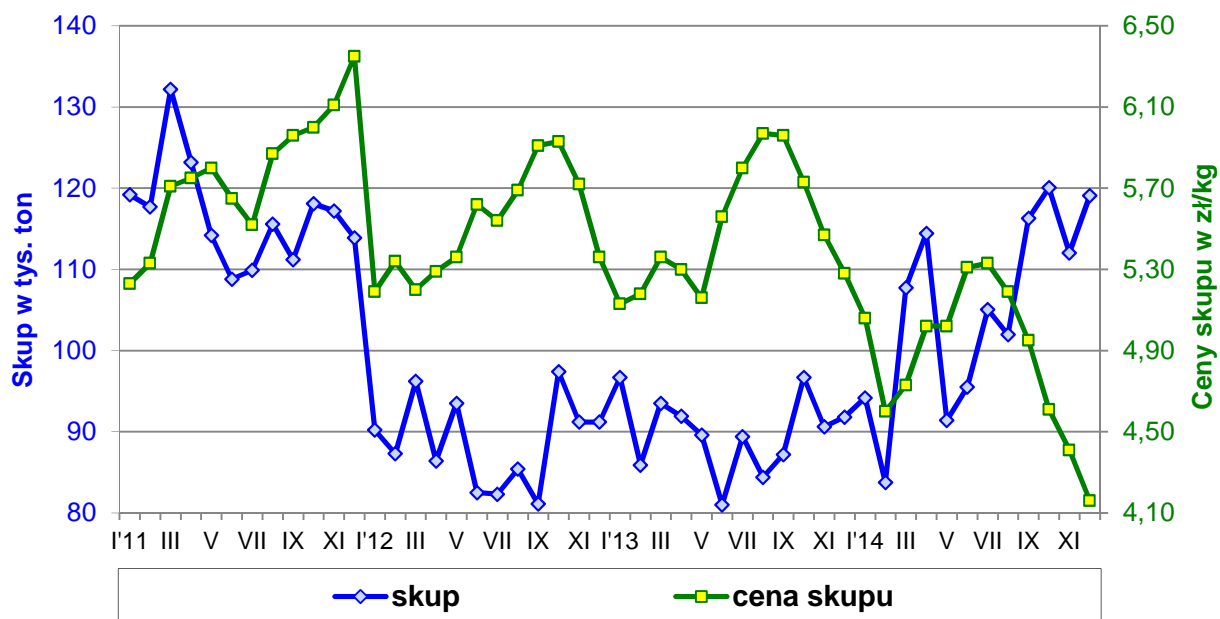
Rosyjskie embargo na import wieprzowiny z UE przyczyniło się do spadku eksportu unijnego, w tym także polskiego. W 2014 r. (według KE) z krajów unijnych wyeksportowano 2,9 mln ton asortymentu wieprzowego⁷⁴, o 5% mniej niż w 2013 r. Unijny wywóz do Rosji spadł o 91%, na Białoruś – o 95%, a na Ukrainę – o 14%.

W 2014 r. eksport asortymentu wieprzowego⁷⁵ z Polski wyniósł 623 tys. ton (w ekwiwalencie mięsa), o 12% mniej niż w 2013 r. Wywóz żywca zmalał o 24% (do 8 tys. ton), mięsa – o 19% (do 367 tys. ton), a tłuszczów – o 7% (do 73 tys. ton), natomiast wywóz przetworów wieprzowych wzrósł o 6% (do 175 tys. ton).

⁷⁴ Wyniki unijnego eksportu produktów wieprzowych obejmują wymianę z krajami trzecimi i zostały wyrażone w masie produktu. Są to dane wstępne.

⁷⁵ Wyniki polskiego handlu zagranicznym asortymentem wieprzowym obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Dane w ujęciu wagowym wyrażono w ekwiwalencie mięsa. Dotyczą świń gatunków domowych oraz produktów z tych zwierząt, tj. żywca, mięsa, tłuszczów oraz przetworów wieprzowych wybranego asortymentu odpowiednio z pozycji towarowych CN: 0103, 0203, 0209 oraz 1601, 1602 i 0210. Zostały obliczone przez analityków ARR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

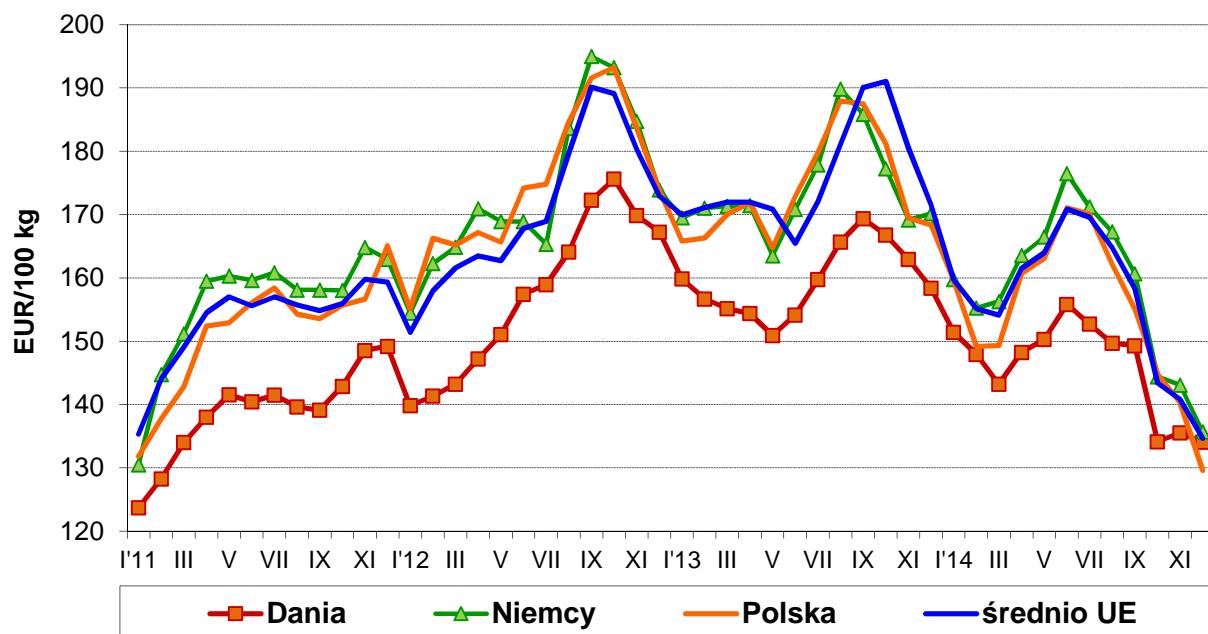
Wykres 22. Skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Import produktów wieprzowych do Polski ukształtował się w 2014 r. na poziomie 817 tys. ton i był nieznacznie (o 0,2%) mniejszy niż w 2013 r. Żywca przywieziono 5,4 mln sztuk, o 4% więcej niż w 2013 r. Średnia masa świń importowanych w 2014 r. była jednak mniejsza niż w 2013 r., w efekcie czego import żywca w ekwiwalencie mięsa zmalał o 1% (do 180 tys. ton). Przywóz mięsa zmniejszył się o 1% (do 614 tys. ton). Import tłuszczów wieprzowych zwiększył się ponad 3-krotnie (do 10 tys. ton), a przetworów – o 11% (do 13 tys. ton).

Wykres 23. Ceny rynkowe wieprzowiny w UE wg wagi poubojowej schłodzonej klasy E



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Ujemne saldo polskiego handlu zagranicznego wieprzowiną ukształtowało się w 2014 r. na poziomie 194 tys. ton wobec 110 tys. ton w 2013 r. oraz odpowiednio 409 mln EUR wobec 300 mln EUR.

W następstwie wzrostu podaży krajowe ceny detaliczne mięsa wieprzowego w grudniu 2014 r. (według GUS) były o 7,5% niższe niż w grudniu 2013 r. Średnio w 2014 r. ceny detaliczne wieprzowiny w Polsce były o 3% niższe niż w 2013 r.

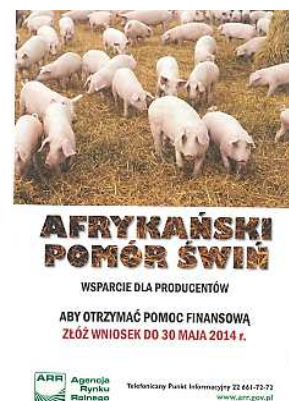
W 2014 r. (dane wstępne GUS) spożycie mięsa wieprzowego w Polsce mogło wzrosnąć do 39,9 kg na mieszkańca, z 35,5 kg w 2013 r. Krajowe spożycie mięsa wieprzowego było jednak znacznie mniejsze niż w latach 2006-2011, kiedy wynosiło od 41 kg do 44 kg.

2.1.3.1.1. Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny

W związku ze stwierdzeniem wystąpienia w styczniu 2014 r. wirusa afrykańskiego pomoru świń u dzików Polska podjęła starania o przyznanie przez Komisję Europejską pomocy finansowej dla producentów świń rekompensującej poniesione straty. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydał 26 lutego 2014 r. rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 247, z późn. zm.).

Zawierało ono zalecenia dla producentów trzody chlewnej oraz powiatowych lekarzy weterynarii w odniesieniu do świń, których chów odbywał się na obszarze objętym ograniczeniami, w tym zobowiązywało producentów trzody chlewnej do zastosowania zaostrzonych weterynaryjnych wymogów sanitarnych przy: dostawie do uboju, uboju, przetworzeniu i wprowadzeniu na rynek mięsa lub produktów mięsnych. Powyższe przepisy zostały zastąpione przez rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 31 marca 2014 roku⁷⁶, po opublikowaniu rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 324/2014 z dnia 28 marca 2014 r. przyjmującego nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny w Polsce.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem KE o wsparcie finansowe mogli ubiegać się producenci prowadzący chów świń w gospodarstwach położonych na obszarze objętym ograniczeniami, określonym w załącznikach do decyzji wykonawczych Komisji nr: 2014/100/UE z 18 lutego 2014 r., 2014/134/UE z 12 marca 2014 r. oraz 2014/178/UE z 27 marca 2014 r.



⁷⁶ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 420).

Tabela 4. Obszar objęty ograniczeniami ustanowiony decyzjami wykonawczymi KE

Lp.	Decyzje wykonawcze Komisji Europejskiej	Okres obowiązywania ograniczeń	Zasięg terytorialny obszaru objętego ograniczeniami
1.	Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 18 lutego 2014 r. dotycząca niektórych tymczasowych środków ochronnych w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w Polsce (2014/100/UE)	od 26.02.2014 r. do 14.03.2014 r.	w woj. podlaskim: – powiat sejneński, – w powiecie augustowskim gminy: Płaska, Lipsk i Sztabin, – powiat sokólski, – w powiecie białostockim gminy: Czarna Białostocka, Supraśl, Zabudów, Gródek i Michałowo, – powiat hajnowski, – powiat bielski, – powiat siemiatycki. w woj. mazowieckim: – powiat łosicki. w woj. lubelskim: – powiat bialski, – powiat włodawski.
2.	Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 12 marca 2014 r. dotycząca niektórych tymczasowych środków ochronnych w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w Polsce (2014/134/UE)	od 13.03.2014 r. do 30.03.2014 r.	w woj. podlaskim: – powiat sejneński, – w powiecie augustowskim gminy: Płaska, Lipsk i Sztabin, – powiat sokólski, – w powiecie białostockim gminy: Czarna Białostocka, Supraśl, Zabudów, Gródek i Michałowo, – powiat hajnowski, – powiat bielski, – powiat siemiatycki. w woj. mazowieckim: – powiat łosicki. w woj. lubelskim: – powiat bialski, – powiat Biała Podlaska, – powiat włodawski.
3.	Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich (2014/178/UE)	od 31.03.2014 r. do 31.12.2017 r.	w woj. podlaskim: – w powiecie sejneńskim gminy: Giby, Sejny oraz miasto Sejny, – w powiecie augustowskim gminy: Lipsk i Płaska, – w powiecie sokólskim gminy: Dąbrowa Białostocka, Janów, Krynki, Kuźnica, Nowy Dwór, Sidra, Sokółka, Szudziałowo, – w powiecie białostockim gminy: Czarna Białostocka, Gródek, Supraśl, Wasilków, Michałowo.

Uruchomienie mechanizmu „Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny” w Polsce nastąpiło po opublikowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z 4 kwietnia 2014 roku⁷⁷. Celem

⁷⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny (Dz. U. poz. 460).

mechanizmu było wsparcie krajowego rynku wieprzowiny, którego funkcjonowanie zostało poważnie zakłócone na skutek wystąpienia na obszarze Polski afrykańskiego pomoru świń u dzików.

Pomoc finansowa przysługiwała w odniesieniu do:

- loch o masie co najmniej 160 kg (kod CN 0103 92 11),
- pozostałych świń żywych o masie 50 kg i więcej (kod CN 0103 92 19),

poddanych ubojowi od 26 lutego do 25 maja 2014 r. W odniesieniu do tuszy, której masa przekraczała 100 kg, pomoc przysługiwała do 100 kg masy tej tuszy⁷⁸. Wsparcie mogło być przyznane maksymalnie do 20 tys. ton tusz wieprzowych, przy zastosowaniu stawki wynoszącej 35,7 EUR/100 kg masy tuszy uzyskanej z dostarczonych do uboju zwierząt.

Tabela 5. Wnioski o przyznanie rekompensaty złożone przez producentów świń w OT ARR

Lp.	OT ARR	Liczba złożonych wniosków	Liczba świń objętych wnioskami (tys. szt.)	Masa tusz świń objętych wnioskami (tony)
1.	Białystok	669	21,6	2 104,4
2.	Lublin	401	17,2	1 721,1
3.	Warszawa	378	10,9	1 053,9
Ogółem		1 448	49,7	4 879,4

Wnioski o przyznanie pomocy finansowej należało złożyć we właściwych OT ARR⁷⁹ do 30 maja 2014 r. Wpłynęło ponad 1,4 tys. wniosków od producentów na 49,7 tys. szt. świń o łącznej masie tusz wynoszącej 4,9 tys. ton.

Tabela 6. Przyznana i wypłacona pomoc dla producentów świń w podziale na OT ARR

Lp.	OT ARR	Liczba świń objętych pomocą (szt.)			Łączna masa tusz objęta pomocą (tony)	Kwota pomocy (tys. EUR)	Kwota pomocy (tys. zł)
		Lochy	Pozostałe świnię	Razem			
1.	Białystok	269	20 776	21 045	1 946	695	2 920
2.	Lublin	87	17 128	17 215	1 617	577	2 426
3.	Warszawa	134	10 736	10 870	1 006	359	1 510
Ogółem		490	48 640	49 130	4 569	1 631	6 856

⁷⁸ W celu ustalenia masy tuszy waga żywa była przeliczana na masę poubojową ciepłą tuszy (mpc.) przy użyciu współczynnika wydajności rzeźnej wynoszącego 0,78.

⁷⁹ OT ARR właściwe ze względu na adres siedziby stada, z którego pochodziły świnię objęte wnioskiem.

Po rozpatrzeniu złożonych wniosków przyznano pomoc finansową do 49,1 tys. szt. świń (o łącznej zakwalifikowanej masie tusz wynoszącej 4,6 tys. ton).

W ramach nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny w Polsce w 2014 r. wypłacono producentom świń 6 856 tys. zł⁸⁰. Wydatkowane środki pochodziły w 50% (po 3 428 tys. zł) z budżetu UE i z budżetu krajowego. Cała kwota wsparcia przyznana w ramach mechanizmu została wypłacona do 26 sierpnia 2014 r.

2.1.3.1.2. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny

Przywóz

W 2014 r. ARR na rynku wieprzowiny administrowała łącznie 5 przywozowymi kontyngentami taryfowymi z krajów trzecich, w tym m.in. z Ukrainy, Kanady i ze Stanów Zjednoczonych. Pozwolenia na przywóz nie były wydawane.

2.1.3.2. Wołowina i cielęcina

W krajowym pogłowie bydła, zwłaszcza rzeźnego, w 2014 r. utrzymywała się tendencja wzrostowa. Pogłowie bydła ogółem w grudniu 2014 r. wynosiło (wg GUS) 5 660 tys. szt., tj. o 1% więcej niż przed rokiem. Wzrost był wynikiem zwiększenia liczby cieląt w wieku poniżej 1 roku do 1 450 tys. szt. (o 3%) i młodego bydła w wieku 1-2 lat – do 1 445 tys. szt. (o 5%). Bydła w wieku powyżej 2 lat było o 1,6% mniej, co wynikało ze zmniejszenia pogłowia krów do 2 403 tys. szt. (również o 1,6%).

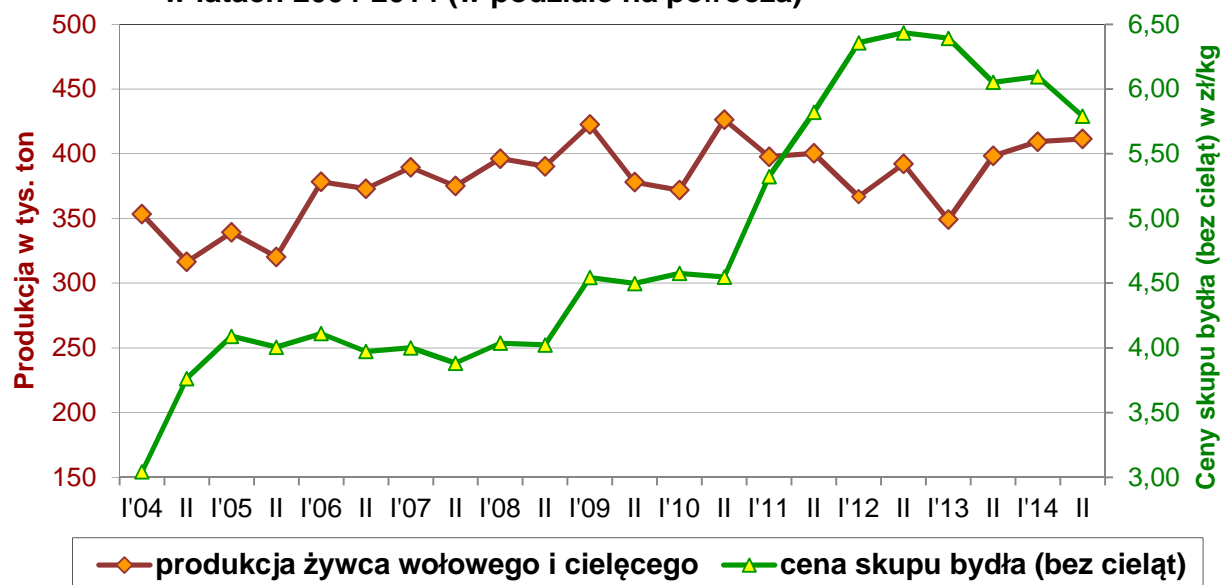
W 2014 r. zwiększyła się także produkcja wołowiny oraz cielęciny i ukształtowała się (według GUS) na poziomie 839 tys. ton (440 tys. ton mpc.) wobec 747 tys. ton (393 tys. ton mpc.⁸¹) w 2013 r. Skup żywca wołowego w Polsce w 2014 r. wyniósł 675 tys. ton⁸², o 5% więcej niż rok wcześniej, a cielęcego – 15 tys. ton, o 30% więcej. Przeciętna cena skupu żywca wołowego ogółem (bez cieląt) wynosiła 5,96 zł/kg i była o 4% niższa niż w 2013 r.

⁸⁰ Kwota pomocy przyznana w odniesieniu do poszczególnych rodzajów świń była przeliczana z EUR na PLN według kursu 4,2024 PLN/EUR z 30 kwietnia 2014 r., zgodnie z art. 2 ust. 6 i art. 11 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1913/2006.

⁸¹ W 2014 r. wydajność rzeźna była większa niż w 2013 r.

⁸² Skup sprawozdawczy.

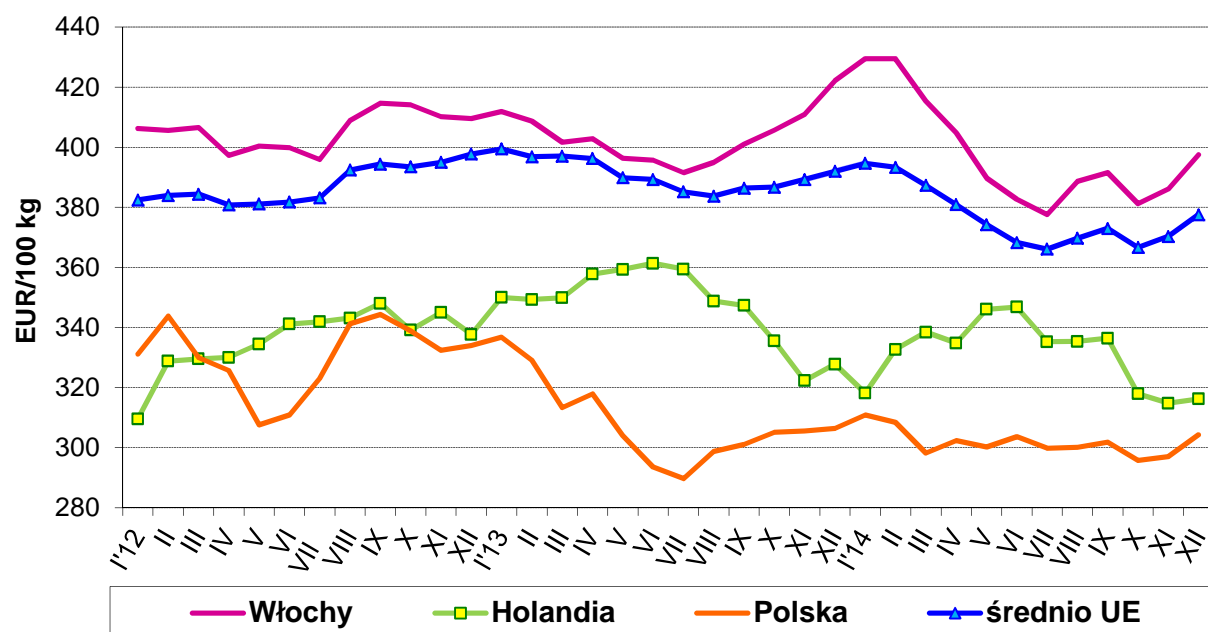
Wykres 24. **Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2014 (w podziale na półrocza)**



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Średnia cena wołowiny w UE w 2014 r. kształtowała się na poziomie niższym niż przed rokiem. Według obliczeń ARR na podstawie tygodniowych danych Komisji Europejskiej unijna cena wołowiny przeciętnie wynosiła 376,84 EUR/100 kg (masy poubojowej schłodzonej klasy R3) i była o blisko 4% niższa niż w 2013 r. Średnia cena rynkowa wołowiny w Polsce wyrażona w walucie unijnej wyniosła 301,89 EUR/100 kg i była o 2% niższa niż w 2013 r. oraz o 20% niższa niż średnio w UE.

Wykres 25. **Ceny rynkowe wołowiny w UE**



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Po akcesji Polski do UE głównym odbiorcą polskiej wołowiny są kraje Wspólnoty. Wołowina produkowana w Polsce, niezależnie od kursu wymiany PLN/EUR, była konkurencyjna cenowo na rynku unijnym. Dzięki konkurencyjności cenowej i dużemu popytowi zagranicznemu eksport wołowiny kształtował się na wysokim poziomie. W 2014 r. eksport żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych w ekwiwalencie mięsa wyniósł 361 tys. ton i był o 2% większy niż w poprzednim roku. Wywóz mięsa stanowił 88% krajowego eksportu produktów wołowych i cielęcych. Rosyjskie embargo na import unijnej wołowiny nie miało bezpośredniego wpływu na wyniki polskiego eksportu wołowiny, gdyż udział Rosji w strukturze geograficznej wywozu tego asortymentu, przed wprowadzeniem embarga, był niewielki.



Import asortymentu wołowego i cielęcego do Polski, pomimo wzrostu, nadal utrzymywał się na niskim poziomie. W 2014 r. sprowadzono do kraju 34 tys. ton wołowiny i cielęciny, o 5 tys. ton (18%) więcej niż w 2013 r. Saldo wymiany towarowej wołowiną i cielęciną (w ekwiwalencie mięsa) wyniosło 327 tys. ton, o 1% więcej niż w 2013 r. Dodatnie saldo wartościowe ukształtowało się na poziomie 930 mln EUR, o 6% niższym niż rok wcześniej.

Niewielki spadek cen detalicznych wołowiny w 2014 r. (o 1,1%) w porównaniu z 2013 r. oraz poprawa sytuacji dochodowej ludności przyczyniły się do wzrostu konsumpcji mięsa wołowego. Bilansowe spożycie wołowiny i cielęciny w 2014 r. (dane wstępne GUS) wyniosło 1,7 kg na mieszkańca wobec 1,5 kg w 2013 r.

2.1.3.2.1. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny

Przywóz

ARR na rynku wołowiny i cielęciny administrowała w 2014 r. łącznie 22 przywozowymi kontyngentami taryfowymi z krajów trzecich, w tym m.in.: z Ukrainy, ze Szwajcarii, z Bośni i Hercegowiny, Macedonii, Serbii, Czarnogóry, Australii i Nowej Zelandii, państw Ameryki Południowej, USA oraz Kanady. Pozwolenia na przywóz nie były wydawane.

Wywóz

W 2014 r. ARR rozliczyła wnioski o wypłatę refundacji wywozowych dotyczące eksportu dokonanego na podstawie pozwoleń wydanych w latach poprzednich. Rozliczono 21 pozwoleń na wywóz wołowiny. Nie wydawano pozwoleń na wywóz z refundacją

ze względu na ustalenie przez Komisję Europejską stawek refundacji do wołowiny i cielęciny na poziomie zerowym⁸³.

Refundacje wywozowe

Tabela 7. Refundacje wywozowe do wołowiny wypłacone w 2014 r.

Lp.	Asortyment	Kwota (tys. zł)	Ilość (tony)	Kraj przeznaczenia
1.	Świeża wołowina – ćwierćtusze	285	327	Turcja, Kosowo
2.	Mrożona wołowina bez kości	23	59	Kazachstan
Ogółem		308	386	

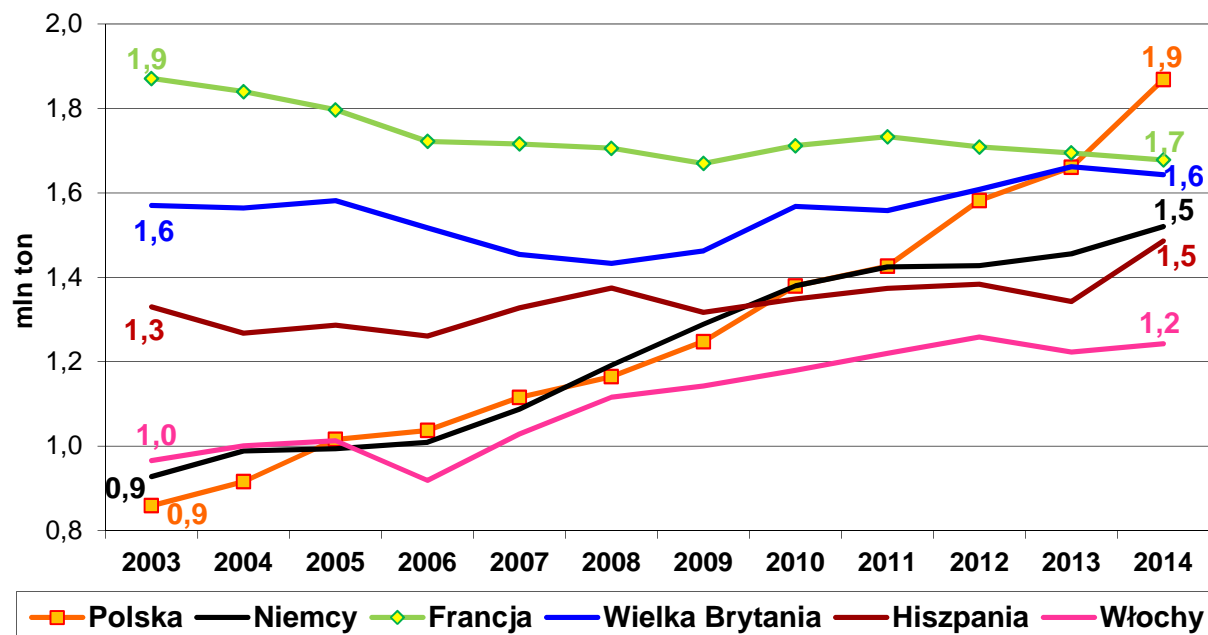
ARR w 2014 r. wypłaciła 308 tys. zł refundacji do wywozu 386 ton wołowiny świeżej i mrożonej do Turcji, Kosowa oraz Kazachstanu.

2.1.4. Rynek drobiu i jaj

Krajowa produkcja żywca drobiowego rośnie nieprzerwanie od 1994 r. W 2014 r. poprawa opłacalności chowu drobiu skutkowała bardziej dynamicznym wzrostem krajowej produkcji niż w roku poprzednim. Produkcja żywca drobiowego w 2014 r. (według GUS) w Polsce wyniosła 2,7 mln ton (blisko 1,9 mln ton mpc.), o 12,5% więcej niż w 2013 r.



Wykres 26. Produkcja mięsa drobiowego w UE (mpc.)



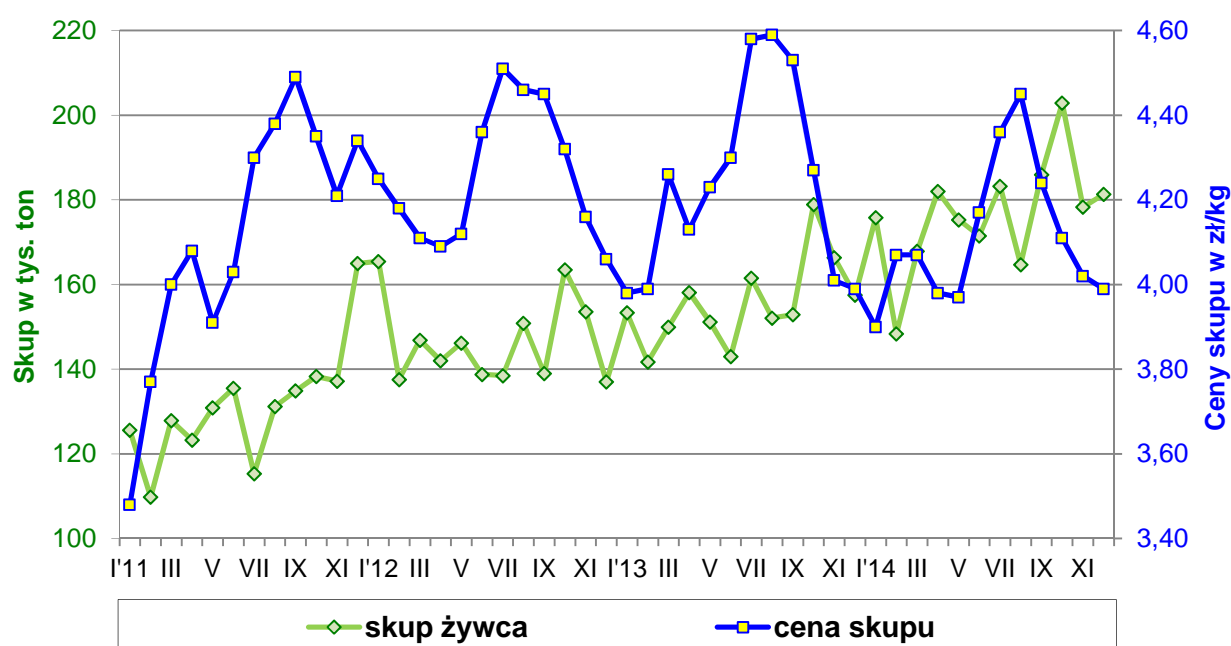
Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Eurostatu i GUS.

⁸³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 859/2012 z dnia 20 września 2012 r. ustalające refundacje wywozowe do wołowiny i cielęciny. Zgodnie z art. 196 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 podtrzymano zapis, że refundacja wynosi 0 EUR.

Polska (zgodnie z danymi Eurostatu) stała się pierwszym producentem drobiu w UE, wyprzedzając dotychczasowych liderów – Francję i Wielką Brytanię. Zwiększenie produkcji drobiu w 2014 r. znajduje potwierdzenie w dużym wzroście skupu. Według GUS krajowy skup żywca drobiowego w 2014 r. ukształtował się na poziomie 2 505 tys. ton⁸⁴, o 12,5% wyższym niż rok wcześniej.

Wzrost produkcji drobiu w 2014 r. przyczynił się do spadku jego cen. Średnio w 2014 r. krajowe ceny skupu żywca drobiowego (według GUS) wyniosły 4,08 zł/kg i były o 3% niższe niż w roku poprzednim.

Wykres 27. Skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2014 r. (według KE) z państw unijnych wywieziono 1,5 mln ton mięsa drobiowego⁸⁵, o 5% więcej niż w 2013 r. Z Polski wyeksportowano 867 tys. ton produktów drobiowych⁸⁶, o 20% więcej niż w 2013 r. Wzrósł wywóz żywca, mięsa wraz z podrobami oraz przetworów drobiowych. Eksport żywca zwiększył się o 4% (do 18 tys. ton), mięsa i podrobów – o 22% (do 800 tys. ton), a przetworów drobiowych – o 13% (do 49 tys. ton).

⁸⁴ Skup sprawozdawczy.

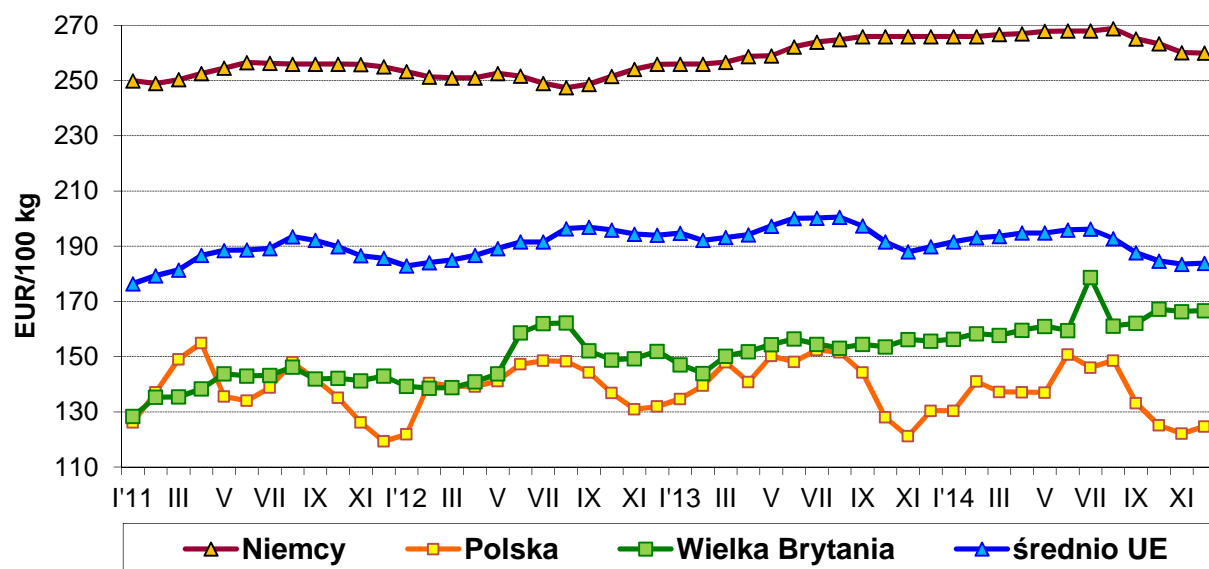
⁸⁵ Wyniki unijnego eksportu produktów drobiowych obejmują wymianę z krajami trzecimi i zostały wyrażone w masie produktu. Są to dane wstępne.

⁸⁶ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem drobiowym obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wyrażono je w ekwiwalencie mięsa. Dotyczą zwierząt domowych (ptactwa z gatunku *Gallus domesticus*, indyków, kaczek, gęsi i perliczek) oraz produktów z tych zwierząt, tj. żywca, mięsa i podrobów oraz przetworów drobiowych wybranego asortymentu odpowiednio z pozycji towarowych CN: 0105, 0207 oraz 1602. Zostały obliczone przez analityków ARR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Import asortymentu drobiowego do Polski w 2014 r. wyniósł 107 tys. ton, o 9% więcej niż rok wcześniej. Wzrósł jedynie import żywca (o 25%, do 63 tys. ton). Przywóz mięsa zmniejszył się o 6% (do 39 tys. ton), a przetworów drobiowych – o 14% (do 5 tys. ton).

W 2014 r. nadwyżka w polskim handlu zagranicznym drobiem ukształtowała się na poziomie 760 tys. ton i 1 369 mln EUR wobec odpowiednio 625 tys. ton oraz 1 144 mln EUR w 2013 r.

Wykres 28. Ceny zbytu tuszek kurcząt (z szyjami) w Unii Europejskiej



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Krajowe ceny detaliczne mięsa drobiowego w 2014 r. (według danych GUS) były o 2,8% niższe niż w 2013 r. Jednak wobec spadku cen mięsa wieprzowego, wzrost konsumpcji drobiu był umiarkowany. Bilansowe spożycie mięsa drobiowego w 2014 r. (dane wstępne GUS) wyniosło 27,4 kg na mieszkańca i było o 0,9 kg większe niż w 2013 r.

2.1.4.1. Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj

Przywóz

Pozwolenia na przywóz drobiu i jaj z państw trzecich były wymagane wyłącznie w przypadku przywozu w ramach kontyngentów taryfowych. Do zadań ARR należało weryfikowanie złożonych przez przedsiębiorców wniosków o wydanie pozwolenia na przywóz, a także wydawanie i rozliczanie pozwoleń. W 2014 r. Agencja wydała w ramach kontyngentów 6 pozwoleń na przywóz 189 ton mięsa drobiowego z Brazylii i Tajlandii. Rozliczyła również 6 pozwoleń, które były wydane w 2013 r. i w 2014 r. (po 3 w każdym roku). W 2014 r. ARR administrowała na rynku drobiu i jaj łącznie 43 przywozowymi kontyngentami taryfowymi.

Refundacje wywozowe

Dla wszystkich produktów z rynku drobiu i jaj obowiązują zerowe stawki refundacji wywozowych⁸⁷. W 2014 r. ARR wypłaciła 27 tys. zł refundacji wywozowych do eksportu 59 ton mięsa drobiowego do Mołdawii, dokonanego na podstawie pozwoleń na wywóz z refundacją wydanych przez Agencję w latach wcześniejszych.

2.1.5. Rynek cukru

W roku gospodarczym 2013/2014 krajowa bieżąca produkcja cukru białego⁸⁸ z buraków cukrowych wyniosła 1 713 tys. ton. Po uwzględnieniu 48 tys. ton cukru przeniesionego z roku 2012/2013 oraz 47,7 tys. ton cukru przeniesionego na rok 2014/2015, produkcja cukru ogółem w Polsce wyniosła również 1 713 tys. ton.



W roku gospodarczym 2014/2015 produkcja cukru w Polsce wyniesie 1 985 tys. ton⁸⁹. Po uwzględnieniu cukru przeniesionego z poprzedniego roku gospodarczego całkowita produkcja cukru ukształtuje się na poziomie 2 033 tys. ton.

Niski poziom cen na giełdach światowych w 2014 r. przyczynił się do spadku cen uzyskiwanych przez polskich eksporterów, a w konsekwencji do ograniczenia wywozu cukru z Polski. W 2014 r. z kraju wywieziono 460 tys. ton cukru⁹⁰ o wartości 216 mln EUR, odpowiednio o 9% i 30% mniej niż w 2013 r. Wywóz cukru do krajów UE wyniósł 311 tys. ton, a poza UE – 149 tys. ton. W ramach rynku unijnego najwięcej cukru wywieziono: do Niemiec (112 tys. ton), na Litwę (40 tys. ton), na Węgry (36 tys. ton) oraz na Słowację (35 tys. ton). W przypadku rynków pozaunijnych cukier eksportowany był głównie do Izraela (42 tys. ton), Kazachstanu (37 tys. ton) oraz Rosji (20 tys. ton).

Równocześnie import cukru do Polski kształtował się na poziomie o 3,5% wyższym niż w poprzednim roku. W 2014 r. do kraju zaimportowano 204 tys. ton cukru o wartości 110 mln EUR, z tego 88 tys. ton zakupiono w krajach UE, a 116 tys. ton – na rynkach

⁸⁷ Zerowe stawki refundacji na rynku drobiu i jaj obowiązują na podstawie następujących rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE): dla piskląt i jaj wylęgowych (nr 1056/2011 i nr 1057/2011 z 20 października 2011 r.), dla produktów z jaj (nr 340/2012 z 19 kwietnia 2012 r.), dla jaj (nr 1199/2012 z 13 grudnia 2012 r.) oraz dla mięsa drobiowego (nr 689/2013 z 18 lipca 2013 r.). Zgodnie z art. 196 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 podtrzymano zapis, że refundacja wynosi 0 EUR.

⁸⁸ Produkcja polskich producentów wykonana w zakładach własnych dla siebie oraz produkcja dla polskich producentów wykonana usługowo przez innych producentów. Wskazana ilość nie obejmuje produkcji wykonanej usługowo przez polskich producentów dla innych producentów.

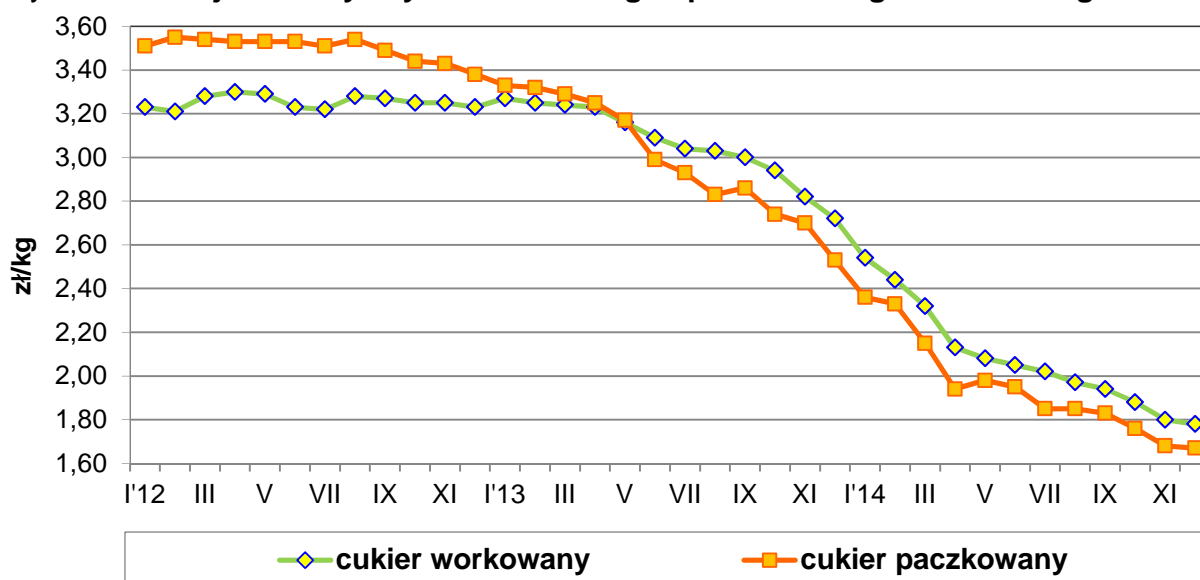
⁸⁹ Według danych krajowych producentów cukru za rok gospodarczy 2014/2015 – dane wstępne.

⁹⁰ Wyniki polskiego handlu zagranicznego zostały obliczone przez analityków ARR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Dotyczą produktów objętych kodem CN 1701.

krajów trzecich. Głównymi dostawcami cukru były: Sudan (54 tys. ton), Niemcy (34 tys. ton) oraz Mozambik i Zimbabwe (po 25 tys. ton).

Notowania cen cukru na głównych giełdach światowych w 2014 r. odznaczały się bardzo dużą zmiennością, a ich średni poziom był niższy niż w 2013 r. Najważniejszą przyczyną niskich cen światowych była globalna nadwyżka produkcyjna, która skutkowała wzrostem zapasów cukru i ograniczeniem popytu importowego. W ciągu 2014 r. ceny cukru białego na giełdzie LIFFE w Londynie (trzymiesięczny kontrakt terminowy nr 5) były najwyższe w połowie maja (494 USD/tonę), a najniższe w połowie grudnia (385 USD/tonę). Nieco mniejszą zmienność cen (304-402 USD/tonę) notowano w przypadku cukru surowego (trzymiesięczny kontrakt terminowy nr 11) na giełdzie IntercontinentalExchange (ICE) w Nowym Jorku. W grudniu 2014 r. ceny cukru białego wynosiły średnio 393 USD/tonę, a cukru surowego – 329 USD/tonę, tj. odpowiednio o 12% i 9% mniej niż przed rokiem.

Wykres 29. Krajowe ceny zbytu workowanego i paczkowanego cukru białego



Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2014 r. na polskim rynku odnotowano bardzo duży spadek cen zbytu cukru, który był konsekwencją obniżających się cen cukru na świecie oraz znacznej podaży cukru z produkcji krajowej. Od grudnia 2013 r. do grudnia 2014 r. ceny zbytu cukru paczkowanego spadły z 2,53 zł/kg do 1,67 zł/kg (tj. o 34%), a ceny cukru workowanego obniżyły się o 35%, z 2,72 zł/kg do 1,78 zł/kg⁹¹.

Spadek cen cukru skutkował wzrostem zużycia ze strony przemysłu spożywczego oraz konsumpcji w gospodarstwach domowych. Zgodnie z szacunkiem IERiGŻ – PIB zużycie cukru w Polsce w 2014 r. wzrosło o ponad 3%, do 1 685 tys. ton.

⁹¹ Dane GUS z podatkiem VAT.

W 2014 r. Agencja Rynku Rolnego w ramach mechanizmów WPR:

- monitorowała produkcję cukru i izoglukozy,
- pobierała opłaty od producentów cukru i izoglukozy,
- rozliczała dokonanie rafinacji surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE,
- kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego,
- prowadziła działania kontrolne związane z dywersyfikacją przemysłu cukrowniczego,
- wydawała pozwolenia na przywóz i wywóz produktów z rynku cukru.

2.1.5.1. Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru

Zgodnie z przepisami prawa unijnego⁹² ARR monitorowała kwotową i pozakwotową produkcję cukru i izoglukozy każdego producenta oraz sprawdzała prawidłowość wykorzystania produkcji pozakwotowej. Uczestnikami mechanizmu byli zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym minister właściwy do spraw rynków rolnych przyznał, w drodze decyzji administracyjnej, kwoty produkcji cukru oraz izoglukozy na dany rok gospodarczy. Od roku gospodarczego 2008/2009 producenci mają przyznane na każdy rok gospodarczy kwoty produkcyjne: cukru – w łącznej wysokości 1 405 608,1 tony i izoglukozy – w wysokości 42 861,4 tony.



W 2014 r. cukier produkowany był w Polsce przez 5 zatwierdzonych producentów (przerób buraków cukrowych odbywał się w 18 zakładach produkcyjnych), a produkcję izoglukozy prowadził jeden zatwierdzony producent.

Monitorowanie produkcji cukru i izoglukozy w 2014 r. odbywało się na podstawie sprawozdań przekazywanych do ARR przez producentów cukru i izoglukozy oraz wyników z przeprowadzonych kontroli. Sprawozdania dotyczyły roku gospodarczego 2013/2014 oraz 2014/2015 i należały do nich: 72 sprawozdania miesięczne, dotyczące produkcji, stanu zapasów i obrotu cukrem i izoglukozą, 11 sprawozdań rocznych (wstępnych i końcowych) z wielkości produkcji, a także 10 sprawozdań z wielkości produkcji i powierzchni zasiewów zakontraktowanych buraków cukrowych. Prawidłowość przekazanych przez producentów

⁹² Na podstawie: rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.; rozporządzenia Komisji (WE) nr 952/2006 z dnia 29 czerwca 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 318/2006 w odniesieniu do zarządzania rynkiem wewnętrznym cukru oraz systemu kwot; rozporządzenia Komisji (WE) nr 967/2006 z dnia 29 czerwca 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 318/2006 w odniesieniu do pozakwotowej produkcji cukru.

cukru i izoglukozy danych została potwierdzona 100 kontrolami przeprowadzonymi przez Agencję Rynku Rolnego.

Producenci cukru przekazali również do Agencji 60 informacji o średnich miesięcznych cenach sprzedaży cukru kwotowego i pozakwotowego oraz o odpowiadających im ilościach sprzedanych. Na podstawie otrzymanych danych ARR wyliczyła miesięczne krajowe średnie ważone ceny sprzedaży cukru, łączne sprzedane ilości cukru, a także inne wartości wymagane przez Komisję Europejską. Prawdliwość przekazanych przez producentów cukru danych została potwierdzona 5 kontrolami przeprowadzonymi przez zewnętrzne firmy audytorskie uznane przez ARR.

Usługowy przerób buraków cukrowych

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi producenci cukru mieli możliwość produkcji cukru w ramach usługowego przerobu buraków cukrowych.

W 2014 r. zrealizowano 6 wniosków w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych w roku gospodarczym 2013/2014 na rzecz polskich oraz unijnych producentów cukru z: Grecji, Litwy, Chorwacji oraz Czech. W ramach usługowego przerobu buraków cukrowych na rzecz unijnych producentów cukru wyprodukowano 66,2 tys. ton cukru.

Ponadto w 2014 r. do ARR wpłynęły 4 wnioski w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych w roku gospodarczym 2014/2015 na rzecz polskich oraz unijnych producentów cukru z Grecji, Czech oraz Litwy. Rozliczenie umów nastąpi po zakończeniu produkcji cukru w roku gospodarczym 2014/2015 oraz po przeprowadzeniu kontroli.

Wykorzystanie produkcji pozakwotowej

ARR w 2014 r. monitorowała prawidłowość rozdysponowania produkcji pozakwotowej. Każda ilość cukru i izoglukozy wyprodukowana w danym roku gospodarczym ponad przyznaną producentowi kwotę stanowiła produkcję pozakwotową, która musiała zostać rozdysponowana w sposób ustalony w przepisach unijnych. ARR sprawdzała, czy produkcja pozakwotowa została:

- przetworzona na produkty końcowe (takie jak: alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne) przez zatwierdzonych przetwórców – proces realizowany w ramach mechanizmu WPR „Przetwarzanie cukru przemysłowego”,
- przeniesiona na kolejny rok gospodarczy,
- dostarczona w ramach szczególnego systemu dostaw do regionów najbardziej oddalonych UE,
- wywieziona w ramach limitu ilościowego poza obszar unijny.

W 2014 r. trzech producentów cukru zadeklarowało przeniesienie 47,7 tys. ton cukru pozakwotowego, a producent izoglukozy zadeklarował przeniesienie 5,2 tys. ton izoglukozy pozakwotowej z roku gospodarczego 2013/2014 na rok 2014/2015. Wszyscy producenci cukru dokonywali wywozu cukru pozakwotowego poza obszar unijny w ramach określonego przez KE limitu ilościowego.

Sprawozdawczość do Komisji Europejskiej

Na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań producentów cukru i izoglukozy oraz z raportów z kontroli ARR prowadziła sprawozdawczość do Komisji Europejskiej. Dane przekazane w 2014 r. dotyczyły:

- powierzchni uprawy i produkcji buraków cukrowych (jedna informacja roczna),
- wielkości produkcji i stanów magazynowych cukru oraz izoglukozy (24 miesięczne i trzy roczne informacje),
- przeniesionych ilości cukru i izoglukozy na następny rok gospodarczy (dwie informacje w roku),
- rozdysponowania produkcji pozakwotowej (dwie informacje w roku),
- wielkości nadwyżek i opłat za nadwyżki cukru oraz izoglukozy (dwie informacje w roku),
- kontroli przeprowadzonych u producentów cukru i izoglukozy (jedna informacja roczna),
- średnich krajowych ważonych cen sprzedaży cukru i ilości cukru sprzedanych przez producentów (12 informacji miesięcznych).

Opłaty na rynku cukru

Po akcesji Polski do Unii Europejskiej producenci cukru odprowadzają do unijnego budżetu – za pośrednictwem ARR – opłaty produkcyjne za każdy rok gospodarczy. W ramach realizacji mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” ARR w 2014 r. naliczyła i pobrała od producentów cukru oraz izoglukozy opłaty produkcyjne za rok gospodarczy 2013/2014 w wysokości 72 431 tys. zł (wraz z odsetkami), które następnie przekazała na rachunek MRiRW.

Na podstawie rozporządzenia Rady (UE) nr 1360/2013, ustalającego nowe skorygowane opłaty produkcyjne dla sektora cukru na lata gospodarcze 2001/2002-2005/2006⁹³, ARR została zobowiązana do:

⁹³ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1360/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. ustalające wysokość opłat produkcyjnych dla sektora cukru na lata gospodarcze 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 i 2005/2006, współczynnik wymagany do obliczenia dodatkowej opłaty na lata gospodarcze 2001/2002 i 2004/2005 oraz kwoty do zapłacenia przez producentów cukru na rzecz sprzedawców buraków w związku z różnicą między maksymalną opłatą a opłatami do pobrania w odniesieniu do lat gospodarczych 2002/2003, 2003/2004 i 2005/2006.

- dokonania zwrotu producentom cukru i izoglukozy nadpłaconych przez nich opłat produkcyjnych w odniesieniu do roku gospodarczego 2004/2005,
- odzyskania od producentów cukru i izoglukozy niedopłaconych przez nich opłat produkcyjnych w odniesieniu do roku gospodarczego 2005/2006.

W 2014 r. ARR dokonała ostatecznego rozliczenia opłat produkcyjnych za rok gospodarczy 2004/2005 i 2005/2006 w wysokości 22 145 tys. zł (kwota wynikała z rozliczenia z KE nadpłaconych przez wszystkich producentów cukru i izoglukozy opłat produkcyjnych za rok gospodarczy 2004/2005 w kwocie 32 269 tys. zł i niedopłaconych opłat produkcyjnych za rok gospodarczy 2005/2006, wynoszących 10 124 tys. zł).

Ponadto ARR wypłaciła producentom cukru i izoglukozy 31 928 tys. zł odsetek od nadpłaconych opłat produkcyjnych za rok gospodarczy 2004/2005.

2.1.5.2. Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE

ARR w 2014 r. rozliczyła dokonanie rafinacji 46,3 tys. ton surowego cukru trzcinowego (w przeliczeniu na cukier biały), przywiezionego w 2013 r. spoza UE przez dwóch producentów cukru. W 2014 r. spoza UE przywieziony został także surowy cukier trzcinowy do rafinacji w łącznej ilości 101,7 tys. ton (w przeliczeniu na cukier biały). Rozliczenie ww. ilości cukru nastąpiło w 2015 r. po przeprowadzeniu kontroli przez ARR.

2.1.5.3. Przetwarzanie cukru przemysłowego

Przetwarzanie cukru przemysłowego jest jednym ze sposobów (ustalonych przez Komisję Europejską) zagospodarowania cukru i izoglukozy, wyprodukowanych w roku gospodarczym ponad przyznaną producentowi kwotę. Cukier pozakwotowy lub izoglukoza pozakwotowa mogą być traktowane jako tzw. surowce przemysłowe, jeśli zostaną przetworzone na produkty końcowe, określone przez prawodawstwo UE, takie jak: alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne. W mechanizmie przetwarzania cukru przemysłowego mogą uczestniczyć wyłącznie zatwierdzeni przez agencje płatnicze UE producenci cukru i przetwórcy surowców przemysłowych.



W 2014 r. Prezes ARR wydał 6 decyzji administracyjnych, z tego: jedną decyzję w sprawie zatwierdzenia przetwórcy, 4 decyzje zmieniające posiadane zatwierdzenia przetwórcy (uprawniające do wykorzystywania cukru przemysłowego do produkcji nowego produktu końcowego) oraz jedną decyzję w sprawie odmowy zatwierdzenia. Według stanu na

31 grudnia 2014 r., na podstawie decyzji Prezesa Agencji Rynku Rolnego (wydanych na wniosek przedsiębiorców), zatwierdzonych było 51 przetwórców, z tego: 36 przedsiębiorstw gorzelnicznych, 6 – farmaceutycznych, 8 – budowlano-chemicznych oraz jedna drożdżownia. W mechanizmie przetwarzania cukru przemysłowego uczestniczyło 5 krajowych producentów cukru.

Dostawy cukru przemysłowego odbywały się w ramach umów zawartych pomiędzy producentem a przetwórcą i musiały zostać zrealizowane do 30 listopada, po zakończeniu roku gospodarczego. Kopie umów przesyłane były przez producentów do ARR i podlegały analizie oraz weryfikacji. W 2014 r. Agencja monitorowała dostawy cukru przemysłowego na podstawie 26 umów, z których 13 dotyczyło roku gospodarczego 2013/2014 i 13 – roku gospodarczego 2014/2015. Wymienione wyżej umowy zostały zawarte pomiędzy: krajowymi producentami i krajowymi przetwórcami cukru (15 umów), krajowymi producentami cukru i przetwórcami z innych krajów UE (7 umów) oraz krajowymi przetwórcami i producentami cukru z innych krajów UE (4 umowy).

Od 1 stycznia do 30 listopada 2014 r. dostawy cukru przemysłowego, wyprodukowanego w roku gospodarczym 2013/2014, zostały zrealizowane przez producentów działających na terenie Polski, którzy dostarczyli do przetwórców krajowych 19,6 tys. ton cukru przemysłowego.



W ramach umów zawartych z przetwórcami z innych krajów UE dostarczono 86,6 tys. ton cukru przemysłowego, z tego: 70 tys. ton – dwóm przetwórcom francuskim, 15,7 tys. ton – przetwórcy niemieckiemu, 0,7 tys. ton – przetwórcy czeskiemu oraz 0,2 tys. ton – przetwórcy słowackiemu. Do dwóch przetwórców krajowych zrealizowane zostały dostawy od dwóch producentów czeskich w ilości 0,4 tys. ton cukru przemysłowego.

Od 1 października do 31 grudnia 2014 r. dostawy cukru przemysłowego z roku gospodarczego 2014/2015 zostały zrealizowane przez krajowych producentów do krajowych przetwórców w ilości 1,8 tys. ton oraz przez jednego producenta z innego kraju UE do polskiego przetwórcy w ilości 0,5 tys. ton cukru.

Łącznie w 2014 r. do przetwórstwa dostarczono 108,9 tys. ton cukru przemysłowego pochodzącego z produkcji z roku gospodarczego 2013/2014 i 2014/2015.

Dostawy i przetwarzanie surowca objęte były miesięcznym raportowaniem przez producenta i przetwórcę. Po otrzymaniu surowca przetwórcą zobowiązany był do jego przetworzenia i poinformowania o tym ARR do końca piątego miesiąca następującego po każdej dostawie.

Przetwarzanie surowca przemysłowego podlegało kontroli przeprowadzanej przez ARR. W 2014 r. zrealizowano 13 kontroli, które potwierdziły spełnianie przez przetwórców wymogów związanych z uzyskaniem zatwierdzenia lub prawidłowość przetworzenia surowców przemysłowych.

W przypadku umów dotyczących dostaw surowców przemysłowych do przetwórców mających zakłady przetwórcze na terenie innych państw członkowskich ARR wymieniała z właściwymi instytucjami UE informacje obejmujące m.in. dane dotyczące udzielonych zatwierdzeń, ilości dostarczonego i przetworzonego surowca, a także informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli. Agencja przekazywała również do KE informacje o zatwierdzonych przetwórcach, przeprowadzonych kontrolach oraz dostarczonych i przetworzonych ilościach cukru pozakwotowego.

2.1.5.4. Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego

W 2014 r. ARR monitorowała realizację działań objętych Krajowym Programem Restrukturyzacji (KPR)⁹⁴. Zgodnie z art. 6 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 320/2006⁹⁵ program został wdrożony w gminach objętych procesem restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego w celu ograniczenia negatywnych skutków wynikających z restrukturyzacji.

W ramach KPR Agencja Rynku Rolnego w latach 2010-2012 wypłacała wsparcie finansowe do rozwiązań alternatywnych w stosunku do uprawy buraka cukrowego i produkcji cukru, na terenach gmin objętych restrukturyzacją przemysłu cukrowniczego, poprzez realizację następujących działań:

- „Modernizacja gospodarstw rolnych” – przyznawana była pomoc na zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej;
- „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” – wspierane były inwestycje ukierunkowane na przetwarzanie produktów rolnych na cele energetyczne, takie jak budowa biogazowni bądź zakup linii do produkcji brykietu lub pelletu.

Każdy wnioskodawca, który uzyskał pomoc na rzecz dywersyfikacji, zobowiązany był do zachowania celu działania przez 5 lat od otrzymania środków finansowych z ARR. Weryfikacja spełnienia zobowiązań umownych następowała przez kontrole fizyczne

⁹⁴ Ogłoszonym na mocy obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 1 lipca 2009 r. (M.P. Nr 44, poz. 672, z późn. zm.).

⁹⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 320/2006 z dnia 20 lutego 2006 r. ustanawiające tymczasowy system restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego we Wspólnocie i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, z późn. zm.

u beneficjentów. W 2014 r. Agencja przeprowadziła dwie kontrole fizyczne w celu potwierdzenia prawidłowej realizacji działalności przez beneficjenta.

2.1.5.5. Handel zagraniczny na rynku cukru

Przywóz

W zakresie administrowania obrotem towarowym na rynku cukru w 2014 r. obowiązywały następujące rodzaje przywozu preferencyjnego:

- bezcłowy przywóz bezkontyngentowy z krajów najslabiej rozwiniętych (KNR) – 2 preferencje,
- bezcłowy przywóz w ramach limitów przywozowych z grupy państw Afryki, basenu Morza Karaibskiego i Pacyfiku (krajów AKP) nienależących jednocześnie do KNR – 7 preferencji,
- kontyngenty taryfowe na cukier wymieniony na liście koncesyjnej CXL – 5 kontyngentów,
- bezcłowe kontyngenty taryfowe z krajów bałkańskich – 4 kontyngenty,
- przywozowy kontyngent taryfowy na cukier przemysłowy.

ARR wydała 63 pozwolenia na bezcłowy przywóz preferencyjny 108,1 tys. ton cukru w ramach limitów przywozowych z krajów AKP (nienależących do KNR), który importowany był głównie z Mauritiusa, Sudanu i Mozambiku. Rozliczono 61 pozwoleń na przywóz cukru (łącznie z pozwoleniami wydanymi w poprzednich latach).

Wywóz syropów cukrowych oraz cukru wyprodukowanego w ramach kwoty produkcyjnej

W 2014 r. ARR wydała 82 pozwolenia na wywóz 13,5 tys. ton produktów z tej grupy, z tego: 71 pozwoleń na wywóz 817 ton syropów cukrowych i 11 pozwoleń na wywóz 12,7 tys. ton cukru wyprodukowanego w ramach kwoty. Ponadto wydano 13 wyciągów z pozwoleń⁹⁶ na wywóz cukru. Rozliczono 99 pozwoleń na wywóz 1,3 tys. ton ww. produktów (w tym pozwolenia z lat poprzednich).

Wywóz cukru pozakwotowego

W ramach administrowania wywozem cukru pozakwotowego ARR m.in. wydaje pozwolenia na wywóz cukru pozakwotowego, tj. takiego, który nie może być przeznaczony na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych na terenie Wspólnoty i musi zostać wyeksportowany

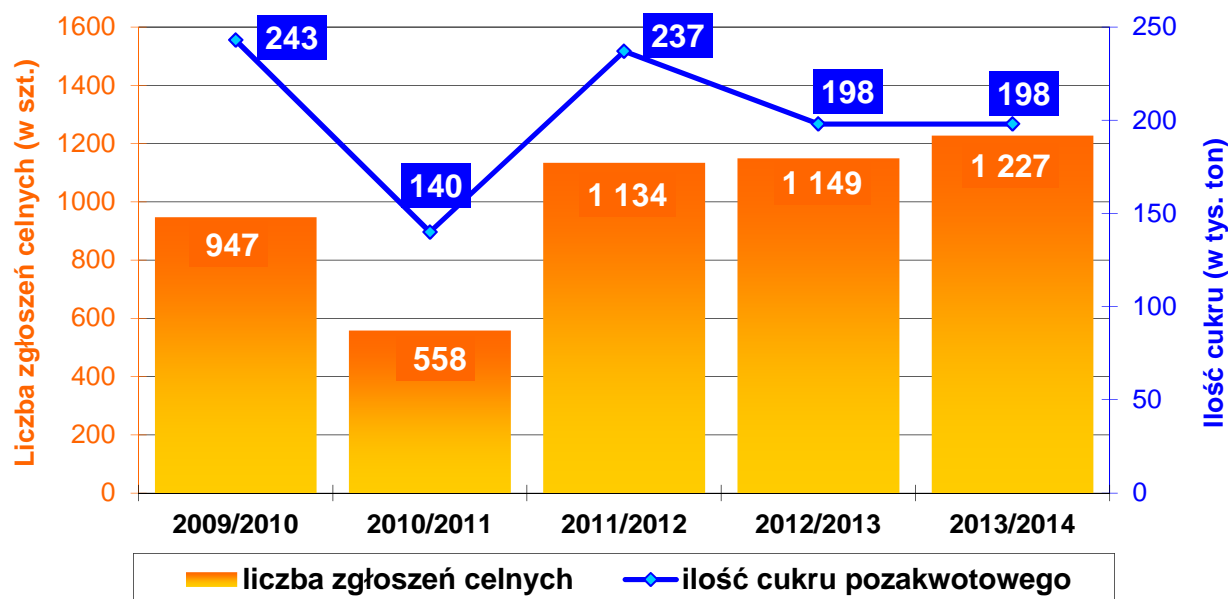
⁹⁶ Wyciąg z pozwolenia – dokument urzędowy wydawany na wniosek przedsiębiorcy, w oparciu o wydawane pozwolenie, w celu umożliwienia wielokrotnego dokonania obrotu towarowego z zagranicą produktów w ilościach lub wartościach nieprzekraczających określonych w pozwoleniu.

do wybranych krajów niebędących członkami UE. W mechanizmie mogą uczestniczyć zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym przyznano kwotę produkcyjną na dany rok gospodarczy. W przypadku Polski dotyczy to 5 producentów cukru i jednego producenta izoglukozy.

Każdego roku Komisja Europejska przyznaje limit na wywóz cukru pozakwotowego. Od roku gospodarczego 2009/2010 limit ten wynosi 1 350 tys. ton cukru i 70 tys. ton izoglukozy⁹⁷.

Zgodnie z przepisami UE – w celu rozliczenia wydanego pozwolenia na wywóz cukru pozakwotowego – do każdego zgłoszenia wywozowego istnieje obowiązek składania w ARR dokumentów stanowiących dowód dopuszczenia towaru do swobodnego obrotu w miejscu przeznaczenia, tj. dokumentów transportowych i dowodów dokonania formalności celnych (deklaracja świadcząca o dopuszczeniu cukru do swobodnego obrotu) w kraju przeznaczenia.

Wykres 30. Liczba zgłoszeń celnych w wywozie cukru pozakwotowego i ilość cukru pozakwotowego, na którą ARR wydała pozwolenia



Źródło: dane ARR.

W ramach pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego, rozliczonych w 2014 r., zweryfikowano:

- 27 zgłoszeń celnych z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2011/2012,
- 1 028 zgłoszeń celnych z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2012/2013,

⁹⁷ Dla roku gospodarczego 2013/2014 limit określało rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1221/2013 z dnia 29 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 476/2013 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru na okres do końca roku gospodarczego 2013/2014 i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 968/2013. Dla roku gospodarczego 2014/2015 limit określa rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1248/2014 z dnia 20 listopada 2014 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 776/2014 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru na okres do końca roku gospodarczego 2014/2015 i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1061/2014.

- 189 zgłoszeń celnych z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2013/2014.

Głównymi kierunkami eksportu cukru pozakwotowego były: Izrael, Kazachstan, Mołdawia, Uzbekistan, Rosja, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Kuwejt, Syria, Liban i Algieria.

Przedsiębiorcy w 2014 r., w ramach limitu ustalonego przez KE na rok gospodarczy 2014/2015, złożyli w dwóch turach 10 wniosków o wydanie pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego na łączną ilość 500 tys. ton. W związku z ustaleniem przez KE współczynnika akceptacji na poziomie 28,7% w I turze oraz 30,1% w II turze, wydano 10 pozwoleń na łączną ilość 147 tys. ton. Z przedmiotowych pozwoleń w 2014 r. wydano 59 wyciągów. Ponadto zostało wystawionych 30 wyciągów z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2013/2014.

W ramach administrowania wywozem cukru pozakwotowego w 2014 r. rozliczano pozwolenia z roku gospodarczego 2011/2012, 2012/2013 i 2013/2014. W zakresie pozwoleń wydanych na rok gospodarczy:

- 2011/2012 rozliczono 2 wyciągi z 2 pozwoleń, uznając wywóz 8 tys. ton cukru,
- 2012/2013 rozliczono 66 wyciągów z 10 pozwoleń, uznając wywóz 185,1 tys. ton cukru,
- 2013/2014 rozliczono 19 wyciągów z 4 pozwoleń, uznając wywóz 21,4 tys. ton cukru.

W 2014 r. rozliczono również 5 pozwoleń na wywóz 801 ton suchej masy izoglukozy pozakwotowej z roku gospodarczego 2012/2013.

2.1.6. Rynek skrobi ziemniaczanej

2.1.6.1. Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – niezwiązane z produkcją

Agencja Rynku Rolnego, w związku z art. 24ac. ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.), opiniowała na wniosek Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁹⁸ sprawy dotyczące producentów rolnych w zakresie prawa do płatności niezwiązanej z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej. ARR w 2014 r. wydała 7 opinii w ww. zakresie.

⁹⁸ Od 15 marca 2012 r. (tj. od roku upraw 2012) płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – niezwiązane z produkcją, zgodnie z ustawą z dnia 27 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 243), realizuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wcześniej wypłacane były przez ARR.

2.1.7. Rynek tytoniu

2.1.7.1. Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego – niezwiązane z produkcją

ARR kontynuowała w 2014 r. sprawy wszczęte i niezakończone w latach poprzednich z uwagi na toczące się postępowania spadkowe⁹⁹. Od 15 marca 2012 r. zadania związane z realizacją płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego (niezwiązanych z produkcją) przejęła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁰⁰.

W 2014 r. ARR wypłaciła 16 tys. zł do 4 ton ilości referencyjnej surowca tytoniowego za 2011 r. Do otrzymania płatności byli uprawnieni producenci rolni wpisani do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego oraz spełniający warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

Ponadto Agencja w 2014 r., na wniosek ARiMR, opiniowała sprawy w zakresie prawa producentów rolnych do uzyskania płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego¹⁰¹. ARR wydała 5 opinii w ww. zakresie.

* * *

Po akcesji Polski do UE – w ramach krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich (związanych i niezwiązanych z produkcją) – ARR wypłaciła producentom surowca tytoniowego 1,95 mld zł, z tego: 1,32 mld zł (68%) płatności związanych z produkcją i 0,63 mld zł (32%) – niezwiązanych z produkcją.

2.1.7.2. Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego

W zakresie zadań nałożonych na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.) ARR kontynuowała w 2014 r. realizację działań dotyczących:

- zatwierdzania pierwszych przetwórców surowca tytoniowego,
- prowadzenia rejestru pierwszych przetwórców,
- zatwierdzania punktów odbioru surowca tytoniowego,
- potwierdzania spełniania przez surowiec tytoniowy wymagań jakościowych.

⁹⁹ Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.).

¹⁰⁰ Zgodnie z ustawą z dnia 27 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 243).

¹⁰¹ Na podstawie art. 24 ab. ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.).

W 2014 r. ARR zatwierdziła i wpisała do rejestru dwóch pierwszych przetwórców surowca tytoniowego. Zatwierdziła również cztery punkty odbioru surowca tytoniowego. Według stanu na 31 grudnia 2014 r. było zatwierdzonych 14 pierwszych przetwórców surowca tytoniowego oraz 38 punktów odbioru surowca tytoniowego, a w rejestrze było wpisanych 15 pierwszych przetwórców, w tym podmiot prowadzący działalność poza terytorium Polski.

Ponadto w 2014 r. OT ARR wystawiły producentom rolnym 9,5 tys. zaświadczeń zawierających informacje o ilości surowca tytoniowego spełniającego wymagania jakościowe, dostarczonego do zatwierdzonych punktów skupu. Sporządzono wykaz wydanych zaświadczeń, który Prezes ARR przekazał Prezesowi ARiMR. Wykaz ten był podstawą do naliczania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa tzw. płatności do tytoniu.

2.1.8. Rynek nasion

2.1.8.1. Dopłaty do materiału siewnego

ARR udzielała producentom rolnym wsparcia finansowego z budżetu krajowego z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie¹⁰², na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013¹⁰³. Zgodnie z art. 3 ust. 2 ww. rozporządzenia od 1 stycznia 2014 r. całkowita kwota pomocy *de minimis* przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu nie może przekroczyć 15 tys. EUR w okresie trzech lat podatkowych. ARR prowadzi działania mające na celu zwiększenie ilości stosowanego przez rolników ww. materiału siewnego, a tym samym uzyskanie wzrostu plonów oraz podniesienie jakości produkcji roślinnej.

W 2014 r., zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 13 maja 2013 r.¹⁰⁴, dopłaty udzielane były do powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych elitarnym lub



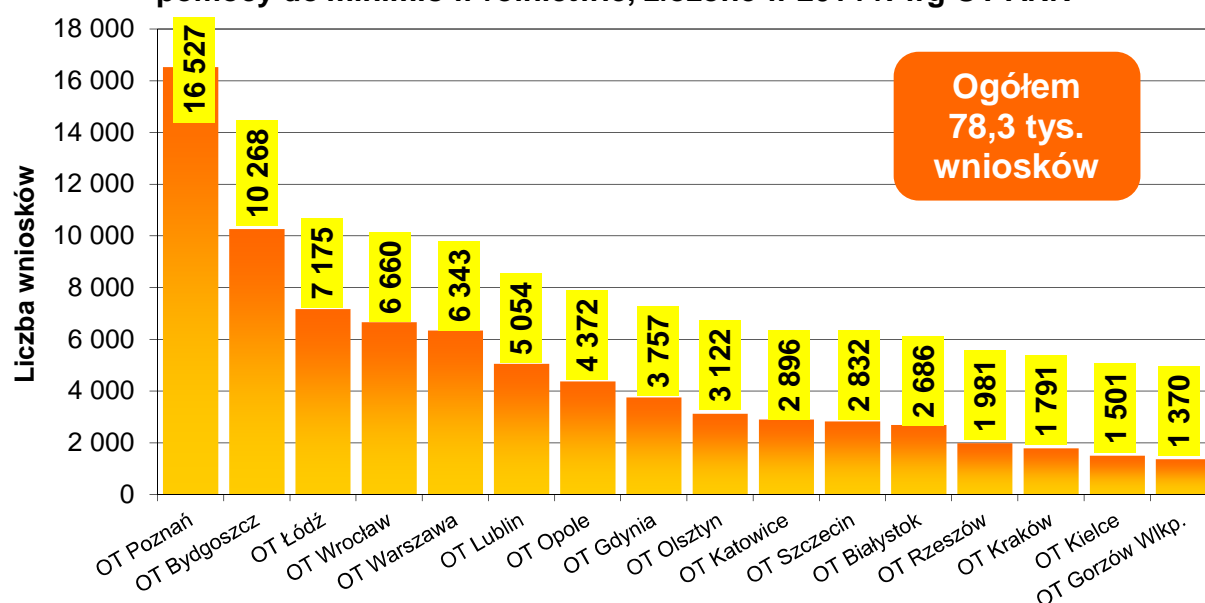
¹⁰² Zgodnie z art. 87-89 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską wszelka pomoc udzielana przez państwo podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą (w tym w zakresie rolnictwa lub rybołówstwa), bez względu na formę organizacyjno-prawną, jest z reguły zastrzeżona i wymaga zgody Komisji Europejskiej. Niemniej jednak Rada Europejska uznała, że niektóre kategorie pomocy nie spełniają wszystkich kryteriów określonych w art. 87 Traktatu WE i w związku z tym nie muszą uzyskać zgody KE pod warunkiem, że pomoc przyznana temu samemu przedsiębiorstwu w ciągu danego okresu nie przekroczy pewnej stałej wielkości. Taką pomocą jest pomoc *de minimis* w rolnictwie.

¹⁰³ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym.

¹⁰⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2013 r. w sprawie wykazu gatunków roślin uprawnych, do których materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany przysługuje dopłata z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. poz. 615).

kwalifikowanym materiałem siewnym następujących gatunków roślin uprawnych: jęczmienia, owsa (nagiego, szorstkiego i zwyczajnego), pszenicy (twardej i zwyczajnej), pszenżyta, żyta, bobiku, grochu siewnego (odmian roślin rolniczych), łubinu (białego, wąskolistnego i żółtego), soi, wyki siewnej oraz ziemniaka. Agencja udzielała także wsparcia rolnikom, którzy wykorzystali materiał siewny gatunków lub odmian ww. roślin zbożowych i/lub strączkowych do uprawy mieszanek zbożowych lub pastewnych. Dopłatami nie były objęte uprawy przeznaczone na przedplon lub poplon oraz uprawy ziemniaka odmiany genetycznie modyfikowanej AMFLORA.

Wykres 31. **Wnioski o przyznanie dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, złożone w 2014 r. wg OT ARR**



Źródło: dane ARR.

Agencja Rynku Rolnego wypłacała w 2014 r. dopłaty do materiału siewnego na podstawie wniosków o przyznanie dopłat mających charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, złożonych przez rolników od 15 stycznia do 25 czerwca 2014 r. (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 lipca 2009 r.¹⁰⁵, zmienionym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 11 marca 2010 roku¹⁰⁶).

W 2014 r. producenci rolni złożyli w ARR 78,3 tys. wniosków o przyznanie dopłat w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie, o 26% więcej w porównaniu z 2013 r.

¹⁰⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 113, poz. 945, z późn. zm.).

¹⁰⁶ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 54, poz. 328).

Na znaczący wzrost zainteresowania dopłatami do materiału siewnego mogła mieć wpływ zmiana przepisów unijnych, polegająca na 2-krotnym zwiększeniu (z 7,5 tys. EUR do 15 tys. EUR¹⁰⁷) maksymalnego limitu pomocy *de minimis* przysługującego jednemu producentowi rolnemu w okresie trzech lat podatkowych.

Agencja realizowała dopłaty w 2014 r. po stawkach: 100 zł/ha – w przypadku zbóż, mieszanek zbożowych i pastewnych, 160 zł/ha – do roślin strączkowych i 500 zł/ha – do ziemniaków (rozporządzenie Rady Ministrów z 12 października 2007 r.¹⁰⁸, zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z 24 lipca 2009 r.¹⁰⁹). Na podstawie wniosków przyjętych do realizacji ARR w 2014 r. wypłaciła 119 806 tys. zł (najwięcej od uruchomienia mechanizmu i o 39% więcej niż w 2013 r.) do 1 051,7 tys. ha gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (wzrost o 37% w stosunku do 2013 r. i 3,5 razy więcej niż w 2007 r.).

Tabela 8. Dopłaty do materiału siewnego, mające charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, zrealizowane w 2014 r.

Lp.	OT ARR	Liczba złożonych wniosków	Liczba beneficjentów	Powierzchnia (ha)	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	Białystok	2 686	2 601	24 300	2 652
2.	Bydgoszcz	10 268	9 885	124 927	14 022
3.	Gdynia	3 757	3 545	74 212	8 644
4.	Gorzów Wlkp.	1 370	1 263	32 319	3 547
5.	Katowice	2 896	2 800	35 082	3 942
6.	Kielce	1 501	1 427	12 181	1 404
7.	Kraków	1 791	1 719	15 047	1 804
8.	Lublin	5 054	4 827	46 848	5 165
9.	Łódź	7 175	6 988	56 825	6 784
10.	Olsztyn	3 122	2 929	69 292	7 370
11.	Opole	4 372	4 202	79 594	8 725
12.	Poznań	16 527	15 921	190 511	22 287
13.	Rzeszów	1 981	1 905	18 181	2 340
14.	Szczecin	2 832	2 606	75 285	8 763
15.	Warszawa	6 343	6 162	62 187	7 087
16.	Wrocław	6 660	6 436	134 876	15 270
Ogółem		78 335	75 216	1 051 667	119 806

Najwięcej wniosków o przyznanie dopłat do materiału siewnego w 2014 r. rolnicy złożyli na terenie województwa wielkopolskiego (16,5 tys., 21% ogółu złożonych wniosków), a następnie województwa kujawsko-pomorskiego (10,3 tys., 13%) i łódzkiego (7,2 tys., 9%).

¹⁰⁷ Zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013.

¹⁰⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 201, poz. 1447, z późn. zm.).

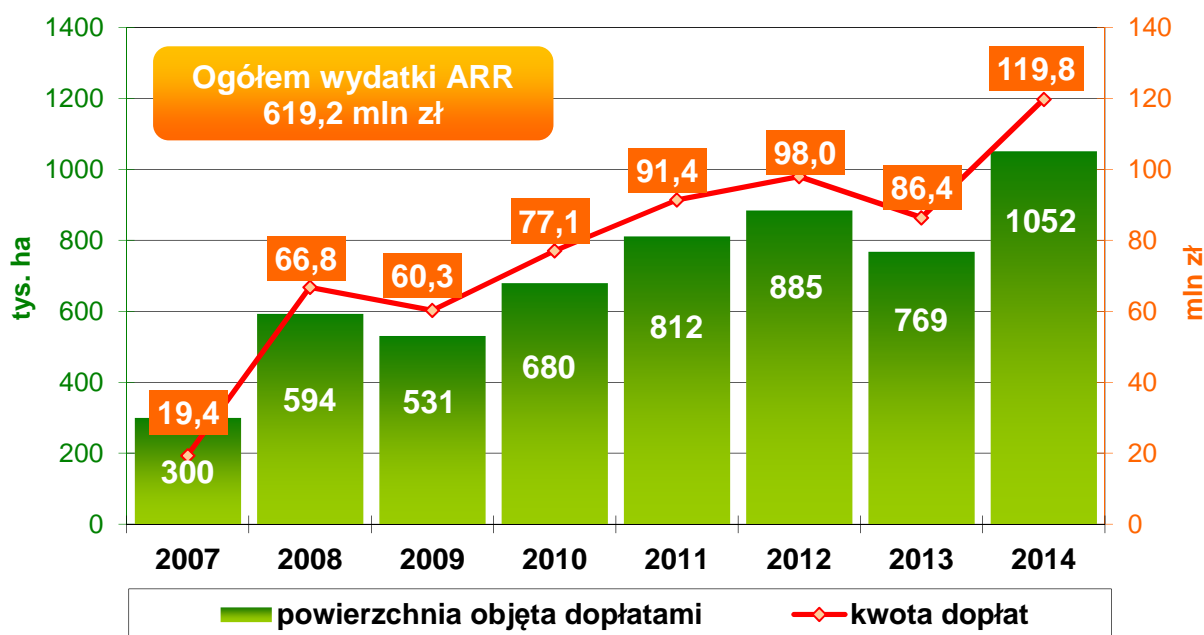
¹⁰⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 123, poz. 1021).

W stosunku do 2013 r. we wszystkich województwach wystąpił wzrost liczby złożonych wniosków – największy odnotowano w województwach: podkarpackim (o 54%), podlaskim (o 50%) i małopolskim (o 44%).

W 2014 r. dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, mające charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, otrzymało 75,2 tys. producentów rolnych (26% więcej niż w 2013 r.). Największe wsparcie finansowe otrzymali producenci rolni na terenie województwa wielkopolskiego (22,3 mln zł, 19% wydatków), a następnie dolnośląskiego (15,3 mln zł, 13%) i kujawsko-pomorskiego (14 mln zł, 12%).

Największy udział (93,8%) w łącznej powierzchni gruntów ornych, na których zużyto do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany, miały w 2014 r. uprawy zbóż. Udział upraw roślin strączkowych wyniósł 3,2%, a ziemniaka – 3,0%. W porównaniu z 2013 r. odnotowano niewielki wzrost powierzchni obsianej materiałem siewnym roślin strączkowych (o 0,9 p.p.) i obsadzonej sadzoniakami ziemniaka (o 0,3 p.p.), przy jednoczesnym zmniejszeniu powierzchni zasiewów zbóż (o 1,2 p.p.).

Wykres 32. Realizacja przez ARR dopłat do materiału siewnego



Źródło: dane ARR.

Od uruchomienia w 2007 r. mechanizmu dopłat do materiału siewnego do końca 2014 r. producenci zbóż, roślin strączkowych i ziemniaków złożyli w ARR 445,1 tys. wniosków o przyznanie dopłat, a Agencja wypłaciła producentom rolnym na ten cel z budżetu krajowego 619,2 mln zł.

2.1.9. Rynek produktów pszczelich

Zgodnie z danymi Inspekcji Weterynaryjnej w 2014 r. liczba rodzin pszczelich zarejestrowanych w Polsce wyniosła 1 386 tys. i była o 42 tys. (o 3,1%) większa niż w 2013 r. Instytut Ogrodnictwa w Puławach oszacował, że w 2014 r. produkcja miodu w Polsce wyniosła 14 tys. ton i była o 8 tys. ton mniejsza niż w poprzednim roku. Przyczyną tak dużego spadku produkcji miodu były niekorzystne warunki pogodowe (nadmierne opady i nieodpowiednia temperatura), szczególnie w okresie kwitnienia roślin miododajnych.

Spadek produkcji miodu skutkował wzrostem cen detalicznych. W 2014 r., zgodnie z danymi GUS, ceny detaliczne miodu w słoikach 400 g były o 1,4% wyższe niż przed rokiem i wyniosły średnio 14,61 zł.

W 2014 r. eksport miodu z Polski ukształtował się na poziomie 14,2 tys. ton (36,8 mln EUR) i był o 26% większy niż w 2013 r. Głównymi kierunkami eksportu miodu były Francja (4,4 tys. ton) i Niemcy (3,3 tys. ton). Średnia cena eksportowa miodu w 2014 r. wyniosła 2,60 EUR/kg i była o 8% wyższa niż w poprzednim roku.

Jednocześnie do Polski zaimportowano 21,8 tys. ton miodu o wartości 41 mln EUR wobec 20 tys. ton o wartości 36 mln EUR w roku poprzednim. Tak jak w ubiegłych latach miód do Polski był sprowadzany głównie z Ukrainy (9,6 tys. ton), Chin (5,2 tys. ton) oraz Belgii (3,8 tys. ton). Średnia cena importowanego miodu wynosiła 1,88 EUR/kg wobec 1,80 EUR/kg w 2013 r.

2.1.9.1. Wsparcie rynku produktów pszczelich

Unia Europejska od 1997 r. dofinansowuje działania państw członkowskich Wspólnoty mające na celu poprawę warunków produkcji i zbytu oraz jakości produktów pszczelich. Wsparcie finansowe unijnej branży pszczelarskiej sprzyja m.in.: rozwojowi terenów wiejskich, utrzymaniu równowagi ekologicznej, łagodzeniu problemów związanych z rozprzestrzenianiem się i zwalczaniem warrozy, zapobieganiu rozdrobnieniu produkcji i handlu miodem oraz równoważeniu popytu na miód z jego podażą.



Możliwość stosowania pomocy w sektorze pszczelarskim w UE przewiduje art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013. Działania w tym sektorze są realizowane przez państwa członkowskie na podstawie zatwierdzanych przez Komisję Europejską trzyletnich krajowych programów wsparcia pszczelarstwa. W 2014 r. ARR realizowała mechanizm WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich” na podstawie

decyzji wykonawczej Komisji z 12 sierpnia 2013 r., zatwierdzającej „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16”¹¹⁰.

Tabela 9. Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2013/2014

Kierunki wsparcia	Projekty zgłoszone		Projekty objęte umowami	
	liczba	tys. zł	liczba	tys. zł
I. Pomoc techniczna	125	13 688	123	9 297
II. Zwalczanie warrozy	80	9 729	80	7 739
III. Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli	57	1 055	53	837
IV. Wsparcie laboratoriów	30	479	29	308
V. Zasiedlanie uli	77	8 428	77	4 761
Ogółem	369	33 379	362	22 942

Na działania w sektorze pszczelarskim przyznano Polsce środki finansowe w łącznej kwocie 16 653 tys. EUR¹¹¹, w tym 5 522 tys. EUR do rozdysponowania w sezonie 2013/2014 (w okresie od 16 października 2013 r. do 15 października 2014 r.), przy czym współfinansowanie programu pszczelarskiego z budżetu UE nie mogło przekroczyć 50% wydatkowanych środków¹¹². Refundacji podlegały całkowite lub częściowe (w zależności od kierunku wsparcia) koszty netto poniesione na realizację działań określonych w decyzji wykonawczej KE przez podmioty uprawnione, tj.: związki, stowarzyszenia, zrzeszenia i spółdzielnie pszczelarskie, grupy producenckie pszczelarzy oraz jednostki badawczo-rozwojowe zajmujące się problematyką pszczelarską.

W sezonie 2013/2014 do ARR wpłynęło 369 projektów na realizację działań określonych w „Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa” na łączną kwotę 33 379 tys. zł. Po rozpatrzeniu projektów przez komisję złożoną z przedstawicieli MRiRW i ARR oraz po dokonaniu koniecznych przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi kierunkami wsparcia, ARR zawarła z podmiotami uprawnionymi 362 umowy o wartości 22 942 tys. zł.

Po zrealizowaniu przez podmioty uprawnione projektów objętych umowami ARR rozliczyła 354 umowy na łączną kwotę 20 100 tys. zł (netto), po 10 050 tys. zł z budżetu UE i z budżetu krajowego. Podmioty uprawnione zrealizowały projekty objęte umowami do

¹¹⁰ Decyzja Komisji z dnia 12.8.2013 r. w sprawie zatwierdzenia programów na rzecz poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich, przedłożonych przez państwa członkowskie na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007, oraz podjęcia decyzji o wkładzie finansowym Unii w te programy.

¹¹¹ Stosownie do zapisów rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014 przy przeliczeniach walutowych zastosowano kurs wymiany 4,1543 PLN/EUR z 31 grudnia 2013 r.

¹¹² Zgodnie z art. 55 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

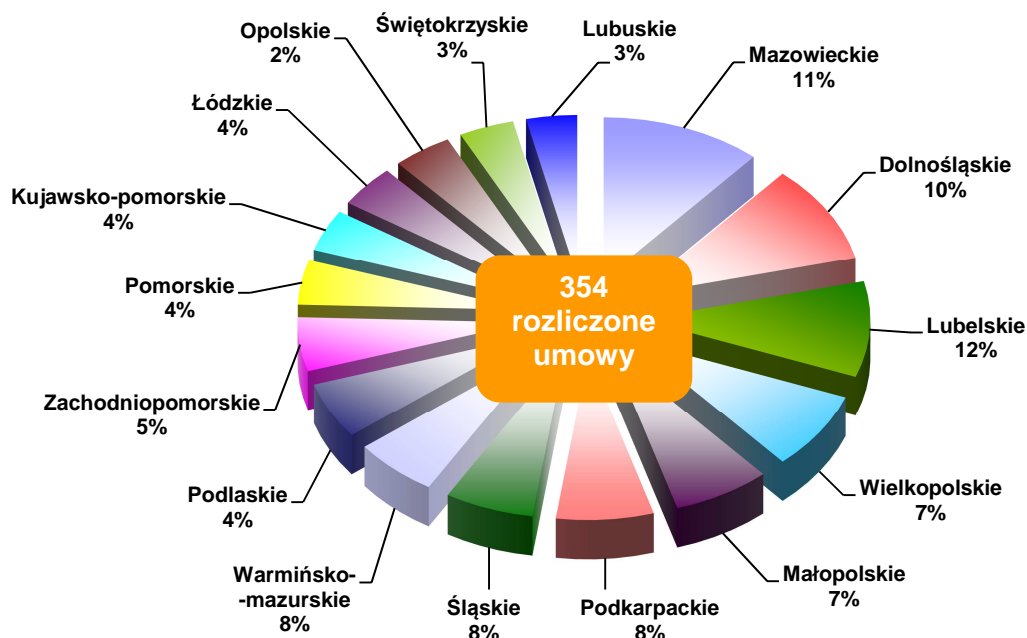
31 sierpnia 2014 r., natomiast Agencja zrefundowała wydatki poniesione w ramach mechanizmu do 15 października 2014 roku¹¹³.

Tabela 10. Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w 2014 r.

Kierunki wsparcia		Wyплаты netto (tys. zł)	Wyплаты netto (tys. EUR)	Liczba rozliczonych umów
I.	Pomoc techniczna (zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia)	8 491	2 044	121
II.	Zwalczanie warrozy (zakup leków)	7 137	1 718	80
III.	Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli (zakup lawet do przewozu uli)	584	141	50
IV.	Wsparcie laboratoriów (analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu)	167	40	26
V.	Zasiedlanie uli (zakup pszczoł)	3 721	896	77
Ogółem		20 100	4 839	354

W sezonie 2013/2014 największym dofinansowaniem objęto pomoc techniczną dla pszczelarzy (42,2% wypłaconego wsparcia), zakup leków przeciwko warrozie (35,5%) oraz zakup pszczoł (18,5%). Łączne dofinansowanie udzielone podmiotom uprawnionym w ramach tych trzech kierunków wsparcia stanowiło ponad 96% ogólnej kwoty wypłaconej przez ARR w ramach mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” oraz obejmowało 78,5% wszystkich rozliczonych umów.

Wykres 33. Struktura umów rozliczonych w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2013/2014 w podziale na województwa



Źródło: dane ARR.

¹¹³ Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 768/2013 z dnia 8 sierpnia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 917/2004 w sprawie szczegółowych zasad wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 797/2004 w sprawie środków mających na celu poprawę warunków produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich.

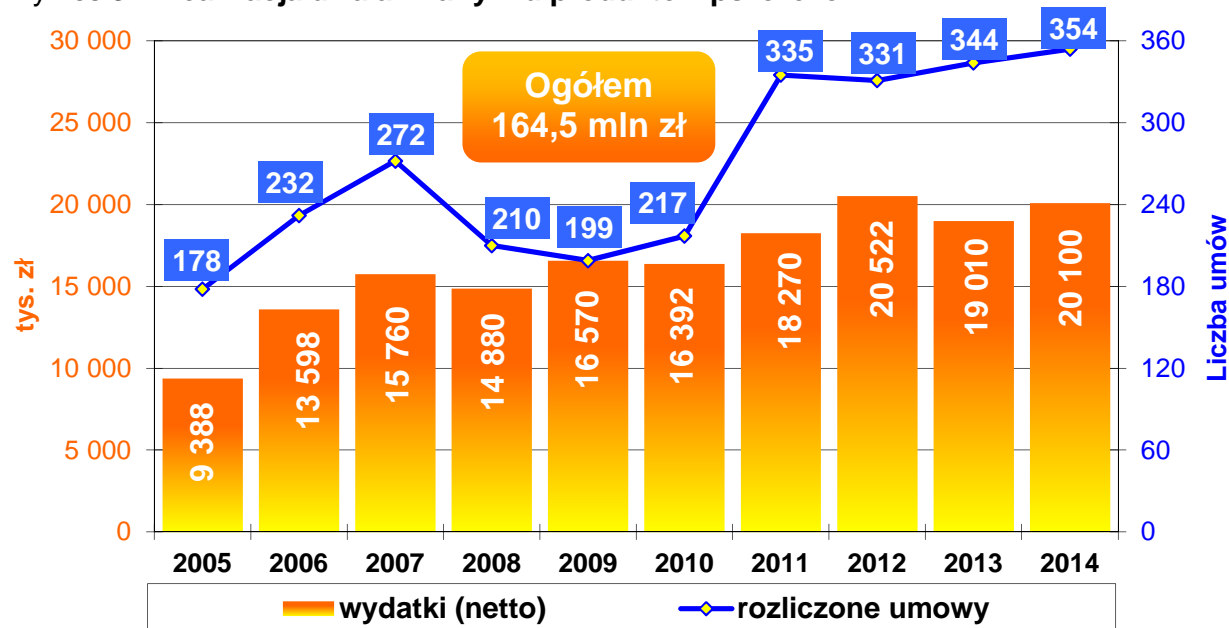
Najwięcej projektów objętych umowami w sektorze pszczelarskim zrealizowano w województwie lubelskim (41 projektów), a następnie w województwie mazowieckim (40) i dolnośląskim (34). W tych trzech województwach zrealizowano łącznie 32,5% wszystkich projektów rozliczonych w sezonie 2013/2014. Największą pomoc otrzymali beneficjenci w województwie lubelskim (15,7% ogółu wypłat). Województwo lubelskie było też liderem pod względem wydatkowanych środków w ramach wszystkich kierunków wsparcia.

Tabela 11. Wypłaty środków finansowych w 2014 r. na działania w ramach poszczególnych kierunków wsparcia (tys. zł)

Lp.	Województwo	Wypłaty ogółem	I.		II.	III.	IV.	V.
			Zakup sprzętu	Szko- lenia	Zakup leków	Zakup lawet	Analiza jakości miodu	Zakup pszczół
1.	Dolnośląskie	1 483	613	28	526	57	4	255
2.	Kujawsko-pomorskie	953	364	37	372	6	0	174
3.	Lubelskie	3 152	1 169	43	1 036	147	62	695
4.	Lubuskie	688	286	33	272	21	1	75
5.	Łódzkie	857	338	9	330	25	5	150
6.	Małopolskie	1 623	611	117	588	23	27	257
7.	Mazowieckie	1 465	527	16	561	34	15	312
8.	Opolskie	522	193	11	202	9	3	104
9.	Podkarpackie	1 356	583	10	478	45	8	232
10.	Podlaskie	340	138	2	123	7	0	70
11.	Pomorskie	1 076	451	20	342	45	5	213
12.	Śląskie	1 534	656	44	549	7	11	267
13.	Świętokrzyskie	807	340	10	297	27	4	129
14.	Warmińsko-mazurskie	1 246	478	67	430	42	11	218
15.	Wielkopolskie	2 021	845	41	695	33	3	404
16.	Zachodniopomorskie	977	381	30	336	56	8	166
Ogółem		20 100	7 973	518	7 137	584	167	3 721

Zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z 12 sierpnia 2013 r. na działania w sektorze pszczelarskim w sezonie 2014/2015 (obejmującym okres od 1 września 2014 r. do 15 października 2015 r.) Polska otrzymała środki finansowe w wysokości 5 523 tys. EUR. W kwietniu 2014 r. Agencja ogłosiła zaproszenie do składania projektów planowanych działań w sezonie 2014/2015 w terminie do 30 maja 2014 r. W odpowiedzi wpłynęło 340 projektów na kwotę 30 800 tys. zł. Do realizacji przyjęto 337 projektów i sporządzono do nich umowy na łączną kwotę 22 946 tys. zł. Jednakże w wyniku nieterminowego odesłania przez beneficjentów 5 umów, ostatecznie – z datą 1 września 2014 r. – podpisano 332 umowy na kwotę 22 804 tys. zł.

Wykres 34. Realizacja działań na rynku produktów pszczelich*



* Zakończenie wypłat – 15 października każdego roku.

Źródło: dane ARR.

Po akcesji Polski do UE Agencja Rynku Rolnego w ramach realizacji mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich wydatkowała łącznie 164,5 mln zł (netto), w tym 50% zostało wypłacone z budżetu unijnego. Największym dofinansowaniem objęto zakup leków przeciwko warrozie (40% wydatków), a następnie zakup pszczoł (33%).

2.1.10. Rynek lnu i konopi

2.1.10.1. Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi

Przywóz

Na rynku lnu i konopi pozwolenia na przywóz były wymagane dla każdej ilości produktów oznaczonych kodami: CN ex 1207 99 20 (nasiona odmian konopi przeznaczone do siewu), CN 1207 99 91 (nasiona konopi inne niż do siewu) oraz CN 5302 10 00 (konopie naturalne, surowe lub roszone). W przypadku nasion konopi innych niż do siewu o kodzie CN 1207 99 91 warunkiem uzyskania pozwoleń na przywóz konopi z krajów trzecich było uzyskanie uprawnienia w zakresie obrotu tym towarem. ARR w 2014 r. nadała 2 uprawnienia w powyższym zakresie oraz wydała 16 pozwoleń na przywóz 1 086 ton nasion konopi innych niż siewne o kodzie CN 1207 99 91, a także rozliczyła 14 pozwoleń. Kontrolowano również spełnienie warunków nadania upoważnień.

2.1.11. Rynek owoców i warzyw

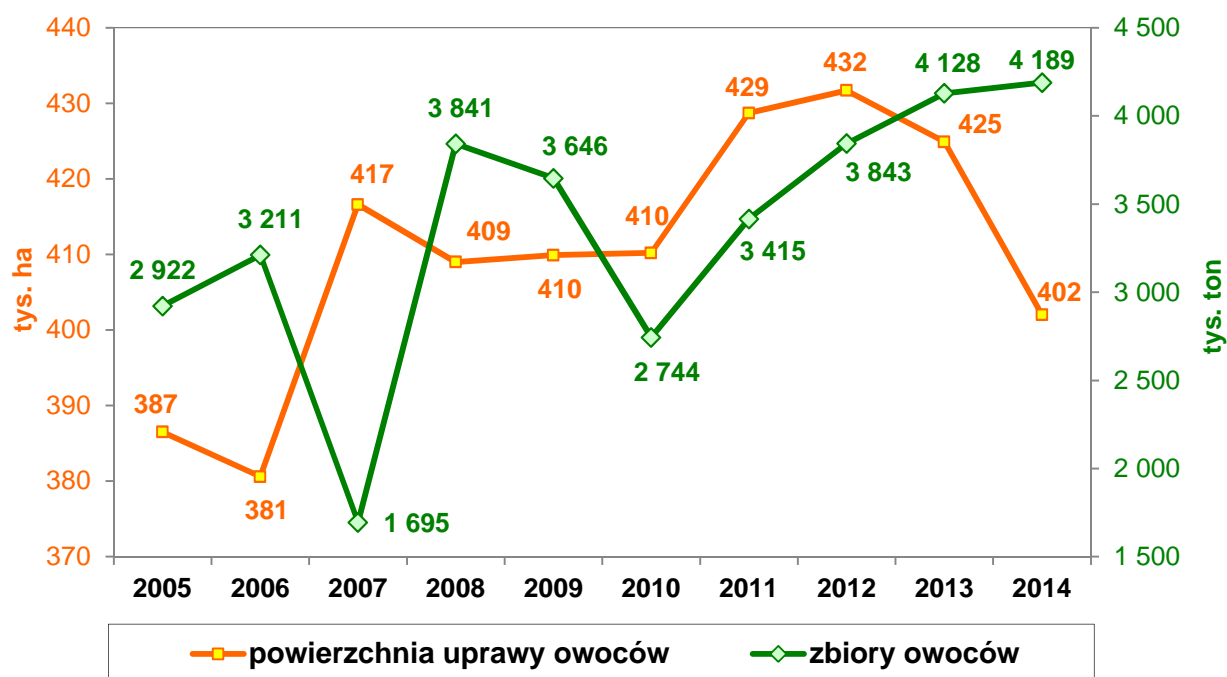
Rynek owoców

Areał uprawy owoców w Polsce w 2014 r., zgodnie z danymi GUS, wyniósł 402 tys. ha i był o 6% mniejszy niż w poprzednim roku. Drzewa owocowe i orzechy uprawiano na obszarze 252 tys. ha, w tym areał uprawy jabłoni wyniósł 176 tys. ha i był o 9% mniejszy niż w 2013 r. Krzewy owocowe i plantacje jagodowe zajmowały powierzchnię 150 tys. ha.

Według danych GUS w 2014 r. w Polsce zebrano 4,2 mln ton owoców ogółem, z tego 3,6 mln ton stanowiły owoce z drzew, a 0,6 mln ton – owoce z krzewów i plantacji jagodowych. Zbiory owoców ogółem były o 1,5% większe niż w 2013 r.

Największy wpływ na poziom krajowej produkcji owoców miały rekordowe zbiory jabłek (3,2 mln ton, o 4% wyższe niż w 2013 r.).

Wykres 35. Powierzchnia uprawy i produkcja owoców w Polsce



Źródło: dane GUS i IERiGŻ – PIB.

Większe niż w 2013 r. były także zbiory śliwek (o 4%) i czereśni (o 1%), a mniejsze – wiśni (o 6%) i gruszek (o 3%). Obniżyły się (o 6%) zbiory owoców z krzewów i plantacji jagodowych i ukształtowały się na poziomie 569 tys. ton.

W 2014 r. eksport owoców świeżych był mniejszy niż w 2013 r., do czego przyczynił się m.in. ograniczony popyt eksportowy na jabłka w pierwszej połowie roku oraz wprowadzone

w pierwszej dekadzie sierpnia rosyjskie embargo na import owoców z UE¹¹⁴. W 2014 r. wolumen eksportu owoców świeżych wyniósł 1 334 tys. ton i był o 12% mniejszy niż w poprzednim roku. Redukcja eksportu owoców była przede wszystkim wynikiem 16% spadku wywozu do WNP, zwłaszcza do Federacji Rosyjskiej, która przed nałożeniem embarga była głównym odbiorcą polskich owoców.



Dominującą pozycją w eksporcie owoców z Polski są jabłka. W 2014 r. eksport jabłek z Polski wyniósł 1 062 tys. ton i był o 14% mniejszy niż w 2013 r. Do Rosji wyeksportowano 402 tys. ton jabłek, o 41% mniej niż w 2013 r. Spośród państw WNP stosunkowo duże ilości jabłek wyeksportowano na Białoruś oraz do Kazachstanu. Do UE wywieziono 270 tys. ton jabłek, najwięcej do Niemiec oraz Rumunii. W ciągu 2014 r. ceny transakcyjne

uzyskiwane w eksporcie jabłek kształtowały się od 0,22 EUR/kg w październiku i listopadzie do 0,36 EUR/kg w lipcu. Średnia roczna cena eksportowa jabłek wyniosła 0,32 EUR/kg wobec 0,36 EUR/kg w 2013 r.

W 2014 r. do Polski zaimportowano 1 309 tys. ton owoców, o 3% mniej niż w 2013 r. Owoce świeże (głównie banany, pomarańcze i mandarynki), tak jak w poprzednich latach, importowano przede wszystkim z: Hiszpanii, Niemiec, Holandii i Włoch.

Ceny skupu jabłek przeznaczonych do konsumpcji bezpośredniej były w 2014 r. zdecydowanie niższe niż w roku poprzednim. Średnia cena skupu jabłek w 2014 r., zgodnie z danymi IERiGŻ – PIB, wyniosła 1,13 zł/kg wobec 1,54 zł/kg w 2013 r. Najniższy poziom cen skupu (0,71-0,77 zł/kg) odnotowano w czwartym kwartale 2014 r., a najwyższy (1,39 zł/kg) – w lutym 2014 r.

Rynek warzyw

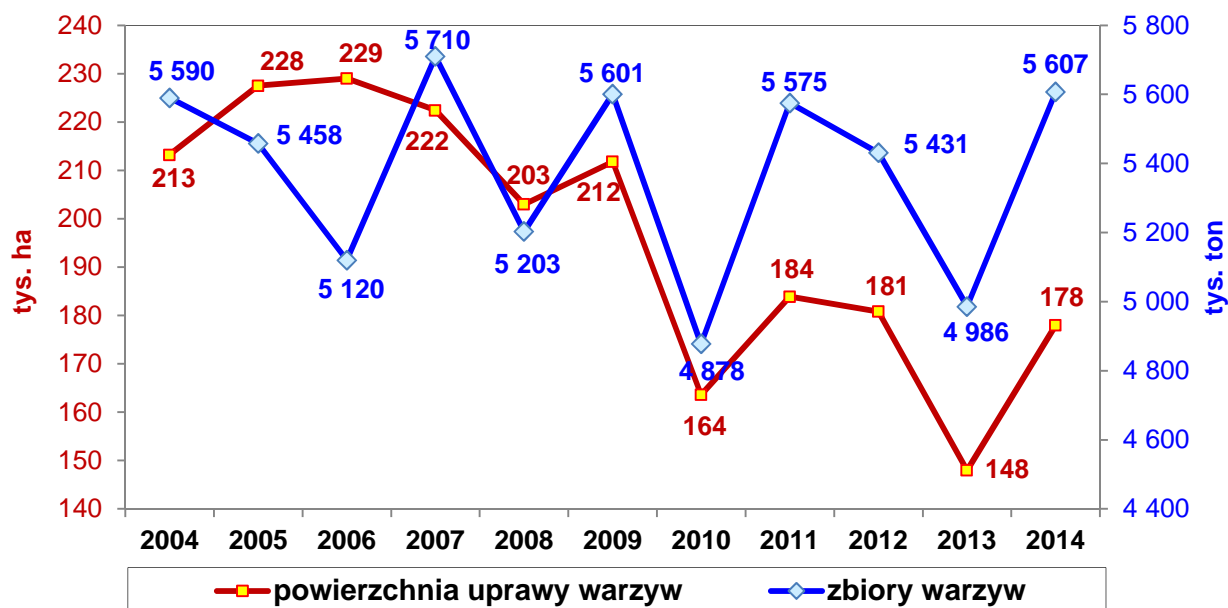
Powierzchnia uprawy warzyw w Polsce w 2014 r., według danych GUS, wyniosła ogółem 178 tys. ha wobec 148 tys. ha w 2013 r. W przypadku warzyw gruntowych wyniosła ona 172,4 tys. ha i była o 21% większa niż w poprzednim roku.

W 2014 r., zgodnie z danymi GUS, zbiory warzyw gruntowych w Polsce były o 16% większe niż w 2013 r. i wyniosły 4,6 mln ton. W porównaniu z 2013 r. wzrosła produkcja wszystkich warzyw gruntowych. Największy wzrost produkcji odnotowano w przypadku: buraków

¹¹⁴ Zakazem importu objęte zostały owoce i orzechy o kodach CN: 0801-0811 i 0813.

ćwikłowych, kapusty, kalafiorów oraz cebuli. Produkcja warzyw spod osłon zmniejszyła się o 1,4% i wyniosła 968,2 tys. ton.

Wykres 36. **Powierzchnia uprawy i produkcja warzyw w Polsce**



Źródło: dane GUS i IERiGŻ – PIB.

W sierpniu 2014 r. Federacja Rosyjska wprowadziła embargo także na import z UE świeżych i mrożonych warzyw¹¹⁵. Zakaz ten miał mniejszy wpływ na roczne wyniki w eksporcie niż w przypadku owoców, z uwagi na znaczny wzrost eksportu do krajów UE i WNP przed wprowadzeniem embarga. W całym 2014 r. eksport warzyw świeżych był o 4% większy niż w 2013 r. i wyniósł 521 tys. ton. Cena eksportowa kapusty białej i czerwonej w 2014 r. była o 10% niższa niż w roku poprzednim i wyniosła średnio 0,19 EUR/kg. Zbliżony spadek cen transakcyjnych odnotowano w eksporcie marchwi. Cena eksportowa marchwi wyniosła średnio 0,24 EUR/kg wobec 0,26 EUR/kg w 2013 r.

W 2014 r. import świeżych warzyw był o 11% większy niż w 2013 r. i wyniósł 513 tys. ton. Polska importowała warzywa (głównie pomidory i cebulę) przede wszystkim z krajów UE.

Zgodnie z danymi IERiGŻ – PIB średnia roczna cena skupu kapusty przeznaczonej do konsumpcji bezpośredniej ukształtowała się w 2014 r. na takim samym poziomie (0,59 zł/kg) jak w 2013 r. Cena cebuli była o 0,06 zł/kg niższa niż w 2013 r. i wyniosła 1,00 zł/kg. Na dużo niższym poziomie niż w 2013 r. kształtowały się ceny marchwi. W 2014 r. średnioroczna cena marchwi wyniosła 0,73 zł/kg wobec 1,07 zł/kg w roku poprzednim.

¹¹⁵ Zakazem importu objęte zostały warzywa o kodach CN 0701-0714, z wyjątkiem 070110, 070310, 071290 i 071310.

2.1.11.1. Program „Owoce i warzywa w szkole”

Polska w roku szkolnym 2013/2014 kontynuowała realizację programu „Owoce w szkole”, polegającego na bezpłatnym dostarczaniu owoców, warzyw i soków dzieciom w placówkach oświatowych, na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 13/2009¹¹⁶. W roku szkolnym 2014/2015, zgodnie z art. 23 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹¹⁷, program realizowany był pod nazwą „Owoce i warzywa w szkole”.



Zgodnie z preambułą rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 (pkt 24) należy wspierać spożywanie przez dzieci w wieku szkolnym owoców i warzyw z myślą o trwałym zwiększeniu udziału tych produktów w diecie dzieci na etapie kształtowania się ich nawyków żywieniowych. Takie działania przyczynia się do osiągnięcia celów WPR, w szczególności poprzez stabilizację rynków rolnych.

We wrześniu 2014 r. rozpoczął się szósty rok szkolny administrowania przez ARR tym unijnym programem, którego podstawowym celem jest długoterminowa zmiana nawyków żywieniowych u dzieci przez zwiększenie udziału owoców i warzyw w ich codziennej diecie, a także propagowanie zdrowego odżywiania przez działania towarzyszące o charakterze edukacyjnym realizowane w szkołach podstawowych.

Każde państwo, które zamierza uczestniczyć w programie w danym roku szkolnym, zobowiązane jest przygotować i przekazać do Komisji Europejskiej strategię jego wdrożenia. W dokumencie tym określone są najważniejsze warunki realizacji programu w danym kraju. Na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009¹¹⁸ ustanowiono zasady stosowania pomocy wspólnotowej, polegającej na dostarczaniu dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw w ramach programu.

¹¹⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 13/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej oraz (WE) nr 1234/2007 ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) w celu ustanowienia programu Owoce w szkole.

¹¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

¹¹⁸ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu Owoce w szkole, z późn. zm.

Wykres 37. Zakres programu „Owoce i warzywa w szkole” od roku szkolnego 2014/2015



W roku szkolnym 2013/2014 program skierowany był do uczniów klas I-III szkół podstawowych, których rodzice lub opiekunowie prawni wyrazili zgodę na udział w nim. Według danych Ministerstwa Edukacji Narodowej grupę docelową programu w roku szkolnym 2013/2014 stanowiło 1 163,7 tys. dzieci. Natomiast w roku szkolnym 2014/2015, oprócz uczniów klas I-III szkół podstawowych, programem objęte zostały również dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego zorganizowany w szkołach podstawowych (w tak zwanych zerówkach) – grupa docelowa wynosiła 1 389,6 tys. dzieci.

Oprócz udostępniania dzieciom owoców i warzyw, w ramach programu obowiązkowo prowadzone były działania dodatkowe:

- popularyzujące program (działania z zakresu komunikacji) – plakaty, broszury, gadżety, strona internetowa www.owocewshkole.org, imprezy o charakterze promocyjnym, edukacyjno-sportowym i konferencyjnym (szerzej na ten temat w rozdziale „System informacyjny”);
- działania towarzyszące o charakterze edukacyjnym – dyrektorzy szkół podstawowych oraz ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, które uczestniczą w programie, są zobowiązani do zapewnienia wykonania przez szkołę w każdym semestrze roku szkolnego co najmniej dwóch działań kształtujących zdrowe nawyki żywieniowe u uczniów oraz wzbogacających ich wiedzę o pochodzeniu produktów rolnych. Do działań tych należy:
 - organizowanie konkursów i festynów tematycznych w zakresie zdrowego odżywiania;
 - organizowanie wycieczek do gospodarstw rolnych, gospodarstw ogrodniczych lub



zakładów przetwórstwa owoców i warzyw,

- organizowanie warsztatów kulinarnych z uwzględnieniem przekazywania wiedzy o zdrowym odżywianiu,
 - zakładanie i prowadzenie ogródków szkolnych,
 - wspólne spożywanie drugiego śniadania, połączone z degustacją owoców, warzyw i ich przetworów oraz upowszechnianiem wśród uczniów wiedzy z zakresu zdrowego odżywiania,
 - stosowanie innych sposobów upowszechniania informacji o korzyściach płynących ze spożywania owoców i warzyw oraz ich przetworów, a także o pochodzeniu i uprawie owoców oraz warzyw, poprzez organizowanie wystaw, przygotowywanie prezentacji lub wydawanie gazetek¹¹⁹;
- oceniające skuteczność programu, tj. jego wpływ na nawyki żywieniowe u dzieci, w tym na spożywanie owoców i warzyw.



Każde dziecko uczestniczące w programie otrzymuje jednorazowo porcję składającą się z dwóch produktów – owocowego i warzywnego. Dzieciom udostępniane są owoce i warzywa przygotowane do bezpośredniego spożycia, wystarczająco rozwinięte, dojrzałe i zdrowe. Owoce, warzywa oraz soki nie mogą zawierać dodatku tłuszczu, soli, cukru lub innych substancji słodzących.

W roku szkolnym 2014/2015 poszerzony został asortyment udostępnianych dzieciom owoców i warzyw¹²⁰. Z grupy owoców, oprócz jabłek, gruszek i truskawek, dzieci spożywały borówki amerykańskie, a z grupy warzyw – z marchewką, papryką słodką i rzodkiewką – udostępniane były kalarepa i pomidory¹²¹. Dzieci otrzymywały także soki owocowe, warzywne lub owocowo-warzywne.

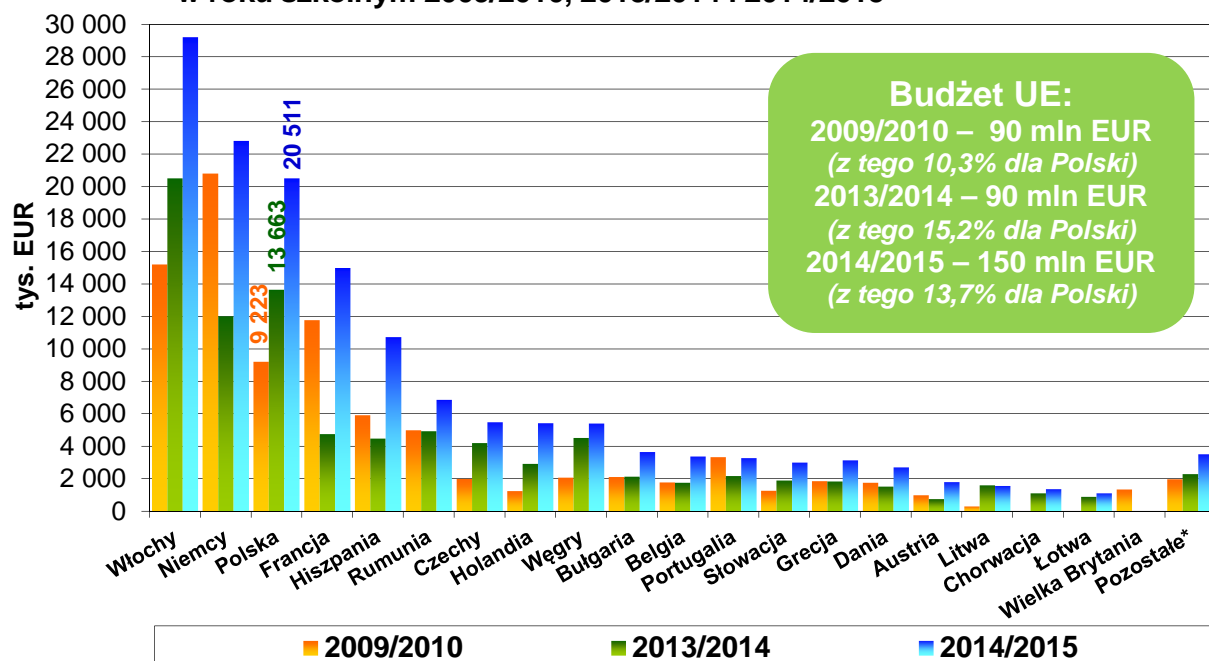
Program „Owoce i warzywa w szkole” jest współfinansowany ze środków pochodzących z budżetu UE oraz z budżetu krajowego. Komisja Europejska corocznie dokonuje podziału środków finansowych pomiędzy państwa członkowskie, które zgłosiły zamiar uczestnictwa w programie w danym roku szkolnym. W Polsce w latach szkolnych 2009/2010-2013/2014 program współfinansowany był w 75% z budżetu UE, a w 25% – z budżetu krajowego.

¹¹⁹ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu realizacji środków towarzyszących, które służą zapewnieniu skutecznego wykonania programu „Owoce i warzywa w szkole” (Dz. U. poz. 1151).

¹²⁰ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce i warzywa w szkole” (Dz. U. poz. 1158).

¹²¹ Pomidory o masie netto co najmniej 60 g, przy czym średnica jednej sztuki nie może przekraczać 40 mm.

Wykres 38. Finansowanie programu „Owoce i warzywa w szkole” z budżetu UE w roku szkolnym 2009/2010, 2013/2014 i 2014/2015



* Pozostałe – Słowenia, Irlandia, Cypr, Estonia, Malta, Luksemburg.

Źródło: dane z decyzji Komisji Europejskiej z 26 lipca 2013 r. oraz z 23 czerwca 2014 r.

W roku szkolnym 2013/2014, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej¹²², z całkowitego budżetu unijnego na realizację programu „Owoce i warzywa w szkole” (90 000 tys. EUR) Polska otrzymała 13 663 tys. EUR (drugie miejsce w UE – po Włoszech), o 4 440 tys. EUR więcej niż w poprzednich latach. Krajowe wsparcie finansowe określono na poziomie 4 554 tys. EUR. W związku z tym łączny budżet programu w kraju w roku szkolnym 2013/2014 wynosił 18 217 tys. EUR.

Od 1 stycznia 2014 r., zgodnie z art. 5 rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013, budżet programu dla całej UE został zwiększony do 150 000 tys. EUR¹²³. Podniesiony został również maksymalny udział dofinansowania z budżetu UE w regionach słabiej rozwiniętych (w Polsce z 75% do 88% środków przeznaczonych na realizację programu, a pozostałe 12% pochodzi z budżetu krajowego). W związku z tym łączny budżet programu w kraju w roku szkolnym 2014/2015 wynosił 23 308 tys. EUR, z czego – zgodnie z decyzją



¹²² Decyzja Komisji z 26.7.2013 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia 31 lipca 2014 r.

¹²³ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

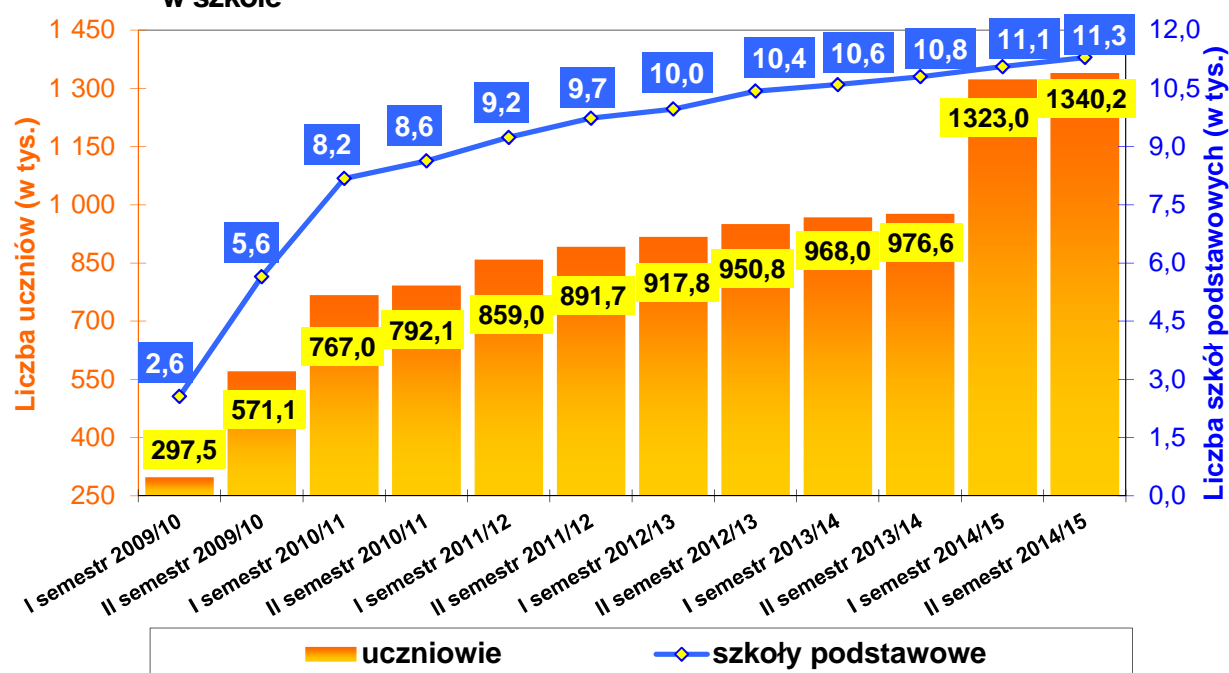
Komisji Europejskiej¹²⁴ – 20 511 tys. EUR (6 848 tys. EUR więcej niż w poprzednim roku szkolnym) pochodziło z budżetu unijnego. Krajowe wsparcie finansowe określono na 2 797 tys. EUR. Większe środki z budżetu unijnego otrzymały tylko Włochy i Niemcy.

Popularność programu „Owoce i warzywa w szkole” w Polsce z każdym rokiem rośnie. Od uruchomienia w roku szkolnym 2009/2010 liczba dzieci z niego korzystających wzrosła ponad 4,5 razy, a liczba szkół – 4,4 razy.

Program „Owoce w szkole” – rok szkolny 2013/2014

W I semestrze roku szkolnego 2013/2014 umowy ze 110 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 10,6 tys. szkół podstawowych (140 szkół więcej niż w II semestrze poprzedniego roku szkolnego), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 968,3 tys. dzieci (17,5 tys. więcej niż w II semestrze roku szkolnego 2012/2013), które stanowiły 83,2% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej po 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 31 porcji w ciągu 10 tygodni).

Wykres 39. **Uczniowie i szkoły podstawowe korzystający z programu „Owoce i warzywa w szkole”¹²⁵**



Źródło: dane ARR.

¹²⁴ Decyzja wykonawcza Komisji z 23.6.2014 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce i warzywa w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2014 r. do dnia 31 lipca 2015 r.

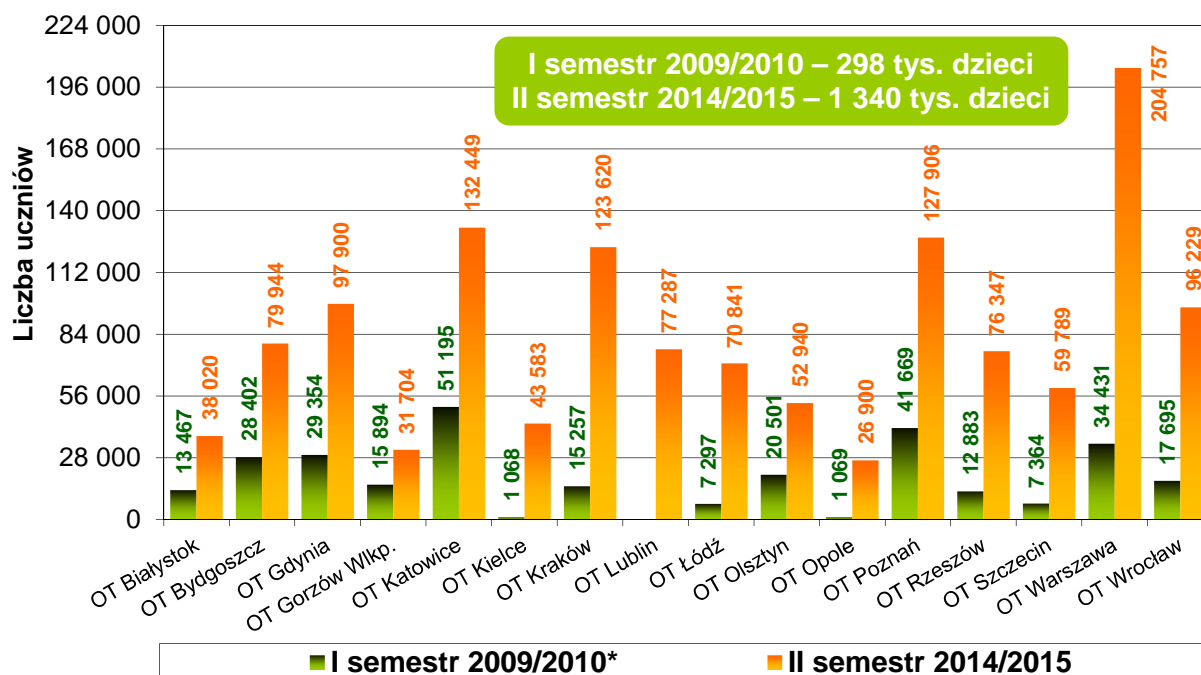
¹²⁵ Na podstawie umów podpisanych przez placówki oświatowe z zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw do szkół podstawowych. Od I semestru roku szkolnego 2010/2011 w każdym kolejnym semestrze wliczono również szkoły podstawowe samodzielnie pozyskujące i udostępniające dzieciom owoce oraz warzywa, a także uczniów objętych programem z tych szkół.

W II semestrze roku szkolnego 2013/2014 umowy ze 110 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 10,8 tys. szkół podstawowych (187 szkół więcej niż w I semestrze), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 976,6 tys. dzieci (8,3 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 83,9% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej po 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 30 porcji w ciągu 10 tygodni).

Program „Owoce i warzywa w szkole” – rok szkolny 2014/2015

W I semestrze roku szkolnego 2014/2015 umowy ze 110 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 11,1 tys. szkół podstawowych (300 szkół więcej niż w II semestrze poprzedniego roku szkolnego), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu „Owoce i warzywa w szkole” skorzystało 1 323 tys. dzieci (346,4 tys. więcej niż w II semestrze roku szkolnego 2013/2014), które stanowiły 95,2% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej po 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 22 porcje w ciągu 10 tygodni).

Wykres 40. Liczba dzieci ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce i warzywa w szkole” w podziale na województwa



* Program uruchomiono w Polsce od roku szkolnego 2009/2010.

Źródło: dane ARR.

Zainteresowanie beneficjentów programem w II semestrze roku szkolnego 2014/2015 było większe niż w poszczególnych semestrach ubiegłych lat szkolnych. Umowy ze 111 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 11,3 tys. szkół podstawowych (237 szkół więcej niż w I semestrze), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało

i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 1 340,2 tys. dzieci (17,2 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 96,4% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej po 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 21 porcji w ciągu 10 tygodni).

W programie „Owoce i warzywa w szkole” uczestniczą dzieci i szkoły podstawowe z 16 województw. Skala jego realizacji w poszczególnych województwach jest uzależniona m.in. od liczby szkół podstawowych oraz liczby uczniów z „zerówek” i z klas I-III do nich uczęszczających, a także od specyfiki danego regionu oraz od liczby i możliwości produkcyjnych zatwierdzonych dostawców.

W 2014 r. ARR wypłaciła na realizację programu „Owoce i warzywa w szkole” 72 100 tys. zł, z tego 54 075 tys. zł pochodziło ze środków UE, a 18 025 tys. zł – z budżetu krajowego. Od uruchomienia programu „Owoce i warzywa w szkole” w roku szkolnym 2009/2010 do grudnia 2014 r. Agencja wypłaciła 234,5 mln zł. W ciągu 6 lat realizacji programu, do końca II semestru roku szkolnego 2014/2015, ARR udostępniła bezpłatnie dzieciom ze szkół podstawowych blisko 262 mln porcji owoców i warzyw.

Zgodnie z art. 12 rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009 oceniana jest skuteczność programu pod względem wpływu na nawyki żywieniowe u dzieci. Dotychczas przeprowadzane oceny¹²⁶ potwierdzają jego skuteczność oraz duży potencjał jako narzędzia będącego w dyspozycji szkół, wpływającego na nawyki żywieniowe u dzieci.

2.1.11.2. Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw

W związku z wprowadzeniem przez Federację Rosyjską w sierpniu 2014 r. zakazu przywozu niektórych unijnych produktów rolno-spożywczych¹²⁷, ustanowiono w Unii – zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 932/2014¹²⁸ – tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców



¹²⁶ W Polsce, na zlecenie i we współpracy z ARR, ocenę programu „Owoce i warzywa w szkole” przeprowadza Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

¹²⁷ Federacja Rosyjska objęła embargiem m.in. import następujących towarów:

- owoce (kody CN: 0801-0813),
- warzywa (kody CN: 0701, 0702 00 00, 0703-0714), z wyłączeniem sadzeniaków ziemniaków (0701100000), cebuli dymki (0703101100), kukurydzy cukrowej do siewu (0712901100) oraz grochu do siewu (0713101000).

¹²⁸ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 932/2014 z dnia 29 sierpnia 2014 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw oraz zmieniające rozporządzenie delegowane (UE) nr 913/2014.

i warzyw. Embargo rosyjskie spowodowało wystąpienie zakłóceń na rynku rolnym UE, wynikających z nadmiernej podaży produktów rolno-spożywczych (w tym owoców i warzyw). Z uwagi na niedostępność ważnego rynku eksportowego i duże zbiory łatwo psujących się produktów, konieczne było przeciwdziałanie nagłemu spadkowi cen owoców i warzyw na rynku unijnym.

Na tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw, zgodnie z art. 2 ww. rozporządzenia, przeznaczono łącznie 125 mln EUR dla wszystkich państw członkowskich UE, z tego: 82 mln EUR (66%) – dla producentów jabłek i gruszek oraz 43 mln EUR (34%) – dla producentów pozostałych owoców i warzyw objętych wsparciem.

Zadania związane z realizacją mechanizmu „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw” w Polsce zostały powierzone Agencji Rynku Rolnego zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 4 września 2014 roku¹²⁹. Wsparcie finansowe mogło obejmować następujące produkty przeznaczone do spożycia jako produkty świeże: pomidory (pod osłonami i w gruncie), marchew, kapustę, paprykę słodką (pod osłonami i w gruncie), kalafior, brokuły, ogórki (pod osłonami i w gruncie), korniszony, grzyby z rodzaju *Agaricus* (pieczarki), jabłka, gruszki, śliwki, owoce miękkie (maliny i jeżyny, porzeczki czarne, porzeczki białe, porzeczki czerwone, agrest) oraz winogrona stołowe.

Zgodnie z zasadami realizacji mechanizmu wsparcie finansowe z budżetu unijnego otrzymywali producenci rolni z tytułu przeprowadzenia operacji:

- wycofania z rynku owoców i warzyw z przeznaczeniem na:
 - bezpłatną dystrybucję,
 - inne cele:
 - pasze dla zwierząt znajdujących się w gospodarstwach rolnych, ogrodach zoologicznych, parkach narodowych i krajobrazowych, rezerwach przyrody i na terenach obwodów łowieckich, jeśli zwierzęta były przedmiotem gospodarki łowieckiej,
 - przekazanie produktów podmiotowi prowadzącemu:
 - biogazownię z przeznaczeniem na cele energetyczne,
 - działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych z przeznaczeniem na alkohol stosowany wyłącznie do celów przemysłowych lub energetycznych,

¹²⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 września 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1190).

- zielonych zbiorów¹³⁰,
- niezbierania plonów¹³¹.

Beneficjentami wsparcia w Polsce były:

- organizacje producentów owoców i warzyw (uznane na podstawie odrębnych przepisów i realizujące program operacyjny) oraz
- producenci owoców i warzyw (niebędący członkami organizacji producentów, ale będący producentami rolnymi prowadzącymi uprawę owoców lub warzyw w gruncie bądź w ramach działu specjalnego produkcji rolnej).

Odbiorcami owoców i warzyw wycofywanych przez producentów w celu bezpłatnej dystrybucji mogły być tylko uznane organizacje charytatywne lub uprawnione inne jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego.

Wsparcie finansowe obejmowało działania prowadzone od 18 sierpnia do 30 listopada 2014 r., z wyjątkiem sytuacji, gdy całkowita kwota pomocy finansowej Unii lub jedna z kwot wskazanych w art. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 932/2014 zostanie przekroczona przed 30 listopada 2014 r. W ww. okresie producenci byli zobowiązani złożyć w OT ARR powiadomienia o zamiarze przeprowadzenia wycofania/niezbierania/zielonych zbiorów. Agencja rozpoczęła przyjmowanie powiadomień 20 sierpnia 2014 r. Z uwagi na przekroczenie kwoty przeznaczonej na tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w UE Komisja Europejska wstrzymała 10 września 2014 r. przyjmowanie powiadomień we wszystkich państwach członkowskich. Producenci rolni w Polsce złożyli w OT ARR 12,4 tys. powiadomień.

Pomoc finansowa została przyznana jedynie do powiadomień złożonych do 3 września 2014 r., dla których wyniki kontroli przeprowadzonych przez ARR i IJHARS¹³² były pozytywne. Przeprowadzono 11,1 tys. kontroli, w których wyniku wszystkie pozytywnie zweryfikowane powiadomienia zostały zakwalifikowane do złożenia wniosku o udzielenie

¹³⁰ Zielone zbiory – łączne zbiory niedojrzałych, nienadających się do sprzedaży produktów na danym obszarze. Przedmiotowe produkty nie mogą być uszkodzone przed rozpoczęciem zielonych zbiorów z powodu warunków klimatycznych, choroby lub innych powodów. Przedmiotem operacji zielonych zbiorów mogą być tylko produkty fizycznie znajdujące się na polach, na których są uprawiane i faktycznie zostają zebrane. Zielone zbiory są czynnością dodatkową, niezwiązaną z normalnymi metodami uprawy.

¹³¹ Niezbieranie – zakończenie obecnego cyklu produkcyjnego na danym obszarze, w przypadku gdy produkt jest dobrze rozwinięty i jest solidnej oraz właściwej jakości handlowej. Zniszczenie produktów w wyniku niekorzystnych zjawisk klimatycznych lub chorób nie jest uważane za niezbieranie. Niezbieranie jest czynnością dodatkową, niezwiązaną z normalnymi metodami uprawy.

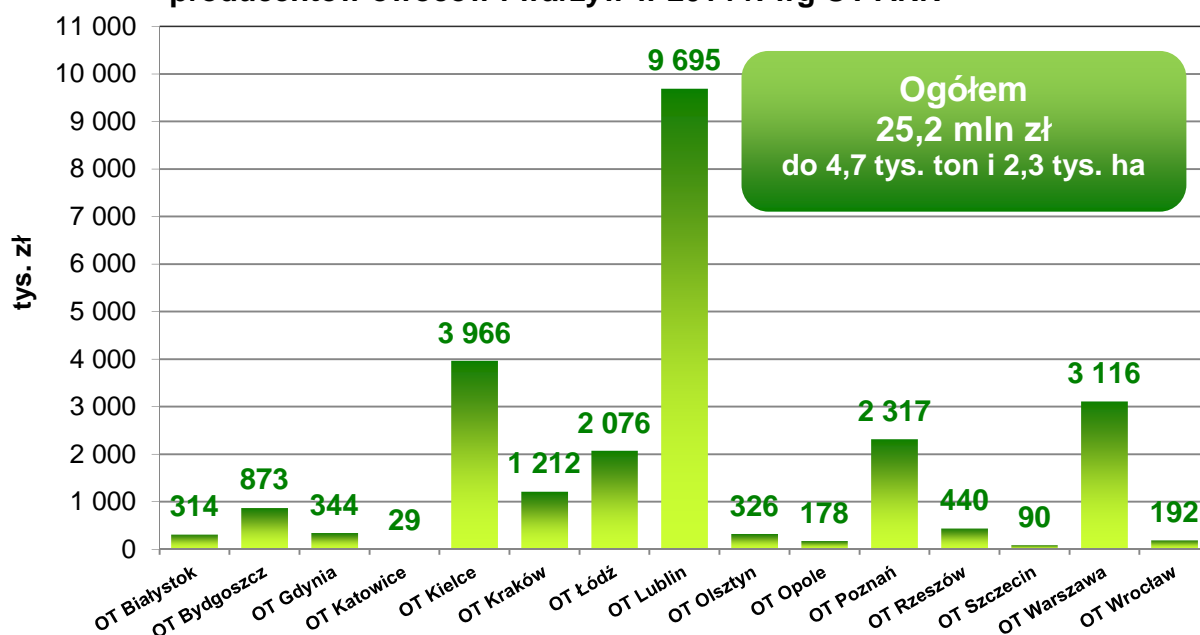
¹³² Wycofywany produkt musiał posiadać „Świadectwo zgodności z normami handlowymi Unii Europejskiej dla świeżych owoców i warzyw” wydane przez właściwy organ Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, po przeprowadzeniu kontroli jakości wycofywanego produktu.

nadzwyczajnego wsparcia. Następnie producenci owoców i warzyw – do 15 października 2014 r. – składali w ARR wnioski o udzielenie wsparcia. Wpłynęło 3 965 wniosków, w tym najwięcej w OT ARR w Kielcach – 1 725 wniosków, a następnie w Warszawie – 607 wniosków oraz w Krakowie – 545 wniosków. W tych trzech oddziałach terenowych beneficjenci złożyli 73% wszystkich wniosków o udzielenie nadzwyczajnego wsparcia, które wpłynęły do ARR w całym kraju.

Wnioski o udzielenie wsparcia dotyczyły 45,7 tys. ton wycofanych z rynku owoców i warzyw (przede wszystkim jabłek) oraz powierzchni 3,6 tys. ha, na której dokonano zielonych zbiorów/niezbierania (głównie jabłek, kapusty i marchwi). Łączna wnioskowana kwota pomocy wyniosła 26 202 tys. EUR, z tego: 63% dotyczyło operacji wycofania owoców i warzyw z przeznaczeniem na bezpłatną dystrybucję, 35% – niezbierania/zielonych zbiorów oraz 2% – wsparcia z tytułu wycofania na inne przeznaczenie.

Od listopada 2014 r. rozpoczęto realizację wypłat środków finansowych dla beneficjentów. Ostateczny termin wypłaty upłynie 30 czerwca 2015 r.

Wykres 41. **Wydatki z tytułu realizacji tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia producentów owoców i warzyw w 2014 r. wg OT ARR**



Źródło: dane ARR.

W 2014 r. ARR wydatkowała 25 168 tys. zł do 4 722 ton produktów przeznaczonych na bezpłatną dystrybucję i inne cele oraz do powierzchni 2 337 ha, na której zrealizowano operacje zielonych zbiorów/niezbierania plonów. Najwięcej środków finansowych wypłacono producentom owoców i warzyw z województwa lubelskiego (38,5% całego wsparcia), a następnie świętokrzyskiego (15,8%) i mazowieckiego (12,4%).

2.1.11.3. Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw

W związku z utrzymującym się zakazem przywozu unijnych artykułów rolno-spożywczych na terytorium Federacji Rosyjskiej, a także w wyniku analizy sytuacji rynkowej i przebiegu realizacji pomocy dla producentów, Komisja Europejska na podstawie rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1031/2014¹³³ uruchomiła we wrześniu 2014 r. dalsze tymczasowe środki wsparcia producentów owoców i warzyw. Budżet dla całej UE został określony na 165 mln EUR.



Tym samym środki finansowe uruchomione zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 932/2014 zostały uzupełnione dalszym, ukierunkowanym wsparciem. Zostało ono przyznane każdemu państwu członkowskiemu UE w zależności od wielkości wywozu do Rosji – w ostatnich trzech latach – produktów objętych mechanizmem, z wyłączeniem ilości, które zostały zgłoszone na podstawie ww. rozporządzenia (w Polsce – w ramach realizacji mechanizmu „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw”).

W przypadku Polski wsparcie przysługiwało maksymalnie do 18 750 ton jabłek i gruszek. Ponadto każde państwo członkowskie miało możliwość rozdysponowania wsparcia w odniesieniu do 3 tys. ton pozostałych owoców i warzyw, tj.: marchwi, pomidorów, ogórków, korniszonów, kapusty, papryki słodkiej, kalafiorów, brokułów, grzybów z rodzaju *Agaricus* (pieczarek), śliwek, owoców miękkich oraz winogron stołowych. Limit ilościowy przypadający na jednego beneficjenta wynosił 300 ton.

Zadania związane z realizacją mechanizmu „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw” powierzono ARR zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 23 października 2014 roku¹³⁴. Celem mechanizmu było udzielenie wsparcia producentom owoców i warzyw, którzy wyprodukowane przez siebie określone produkty poddali operacji:

- wycofania z rynku na bezpłatną dystrybucję,
- niezbierania plonów.

Produkty wycofane w celu bezpłatnej dystrybucji mogły być przekazywane wyłącznie odbiorcom wpisanym do rejestru uznanych organizacji charytatywnych i uprawnionych innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych, prowadzonego przez Prezesa ARR.

¹³³ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1031/2014 z dnia 29 września 2014 r. ustanawiające dalsze tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw.

¹³⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1468, z późn. zm.).

Przed przeprowadzeniem operacji producenci indywidualni oraz organizacje producentów, ubiegający się o wsparcie, musieli złożyć powiadomienia o zamiarze wycofania owoców i warzyw z rynku w celu ich bezpłatnej dystrybucji lub niezbierania plonów, ze względu na konieczność objęcia tych operacji kontrolami na miejscu. W 2014 r. producenci zgłoszyli w OT ARR łącznie blisko 2 tys. powiadomień, wyczerpując ilości, do których przysługiwało wsparcie.

Wnioski o przyznanie wsparcia, po kontrolach przeprowadzonych przez ARR i IJHARS, można było składać do 31 stycznia 2015 r. Ostateczny termin wypłaty pomocy finansowej upływie 30 czerwca 2015 r.



W grudniu 2014 r. opublikowane zostało rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1371/2014 przewidujące kontynuację dalszego tymczasowego wsparcia producentom owoców i warzyw¹³⁵. W przypadku Polski przysługiwało ono maksymalnie do 155 700 ton jabłek i gruszek oraz do 18 650 ton pomidorów, marchwi, papryki słodkiej, ogórków i korniszonów. Zgodnie z ww. rozporządzeniem operacje wycofania będą przeprowadzone do 30 czerwca 2015 r. Termin składania wniosków przez beneficjentów upływie 31 lipca 2015 r., a pomoc będzie wypłacana do 30 września 2015 r.

2.1.11.4. Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży

W ramach administrowania mechanizmem WPR Agencja realizowała zadania określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868, z późn. zm.) w zakresie:

- uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną uprawnioną do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców oraz warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- przyznania innej jednostce organizacyjnej (np. szkole, szpitalowi, domowi opieki itp.) lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,

¹³⁵ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1371/2014 z dnia 19 grudnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie delegowane (UE) nr 1031/2014 ustanawiające dalsze tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw.

- prowadzenia rejestru uznanych organizacji charytatywnych i uprawnionych innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych,
- administrowania sposobem zagospodarowania owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

W przypadku nadwyżki podaży nad popytem lub dużych spadków cen na rynku, niepokrywających kosztów produkcji, uznane organizacje producentów owoców i warzyw mogły wycofać ze sprzedaży część wyprodukowanych przez siebie owoców i warzyw (zgłaszając ten zamiar ARR) z przeznaczeniem na bezpłatną dystrybucję lub paszę dla zwierząt. Wymienione działania mogły być realizowane w ramach programu operacyjnego realizowanego przez uznane organizacje producentów lub ich zrzeszenia, w zakresie którego jednym z celów jest zapobieganie kryzysom lub zarządzanie kryzysami.

Działania ARR realizowane w ramach mechanizmu „Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży” w 2014 r. były powiązane z działaniami dotyczącymi mechanizmu „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw” oraz „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw”, ponieważ odbiorcami owoców i warzyw (wycofywanych przez producentów z tytułu rosyjskiego embarga w celu bezpłatnej dystrybucji) mogły być tylko uznane organizacje charytatywne oraz uprawnione inne jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne wpisane do ww. rejestru.

Według stanu na 31 grudnia 2014 r. w rejestrze prowadzonym przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowało się:

- 70 jednostek organizacyjnych uznanych za organizacje charytatywne uprawnione do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- 771 innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych uprawnionych do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

2.1.11.5. Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw

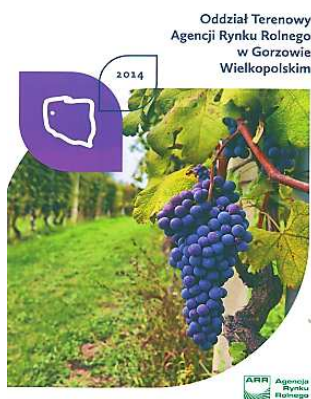
Przywóz

ARR weryfikowała wnioski o pozwolenia złożone przez przedsiębiorców oraz wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz z państw trzecich czosnku świeżego bez preferencji i w ramach kontyngentu taryfowego, a także na przywóz czosnku przetworzonego bez preferencji. W ramach przywozu bez preferencji ARR wydała 156 pozwoleń na 4 569 ton

ww. produktów. Agencja administrowała 6 kontyngentami taryfowymi, w ramach których wydała 21 pozwoleń na przywóz 1 753 ton czosnku. Wystawiono również 5 wyciągów do tych pozwoleń. Głównymi kierunkami przywozu czosnku były Chiny i Egipt. W przypadku importu czosnku w ramach kontyngentów były weryfikowane dokumenty potwierdzające przyznanie przedsiębiorcy ilości referencyjnej oraz statusu importera nowego lub tradycyjnego. W 2014 r. ARR rozliczyła 188 pozwoleń na przywóz produktów z rynku świeżych owoców i warzyw (w tym pozwolenia wydane w latach poprzednich).

2.1.12. Rynek wina

2.1.12.1. Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina



Mechanizm WPR „Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina” był realizowany na podstawie zadań określonych dla ARR w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2014 r. poz. 1104). Przedmiotem działań Agencji w 2014 r. było prowadzenie ewidencji producentów i przedsiębiorców wyrabiających wino (przeznaczone do wprowadzenia do obrotu) z winogron pochodzących z upraw

winorośli położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz określenie na podstawie składanych deklaracji:

- powierzchni upraw winorośli położonych na terenie kraju,
- zbiorów winogron,
- szacunków dostaw winogron oraz moszczu winogronowego,
- ostatecznej produkcji wina w roku gospodarczym 2013/2014,
- szacunków produkcji wina w roku gospodarczym 2014/2015,
- zapasów wina i moszczu winogronowego na 31 lipca 2014 r. (tj. na ostatni dzień roku gospodarczego 2013/2014),
- ilości wina wprowadzonego do obrotu w roku gospodarczym 2013/2014.

Wspomniane wyżej deklaracje zobowiązani byli złożyć:

- producenci albo przedsiębiorcy niebędący producentami, wpisani do ewidencji prowadzonej przez ARR,
- przedsiębiorcy, o których mowa w art. 17 ust. 1 ww. ustawy,
- przedsiębiorcy posiadający zezwolenie na obrót hurtowy wyrobami winiarskimi,

- osoby dostarczające winogrona lub moszcz winogronowy przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie wyrobu i rozlewu wina, wpisanym do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR. W 2014 r. nie wpłynęły do Agencji deklaracje od tych osób.

Tabela 12. Podstawowe dane dotyczące roku gospodarczego 2013/2014 (wg stanu na 31 lipca 2014 r.) ujęte w ewidencji Prezesa ARR

Lp.	Województwo*	Liczba producentów	Powierzchnia uprawy winorośli (ha)	Zbiory winogron (kwintale)	Produkcja wina (hl)	Sprzedaż wina w roku gospodarczym 2013/2014 (hl)	Zapasy wina na 31.07.2014 r. (hl)
1.	Małopolskie	9	25,47	881,07	512,85	39,90	334,13
2.	Podkarpackie	7	6,55	130,32	83,80	78,48	208,11
3.	Dolnośląskie	6	19,67	213,70	160,99	141,23	116,77
4.	Mazowieckie**	6	11,62	497,08	321,74	45,00	333,24
5.	Lubuskie	5	21,68	829,60	529,47	239,71	409,06
6.	Śląskie	5	2,73	89,30	55,32	21,70	57,00
7.	Świętokrzyskie	3	5,57	367,49	221,98	215,82	137,31
8.	Lubelskie	3	2,84	60,20	42,60	20,20	24,22
9.	Wielkopolskie	3	2,31	39,70	25,05	-	-
10.	Pomorskie	1	0,70	19,70	9,85	5,78	14,82
11.	Podlaskie	1	0,35	26,00	15,30	-	18,00
Ogółem		49	99,49	3 154,16	1 978,95	807,82	1 652,66

* Województwo, na którego terenie producenci lub przedsiębiorcy niebędący producentami mieli adres zamieszkania lub siedziby.

** Producenci mający adres zamieszkania lub siedziby w województwie mazowieckim posiadali uprawy winorośli w województwach: świętokrzyskim, lubelskim, podkarpackim, opolskim i mazowieckim.

Według stanu na 31 lipca 2014 r., tj. na koniec roku gospodarczego 2013/2014¹³⁶, w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowało się 49 producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami (14 więcej niż przed rokiem), uprawiających winorośl na obszarze 99,49 ha (o 1,61 ha większym niż rok wcześniej).

Łączna ilość winogron zebranych przez te podmioty wyniosła 3 154,16 kwintala. Produkcja wina w roku gospodarczym 2013/2014 wyniosła 1 978,95 hl (z tego: produkcja wina czerwonego – 1 021,33 hl, a białego – 957,62 hl). Sprzedaż wina przez te podmioty w roku gospodarczym 2013/2014 wyniosła 807,82 hl.

¹³⁶ Rok gospodarczy na rynku wina rozpoczyna się 1 sierpnia, a kończy się 31 lipca następnego roku.

Z deklaracji złożonych w ARR wynika, że zapasy posiadane na 31 lipca 2014 r. przez:

- producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami, wpisanych do ewidencji Prezesa ARR, wyniosły 1 652,66 hl wina,
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, wpisanych do rejestru prowadzonego przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych, ale niewpisanych do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR, wyniosły 19 770 hl wina i 215 hl moszczu winogronowego,
- przedsiębiorców posiadających zezwolenie na handel hurtowy wyniosły 118 700 hl wina.

Tabela 13. Podstawowe dane dotyczące roku gospodarczego 2014/2015 (wg stanu na 31 grudnia 2014 r.) ujęte w ewidencji Prezesa ARR

Lp.	Województwo*	Liczba producentów	Powierzchnia uprawy winorośli (ha)	Szacunkowa produkcja wina (hl)
1.	Lubuskie	14	36,23	679,50
2.	Małopolskie**	13	11,94	377,00
3.	Podkarpackie	12	11,23	372,00
4.	Mazowieckie***	8	17,39	720,90
5.	Dolnośląskie	7	20,87	238,30
6.	Lubelskie	6	5,52	43,00
7.	Śląskie	6	4,23	112,00
8.	Świętokrzyskie	5	6,10	282,50
9.	Wielkopolskie	2	2,28	80,00
10.	Zachodniopomorskie	1	17,12	468,00
11.	Podlaskie	1	0,74	20,00
12.	Pomorskie	1	0,70	10,00
Ogółem		76	134,35	3 403,20

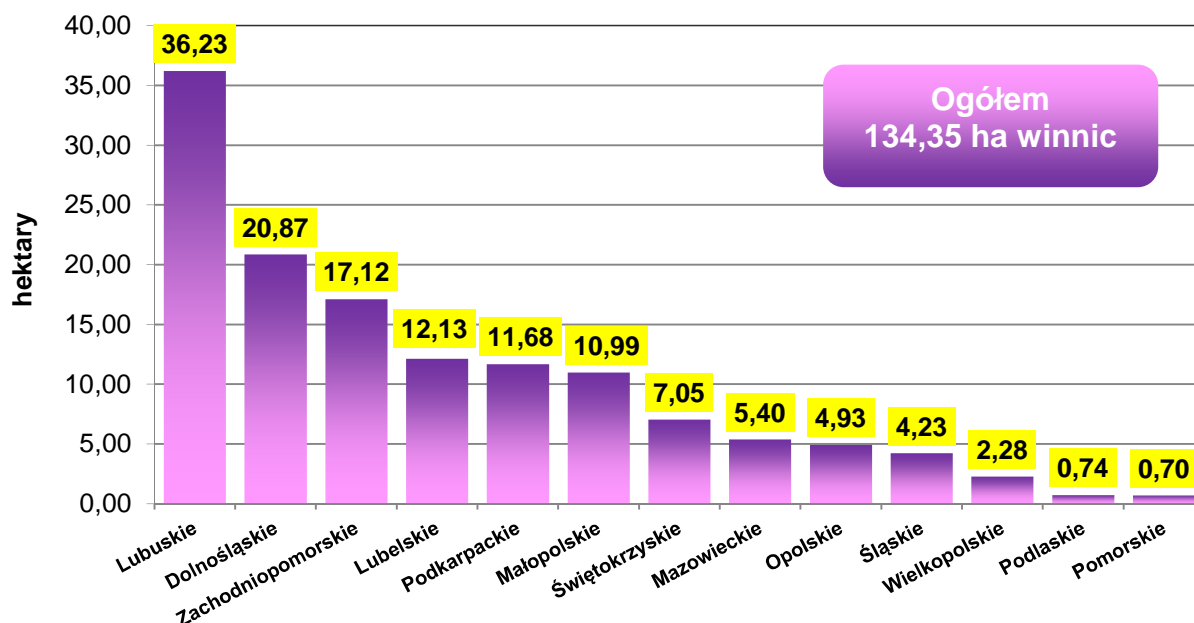
* Województwo, na którego terenie producenci lub przedsiębiorcy niebędący producentami mieli adres zamieszkania lub siedziby.

** Jeden z producentów posiadał uprawę winorośli w województwie świętokrzyskim.

*** Producenci posiadający adres zamieszkania lub siedziby w województwie mazowieckim posiadali uprawy winorośli na terenie województw: lubelskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego, opolskiego i mazowieckiego.

W roku gospodarczym 2014/2015 (wg stanu na 31 grudnia 2014 r.) w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR było zarejestrowanych 76 producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami (27 więcej niż przed rokiem). Najwięcej producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami, wyrabiających wino w roku gospodarczym 2014/2015, zarejestrowano w województwie lubuskim (14), a następnie w małopolskim (13) i podkarpackim (12).

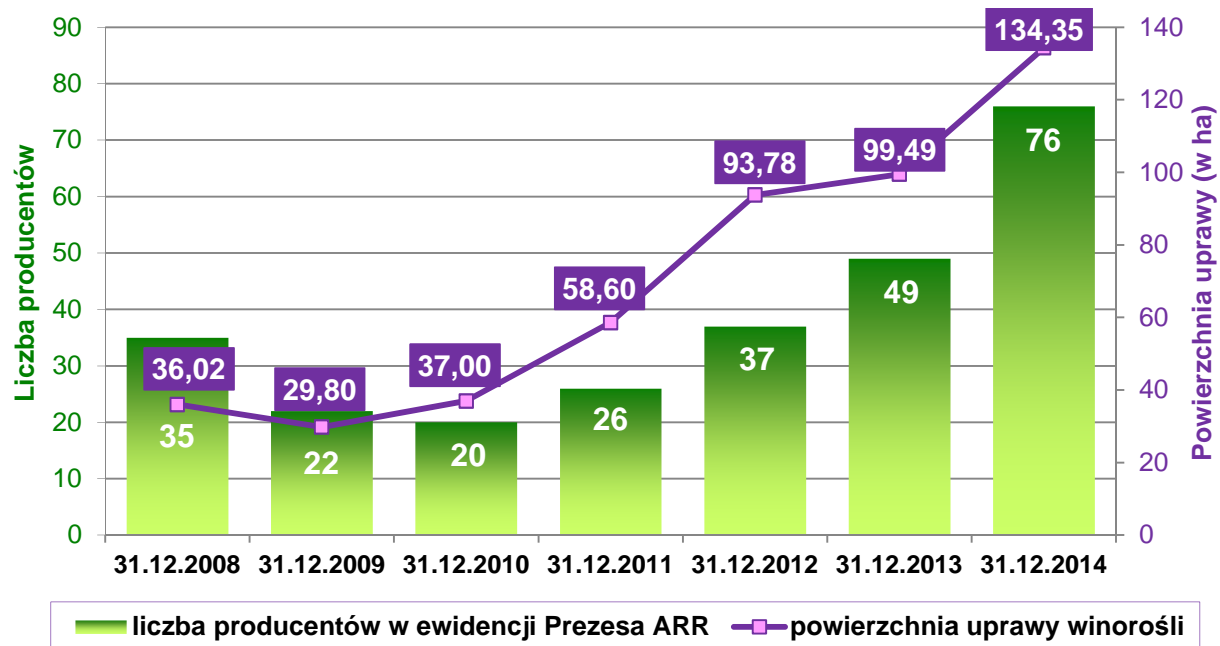
Wykres 42. **Powierzchnia uprawy winorośli według położenia winnic (stan na 31 grudnia 2014 r.)**



Źródło: dane ARR.

Winnice znajdujące się w ewidencji Prezesa ARR zajmowały wg stanu na 31 grudnia 2014 r. łączną powierzchnię 134,35 ha (o 34,86 ha większą niż rok wcześniej). Największa powierzchnia winnic (wg ich położenia) znajdowała się w woj. lubuskim (27%), a następnie w woj. dolnośląskim (16%) i zachodniopomorskim (13%). Planowana produkcja wina w roku gospodarczym 2014/2015, zadeklarowana przez ww. podmioty, może wynieść 3 403,20 hl.

Wykres 43. **Liczba producentów wina i powierzchnia uprawy winorośli w Polsce wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego**



Źródło: dane ARR.

W ciągu sześciu lat liczba producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami (zarejestrowanych w ewidencji Prezesa Agencji Rynku Rolnego) wzrosła w Polsce ponad dwukrotnie, a powierzchnia uprawy winorośli – 3,7 razy.

2.1.13. Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I

W 2014 r. ARR realizowała zadania w zakresie handlu zagranicznego produktami przetworzonymi non-aneks I, polegające na administrowaniu systemem receptur na towary przetworzone oraz na wydawaniu zaświadczeń P2 przy wywozie makaronów do USA. W skład produktów przetworzonych non-aneks I wchodziły towary nieobjęte załącznikiem I do Traktatu Amsterdamskiego, takie jak: czekolady, wafle, lody, soki, napoje, jogurty aromatyzowane i inne.

System receptur

Agencja Rynku Rolnego przedłużała, na wniosek przedsiębiorców, okres ważności zarejestrowanych w ARR receptur wywożonego towaru. W efekcie tego działania receptury utrzymywane są „w gotowości”, co – w przypadku przywrócenia przez KE stawek refundacji na składniki rolne wykorzystywane do wytworzenia produktów przetworzonych – umożliwi przedsiębiorcom bezzwłoczne korzystanie z zarejestrowanych receptur przy eksporcie produktów non-aneks I do krajów trzecich. Do zadań Agencji należało także zlecanie służbom celnym przeprowadzania kontroli u producentów towarów przetworzonych, zarówno w okresie ważności receptur, jak i po ich wygaśnięciu.

W 2014 r. zakończono rozpatrywanie spraw związanych z negatywnym wynikiem kontroli weryfikacyjnej receptury dla 246 wniosków o wypłatę refundacji.

Po akcesji Polski do UE Agencja zleciła do kontroli innym państwom członkowskim 6 receptur (w ramach kontroli receptur zarejestrowanych w agencjach płatniczych tych państw), a także przekazała krajowym służbom celnym 173 wnioski innych państw unijnych o przeprowadzenie ww. kontroli w Polsce.

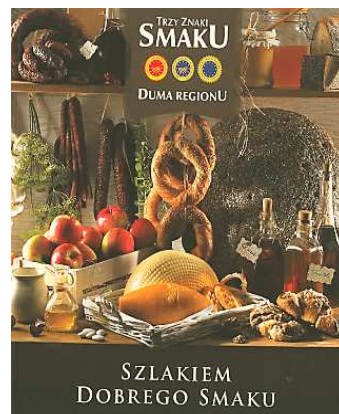
Zaświadczenia P2

ARR wydawała zaświadczenia P2 dotyczące wywozu do Stanów Zjednoczonych makaronów oznaczonych kodem CN 1902 11 00 i CN 1902 19. Właściwie wypełnione zaświadczenia, przedłożone w urzędzie celnym na terenie USA, upoważniają importerów do skorzystania z obniżonej stawki celnej przy dopuszczeniu makaronu do swobodnego obrotu w USA. Możliwość skorzystania przez importerów z obniżonej stawki celnej na podstawie

okazanego zaświadczenia P2 znacznie zwiększa konkurencyjność polskich przedsiębiorców. W 2014 r. ARR wystawiła 190 zaświadczeń P2 na łączną ilość 731,8 tony netto ciasta makaronowego. Po akcesji Polski do UE wystawiono 1,7 tys. ww. zaświadczeń.

2.1.14. Wspieranie promocji żywności

Funkcjonowanie krajowego rolnictwa i całego sektora żywnościowego na jednolitym rynku unijnym – w warunkach postępującego procesu globalizacji i wzrostu konkurencji – powoduje, że zasadniczego znaczenia nabierają działania promocyjne oraz informacyjne realizowane na rynku krajowym i na rynkach zagranicznych.



ARR wspierała w 2014 r. promocję żywności przez:

- współfinansowanie branżowych kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych,
- obsługę dziewięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- realizowanie działań delegowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- inicjowanie działań promocyjnych mających na celu rozwój lokalnej produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności,
- realizację branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”.

Agencja przygotowywała się również do wdrożenia działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

2.1.14.1. Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych

Wspólna polityka rolna Unii Europejskiej zakłada wzmocnienie pozycji unijnych artykułów żywnościowych na rynku globalnym oraz zwiększenie popytu na określone produkty przez zachęcanie do ich konsumpcji. W tym celu wspiera działalność promocyjną i informacyjną na rynku artykułów żywnościowych. Prowadzone działania mają służyć zwiększeniu stopnia przejrzystości rynku oraz kształtowaniu preferencji nabywców. Pomoc finansową na te działania można było uzyskać w ramach mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

ARR kontynuowała w 2014 r. realizację działań promocyjno-informacyjnych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 3/2008¹³⁷ oraz ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych. Szczegółowe zasady dotyczące m.in. terminów składania programów informacyjnych i/lub promocyjnych, czasu ich realizacji oraz warunków przeprowadzania kontroli, wynikały z rozporządzenia Komisji (WE) nr 501/2008¹³⁸.

O dofinansowanie mogły ubiegać się organizacje zrzeszające producentów, przetwórców i dystrybutorów, które były reprezentatywne dla danej branży rolnej. Udział środków z budżetu UE nie mógł przekroczyć 50% rzeczywistych kosztów programu bądź 60% – w przypadku działań promocyjnych dotyczących owoców i warzyw przeznaczonych specjalnie dla dzieci w placówkach szkolnych we Wspólnocie. Wydatki z budżetu państwa członkowskiego stanowiły maksimum 30% faktycznych kosztów programu, a pozostałe 20% wynosił udział własny organizacji proponującej, który mógł pochodzić z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych¹³⁹.

Jednoroczne, dwu- lub trzyletnie programy informacyjne i/lub promocyjne mogły być realizowane odrębnie na rynku unijnym lub na rynkach krajów spoza UE. Programy obejmowały głównie działania w ramach: public relations, udziału w targach, organizacji szkoleń, funkcjonowania serwisu internetowego, a także produkcji i emisji reklam telewizyjnych oraz radiowych. Działania te nie mogły bezpośrednio wspierać konkretnych marek, znaków towarowych czy też firm.

Zgodnie z ustawą o Agencji Rynku Rolnego, w zakresie określonym przepisami Unii Europejskiej, Prezes ARR był organem właściwym do:

- ogłaszania zaproszeń do składania ofert dotyczących programów informacyjnych i/lub promocyjnych realizowanych na rynku wewnętrznym lub na rynkach krajów trzecich,
- dokonywania wyboru projektów programów informacyjnych i/lub promocyjnych kwalifikujących się do uzyskania na ich realizację wsparcia ze środków UE oraz przekazywania projektów do Komisji Europejskiej,
- zawierania umów na realizację programów z podmiotami, których programy zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską,

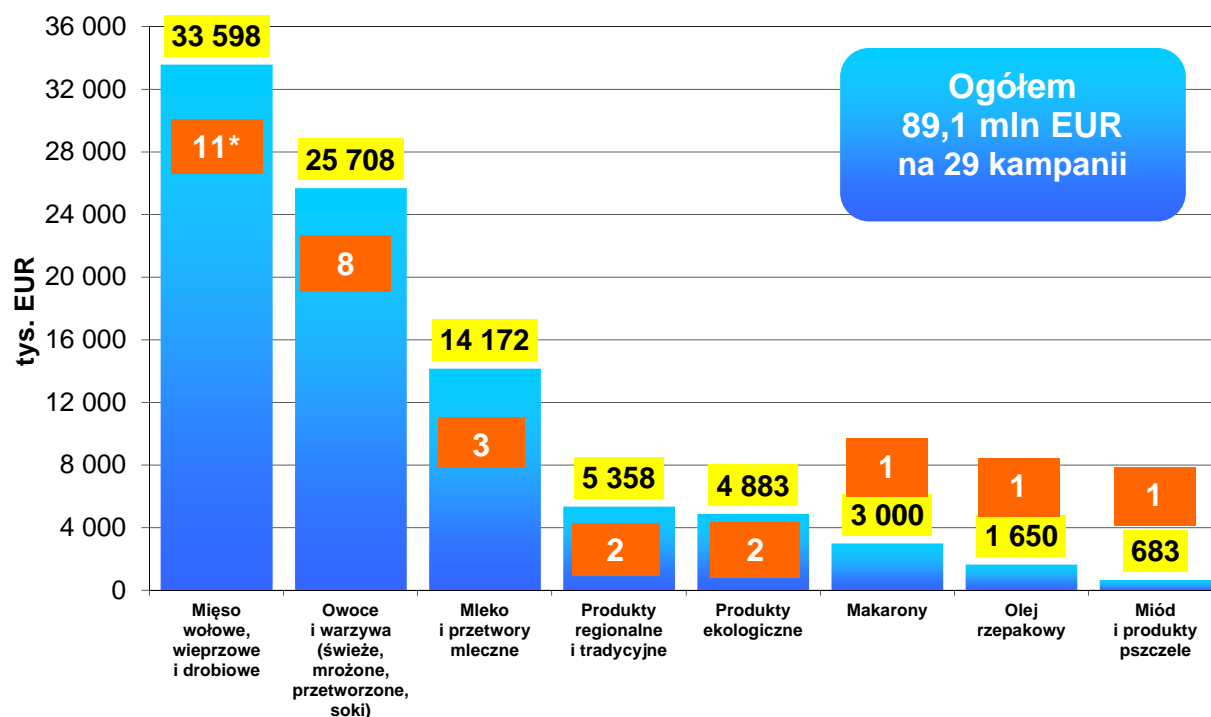
¹³⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008 z dnia 17 grudnia 2007 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich, z późn. zm.

¹³⁸ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 501/2008 z dnia 5 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 3/2008 w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich, z późn. zm.

¹³⁹ Zgodnie z ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.).

- wypłacania zaliczek, dopłat częściowych oraz dopłat końcowych na rzecz podmiotów, z którymi zawarto umowy,
- przekazywania do Komisji Europejskiej sprawozdań kwartalnych i końcowych z realizacji programów informacyjnych i/lub promocyjnych.

Wykres 44. **Budżety polskich kampanii branżowych przyznane przez KE w okresie maj 2004 – grudzień 2014 wg grup produktów**



* Liczba kampanii.

Źródło: opracowanie ARR na podstawie poszczególnych decyzji Komisji Europejskiej.

Programy informacyjne i/lub promocyjne – realizacja działań w 2014 r.

Agencja Rynku Rolnego w ramach mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” udzielała wsparcia finansowego lub podpisywała umowy na realizację 13 kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych:

1. **„5 porcji warzyw, owoców lub soku”** – 3-letnia kampania informacyjno-promocyjna dotycząca świeżych i przetworzonych owoców oraz warzyw, w tym soków, realizowana na rynku polskim i rumuńskim. Wydatki ARR na realizację działań wyniosły 2 678 tys. zł, w tym 1 674 tys. zł pochodziło z budżetu UE.



2. **„Nowa jakość w drobiarstwie”** – 3-letnia kampania informacyjna dotycząca mięsa drobiowego wytwarzanego w Systemie Gwarantowanej Jakości Żywności (Quality Assurance for Food Products – QAFP), realizowana na rynku polskim i niemieckim. Kwota wsparcia wypłacona przez ARR wyniosła 4 983 tys. zł, w tym 3 115 tys. zł pochodziło z budżetu UE.



3. **„Jabłka każdego dnia”** – 3-letnia kampania informacyjno-promocyjna dotycząca jabłek, skierowana na rynek rosyjski i ukraiński. Agencja wypłaciła 4 054 tys. zł, w tym 2 534 tys. zł z budżetu unijnego.



4. **„Pokochaj olej rzepakowy”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca oleju rzepakowego, realizowana na rynku polskim i łotewskim. Kwota wsparcia wypłacona przez ARR wyniosła 1 071 tys. zł, w tym 669 tys. zł pochodziło z budżetu UE.



5. **„Makarony Europy”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący promocji makaronu, skierowany na rynek ukraiński. Na realizację działań Agencja Rynku Rolnego wydatkowała 4 137 tys. zł, w tym 2 586 tys. zł z budżetu unijnego.



6. **„Mam kota na punkcie mleka”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący produktów mleczarskich (mleka pitnego, jogurtów i serów podpuszczkowych), realizowany na rynku polskim. Kwota wsparcia udzielonego przez ARR wyniosła 3 217 tys. zł, w tym 2 010 tys. zł pochodziło z budżetu UE.



7. **„QMP – wołowina zawsze dobra”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący mięsa wołowego świeżego, schłodzonego i mrożonego, wyprodukowanego w ramach krajowego systemu jakości Quality Meat Program (QMP), skierowany na rynek polski. Wydatki ARR na realizację działań wyniosły 1 370 tys. zł, w tym 856 tys. zł



pochodziło z budżetu unijnego.

8. **„Trzy znaki smaku”** – 3-letnia kampania informacyjna zainicjowana przez ARR dotycząca wspólnotowego systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, a także znakowanych w tym systemie produktów spożywczych, skierowana na rynek polski. Na realizację działań Agencja wypłaciła 5 249 tys. zł, w tym 2 625 tys. zł z budżetu UE.



9. **„Tradycja i jakość europejskiego mięsa”** – 3-letni program informacyjno-promocyjny dotyczący świeżego, schłodzonego lub mrożonego mięsa wołowego i wieprzowego oraz przetworów spożywczych wytworzonych na bazie tych produktów, skierowany na rynek Korei Południowej, Wietnamu i Stanów Zjednoczonych. ARR na realizację działań wypłaciła 5 441 tys. zł, w tym 3 401 tys. zł pochodziło z budżetu unijnego.



10. **„Europejskie mięso – tradycja jakość i smak”** – 3-letni program informacyjno-promocyjny dotyczący świeżego, schłodzonego lub mrożonego mięsa wołowego i wieprzowego oraz ich przetworów, a także mięsa drobiowego wysokiej jakości, skierowany na rynek Rosji, Chin oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich. ARR wypłaciła 5 301 tys. zł, w tym 3 313 tys. zł z budżetu UE.



11. **„Gwarancja jakości QAFP”** – ARR podpisała umowę na realizację 3-letniego programu informacyjnego dotyczącego kulinarnego mięsa wieprzowego oraz wędlin wyprodukowanych w ramach Systemu Gwarantowanej Jakości Żywności (QAFP). Program skierowany jest na rynek polski. Na jego realizację wypłacono 2 183 tys. zł, w tym 1 364 tys. zł z budżetu unijnego.



12. **„Trade Milk”** – zawarto umowę na realizację 3-letniej kampanii informacyjno-promocyjnej dotyczącej mleka i wybranych produktów mleczarskich (takich jak: mleczka smakowe, mleko w proszku, jogurty, sery żółte dojrzewające). Kampania skierowana jest na rynek chiński i rosyjski. W ramach jej realizacji ARR wypłaciła 397 tys. zł, w tym 248 tys. zł z budżetu UE.



13. **„Europejskie jabłka dwukolorowe”** – została zawarta umowa na realizację 3-letniej kampanii promocyjno-informacyjnej, prowadzonej w Chinach oraz Zjednoczonych Emiratach Arabskich, dotyczącej europejskich jabłek dwukolorowych. KE zaakceptowała budżet kampanii na poziomie 5 mln EUR.



W ramach mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” ARR wydatkowała w 2014 r. łącznie 40 081 tys. zł (netto), z tego wsparcie UE wyniosło 24 395 tys. zł, a z budżetu krajowego pochodziło 15 686 tys. zł.

Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. na wsparcie udzielone organizacjom branżowym realizującym kampanie informacyjne i/lub promocyjne ARR przeznaczyła 182,4 mln zł (netto), z tego 110,7 mln zł pochodziło z budżetu UE, a 71,7 mln zł – z budżetu krajowego.

Programy promocyjno-informacyjne zaakceptowane przez KE w 2014 r.

Komisja Europejska w 2014 r. zaakceptowała sześć nowych programów, z tym że umowy na realizację czterech z nich zostały zawarte w 2015 r.:

1. **„Niezwyczajne właściwości zwykłych owoców”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca owoców jagodowych (truskawek, malin, porzeczek, borówek), realizowana na rynkach: szwedzkim, fińskim, austriackim, czeskim i polskim, z budżetem wynoszącym 4 mln EUR.
2. **„Soki i musy – witaminy w wygodnej formie”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca soków i musów owocowych oraz warzywnych, realizowana na rynkach: litewskim, czeskim, słowackim, rumuńskim i polskim, z budżetem w wysokości 5 mln EUR.



3. **„EkoEuropa – jakość i tradycja”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca produktów rolnictwa ekologicznego (w tym: owoców, warzyw, przetworów owocowo-warzywnych, mięsa wieprzowego, wołowego i drobiowego oraz ich przetworów), realizowana na rynku amerykańskim, japońskim i singapurskim, z budżetem wynoszącym 1,7 mln EUR.



4. **„Zasmakuj w Europie”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca mięsa wołowego (świeżego, schłodzonego lub mrożonego oraz przetworów wytworzonych na jego bazie), realizowana na rynku tureckim, z budżetem wynoszącym 876 tys. EUR.

Propozycje programów promocyjno-informacyjnych

W 2014 r. ARR przekazała do oceny Komisji Europejskiej propozycję kolejnych siedmiu programów promocyjno-informacyjnych o łącznym budżecie 20 mln EUR. W kwietniu 2015 r. KE wyraziła zgodę na realizację czterech z nich:

- **„Smaki Europy – jakość i tradycja”** (3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący promocji świeżej, schłodzonej lub mrożonej wołowiny i wieprzowiny oraz przetworów wyprodukowanych na ich bazie, mięsa drobiowego wysokiej jakości, a także świeżych i przetworzonych owoców oraz warzyw, skierowany na rynek Algierii, Białorusi i Chin, o łącznym budżecie 5,4 mln EUR),
- **„Smak jakości i tradycji prosto z Europy”** (2-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący promocji świeżej, schłodzonej lub mrożonej wieprzowiny i wołowiny oraz przetworów wyprodukowanych na ich bazie, skierowany na rynek Singapuru, Tajwanu, Nowej Zelandii, RPA i Kazachstanu, o łącznym budżecie 2,3 mln EUR),
- **„Rozsmakuj się w Europie”** (3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący promocji świeżej, schłodzonej lub mrożonej wieprzowiny oraz produktów wytworzonych na jej bazie, skierowany na rynek Japonii i Kanady, o łącznym budżecie 0,9 mln EUR).
- **„Pokochaj olej rzepakowy”** (3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący promocji oleju rzepakowego, skierowany na rynek Polski i Słowacji, o łącznym budżecie 1,7 mln EUR).

W październiku 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014¹⁴⁰, w którym zawarto nowe zasady dotyczące polityki informowania

¹⁴⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych wdrażanych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008.

o europejskich produktach rolnych i rolno-spożywczych oraz promowania tych produktów. Będą one obowiązywać od 1 grudnia 2015 r. Główne zmiany dotyczą:

- zwiększenia unijnego poziomu finansowania (do 70% w przypadku programów prostych realizowanych na rynku wewnętrznym UE oraz do 80% w przypadku programów prostych realizowanych na rynkach krajów trzecich i w przypadku programów, w których uczestniczy wiele państw),
- zniesienia współfinansowania kampanii ze środków budżetu krajowego,
- prowadzenia jednoetapowego procesu wyboru programów przez KE,
- rozszerzenia listy produktów objętych promocją (przede wszystkim postawiono nacisk na przetworzone produkty rolno-spożywcze i uznawane przez europejskie systemy jakości),
- wprowadzenia unijnego rocznego programu prac,
- włączenia do grupy beneficjentów organizacji producentów lub ich zrzeszeń oraz innych organów sektora rolno-spożywczego, których celem i przedmiotem działalności jest promocja i informowanie na temat produktów rolnych.

Zgodnie z informacją Komisji Europejskiej wsparcie unijne będzie stopniowo wzrastać, tak aby w 2020 r. osiągnąć poziom 200 mln EUR dla całej UE¹⁴¹.

2.1.14.2. Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych

Agencja Rynku Rolnego, zgodnie z ustawą o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych, od 2009 r. obsługuje dziewięć funduszy¹⁴²:

- Fundusz Promocji Mleka¹⁴³,
- Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego,
- Fundusz Promocji Mięsa Wołowego,
- Fundusz Promocji Mięsa Końskiego,
- Fundusz Promocji Mięsa Owczego,
- Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych,
- Fundusz Promocji Owoców i Warzyw,
- Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego,
- Fundusz Promocji Ryb.



Fundusze promocji zostały utworzone w celu wspierania marketingu rolnego, zwiększenia spożycia oraz promocji produktów rolno-spożywczych.

¹⁴¹ http://ec.europa.eu/agriculture/promotion/policy/legislative-proposal/index_en.htm

¹⁴² Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.).

¹⁴³ Do 30 czerwca 2009 r. – Fundusz Promocji Mleczarstwa.

Do zadań realizowanych w ramach ww. funduszy należą m.in.: finansowanie kampanii informacyjnych i promocyjnych (obejmujących promocję spożycia określonych produktów rolno-spożywczych i edukację grup docelowych, głównie młodzieży oraz dzieci), prowadzenie badań naukowych, badań rynkowych i prac rozwojowych w zakresie poprawy jakości produktów spożywczych, finansowanie szkoleń dla producentów i przetwórców, a także wspieranie krajowych organizacji branżowych. Organizacje te mogą również finansować tzw. wkład własny na realizację kampanii promocyjnych i informacyjnych prowadzonych w ramach administrowanego przez ARR mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

Każdy fundusz jest zarządzany przez komisję zarządzającą, składającą się z 9 członków (tj.: 4 przetwórców produktów rolnych właściwych dla danego funduszu, 4 producentów oraz 1 przedstawiciela izb rolniczych). Kadencja członków komisji zarządzających trwa 4 lata. Do kompetencji komisji zarządzających należy:

- reprezentowanie interesów branż w zakresie zarządzania funduszem właściwym dla danej branży,
- ustalanie zasad gospodarowania środkami finansowymi funduszu,
- ustalanie planu finansowego funduszu,
- sporządzanie sprawozdania rzeczowego funduszu,
- przekazywanie sprawozdania z wykonania planu finansowego funduszu ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych.

Wpływy na fundusze promocji

Poszczególne fundusze promocji zasilane są z wpłat naliczanych i pobieranych od podmiotów skupujących i przetwarzających produkty rolne w wysokości 0,1% wartości netto z faktur zakupu/sprzedaży, a w przypadku Funduszu Promocji Mleka – w wysokości 0,001 zł od każdego skupionego kilograma mleka. Dodatkowym źródłem zasilania funduszy są odsetki bankowe naliczane od środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bieżących funduszy oraz odsetki od należności i koszty upomnień. Szczegółowy wykaz towarów, od których są naliczane wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych, określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁴⁴.

W 2014 r. wpłat na fundusze promocji dokonało 12 tys. podmiotów gospodarczych, a łączna wysokość wpływów wyniosła 48 231 tys. zł. Według stanu na 31 grudnia 2014 r. na

¹⁴⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego wykazu towarów, od których są naliczane wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 102, poz. 844).

obsługiwanych przez ARR rachunkach bankowych dziewięciu funduszy promocji znajdowało się 21 915 tys. zł.

Tabela 14. Wpływy na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w 2014 r. oraz stan rachunków funduszy na 31 grudnia 2014 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wpływy (tys. zł)	Stan rachunków na 31.12.2014 r. (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mleka	10 403	1 085
2.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	11 608	5 951
3.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	4 746	2 186
4.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	129	75
5.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	18	8
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zboż i Przetworów Zbożowych	3 637	1 602
7.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	7 078	6 345
8.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	10 212	4 555
9.	Fundusz Promocji Ryb	400	108
Ogółem		48 231	21 915

Wypłaty środków z funduszy promocji

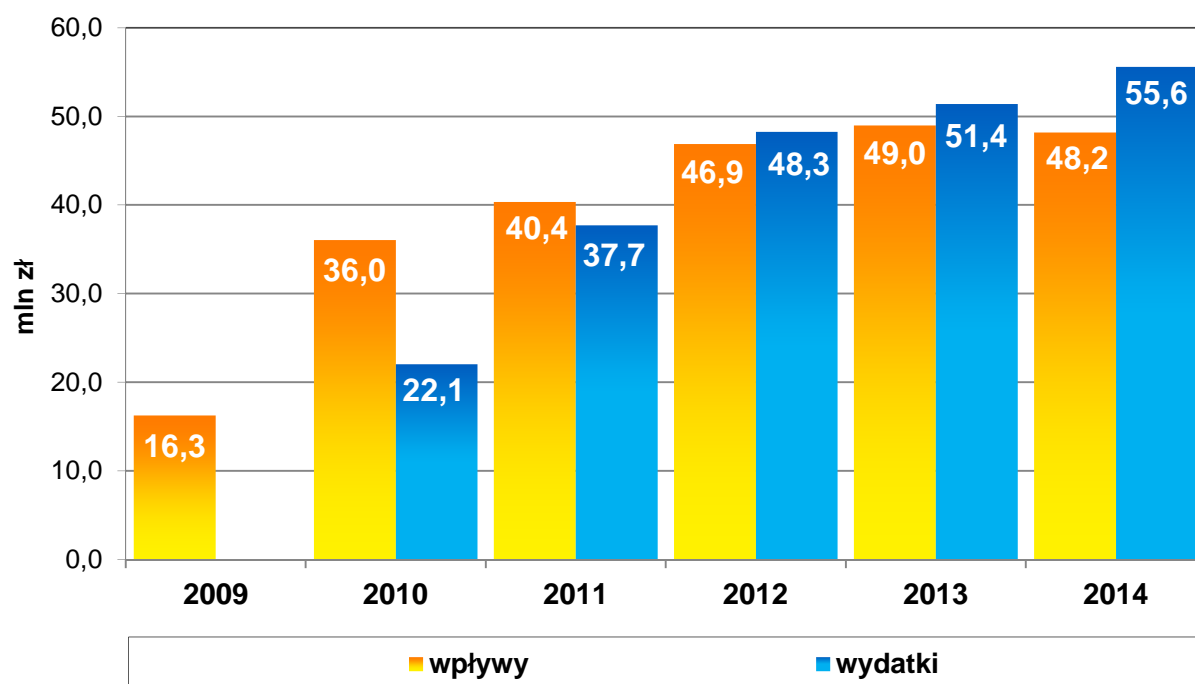
Zgodnie z przepisami ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych o wsparcie finansowe, pochodzące z wpłat zgromadzonych w funduszach promocji, mogą się ubiegać:

- ogólnokrajowe organizacje zrzeszające producentów rolnych lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, mających miejsce zamieszkania albo siedzibę na terytorium Polski, którzy produkują lub dokonują obrotu towarami, od których naliczane są wpłaty na poszczególne fundusze;
- ogólnokrajowe organizacje branżowe i międzybranżowe zrzeszające producentów lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, inne niż określone wyżej, jeżeli ich cele statutowe są zgodne z celami funduszy promocji w rozumieniu art. 2 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych.

O sposobie wydatkowania środków finansowych funduszy decydują wyłącznie przedstawiciele organizacji branżowych reprezentujących producentów rolnych oraz przetwórców działających w danym sektorze. Dofinansowane ze środków funduszy mogą być zadania ujęte w planie finansowym danego funduszu. Tryb i warunki zgłaszania zadań do planu finansowego określone są w zasadach obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych¹⁴⁵.

¹⁴⁵ <http://www.arr.gov.pl/promocja/wypłaty-z-funduszy-promocji>

Wykres 45. Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych – wpływy i wydatki



Źródło: dane ARR.

W 2014 r. odbyło się łącznie 40 posiedzeń komisji zarządzających, podczas których zostało podjętych 58 uchwał. W planach finansowych na 2014 r. komisje zarządzające przyjęły do realizacji 219 zadań na kwotę 70 583 tys. zł, a ARR wydała 500 decyzji w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia ze środków finansowych funduszy promocji, w wyniku których ze środków zgromadzonych na rachunkach bankowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono ogółem 55 583 tys. zł.

Tabela 15. Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2014 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wydatki (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	17 213
2.	Fundusz Promocji Mleka	11 449
3.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	8 603
4.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	7 031
5.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	6 844
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych	3 957
7.	Fundusz Promocji Ryb	328
8.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	143
9.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	15
Ogółem		55 583

Główne działania finansowane z funduszy promocji w 2014 r.:

1. Fundusz Promocji Mleka:

- działania mające na celu promocję spożycia mleka wśród dzieci i młodzieży, np.: „Dzieciaki mleczaki”, „Polskie mleczne śniadanie”, „Dziecięca mleczna wyspa”, „Dziecięce pikniki mleczne II”,
- udział w targach zagranicznych i organizacja wystaw zwierząt hodowlanych,
- branżowa kampania informacyjno-promocyjna „Trade Milk”, dotycząca promocji wybranych przetworów mlecznych w Chinach i Rosji,
- cykl imprez plenerowych „Pikniki mleczne”,
- dofinansowanie spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach (w ramach programu „Mleko w szkole”).



2. Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego:

- kampania promocyjna „Gwarancja jakości QAFP”,
- cykl imprez plenerowych „Piknik wieprzowy”,
- działania promocyjne związane z systemem Pork Quality System (PQS) w punktach sprzedaży bezpośredniej,
- kampania promocyjna „Pogromcy mitów”,
- „Smaki polskie – wieprzowina – polska tradycja”,
- wydarzenie promocyjne „Świętomięś Polski 2014”,
- organizacja imprez plenerowych „Zdrowo jesz, zdrowo żyjesz, w sporcie sukces gwarantujesz”.



3. Fundusz Promocji Mięsa Wołowego:

- cykl imprez plenerowych „Piknik wołowy”,
- udział w targach hodowlanych i wystawach związanych z chowem lub hodowlą bydła mięsnego oraz z produkcją i przetwórstwem mięsa wołowego,
- działania promocyjne „Polska wołowina na polskim stole”,
- wydarzenie promocyjne „Świętomięś Polski 2014”,
- kampania „Czas na wołowinę, czyli wielka bitwa kulinarna”.



4. Fundusz Promocji Mięsa Końskiego:

- organizacja wystaw koni zimnokrwistych,



- promocja mięsa końskiego podczas Ogólnopolskich Czempionatów Koni Ras Zimnokrwistych.

5. Fundusz Promocji Mięsa Owczego:

- promocja mięsa owczego – jagnięciny,
- „Święto baraniny” i IX Mistrzostwa Polski w podawaniu baraniny.

6. Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych:

- kampania promocyjna „Lubię kaszę – kasza na stół, na zdrowie, na co dzień”,
- promocja ziarna zbóż oraz przetworów pochodzących z pełnego przemiału,
- cykl imprez plenerowych „Piknik zbożowy”,
- działania promocyjne „Dodaj energii sobie i innym”,
- program promocyjny „Święto ziarna”.



7. Fundusz Promocji Owoców i Warzyw:

- kampania „Europejskie jabłka dwukolorowe”,
- program edukacyjny „5 porcji warzyw, owoców lub soków IV”,
- kampania „Soki i musy – witaminy w wygodnej formie”,
- działania promocyjne „Festiwal jabłka”,
- kampania „Niezwykłe właściwości zwykłych owoców”.



8. Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego:

- kampania promocyjna wędlin drobiowych,
- działania promocyjne „Z kurczakiem dookoła świata”,
- cykl imprez plenerowych „Piknik drobiowy”,
- działania promocyjne „Święto gęsi”,
- kampania promocyjna „Kurczak w domu i szkole nie tylko w rosole”,
- promocja mięsa drobiowego podczas targów SIAL w Paryżu.



9. Fundusz Promocji Ryb:

- promocja ryb na „Dożynkach prezydenckich”,
- promocja potraw z ryb podczas wydarzenia „Karp i ryby bałtyckie w Rzymie”.

2.1.14.3. „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013



Działanie 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW na lata 2007-2013 było realizowane w zakresie Osi 1 „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego” PROW na lata 2007-2013 zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005¹⁴⁶. Instytucją

zarządzającą było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, funkcję agencji płatniczej pełniła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, natomiast instytucją, która ten program wdrażała i nim administrowała była Agencja Rynku Rolnego¹⁴⁷.

Wspierane były grupy producentów realizujących działalność informacyjną i promocyjną prowadzoną na rzecz: produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności, zwiększenia zainteresowania konsumentów tematyką jakości żywności, jej specyficznymi właściwościami i zaletami, jak również wysokimi standardami dobrostanu zwierząt. O wsparcie mogły ubiegać się grupy producentów wytwarzających produkty wysokiej jakości w ramach następujących systemów:

Systemy unijne

– **Wspólnotowy system certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych**, obejmujący:

- **System Chronionych Nazw Pochodzenia (ChNP)** –

należą do niego produkty:

- które pochodzą z określonego miejsca, regionu lub – w wyjątkowych przypadkach – kraju,
- których jakość lub cechy charakterystyczne są zasługą szczególnego środowiska geograficznego, na które składają się czynniki naturalne i ludzkie,
- których wszystkie etapy produkcji odbywają się na określonym obszarze geograficznym.



¹⁴⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), z późn. zm.

¹⁴⁷ Na podstawie ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 173, z późn. zm.).

- **System Chronionych Oznaczeń Geograficznych (ChOG)**

– należą do niego produkty:

- pochodzące z określonego miejsca, regionu lub kraju,
- których określona jakość, renoma lub inna cecha charakterystyczna wynika w głównej mierze z pochodzenia geograficznego,
- których przynajmniej jeden etap produkcji odbywa się na tym określonym obszarze geograficznym.



- **System Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności (GTS)** – należą do niego produkty lub środki spożywcze, które:

- otrzymano z zastosowaniem sposobu produkcji, przetwarzania lub składu odpowiadającego tradycyjnej praktyce w odniesieniu do tego produktu lub środka spożywczego lub
- zostały wytworzone z surowców lub składników, które są tradycyjnie stosowane.



– **Rolnictwo ekologiczne** – system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Produkcja ekologiczna powinna łączyć przyjazne dla środowiska praktyki gospodarowania, wspomagać wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystywać naturalne procesy oraz zapewniać właściwy dobrostan zwierząt.



Systemy krajowe

– **Integrowana Produkcja Roślin** – system dotyczący produkcji pochodzenia roślinnego, zwracający szczególną uwagę na ochronę środowiska oraz zdrowie ludzi.



– **Jakość Tradycja** – system wyróżniający produkty żywnościowe wysokiej jakości. Do ich produkcji używa się wyłącznie surowców, których pochodzenie jest identyfikowalne i które nie zawierają komponentów GMO. W systemie tym uczestniczą produkty charakteryzujące się tradycyjnym składem lub tradycyjnym sposobem wytwarzania,



a także szczególną jakością wynikającą z ich tradycyjnego charakteru lub wyrażającą ich tradycyjny charakter.

- **Quality Meat Program (QMP)**¹⁴⁸ – system określający standardy dotyczące chowu zwierząt, żywienia, transportu oraz produkcji mięsa wołowego. Istotnym elementem jest dobór odpowiednich ras do produkcji zwierząt kwalifikowanych i przestrzeganie wymogu osiągnięcia wagi ubojowej i parametrów tuszy dla zwierząt w wymaganym wieku.



ARR była odpowiedzialna za przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków, zawieranie umów oraz rozliczanie wykonanych działań (np. opracowywania broszur lub materiałów reklamowych, udziału w targach), których realizacja nie mogła trwać dłużej niż 2 lata. Wysokość wypłaconych środków finansowych wynosiła do 70% kosztów kwalifikowalnych poniesionych na realizację kampanii promocyjnej. Poszczególne działania informacyjne i promocyjne mogły być realizowane do 30 czerwca 2015 r.

W zakresie realizacji działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW na lata 2007-2013 w ARR w 2014 r. złożono 13 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 11 173 tys. zł. Zawarto 7 umów o przyznanie pomocy na łączną kwotę 3 753 tys. zł. Wysokość wsparcia udzielonego przez ARiMR w 2014 r. wyniosła 4 919 tys. zł. Skorzystali z niego producenci wytwarzający produkty w ramach systemów jakości: Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności, Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz Jakość Tradycja.

Od września 2009 r. do grudnia 2014 r. ARR podpisała 32 umowy na realizację działań informacyjnych i promocyjnych w ramach PROW 2007-2013 na kwotę 17,9 mln zł.

2.1.14.4. Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności

Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 3a) ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych ARR prowadziła działania promocyjne i informacyjne mające na celu promowanie produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych (z wyłączeniem działań informacyjnych i promocyjnych



¹⁴⁸ Producenci posiadający znak Quality Meat Program (QMP) mogli ubiegać się o wsparcie z PROW od 11 sierpnia 2012 r.

dotyczących rolnictwa i gospodarki żywnościowej, realizowanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa lub rozwoju wsi).

W 2014 r. działania te były ukierunkowane na promocję polskich produktów rolno-spożywczych na rynkach zagranicznych w: Kazachstanie, Algierii, Holandii, Chinach, Grecji i Hiszpanii. Były to:

- organizacja stoisk targowych dla polskich przedsiębiorców z branży spożywczej podczas targów: DJAZAGRO w Algierze, PLMA w Amsterdamie, HKTDC Food Expo w Hongkongu oraz World Food w Kazachstanie,
- promocja polskich jabłek w Madrycie i Salonikach w związku z wprowadzeniem przez Federację Rosyjską embarga na przywóz polskich i unijnych produktów spożywczych.



ARR wzięła także udział w pikniku „Poznaj Dobrą Żywność” zorganizowanym w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, a także w „Pikniku rodzinnym” w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz „Pikniku naukowym” na Stadionie Narodowym w Warszawie.

W związku z realizacją działań promocyjnych i informacyjnych związanych z rozwojem sektora żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej, a także dotyczących zasad prawidłowego żywienia Agencja przeprowadziła w 2014 r. – za pośrednictwem OT ARR – następujące działania:

- 136 warsztatów i pokazów kulinarnych w ramach promocji żywności tradycyjnej, regionalnej i ekologicznej – działania były skierowane do uczniów szkół średnich (klas o profilu gastronomicznym), uczniów szkół podstawowych, nauczycieli przedmiotów zawodowych w średnich szkołach gastronomicznych oraz osób odwiedzających kulinarne festiwale i jarmarki o zasięgu lokalnym,
- 150 warsztatów kulinarnych nawiązujących do tematyki zasad prawidłowego żywienia, przeznaczonych dla uczniów szkół rolniczych i gastronomicznych, szkół podstawowych oraz personelu stołówek szkolnych,
- 33 wykłady specjalistów dotyczące żywności regionalnej, tradycyjnej oraz ekologicznej, a także zasad prawidłowego żywienia, organizowane jako osobne spotkania, a także jako merytoryczne wsparcie warsztatów kulinarnych i konferencji,

- 16 konferencji, seminariów i szkoleń dla producentów żywności, nauczycieli i kół gospodyń wiejskich, dotyczących żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej oraz zasad prawidłowego żywienia,
- 48 spotkań promujących produkty rolne i żywnościowe wysokiej jakości na targach, jarmarkach i festynach oraz w placówkach oświatowych,
- 97 konkursów kulinarnych związanych z systemami jakości żywności i zasadami prawidłowego żywienia, adresowanych m.in. do dzieci i młodzieży szkolnej, kół gospodyń wiejskich i uczestników imprez regionalnych. ARR kontynuowała również udział w ogólnopolskich konkursach „Nasze Kulinarne Dziedzictwo” oraz „Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”,
- udział w programie edukacyjnym dla młodzieży „Trzymaj Formę!” – kontynuowano współpracę z Głównym Inspektoratem Sanitarnym i Polską Federacją Producentów Żywności.



W ramach promocji polskich produktów rolno-spożywczych na rynkach zagranicznych ARR wydała foldery informacyjne w kilku wersjach językowych. Na potrzeby działań związanych z promocją żywności regionalnej i tradycyjnej wydano w języku angielskim album „Szlakiem dobrego smaku” oraz przygotowano album „Z tradycją na ty”. W zakresie promocji zdrowego odżywiania powstała książeczka dla dzieci „Apetyt na cały dzień”.



W 2014 r. zrealizowano 573 przedsięwzięcia w wyżej wymienionym zakresie (w tym 480 przez oddziały terenowe), na które ARR wypłaciła z budżetu krajowego 3 044 tys. zł.

2.1.14.5. Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych



W 2014 r. ARR kontynuowała działania wynikające z podpisanej w 2012 r. z Ministerstwem Gospodarki umowy na przygotowanie koncepcji oraz realizację branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w zakresie realizowanego projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Program miał na celu wykreowanie nowych silnych marek, które będą rozpoznawalne na świecie i kojarzone z Polską. Uczestnictwo w programie umożliwiało przedsiębiorcom

korzystanie z kompleksowej i usystematyzowanej promocji ich produktów za granicą, m.in. poprzez udział w największych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych, szkoleniach marketingowo-rynkowych, seminariach branżowych, konferencjach międzynarodowych i misjach gospodarczych organizowanych przez ARR. W ramach realizacji branżowego programu promocji Agencja przygotowała również materiały promocyjne dotyczące branży polskich specjalności żywnościowych, w tym: syntetyczne opracowania, katalogi polskich firm, ulotki informacyjne i film reklamowy.

Działania promocyjne objęte projektem przeznaczone były dla przedsiębiorców, którzy prowadzili działalność w sektorze przetwórstwa (mięsa, mleka, owoców i warzyw, kawy i herbaty) oraz w sektorze produkcji (serów, soków z owoców i warzyw, produktów przemiału zbóż, pieczywa, wyrobów ciastkarskich i ciastek, makaronów, kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych, wódki, cydru i pozostałych win owocowych, piwa oraz innych niedestylowanych napojów fermentowanych).

Branżowy program promocji realizowany był w ramach dwóch komponentów:

- komponent A – działania skierowane bezpośrednio do przedsiębiorców branży polskich specjalności żywnościowych polegały na kompleksowej organizacji ich wystąpień na wybranych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych oraz udziale w szkoleniach marketingowo-rynkowych i misjach gospodarczych;
- komponent B – bezpłatne działania promocyjne skierowane do beneficjentów programu na terenie Polski oraz za granicą, których celem było promowanie branży polskich specjalności żywnościowych jako całości.

Agencja Rynku Rolnego w ramach komponentu A zorganizowała w 2014 r. stoiska narodowe podczas imprez targowo-wystawienniczych oraz zapewniła udział przedsiębiorcom reprezentującym branżę polskich specjalności żywnościowych w następujących wydarzeniach:

- szkoleniu marketingowo-rynkowym z zakresu zagadnień dotyczących rynku Ukrainy i Zjednoczonych Emiratów Arabskich,
- międzynarodowych targach SIAL China w Szanghaju,



- międzynarodowych targach World Food w Moskwie, podczas których zorganizowano również seminarium branżowe przy współpracy z WPHI¹⁴⁹ Ambasady RP w Moskwie, połączone z degustacją polskich produktów spożywczych oraz rozmowami B2B¹⁵⁰,
- międzynarodowych targach POLAGRA FOOD w Poznaniu,
- międzynarodowych targach SIAL w Paryżu,
- targach World Food w Kijowie,
- międzynarodowych targach SIAL Middle East 2014 w Zjednoczonych Emiratach Arabskich.



W trakcie wszystkich imprez promowano branżę polskich specjalności żywnościowych poprzez dystrybucję materiałów informacyjno-promocyjnych oraz przygotowanie pokazów kulinarnych i degustacji z wykorzystaniem produktów wystawianych przez przedsiębiorców na terenie stoiska narodowego zorganizowanego przez ARR.

W ramach komponentu B Agencja w 2014 r. promowała polskie specjalności spożywcze pod hasłem „Polska smakuje” i markę polskiej gospodarki. Podczas targów POLAGRA FOOD zorganizowano międzynarodową konferencję „Potencjał eksportowy branży polskich specjalności żywnościowych”, połączoną z degustacją polskich specjalności żywnościowych.

W trakcie targów POLAGRA FOOD Agencja zorganizowała również trzecią edycję wizyty studyjnej zagranicznych dziennikarzy w Polsce. W wizycie uczestniczyli przedstawiciele mediów z: Chin, Francji, Rosji i Ukrainy, którzy zapoznali się z warunkami funkcjonowania niektórych polskich przedsiębiorstw.



Dla wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w działaniach promocyjnych, zgodnie z warunkami branżowego programu, przygotowano tablice informacyjne. W celu rozpowszechnienia wiedzy o polskich specjalnościach żywnościowych przeprowadzona została kampania promująca branżę polskich specjalności żywnościowych na nośnikach reklamy zewnętrznej typu billboard przed rozpoczęciem imprezy targowo-wystawienniczej World Food w Moskwie. Podczas wszystkich imprez targowo-wystawienniczych na terenie stoiska narodowego wyświetlano przygotowany przez ARR film reklamowy w języku angielskim, prezentujący branżę polskich specjalności żywnościowych.

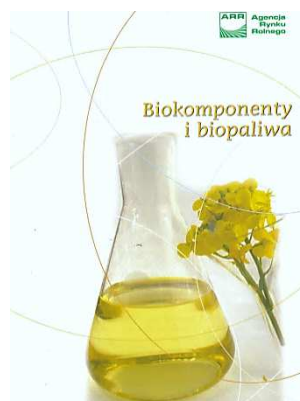
¹⁴⁹ Wydział Promocji Handlu i Inwestycji.

¹⁵⁰ B2B – ang. Business to Business.

2.1.15. Odnawialne źródła energii

2.1.15.1. Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych

Zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1643, z późn. zm.) ARR w 2014 r. realizowała działania związane z monitorowaniem rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych. Prezes Agencji Rynku Rolnego, jako organ rejestrowy wskazany w ww. ustawie, był odpowiedzialny za prowadzenie następujących rejestrów:



- **wytwórców** – przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania biokomponentów, a następnie ich sprzedaży lub zbycia w innej formie lub przeznaczenia do wytworzenia przez siebie paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych (zakres rejestru obowiązuje od 9 maja 2014 r.¹⁵¹);
- **podmiotów sprowadzających** – przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego biokomponentów, a następnie ich sprzedaży lub zbycia w innej formie (rejestr obowiązuje od 9 maja 2014 r.);
- **administratorów systemów certyfikacji** – przedsiębiorców, którzy posiadają tytuł prawny do dysponowania uznanym systemem certyfikacji i wykonują działalność gospodarczą w zakresie udzielania zgody na korzystanie z tego systemu (rejestr obowiązuje od 1 października 2014 r.);
- **jednostek certyfikujących** – przedsiębiorców, którzy działając w ramach uznanego systemu certyfikacji, mają prawo wydawania certyfikatów podmiotom certyfikowanym (rejestr obowiązuje od 1 października 2014 r.);
- **rolników** wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek.

Rejestr wytwórców

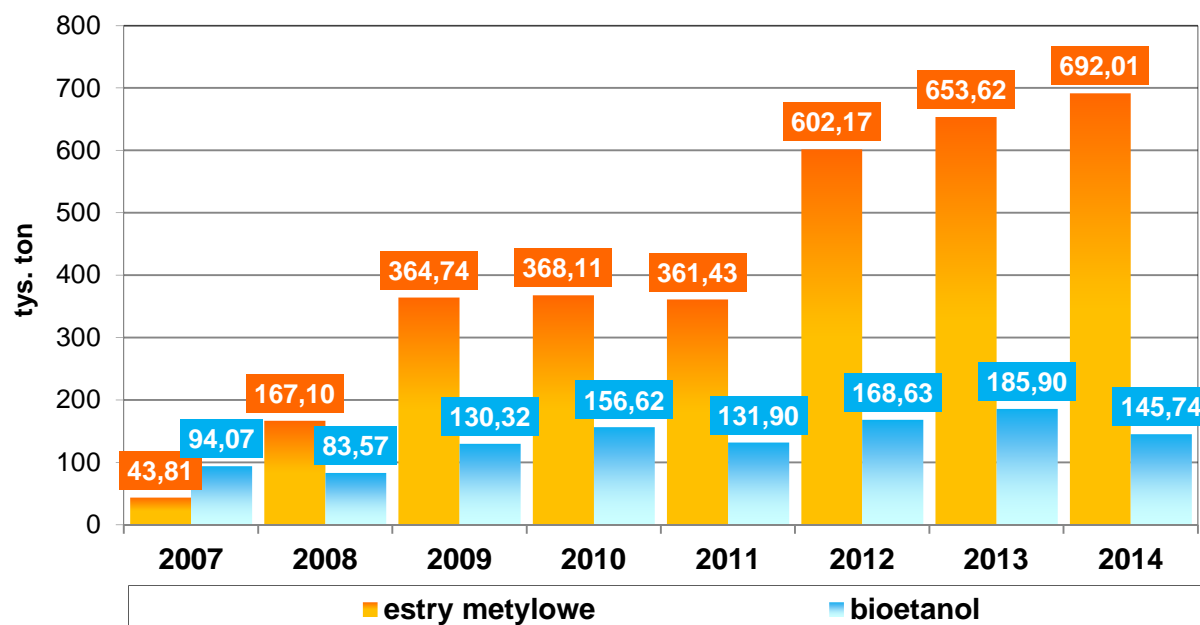
Na 31 grudnia 2014 r., w wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych w przedmiocie dokonania lub wykreślenia wpisu, w rejestrze wytwórców ujętych było 23 przedsiębiorców (11 produkujących estry metylowe, 12 – bioetanol oraz 1 – węglowodory syntetyczne)¹⁵².

¹⁵¹ Do 8 maja 2014 r. obowiązkowi rejestracji podlegali przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów.

¹⁵² W rejestrze wytwórców wpisanych jest 23 przedsiębiorców, przy czym 1 podmiot wykonuje działalność gospodarczą obejmującą wytwarzanie dwóch rodzajów biokomponentów. W związku z tym uwzględniony został w pozycjach dotyczących zarówno wytwórców wpisanych do rejestru w zakresie produkcji estrów metylowych, jak i produkcji bioetanolu.

Przedsiębiorcy wpisani do rejestru wytwórców byli zobowiązani do składania – w terminie 45 dni po zakończeniu kwartału – sprawozdań kwartalnych zawierających informacje dotyczące m.in. rodzajów i ilości wykorzystanych surowców oraz wytworzonych biokomponentów.

Wykres 46. **Produkcja biokomponentów w Polsce**



Źródło: dane ARR.

Ze sprawozdań kwartalnych złożonych przez wytwórców w ARR, a także ze zgromadzonej dokumentacji pokontrolnej wynikało, że 7 przedsiębiorców w 2014 r. wytworzyło 692,01 tys. ton estrów metylowych, a 5 przedsiębiorców wyprodukowało 145,74 tys. ton bioetanolu. Produkcja estrów metylowych była o blisko 6% większa, a bioetanolu – o 22% mniejsza niż w 2013 r.

Podstawowym surowcem do produkcji bioetanolu w 2014 r. była kukurydza (stanowiąca 87,3% ogółu wykorzystanych surowców) oraz destylat rolniczy (8,4%). Z kolei estry metylowe wytwarzano przede wszystkim z olejów roślinnych (93,5% ogółu surowców wykorzystanych do tego celu).

Od 2012 r. podmioty realizujące Narodowy Cel Wskaźnikowy (NCW)¹⁵³ zostały uprawnione do skorzystania z obniżenia NCW. Warunkiem skorzystania z tej preferencji było udokumentowanie wykorzystania nie mniej niż 70% biokomponentów wytworzonych przez wytwórców wykonujących działalność w zakresie wytwarzania biokomponentów z:

¹⁵³ Narodowy Cel Wskaźnikowy – minimalny udział biokomponentów i innych paliw odnawialnych w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w ciągu roku kalendarzowego w transporcie.

- surowców rolniczych pozyskiwanych z gospodarstwa rolnego położonego: na obszarze co najmniej jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, w Turcji albo w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, na podstawie umowy kontraktacji zawartej między producentem rolnym prowadzącym to gospodarstwo a wytwórcą, przetwórcą lub pośrednikiem, lub
- biomasy pozyskiwanej na podstawie umowy dostawy zawartej między wytwórcą a pośrednikiem lub przetwórcą, lub
- surowców rolniczych pozyskiwanych z produkcji własnej wytwórców.

W związku z ww. preferencją wytwórcy biokomponentów zostali zobowiązani do składania w ARR informacji o sprzedaży lub zbyciu w innej formie wytworzonych przez siebie biokomponentów. Dodatkowo wytwórcy, jak i inne podmioty biorące udział w obrocie biokomponentami, zostali zobowiązani do przekazywania nabywcom tych biokomponentów pisemnych informacji zawierających dane dotyczące rodzajów i ilości poszczególnych surowców, które zostały zużyte do ich wytworzenia.

W ramach administrowania rejestrem wytwórców ARR w 2014 r. przeprowadzała szczegółowe kontrole w zakresie weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych dotyczących produkcji biokomponentów oraz w informacjach



wytwórców o sprzedaży lub zbyciu w innej formie biokomponentów, jak również spełnienia warunków wymaganych do wykonywania działalności objętej wpisem do rejestru. Łącznie w 2014 r. przeprowadzono 43 kontrole, które potwierdziły rzetelność danych przekazanych przez wytwórców w sprawozdaniach o produkcji oraz sprzedaży lub zbyciu w innej formie biokomponentów. ARR przyjmowała także informacje wytwórców o otrzymaniu certyfikatu (6 informacji) oraz sporządziła (na podstawie złożonych sprawozdań kwartalnych wytwórców) zbiorczy raport za III kwartał 2014 r., dotyczący rynku biokomponentów. Został on przekazany ministrom właściwym do spraw: finansów publicznych, gospodarki, rynków rolnych i środowiska. W uzasadnionych przypadkach ARR nakładała kary finansowe na przedsiębiorców naruszających przepisy.

Rejestr podmiotów sprowadzających

W rejestrze podmiotów sprowadzających, wg stanu na 31 grudnia 2014 r., ujęte były 4 podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego biokomponentów, a następnie ich sprzedaży lub zbycia w innej

formie. W ramach administrowania tym rejestrem ARR przyjmowała informacje podmiotów sprawozdających o otrzymaniu certyfikatu (wpłynęła jedna informacja w tym zakresie).

Dodatkowo ARR od 1 stycznia 2015 r. jest uprawniona do przyjmowania sprawozdań kwartalnych z prowadzonej działalności¹⁵⁴, przeprowadzania kontroli przedsiębiorców wpisanych do powyższego rejestru w zakresie określonym przepisami ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz nakładania, w uzasadnionych przypadkach, kar finansowych lub administracyjnych na podmioty naruszające przepisy.

Rejestr administratorów systemów certyfikacji

W rejestrze administratorów systemów certyfikacji, wg stanu na 31 grudnia 2014 r., ujęty był jeden przedsiębiorca dysponujący uznanym przez Komisję Europejską systemem certyfikacji.

W ramach administrowania rejestrem ARR jest uprawniona do przyjmowania informacji o cofnięciu zgody na korzystanie z uznanego systemu certyfikacji jednostce certyfikującej oraz sprawozdań rocznych z działalności prowadzonej przez administratorów systemów certyfikacji¹⁵⁵, przeprowadzania kontroli przedsiębiorców wpisanych do rejestru w zakresie określonym przepisami ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz nakładania, w uzasadnionych przypadkach, kar finansowych lub administracyjnych na przedsiębiorców naruszających przepisy.

Rejestr jednostek certyfikujących

Na 31 grudnia 2014 r. w rejestrze jednostek certyfikujących ujętych było 7 przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wydawania certyfikatów podmiotom certyfikowanym.

W ramach administrowania rejestrem ARR przyjmowała informacje o wydaniu certyfikatów podmiotom certyfikowanym. Łącznie w 2014 r. wpłynęło 75 informacji o wydaniu certyfikatów. Dodatkowo Agencja jest uprawniona do: przyjmowania informacji o cofnięciu certyfikatów podmiotom certyfikowanym oraz sprawozdań rocznych z działalności prowadzonej przez jednostki certyfikujące¹⁵⁶, przeprowadzania kontroli przedsiębiorców wpisanych do rejestru w zakresie określonym przepisami ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz nakładania, w uzasadnionych przypadkach, kar finansowych lub administracyjnych na przedsiębiorców naruszających przepisy.

¹⁵⁴ Pierwsze sprawozdania kwartalne podmiotów sprawozdających będą złożone za I kwartał 2015 r.

¹⁵⁵ Pierwsze sprawozdania roczne administratorów systemów certyfikacji będą złożone za 2015 r., tj. w 2016 r.

¹⁵⁶ Pierwsze sprawozdania roczne jednostek certyfikujących będą złożone za 2015 r., tj. w 2016 r.

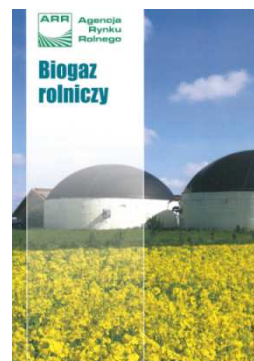
Rejestr rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek

W rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek, wg stanu na 31 grudnia 2014 r., wpisanych było trzech rolników. Dopuszczalny roczny limit produkcji biopaliw, ustalony dla ww. producentów, wynosił 79,98 tys. litrów estrów metylowych oraz 4,15 tys. litrów czystego oleju roślinnego. Z rocznych sprawozdań złożonych w ARR przez rolników wpisanych do rejestru wynikało, że w 2014 r. wyprodukowali oni łącznie 3 tys. litrów czystego oleju roślinnego oraz 52,2 litra estrów metylowych.

W ramach administrowania rejestrem ARR jest uprawniona do przyjmowania sprawozdań rocznych z działalności prowadzonej przez rolników wpisanych do rejestru, na podstawie których sporządza zbiorczy raport roczny i przekazuje go ministrom właściwym do spraw: finansów publicznych, gospodarki, rynków rolnych i środowiska. ARR przeprowadza również kontrole rolników w zakresie określonym przepisami ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz nakłada, w uzasadnionych przypadkach, kary finansowe lub administracyjne na rolników za naruszenie przepisów.

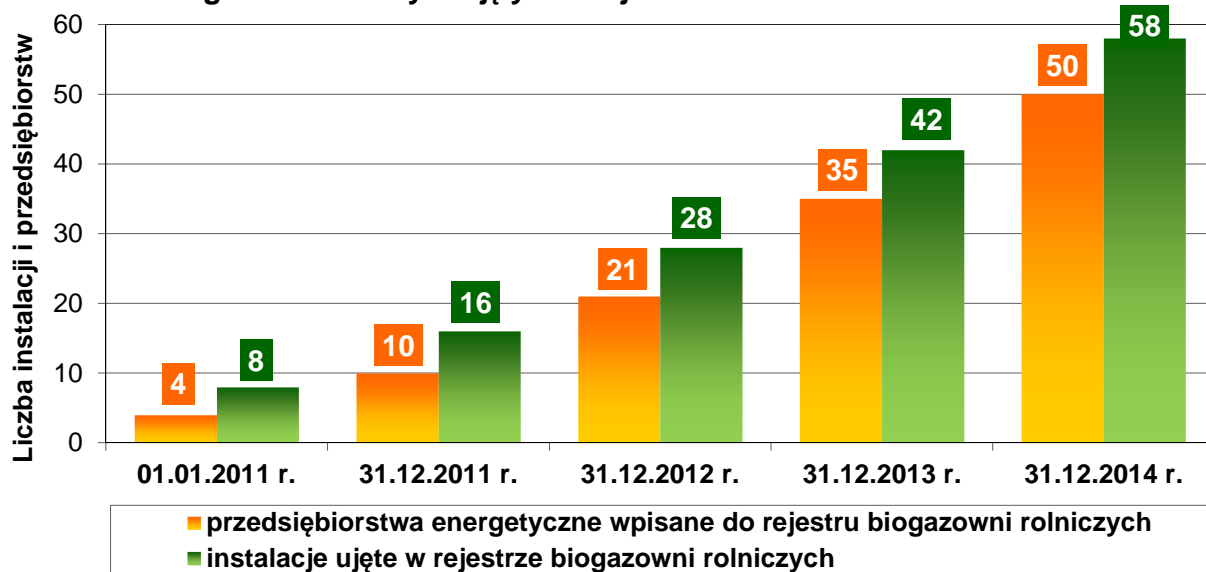
2.1.15.2. Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.) działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego lub wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego jest działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego. Organem odpowiedzialnym za prowadzenie rejestru jest Prezes Agencji Rynku Rolnego.



Na 31 grudnia 2014 r., w wyniku składanych wniosków o wpis lub wykreślenie oraz po przeprowadzeniu działań kontrolnych przez ARR, w rejestrze przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego ujętych zostało 58 biogazowni rolniczych (16 biogazowni więcej niż na koniec 2013 r.), należących do 50 podmiotów gospodarczych (15 podmiotów więcej niż rok wcześniej). Łączna moc zainstalowanych biogazowni rolniczych wpisanych do rejestru wyniosła 65,85 MW energii elektrycznej oraz 67,74 MW ciepła i była odpowiednio o 34% oraz 33% wyższa od mocy biogazowni zainstalowanych na koniec 2013 r. (tj. 49,28 MW energii elektrycznej oraz 50,80 MW ciepła). Wszystkie przedsiębiorstwa energetyczne ujęte w powyższym rejestrze wykonywały działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego.

Wykres 47. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego oraz liczba biogazowni rolniczych ujętych w rejestrze



Źródło: dane ARR.

W 2014 r. ARR przyjmowała od przedsiębiorstw energetycznych sprawozdania kwartalne, zawierające informacje dotyczące:

- ilości i rodzajów surowców wykorzystanych do wytworzenia biogazu rolniczego lub do produkcji energii elektrycznej z biogazu rolniczego,
- ilości wytworzonego biogazu rolniczego, z wyszczególnieniem ilości biogazu rolniczego wprowadzonego do sieci dystrybucyjnej gazowej, wykorzystanego do wytworzenia energii elektrycznej w układzie rozdzielonym lub kogeneracyjnym bądź wykorzystanego w inny sposób,
- ilości ciepła i energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego w układzie rozdzielonym lub kogeneracyjnym.

Tabela 16. Wykaz surowców zużytych do produkcji biogazu rolniczego

Lp.	Rodzaj surowca	Ilość surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego (tony)	
		2013 r.	2014 r.
1.	Gnojowica	455 583,14	574 068,60
2.	Kiszonka z kukurydzy	287 470,52	416 683,35
3.	Pozostałości z warzyw i owoców	268 599,14	355 974,30
4.	Wywar pogorzelniany	354 877,00	349 366,45
5.	Wysłodki	101 660,99	189 734,90
6.	Obornik	30 778,09	36 506,79
7.	Pulpa ziemniaczana	10 273,53	22 477,46
8.	Odpady z przemysłu mleczarskiego	12 858,62	21 207,16
9.	Osady technologiczne z przemysłu	-	16 585,44
10.	Odpad zbożowy	224,15	13 885,45

Lp.	Rodzaj surowca	Ilość surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego (tony)	
		2013 r.	2014 r.
11.	Pomiot ptasi	7 905,72	12 340,39
12.	Kiszonka z traw	1 845,47	10 545,49
13.	Odpady czekoladowe	1 387,76	9 297,33
14.	Odpadowa masa roślinna	2 402,74	9 041,44
15.	Zboże	335,56	8 594,18
16.	Pasza	238,97	8 435,62
17.	Zielonka	2 197,97	8 189,34
18.	Odpady z przetwórstwa spożywczego	791,59	7 896,05
19.	Kiszonka ze zbóż	485,52	7 039,14
20.	Odpady tłuszczowe	3 631,61	6 388,38
21.	Odpady poubojowe	5 481,07	5 828,82
22.	Treści żółdkowe	636,10	5 069,55
23.	Jabłka	-	4 419,40
24.	Przeterminowana żywność	87,17	4 325,54
25.	Osady z przetwórstwa produktów roślinnych	3 742,28	3 559,36
26.	Odpady białkowo-tłuszczowe	3 568,98	3 057,32
27.	Szlamy białkowo-tłuszczowe	1 016,90	2 844,32
28.	Szlamy tłuszczowe roślinne	1 094,54	2 258,83
29.	Słoma	1 196,01	1 856,26
30.	Płynne resztki pszenne	1 531,67	1 485,31
31.	Osady drożdżowe	1 749,29	1 325,65
32.	Ciasto odpadowe	674,24	1 145,54
33.	Osady białkowe	1 247,02	860,97
34.	Hydrolizat białkowy	337,76	646,74
35.	Gliceryna	6 254,96	621,27
36.	Poferment	-	619,00
37.	Popłuczyny	671,22	576,35
38.	Oleje fuzlowe	239,42	410,20
39.	Odpady z produkcji oleju roślinnego	311,01	389,89
40.	Mieszanina lecytyny i mydeł	440,70	323,65
41.	Odpady z produkcji lodów	201,18	263,02
42.	Odpady gastronomiczne	-	205,18
43.	Oleje roślinne	14,84	202,51
44.	Wytłoki poekstrakcyjne z produkcji farmaceutyków ziołowych	38,44	96,66
45.	Kawa	96,36	52,40
46.	Tłuszcze	-	12,60
47.	Mąka, bułka i panierka	-	5,60
Ogółem		1 574 179,25	2 126 719,20

Ze sprawozdań kwartalnych wynikało, że do wytworzenia biogazu rolniczego w 2014 r. zużyto 2 126,72 tys. ton surowców (552,5 tys. ton więcej niż w 2013 r. i ponad 2 razy więcej niż w 2012 r.).

Ze wskazanych ilości surowców przedsiębiorstwa energetyczne wytworzyły w procesie fermentacji łącznie 173,93 mln m³ biogazu rolniczego (55% więcej niż w 2013 r.),

z którego wyprodukowano 354,92 GWh energii elektrycznej (56% więcej niż w poprzednim roku) i 373,70 GWh ciepła (52% więcej niż w 2013 r.).

Tabela 17. **Energia elektryczna wytworzona z biogazu rolniczego**

Energia elektryczna	Ilość energii elektrycznej (GWh)	
	2013 r.	2014 r.
Wytworzona z biogazu rolniczego, z tego:	227,89	354,92
– wprowadzona do sieci elektroenergetycznej	176,19	281,63
– zużyta na potrzeby produkcji	27,15	38,95
– zużyta na potrzeby własne przedsiębiorstw energetycznych	24,55	34,34

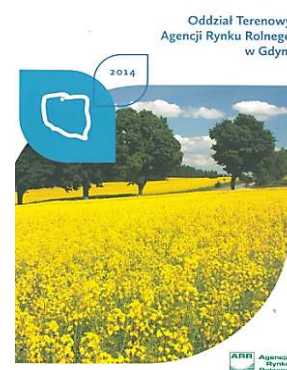
W 2014 r. ARR przeprowadziła 18 kontroli w zakresie weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych przedsiębiorstw energetycznych.

Pozostałe działania Agencji w ramach administrowania mechanizmem obejmowały: sporządzenie – na podstawie danych z rejestru oraz informacji zawartych w sprawozdaniach kwartalnych – zbiorczego raportu rocznego z działalności przedsiębiorstw energetycznych w 2013 r. i przekazanie go ministrom właściwym do spraw: gospodarki, rynków rolnych i środowiska oraz Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, a także wymierzanie – w uzasadnionych przypadkach – kar finansowych lub administracyjnych przedsiębiorstwom naruszającym przepisy.

2.1.15.3. Pomoc do plantacji trwałych

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.) rolnicy, którzy założyli plantacje wieloletnich roślin energetycznych – spełniające określone warunki – w latach 2008-2009 mogli ubiegać się w ARR o zwrot części poniesionych kosztów. Wysokość pomocy zależała od rodzaju plantacji (wierzba, topola, miskant oraz ślazier pensylwański) i wynosiła od 20% do 50% zryczałtowanych kosztów założenia 1 ha plantacji danego rodzaju roślin energetycznych. W danym roku rolnik mógł otrzymać jednorazową pomoc do 100 ha ww. upraw. ARR przyznawała powyższą pomoc pod warunkiem:

- utrzymywania plantacji przez co najmniej 5 kolejnych lat, liczonych od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
- przeznaczania wszystkich roślin zebranych w ww. okresie na cele energetyczne,
- przyznania przez ARiMR rolnikowi płatności do upraw roślin energetycznych na podstawie wniosku o jej przyznanie za rok, w którym plantacja została założona lub za rok następujący po roku jej założenia.



W 2014 r. ARR weryfikowała spełnienie ww. warunków podczas 67 kontroli fizycznych. W ich wyniku Prezes Agencji Rynku Rolnego wydał 5 decyzji o zwrocie części lub całości przyznanej pomocy do plantacji trwałych.

2.2. Podsumowanie działań ARR w 2014 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego

Agencja Rynku Rolnego od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej administruje handlem zagranicznym towarami rolno-spożywczymi zgodnie z zasadami prawodawstwa unijnego, umożliwiając przedsiębiorcom uczestniczenie w światowym obrocie tymi towarami. Zarządzanie mechanizmami handlowymi pozostaje jednym z kluczowych zadań ARR.



W 2014 r. główne działania Agencji w zakresie regulacji handlu zagranicznego dotyczyły: weryfikowania składanych przez przedsiębiorców wniosków o pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów trzecich, wydawania stosownych pozwoleń oraz ich rozliczania, a także weryfikowania wpisów służb celnych w pozwoleniach oraz dokumentów potwierdzających, że towar opuścił obszar celny w wymaganym terminie. Powyższe działania pozwalały na bieżące monitorowanie, we współpracy z agencjami płatniczymi innych państw członkowskich UE, wolumenu towarów przywożonych i wywożonych na/z terytorium Wspólnoty. Ponadto wspierano finansowo przedsiębiorców przez wypłacanie im refundacji wywozowych do produktów rolno-spożywczych wyeksportowanych do krajów pozaunijnych¹⁵⁷.

W ramach obsługi eksportu towarów rolno-spożywczych do krajów trzecich ARR w 2014 r. wydawała i rozliczała pozwolenia na wywóz: cukru i izoglukozy pozakwotowej, cukru i syropów cukrowych, zbóż i przetworów zbożowych (w tym mąki pszennej), ryżu, a także na wywóz w ramach kontyngentów serów (do Kanady i USA) oraz mleka w proszku (do Dominikany). ARR realizowała ww. zadania poprzez weryfikację dokumentów celnych, transportowych i dokumentów importowych z krajów trzecich.

W zakresie obsługi importu towarów rolno-spożywczych z krajów trzecich ARR w 2014 r. między innymi administrowała kontyngentami taryfowymi i przywozem preferencyjnym na rynkach: zbóż, ryżu, cukru, olejów i tłuszczów, świeżych owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw, mleka i przetworów mlecznych, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny,

¹⁵⁷ Rozliczano wnioski o wypłatę refundacji wywozowych złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich.

a także drobiu i jaj. W ramach poszczególnych rynków ustalonych jest wiele kontyngentów – w zależności od kraju importu, jakości produktów bądź ich kodów nomenklatury scalonej CN¹⁵⁸. ARR w 2014 r. administrowała 13 rodzajami przywozu preferencyjnego oraz 145 przywozowymi kontyngentami taryfowymi, w tym 13 kontyngentami na przywóz po zerowej stawce celnej produktów z Ukrainy, otwartymi przez Komisję Europejską w kwietniu 2014 r.

Tabela 18. Pozwolenia na przywóz/wywóz wydane i rozliczone w 2014 r.*

Lp.	Rynek	Pozwolenia na przywóz		Pozwolenia na wywóz		Pozwolenia łącznie	
		Wydane	Rozliczone	Wydane	Rozliczone	Wydane	Rozliczone
1.	Ryżu	340	351	102	88	442	439
2.	Świeżych owoców i warzyw**	177	188	-	-	177	188
3.	Zbóż	242	240	189	215	431	455
4.	Cukru***	63	61	92	116	155	177
5.	Lnu i konopi	16	14	-	-	16	14
6.	Mleka i przetworów mlecznych	-	-	67	69	67	69
7.	Drobiu i jaj	6	6	-	-	6	6
8.	Wołowiny i cielęciny	-	-	-	21	-	21
Ogółem		844	860	450	509	1 294	1 369

* Rozliczone pozwolenia dotyczyły przywozu/wywozu zrealizowanego na podstawie pozwoleń wydanych w 2014 r. oraz w latach wcześniejszych.

** Z wydanych pozwoleń na przywóz wystawiono 5 wyciągów.

*** Z wydanych pozwoleń na wywóz wystawiono 102 wyciągi, a z pozwoleń rozliczonych – 87 wyciągów.

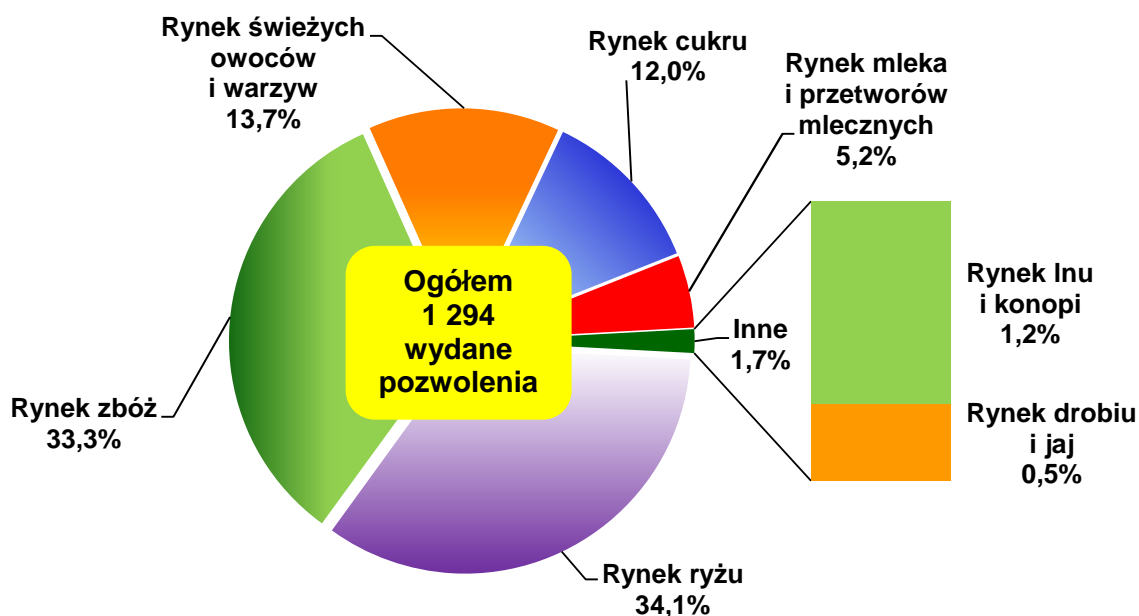
W przypadku większości kontyngentów ARR weryfikowała dokumenty potwierdzające, że dany przedsiębiorca zajmował się handlem zagranicznym produktami objętymi wspólną organizacją rynku w dwóch dwunastomiesięcznych okresach poprzedzających datę złożenia wniosku o pozwolenie na przywóz, a także inne dokumenty, np. pozwolenie na wywóz z kraju importu. Niezależnie od rynku wydane pozwolenia na przywóz były rozliczane, a wniesione przez przedsiębiorców zabezpieczenia – po spełnieniu warunków zawartych w pozwoleniach – zwalniane.

W odniesieniu do każdego kontyngentu ARR, w ramach systemu zarządzania kontyngentami AMIS QUOTA, wysłała do Komisji Europejskiej komunikaty o liczbie złożonych wniosków o wydanie pozwolenia, liczbie wydanych, wycofanych i niewykorzystanych pozwoleń, jak również o ilości przywiezionych towarów. W 2014 r. przesłano do KE 2 tys. komunikatów. Za pośrednictwem Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania

¹⁵⁸ Nomenklatura scalona (ang. Combined Nomenclature, CN) – nomenklatura taryfowa i statystyczna unii celnej, podstawowy element wspólnej taryfy celnej UE.

Rynkiem Rolnym (ISAMM), służącego do przesyłania dokumentów określonych w prawodawstwie UE w zakresie realizacji mechanizmów WPR, do Komisji przekazano 1,1 tys. komunikatów.

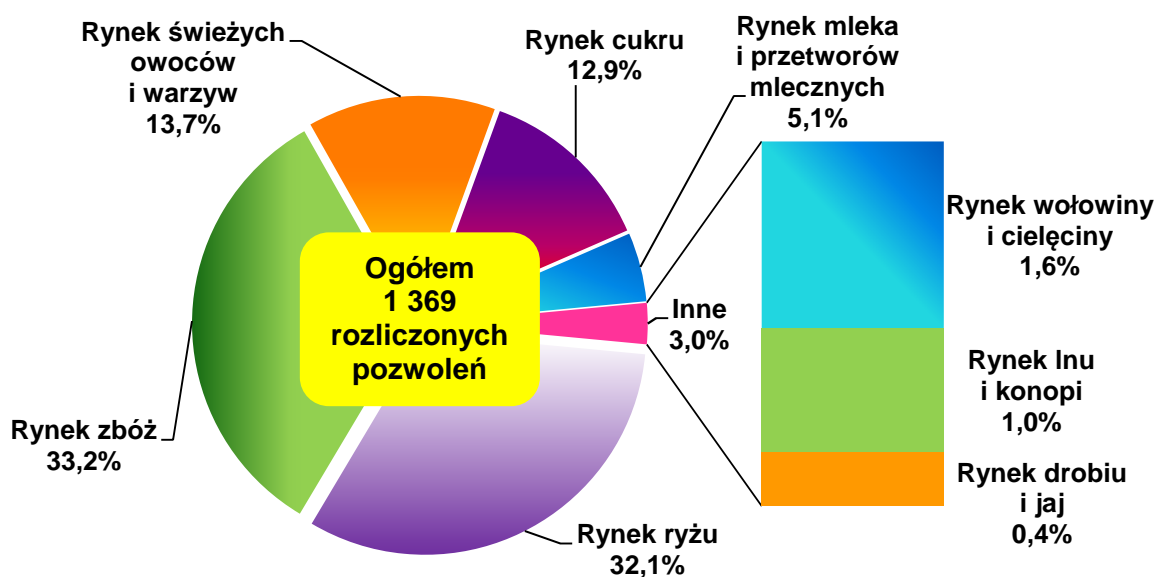
Wykres 48. **Struktura pozwoleń wydanych przez ARR w 2014 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski**



Źródło: dane ARR.

W ramach regulacji handlu zagranicznego ARR w 2014 r. wydała 1 294 pozwolenia na przywóz i wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów pozaunijnych oraz 107 wyciągów z tych pozwoleń (w tym 844 pozwolenia i 5 wyciągów z pozwoleń dotyczyło przywozu).

Wykres 49. **Struktura pozwoleń rozliczonych przez ARR w 2014 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski**



Źródło: dane ARR.

Agencja rozliczyła 1 369 pozwoleń na przywóz/wywóz i 87 wyciągów z tych pozwoleń (z czego 860 pozwoleń na przywóz). Najwięcej pozwoleń na przywóz wydano przedsiębiorcom importującym spoza UE ryż (340 pozwoleń), zboża (242) oraz czosnek (177). W przypadku wywozu pozwolenia wydawano przedsiębiorcom eksportującym poza UE: zboża (189 pozwoleń), ryż (102), cukier (92) oraz sery (67).

Spośród pozwoleń na przywóz rozliczonych w 2014 r. najwięcej dotyczyło rynków: ryżu (351 pozwoleń), zbóż (240) oraz świeżych owoców i warzyw (188). W przypadku wywozu były to rynki: zbóż (215 pozwoleń), cukru (116) i ryżu (88).

ARR wydała również 190 zaświadczeń P2 dla przedsiębiorców wywożących makarony do Stanów Zjednoczonych.

Ze względu na zerowy poziom stawek refundacji wywozowych, ARR w 2014 r. nie wydawała pozwoleń na wywóz z refundacją. Dokonano natomiast rozliczenia pozwoleń z lat wcześniejszych. Refundacje wywozowe wypłacono przedsiębiorcom, którzy wyeksportowali mięso wołowe (308 tys. zł do 386 ton) i mięso drobiowe (27 tys. zł do 59 ton).

Tabela 19. Refundacje wywozowe wypłacone w 2014 r.

Lp.	Asortyment	Kwota refundacji (tys. zł)	Ilość (tony)	Kierunki wywozu		Liczba przedsiębiorców korzystających z refundacji
				Kraj	Kwota refundacji (tys. zł)	
1.	Świeże i mrożone mięso wołowe	308	386	Turcja	276	5
				Kazachstan	23	
				Kosowo	9	
2.	Mięso drobiowe	27	59	Mołdawia	27	1
Ogółem		335	445		335	6

Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. ARR wystawiła 51,4 tys. pozwoleń na przywóz/wywóz towarów rolno-spożywczych do/z Polski. Eksporterom wypłacono ogółem 2,1 mld zł refundacji wywozowych.

W 2014 r. prowadzono również działania wspierające nawiązywanie i umacnianie kontaktów handlowych z zagranicą przez polskich producentów artykułów rolno-spożywczych (w tym uruchomiono punkt informacyjny, za pośrednictwem którego udzielano informacji handlowych przedsiębiorcom zainteresowanym eksportem artykułów objętych rosyjskim embargiem). Na stronie internetowej ARR w zakładce „Handel zagraniczny”/„Informacje ogólne” sukcesywnie zamieszczano informacje w zakresie m.in. ogólnych zasad handlu wewnątrzunijnego oraz handlu z krajami trzecimi, zasad dopuszczania produktów rolno-spożywczych do obrotu (wymagań fitosanitarnych i weterynaryjnych na poszczególnych

rynkach) oraz niezbędnych dokumentów związanych z obrotem towarowym, sposobów efektywnego wykorzystania Integrated Tariff of the European Union (TARIC) oraz Systemu Zintegrowanej Taryfy Celnej (ISZTAR), jak również adresy stron internetowych instytucji zaangażowanych w wymianę handlową.

2.3. Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2014 r.

Agencja Rynku Rolnego w ramach administrowania mechanizmami wspólnej polityki rolnej i krajowymi dokonała płatności na rzecz sektora rolno-żywnościowego w wysokości 470 200 tys. zł ze środków finansowych pochodzących z budżetu UE (EFRG) i z budżetu krajowego. Dodatkowo z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono 55 583 tys. zł. W ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2014 zakupiono, w celu przekazania najuboższym, gotowe artykuły spożywcze o wartości 37 035 tys. zł.

Tabela 20. **Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2014 r. w podziale na działania**

Lp.	Działania	Wydatki (tys. zł)
1.	Wspieranie konsumpcji	222 854
1.1.	Dopłata do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (dopłata krajowa w ramach programu „Mleko w szkole”)	109 998
1.2.	Program „Owoce i warzywa w szkole”	72 100
1.3.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (dopłata unijna – program „Mleko w szkole”)	40 756
2.	Dopłaty do produkcji i opłaty produkcyjne	171 850
2.1.	Dopłaty do materiału siewnego	119 806
2.2.	Opłaty produkcyjne dla sektora cukru (odsetki wyrównawcze)	31 928
2.3.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	20 100
2.4.	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego*	16
3.	Wspieranie promocji żywności	43 125
3.1.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	40 081
3.2.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności	3 044
4.	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych	32 024
4.1.	Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw	25 168
4.2.	Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny	6 856
5.	Refundacje wywozowe** do:	335
5.1.	Mięsa wołowego	308

Lp.	Działania	Wydatki (tys. zł)
5.2.	Mięsa drobiowego	27
6.	Dopłaty do prywatnego przechowywania	12
6.1.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	12
Ogółem wydatki ARR w 2014 r.		470 200
7.	Wypłaty z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	55 583
8.	Wartość produktów przekazanych w ramach PO PŻ***	37 035

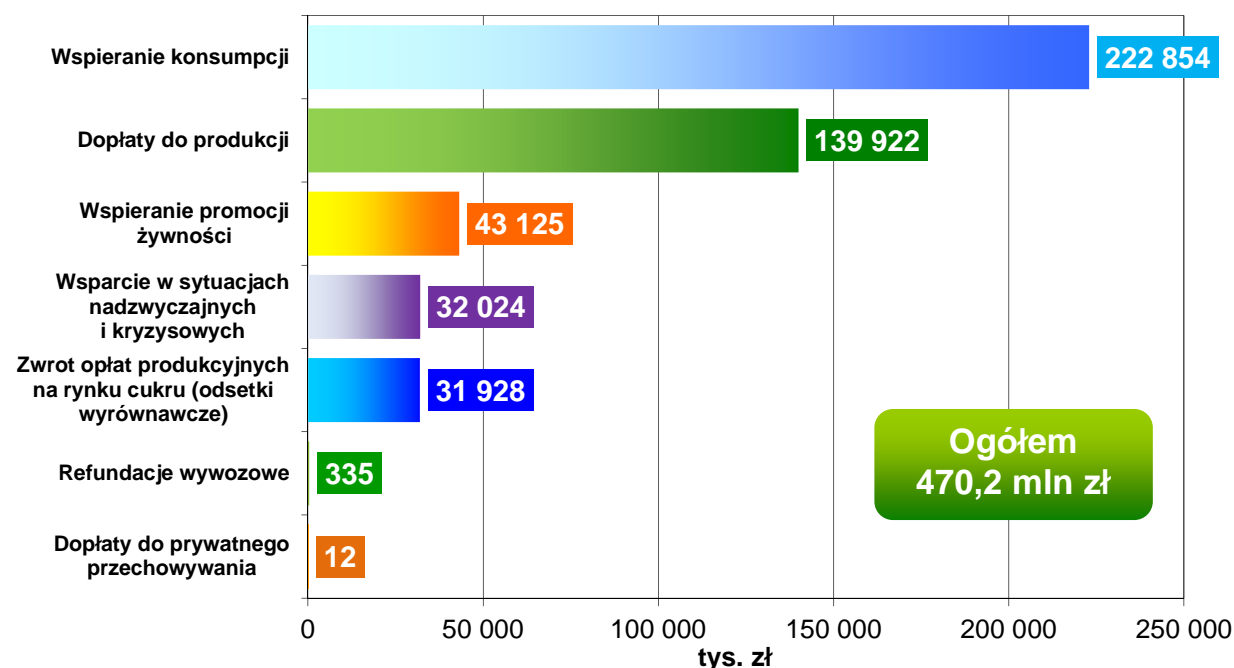
* ARR w 2014 r. realizowała sprawy wszczęte i niezakończone w latach poprzednich z uwagi na toczące się postępowania spadkowe.

** Rozliczano wnioski złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich.

*** Realizacja płatności nastąpiła w 2015 r.

W 2014 r. w strukturze wydatków Agencji 40% (190 147 tys. zł) stanowiły wypłaty z budżetu unijnego, a 60% (280 053 tys. zł) – z budżetu krajowego.

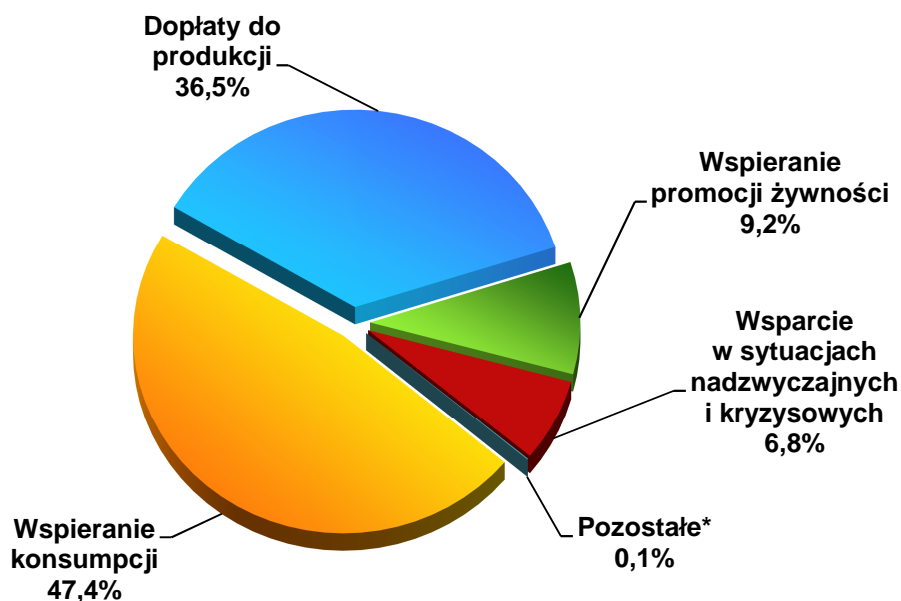
Wykres 50. Wydatki ARR w 2014 r. w podziale na grupy działań



Źródło: dane ARR.

W zakresie administrowania poszczególnymi mechanizmami ARR w 2014 r. najwięcej środków finansowych przeznaczyła na dopłaty do materiału siewnego (25,5% wszystkich wydatków), a następnie na: dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (23,4%), program „Owoce i warzywa w szkole” (15,3%), dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (8,7%) oraz wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (8,5%).

Wykres 51. **Struktura wydatków ARR w 2014 r. w podziale na grupy działań**



* W 2014 r. ARR wydatkowała 335 tys. zł refundacji wywozowych i 12 tys. zł dopłat do prywatnego przechowywania masła.

Źródło: dane ARR.

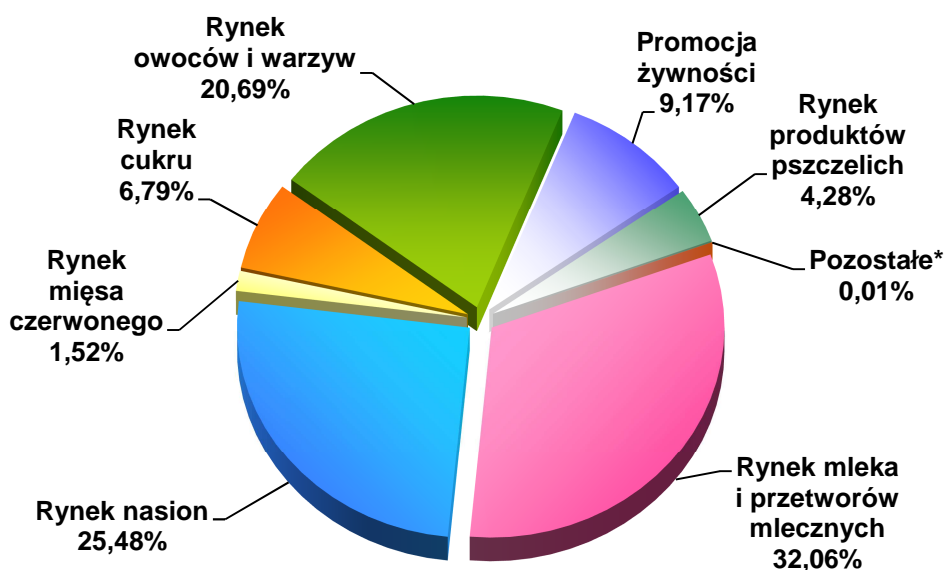
Biorąc pod uwagę grupy działań realizowanych przez ARR, największy udział w wydatkach w 2014 r. (47%) miały mechanizmy wspierające konsumpcję (program „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”), a następnie (37%) dopłaty do produkcji (głównie dopłaty do materiału siewnego) i opłaty produkcyjne (odsetki wyrównawcze na rynku cukru).

Tabela 21. **Wydatki ARR w 2014 r. w podziale na rynki/działania**

Lp.	Wyszczególnienie (rynek/działanie)	Wydatki (tys. zł)
1.	Rynek mleka i przetworów mlecznych	150 766
2.	Rynek nasion	119 806
3.	Rynek owoców i warzyw	97 268
4.	Promocja żywności	43 125
5.	Rynek cukru	31 928
6.	Rynek produktów pszczelich	20 100
7.	Rynek mięsa czerwonego	7 164
8.	Rynek drobiu i jaj	27
9.	Rynek tytoniu	16
Ogółem wydatki na realizację mechanizmów WPR i krajowych		470 200

W ramach realizacji mechanizmów wspierających promocję żywności ARR w 2014 r. wypłaciła 9% ogółu środków finansowych, a na nadzwyczajne wsparcie na rynku owoców i warzyw oraz wieprzowiny – 7%.

Wykres 52. **Struktura wydatków ARR w 2014 r. w podziale na rynki/działania**



* Pozostałe rynki: drobiu i jaj oraz tytoniu.

Źródło: dane ARR.

W 2014 r. największe wsparcie finansowe ARR wypłaciła, realizując mechanizmy WPR i krajowe na rynku mleka i przetworów mlecznych (150 766 tys. zł) oraz na rynku nasion (119 806 tys. zł). Znaczących wypłat dokonano również na rynku owoców i warzyw (97 268 tys. zł), w zakresie promocji żywności (43 125 tys. zł), a także na rynkach: cukru (31 928 tys. zł), produktów pszczelich (20 100 tys. zł) i mięsa czerwonego (7 164 tys. zł).

3. REALIZACJA ZADAŃ W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020

PROGRAM OPERACYJNY
POMOC ŻYWNOŚCIOWA
2014-2020

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ POMOCY
NAJBARDZIEJ POTRZEBUJĄCYM



3.1. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

3.1.1. Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014¹⁵⁹ ustanowiony został Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym na lata 2014-2020, będący instrumentem polityki spójności (funduszem uzupełniającym fundusze strukturalne). Fundusz ma na celu ograniczenie skali ubóstwa w krajach członkowskich Unii Europejskiej poprzez wspieranie krajowych systemów świadczących pomoc osobom najbardziej potrzebującym i jest realizowany w formie krajowych programów operacyjnych. Programy operacyjne finansowane są w 85% ze środków FEAD, a w 15% – ze środków krajowych.

3.1.2. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ)

Ze środków FEAD w Polsce realizowany jest Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, przewidujący finansowanie zakupu i dystrybucji żywności wśród osób najbardziej potrzebujących oraz działań towarzyszących oferowanych odbiorcom pomocy żywnościowej. Budżet PO PŻ na lata 2014-2020 wynosi 556,9 mln EUR, z tego: 473,4 mln EUR pochodzi z budżetu UE, a 83,5 mln EUR – z budżetu krajowego.

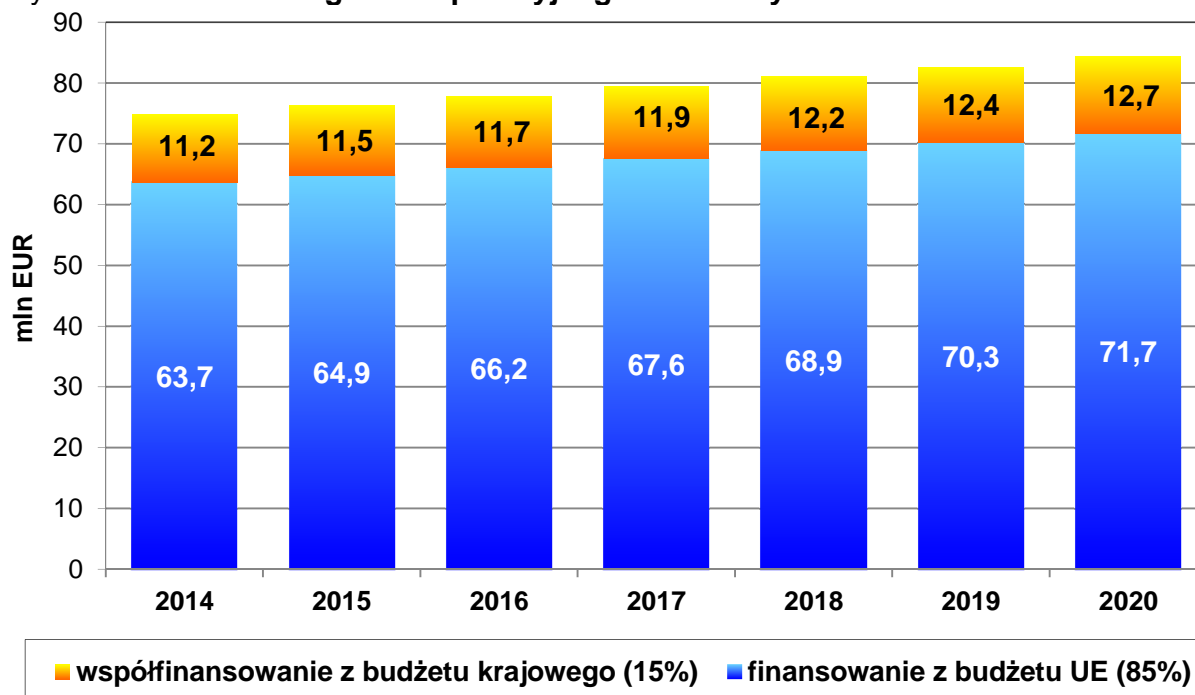
Do systemu zarządzania Programem Operacyjnym należą następujące instytucje¹⁶⁰:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (instytucja zarządzająca),
- Ministerstwo Finansów (instytucja certyfikująca),
- Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej (instytucja audytowa),
- Agencja Rynku Rolnego (instytucja pośrednicząca),
- Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (instytucja desygnująca).

¹⁵⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

¹⁶⁰ Zgodnie z „Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020”.

Wykres 53. Budżet Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020



Źródło: opracowanie ARR na podstawie zatwierdzonego przez KE „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020”.

PO PŻ wspiera na terenie całego kraju osoby i rodziny podlegające deprywacji materialnej. Program polega na udzielaniu pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym. Pomocy żywnościowej towarzyszą działania mające na celu włączenie społeczne jej odbiorców (tzw. działania towarzyszące). Pomoc kierowana jest do osób i rodzin (spełniających warunki określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej¹⁶¹), które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie produktów żywnościowych (posiłków).

Program jest realizowany za pośrednictwem organizacji partnerskich o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (tzw. OPO), wyłonionych przez MPiPS w drodze konkursu. Na podstawie umowy OPO z instytucją pośredniczącą (ARR) otrzymane artykuły spożywcze są dalej dystrybuowane wśród osób najbardziej potrzebujących za pośrednictwem placówek regionalnych (tzw. OPR) lub organizacji lokalnych (tzw. OPL), niedziałających w celu osiągnięcia zysku, których jednym z zadań statutowych jest wspieranie i niesienie pomocy określonej grupie osób najbardziej potrzebujących, będących w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej.

¹⁶¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163).

3.1.3. Realizacja Podprogramu 2014 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020

W 2014 r., zgodnie z wytycznymi instytucji zarządzającej (MPiPS)¹⁶², ARR przygotowała i przeprowadziła postępowanie o udzielenie zamówienia na dostawy artykułów spożywczych do magazynów OPR. W wyniku przetargu ARR zawarła 5 umów na dostawę: mielonki wieprzowej, makaronu świderki, cukru białego, mleka UHT i oleju rzepakowego. Dostawy zostały zrealizowane w okresie od 1 do 20 grudnia 2014 r. W ramach realizacji Podprogramu 2014 dostarczono do wskazanych przez OPO magazynów placówek regionalnych ogółem 14,6 tys. ton artykułów spożywczych o wartości 37 035 tys. zł (brutto). W programie uczestniczyło 2,5 tys. organizacji lokalnych. Ogółem 994 tys. najuboższych osób otrzymało w okresie grudzień 2014 r. – luty 2015 r. blisko 2 mln paczek z pomocą żywnościową.

Tabela 22. **Artykuły spożywcze dostarczone do magazynów OPR podczas realizacji Podprogramu 2014**

Lp.	Organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym	Mielonka wieprzowa (tony)	Makaron świderki (tony)	Cukier biały (tony)	Mleko UHT (tys. litrów)	Olej rzepakowy (tys. litrów)
1.	Federacja Polskich Banków Żywności	706	1 324	1 765	1 765	883
2.	Caritas Polska	547	1 025	1 367	1 367	683
3.	Polski Komitet Pomocy Społecznej	283	531	708	708	354
4.	Polski Czerwony Krzyż	64	120	160	160	80
Ogółem		1 600	3 000	4 000	4 000	2 000

W okresie realizacji dostaw ARR przeprowadziła 52 kontrole dostaw i jakości artykułów spożywczych w magazynach OPR.

Dystrybucję pomocy żywnościowej realizowały 4 OPO, tj.: Caritas Polska, Federacja Polskich Banków Żywności, Polski Czerwony Krzyż i Polski Komitet Pomocy Społecznej. W 2014 r. ARR zawarła z OPO umowy o dofinansowanie projektu z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania. Dofinansowanie to przyznawane jest w formie ryczałtu (5%)¹⁶³ liczonego od kosztu zakupu artykułów spożywczych przekazanych przez ARR na rzecz danej OPO. Zgodnie z zapisami umowy po zakończeniu dystrybucji artykułów spożywczych Agencja, na wniosek OPO, zrealizowała płatności z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania w łącznej wysokości 1 852 tys. zł. Środki te zostały przekazane w 2015 r.

¹⁶² „Wytyczne Instytucji Zarządzającej (MPiPS) dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów dotyczące działań realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2014”.

¹⁶³ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania przez Agencję Rynku Rolnego wypłat w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (Dz. U. poz. 1668).

4. SYSTEM INFORMACYJNY

Wypełniając zadania określone ustawą o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, ARR upowszechnia informacje związane z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej i mechanizmów krajowych administrowanych przez Agencję oraz warunki udziału w tych mechanizmach. Opracowuje i udostępnia także informacje o aktualnej i przewidywanej sytuacji na rynku rolnym.

4.1. Cele i formy upowszechniania informacji



Głównym celem systemu informacji jest jak najlepsze przygotowanie beneficjentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych, oferowanych w ramach mechanizmów realizowanych przez ARR. Działania Agencji w tym zakresie polegają przede wszystkim na upowszechnianiu informacji o mechanizmach uruchamianych przez Komisję Europejską i mechanizmach krajowych oraz o wymaganiach formalnych, które muszą spełniać beneficjenci tych mechanizmów, aby skorzystać ze wsparcia finansowego.

ARR wspomaga również funkcjonowanie rynku rolno-żywnościowego przez udostępnianie jego uczestnikom danych o bieżącej i prognozowanej sytuacji na rynkach rolnych. Agencja sporządza cykliczne raporty, które dotyczą podaży, popytu, wymiany handlowej oraz cen na podstawowych rynkach krajowych i zagranicznych. Dane zawarte w raportach są pozyskiwane zarówno ze źródeł krajowych, jak i zewnętrznych. ARR prezentuje powyższe opracowania na stronie internetowej, co umożliwia uczestnikom rynku równoczesny dostęp do bieżącej informacji rynkowej i może ułatwić podejmowanie decyzji gospodarczych.

W ramach działań informacyjnych, skierowanych do uczestników rynku rolno-spożywczego oraz zainteresowanych środowisk, Agencja wykorzystywała w 2014 r. różne narzędzia komunikacji.

Spotkania informacyjne – targi, wystawy, konferencje



Istotną rolę w przekazywaniu informacji pełniły spotkania, które – w zależności od potrzeb – przybierały różną formę, np. szkoleń (dla obecnych i potencjalnych beneficjentów ARR oraz zainteresowanych uczestników rynku), a także spotkań informacyjno-konsultacyjnych (dla producentów, handlowców i przetwórców produktów rolno-spożywczych oraz środowisk pokrewnych). Głównym celem spotkań, organizowanych przede

wszystkim przez oddziały terenowe ARR, było upowszechnianie informacji o działaniach Agencji, w tym o warunkach uczestnictwa w mechanizmach WPR i krajowych.

Popularną formą działań informacyjnych ARR było organizowanie stoisk informacyjno-konsultacyjnych podczas: targów, wystaw, konferencji, konkursów branżowych oraz innych wydarzeń o profilu informacyjno-promocyjnym. W przypadku niektórych wydarzeń Agencja była również fundatorem okolicznościowych wyróżnień: pucharów, dyplomów czy listów gratulacyjnych. Część wydarzeń została objęta honorowym patronatem Prezesa Agencji Rynku Rolnego.

W ramach działań informacyjnych omawiane były głównie tematy dotyczące: zadań i roli ARR jako agencji płatniczej, wsparcia działań informacyjnych i promocyjnych, PROW oraz promocji żywności, tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw (w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej), programów: „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”.



Podobnie jak w latach ubiegłych Agencja Rynku Rolnego brała udział w organizacji stoisk resortu rolnictwa wraz z: MRiRW, ARiMR, ANR i KRUS. W 2014 r. wspólne stoisko zorganizowano podczas ośmiu wydarzeń targowych: Międzynarodowych Targów Mechanizacji Rolnictwa POLAGRA PREMIERY w Poznaniu, Międzynarodowych Targów Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach, Regionalnej Wystawy Zwierząt Hodowlanych i Dni z Doradztwem Rolniczym w Szepietowie, Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych AGRO-TECH w Minikowie, Krajowej Wystawy Rolniczej i Dożynek Jasnogórskich w Częstochowie, Międzynarodowych Dni z Doradztwem Rolniczym

w Siedlcach, Dożynek Prezydenckich w Spale oraz podczas Międzynarodowej Wystawy Rolniczej AGRO SHOW w Bednarach.

Popularną formą komunikacji wykorzystywaną do przekazu informacji przez ARR były różnorodne spotkania o profilu informacyjno-szkoleniowym, organizowane głównie przez podmioty sektora rolno-spożywczego (w tym samorządy, związki i stowarzyszenia branżowe) oraz placówki oświatowe (najczęściej szkoły rolnicze).



Podobnie jak w latach poprzednich OT ARR, wspólnie z jednostkami oświatowymi, prowadziły działania edukacyjne popularyzujące programy prozdrowotne – „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”. Były to konkursy plastyczne i literackie dla dzieci – bezpośrednich beneficjentów ww. programów WPR. W ramach działań informacyjno-edukacyjnych kontynuowano również współpracę ze szkołami o profilu rolniczym.

Audycje radiowe i telewizyjne

W ramach współpracy Agencji Rynku Rolnego z lokalnymi stacjami radiowymi i telewizyjnymi w 2014 r. w dziewięciu OT ARR powstało 37 audycji radiowych, a w czterech oddziałach – 12 audycji telewizyjnych. Audycje były poświęcone działalności Agencji, w tym realizacji mechanizmów WPR i krajowych administrowanych przez ARR.



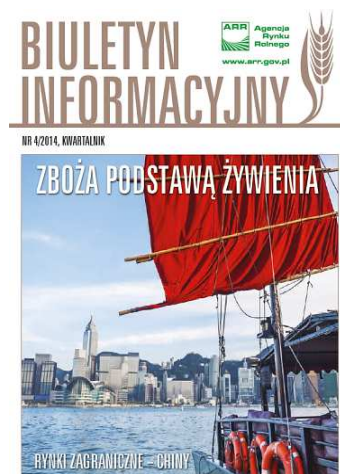
Prasa i media elektroniczne

Informacje o działalności ARR były publikowane na łamach prasy o zasięgu zarówno lokalnym, jak i ogólnopolskim. W prasie branżowej i specjalistycznej (tygodniki i miesięczniki, portale internetowe), a także w innych wydawnictwach zamieszczono ogółem 95 materiałów informacyjnych, poświęconych m.in.: programowi „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”, wsparciu działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych oraz dopłatom do materiału siewnego.

Przeprowadzono również w prasie lokalnej – ukazującej się na terenach objętych ograniczeniami w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń u dzików – kampanie informacyjne na temat możliwości skorzystania z pomocy finansowej w ramach

nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny. Zadania ARR były też prezentowane w katalogach targowych towarzyszących imprezom wystawienniczym, w których uczestniczyła Agencja.

Działalność wydawnicza



Ważną rolę w upowszechnianiu informacji na temat Agencji Rynku Rolnego pełniły broszury tematyczne oraz „Biuletyn Informacyjny ARR”.

„Biuletyn Informacyjny ARR” ukazywał się w cyklu kwartalnym, w średnim nakładzie 8,4 tys. egzemplarzy. W 2014 r. zainaugurowano cykl artykułów o priorytetowych rynkach polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych. W publikacjach znalazły się informacje przydatne dla przedsiębiorców i eksporterów (o potencjale każdego z rynków, produktach poszukiwanych przez konsumentów i procedurach dopuszczenia towarów do obrotu). Z artykułami korespondowały opracowania analityków ARR prezentujące wyniki handlu zagranicznego z: Algierią, Rosją, Chinami i Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi.

Stałą pozycją kwartalnika były analizy i prognozy omawiające sytuację na rynkach rolnych oraz artykuły dotyczące promocji polskiej żywności, systemu bezpieczeństwa żywności i zmieniających się unijnych regulacji prawnych. W związku z 10-leciem wspólnej polityki rolnej w 2014 r. na łamach kwartalnika pojawiły się artykuły podsumowujące działania ARR w ostatniej dekadzie oraz analizujące wpływ WPR na polskie rolnictwo.

„Biuletyn Informacyjny ARR” był kolportowany nieodpłatnie do odbiorców związanych z branżą rolno-spożywczą, instytucji działających w otoczeniu rolnictwa oraz do sektora doradczego i naukowo-badawczego. Równolegle z wydaniem drukowanym można było korzystać z wersji elektronicznej kwartalnika zamieszczonej na stronie internetowej Agencji Rynku Rolnego.

W 2014 r. ARR wydała 29 broszur, które poruszały m.in. zagadnienia dotyczące: rynku owoców w Polsce, rynku wina, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, dopłat do materiału siewnego, promocji polskiej żywności (promowania produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji oraz systemów jakości tych produktów), a także promocji programu „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”. Ukazała się



kolejna edycja broszur omawiających i propagujących działania oddziałów terenowych ARR. Informacje o Agencji zawierał również folder wydany w polskiej, rosyjskiej i angielskiej wersji językowej.

ARR opublikowała też przewodnik kulinarny w języku angielskim „Szlakiem dobrego smaku”, podkreślający zalety polskich produktów posiadających europejskie oznaczenia jakości, wydała plakaty i plany lekcji promujące program „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”, a także książeczkę dla dzieci „Apetyt na cały dzień”, propagującą zdrową dietę wśród najmłodszych.



W 2014 r. ARR przygotowała do druku album „Z tradycją na ty”, promujący lokalne produkty i smaki oraz inne materiały promocyjne. Wydrukowała też formularze AGRIM¹⁶⁴. Ponadto przygotowanych i wydrukowanych zostało 1,8 tys. egzemplarzy folderów informacyjnych, stanowiących materiał promocyjny wykorzystywany podczas zagranicznych imprez (w językach: angielskim, rosyjskim, chińskim i arabskim).

Łączny nakład wszystkich wydawnictw w 2014 r. wyniósł prawie 300 tys. egzemplarzy. Wydawnictwa ARR trafiały do odbiorców podczas spotkań krajowych i międzynarodowych, imprez rolniczych oraz konferencji. Zostały również udostępnione na stronie internetowej Agencji, w dziale „Medioteka”/„Wydawnictwa ARR”.

Działania w zakresie komunikacji w ramach programu „Owoce i warzywa w szkole”

W 2014 r., w ramach działań z zakresu komunikacji programu „Owoce i warzywa w szkole”, Centrala i oddziały terenowe Agencji Rynku Rolnego zorganizowały szereg konferencji o zasięgu wojewódzkim, poświęconych temu programowi. Jednocześnie OT ARR organizowały liczne spotkania informacyjne promujące program oraz propagujące zdrową, zbilansowaną dietę. Powyższe działania miały na celu podniesienie świadomości społeczeństwa w tym zakresie.

Konferencje i spotkania informacyjne skierowane były głównie do: nauczycieli, dyrektorów szkół uczestniczących lub zainteresowanych uczestnictwem w programie, władz samorządowych oraz przedstawicieli mediów lokalnych i regionalnych. Ich uczestnicy



¹⁶⁴ Formularz pozwolenia na przywóz.

otrzymywali kompleksowe materiały konferencyjne (w tym: teczki z materiałami, broszury, ulotki i inne materiały promocyjne), przygotowane i wydane przez ARR na potrzeby programu.

W okresie maj–czerwiec 2014 r. OT ARR zorganizowały we wszystkich województwach cykl imprez plenerowych (m.in. pod nazwą „Warzywiada”), podczas których przeprowadzono kilkanaście różnego rodzaju animacji i konkursów (np. konkursy plastyczne, zawody sportowe, konkursy kulinarne itp.) dla wszystkich zainteresowanych dzieci. Zadania konkursowe dotyczyły zagadnień związanych ze zdrowym odżywianiem, poszerzając wiedzę uczestników o właściwościach owoców i warzyw oraz o zasadach programu „Owoce i warzywa w szkole”. Podczas pikniku „Poznaj Dobrą Żywność”, zorganizowanego przez MRiRW na terenie Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, w utworzonym przez ARR stoisku promującym program „Owoce i warzywa w szkole”, odbywały się liczne animacje i konkursy dla dzieci. Dodatkowym walorem konkursów było przekazywanie dzieciom informacji o pochodzeniu i uprawie owoców oraz warzyw.



W celu promocji programu „Owoce i warzywa w szkole” dokonano zakupu materiałów promocyjnych (koszulek, bidonów i czapeczek), przeznaczonych dla dzieci uczestniczących w programie bądź będących jego potencjalnymi uczestnikami. Ponadto każda szkoła uczestnicząca w programie otrzymała plakat informujący o programie i wsparciu finansowym jego realizacji ze strony Unii Europejskiej. Plakat, spełniający wymagania określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 288/2009¹⁶⁵, umieszczany był w widocznym miejscu,

w pobliżu głównego wejścia do szkoły. W 2014 r. ARR wydała plakat w nakładzie 30 tys. egzemplarzy.

Jednym z elementów komunikacji było również administrowanie uruchomioną przez ARR stroną internetową www.owocewshkole.org, na której na bieżąco zamieszczano informacje o działaniach i wydarzeniach realizowanych w ramach programu.

Dodatkowo w ramach działań z zakresu komunikacji wyprodukowano pięć wersji telewizyjnych spotów reklamowych promujących program „Owoce i warzywa w szkole”.

¹⁶⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu „Owoce w szkole”, z późn. zm.

Od czerwca do lipca 2014 r. Telewizja Polska S.A. wyemitowała spoty na antenie 16 telewizji regionalnych.

Telefoniczny Punkt Informacyjny

Wszelkie informacje z zakresu działań ARR można było uzyskać na bieżąco od konsultantów Telefonicznego Punktu Informacyjnego (TPI) bądź za pośrednictwem poczty elektronicznej. W 2014 r. konsultanci TPI odnotowali 29,9 tys. połączeń telefonicznych. Klienci TPI pytali m.in. o możliwość uzyskania dodatkowych środków wsparcia dla sektora owoców i warzyw w związku z rosyjskim embargiem oraz o zasady realizacji mechanizmów: „Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży”, „Dopłaty do materiału siewnego”, „Kwotowanie produkcji mleka”, a także o działania dotyczące promocji produktów rolno-spożywczych i handlu zagranicznego.

Witryna internetowa

Strona internetowa Agencji www.arr.gov.pl oraz Biuletyn Informacji Publicznej ARR www.bip.arr.gov.pl stanowią podstawowe źródło wiedzy o mechanizmach administrowanych przez ARR oraz o działaniach przez nią realizowanych. W 2014 r. odnotowano prawie 1,4 mln odwiedzin strony internetowej ARR (ponad 4,5 mln odsłon) oraz ponad 446 tys. odwiedzin strony BIP-ARR (ponad 646 tys. odsłon). W 2014 r. kontynuowano również modernizację serwisu internetowego ARR.

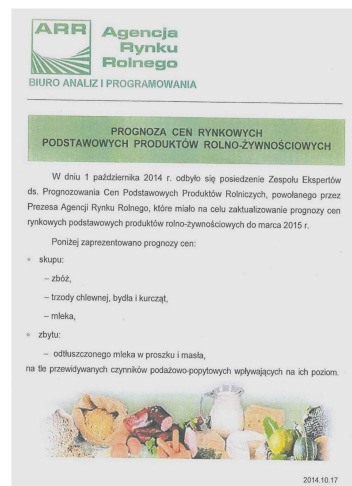


Patronaty Prezesa Agencji Rynku Rolnego

Prezes ARR objął w 2014 r. honorowym patronatem 87 imprez branżowych (konferencji, wystaw, targów, kongresów, warsztatów, kiermaszów, konkursów, pikników itp.), w tym: Międzynarodowe Targi Rolnictwa POLAGRA PREMIERY 2014 w Poznaniu, III Kongres Branży Mleczarskiej – Filary Polskiego Eksportu w Warszawie, XV Regionalną Wystawę Zwierząt Hodowlanych w Starym Polu, XVI Międzynarodową Konferencję Naukową „Rolnictwo ekologiczne – stan obecny i perspektywy rozwoju – techniki, technologie, produkcja żywności” w Poznaniu, Konferencję Naukową „Sektor ogrodniczy i jego znaczenie w zmieniającej się gospodarce. Nauka i praktyka” w Warszawie, Culinary World Cup (Światowa Olimpiada Kulinarna) EXPOGAST w Luksemburgu, XX Międzynarodową Konferencję Naukowo-Techniczną „Rolnictwo w warunkach wyzwań klimatycznych i środowiskowych” w Poznaniu.

4.2.2. Opracowania analityczno-prognostyczne

Na podstawie opinii niezależnych ekspertów wchodzących w skład Zespołu ds. Prognozowania Cen Podstawowych Produktów Rolniczych, powołanego przez Prezesa ARR, raz na kwartał sporządzana była w Agencji prognoza cen skupu podstawowych produktów rolno-żywnościowych (pszenicy, żyta, żywca wieprzowego i wołowego, kurcząt brojlerów oraz mleka), a także cen zbytu masła w blokach i odtłuszczonego mleka w proszku.



Opracowane prognozy były udostępniane na stronie internetowej Agencji oraz dostarczane bezpośrednio do urzędów centralnych (MRiRW, MF, MG, MPiPS, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów), do Sejmu, Senatu, Krajowej Rady Izb Rolniczych, ARiMR, ANR, ARM, urzędów wojewódzkich, ośrodków doradztwa rolniczego oraz organizacji branżowych.

4.2.3. Opracowania z zakresu polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi



W 2014 r. ARR monitorowała i analizowała wyniki handlu produktami rolno-spożywczymi Polski z innymi państwami, zarówno należącymi do UE, jak i pozaunijnymi. Analiza danych dotyczyła zmian wolumenu, wartości oraz kierunków eksportu i importu poszczególnych towarów lub grup towarowych. Na podstawie analiz przygotowano szereg informacji opisowych i graficznych oraz cztery opracowania poświęcone tematyce handlu zagranicznego, zamieszczone na stronie internetowej Agencji. Dane z zakresu handlu zagranicznego były również wykorzystywane przy ocenie sytuacji podaży-popytu w kraju.

4.3. Nagrody i wyróżnienia

Agencja Rynku Rolnego została laureatem XX edycji konkursu „Polska Nagroda Jakości” w kategorii „Organizacje publiczne rządowe”, organizowanego przez Krajową Izbę Gospodarczą. Konkurs bazuje na Modelu Znakomitości Europejskiej Fundacji Zarządzania Jakością. Komisja konkursowa doceniła wprowadzone w ARR nowoczesne metody zarządzania („zarządzania przez jakość”). Uroczyste wręczenie statuetki



odbyło się w listopadzie 2014 r., podczas uroczystości zorganizowanej na Zamku Królewskim w Warszawie.

W maju 2014 r. Agencja Rynku Rolnego została wyróżniona nagrodą specjalną kupców polskich „Złoty Paragon 2014”, w kategorii „Promocja polskiej żywności”, w konkursie miesięcznika „Hurt & detal” – jednym z najważniejszych wydarzeń polskiej branży FMCG¹⁶⁶. ARR otrzymała nagrodę za promocję produktów regionalnych i tradycyjnych.

4.4. Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR

Zgodnie z zasadami określonymi w Systemie Zarządzania w Agencji Rynku Rolnego monitorowano poziom zadowolenia klientów, których większość stanowili beneficjenci mechanizmów rynkowych administrowanych przez ARR. Na wybranej grupie beneficjentów zostały przeprowadzone badania ankietowe w formie wywiadu telefonicznego. Wyniki badań wykazały, że spośród ankietowanych (N=214), którzy udzielili odpowiedzi na zadane pytania, 86% pozytywnie oceniło szybkość załatwienia sprawy, 82% wyraziło pozytywną opinię o rzetelności uzyskanych informacji, a 92% było usatysfakcjonowanych sposobem realizacji ich wniosku.

Badanie oceny przez beneficjentów złożoności wymagań przy występowaniu o wsparcie w ramach mechanizmów realizowanych przez ARR wykazało, że dla 68% respondentów kwestia ta nie stanowiła problemu (oceny dobre i bardzo dobre). Należy zauważyć, że ww. wymagania są pochodną przepisów regulujących mechanizmy WPR.

W analizie uwzględniono także preferencje beneficjentów dotyczące kanałów komunikacji. Do najważniejszych z nich zaliczono radio, kontakt bezpośredni z pracownikami Agencji oraz telewizję.

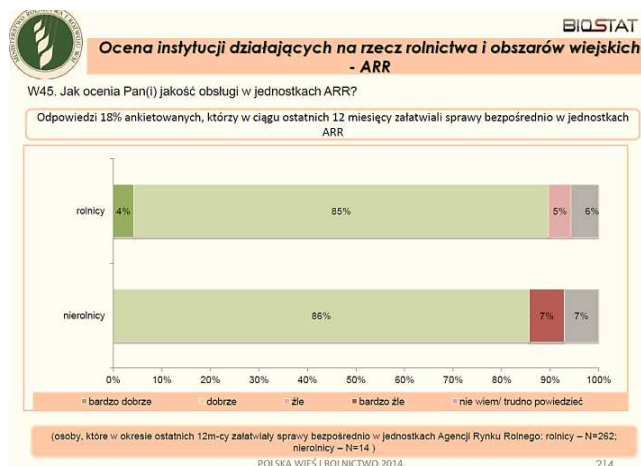
4.5. ARR w opinii badanych mieszkańców wsi

Z badań przeprowadzonych w 2014 r. wśród mieszkańców wsi¹⁶⁷ wynika, że Agencja Rynku Rolnego cieszy się dobrą opinią w środowisku wiejskim. Spośród rolników, którzy w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie załatwiali sprawy bezpośrednio w jednostkach organizacyjnych ARR, 89% oceniło jakość obsługi bardzo dobrze lub dobrze. Rolnicy pozytywnie odbierali działania prowadzone przez ARR w ramach administrowanych mechanizmów, np. w badaniu wykazano duże zainteresowanie dopłatami do

¹⁶⁶ Produkty szybko zbywalne, szybko rotujące (ang. FMCG – fast-moving consumer goods), np. artykuły spożywcze i środki czystości.

¹⁶⁷ Badanie „Polska wieś i rolnictwo 2014” – raport opracowany na zamówienie MRiRW, ARiMR, ANR, KRUS i ARR na podstawie badania wykonanego przez BioStat Sp. J., dostępny na stronie www.minrol.gov.pl

kwalifikowanego materiału siewnego. W przypadku 34% ankietowanych rolników, którzy nabyli kwalifikowany materiał siewny, możliwość uzyskania dopłaty była argumentem decydującym o jego zakupie. Jednocześnie 50% ww. rolników zadeklarowało zakup w przyszłości takiego materiału z wykorzystaniem dopłat realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego.



Wysoko oceniane są w środowisku wiejskim programy: „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”, administrowane przez Agencję. Potrzebę kształtowania wśród dzieci i młodzieży nawyków żywieniowych, dotyczących spożywania mleka, produktów mlecznych oraz owoców i warzyw, widziało 86% rolników oraz 85% mieszkańców wsi

niebędących rolnikami. Spośród wszystkich badanych 83% wyraziło opinię, że realizacja programów może skłonić rodziców do ograniczenia w jadłospisie dzieci produktów żywnościowych typu fast food, słonych przekąsek i wysokosłodzonych napojów na rzecz zwiększenia udziału produktów zdrowych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że rolnicy chcieliby czerpać informacje o działalności Agencji przede wszystkim z „materiałów informacyjnych u sołtysa” (54%), od pracowników ARR (51%), z audycji i komunikatów telewizyjnych (44%), a także z prasy (39%). Istotną rolę w pozyskiwaniu informacji odgrywają również strona internetowa ARR (29%) oraz audycje i komunikaty radiowe (24%). W grupie rolników 18% respondentów wymieniło pracowników Ośrodka Doradztwa Rolniczego jako źródło informacji o działalności Agencji Rynku Rolnego.

Oprócz przekazu informacji dotyczących prowadzonej działalności (w zakresie mechanizmów WPR i krajowych) ARR uczestniczy także w przekazie informacji rynkowych, co zostało uwzględnione w badaniu „Polska wieś i rolnictwo 2014”. Zakres informacji rynkowych dostępnych we wszelkiego rodzaju mediach i wydawnictwach został wskazany jako optymalny przez 55% rolników i przez 38% innych mieszkańców wsi.

5. WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

W zakresie współpracy z zagranicą ARR podejmowała w 2014 r. działania związane przede wszystkim z: merytorycznym i technicznym wsparciem zagranicznych instytucji sektora rolnego, upowszechnianiem pozytywnego wizerunku polskiego rolnictwa i krajowych produktów rolno-spożywczych, wymianą doświadczeń z partnerami zagranicznymi oraz wypracowywaniem wspólnych stanowisk dotyczących WPR.

Ponadto, uczestnicząc w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej i Rady UE, przedstawiciele MRiRW i Agencji brali udział w unijnych pracach legislacyjnych dotyczących wspólnej polityki rolnej.

Organizowane przez ARR wizyty delegacji zagranicznych, jak również uczestnictwo w konferencjach i spotkaniach służyły poszerzaniu współpracy międzynarodowej oraz kontaktów handlowych z innymi krajami.

5.1. Realizacja programów pomocowych

W 2014 r. ARR prowadziła działania dotyczące projektów realizowanych w ramach programów pomocowych skierowanych do instytucji krajów trzecich. Pracownicy Agencji uczestniczyli w pracach w zakresie wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem biura Komisji Europejskiej TAIEX¹⁶⁸ oraz brali udział w projektach na rzecz współpracy dwustronnej.

5.1.1. Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAIEX

W ramach wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem TAIEX przedstawiciele Agencji Rynku Rolnego uczestniczyli w 2014 r. w:

- misji eksperckiej do Zagrzebia na temat funkcjonowania systemów kwotowania wdrażanych w ramach wspólnej polityki rolnej UE, która odbyła się na wniosek chorwackiej Agencji Płatniczej ds. Rolnictwa, Rybołówstwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- misji zrealizowanej w Prisztinie, podczas której ekspert ARR omówił prawodawstwo krajowe dotyczące organizacji rynków rolnych i środków rynkowych (przedstawił polskie

¹⁶⁸ TAIEX – Biuro Wymiany Informacji nt. Pomocy Technicznej Komisji Europejskiej (Technical Assistance and Information Exchange Office) – komórka w strukturze KE (Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia).

- doświadczenia w zakresie realizacji programów szkolnych oraz kampanii promocyjnych wspierających konsumpcję). Misja została zorganizowana na wniosek Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich w Kosowie;
- misji eksperckiej do Zagrzebia, której tematem były działania promujące artykuły rolno-spożywcze na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich, zorganizowanej na wniosek Agencji Płatniczej ds. Rolnictwa, Rybołówstwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich w Chorwacji;
 - seminarium zorganizowanym w Mostaganem w Algierii, które miało na celu przekazanie algierskim uczestnikom informacji nt. ogólnych zasad dotyczących prowadzenia wymiany handlowej z UE oraz wskazówek w zakresie zasad promowania produktów rolno-spożywczych;
 - warsztatach zorganizowanych w Podgoricy na wniosek Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich w Czarnogórze, poświęconych zagadnieniom z zakresu funkcjonowania wspólnej organizacji rynków rolnych UE;
 - warsztatach w Kijowie, poświęconych regulacjom prawnym UE dotyczącym importu produktów zwierzęcych.

5.1.2. Projekty programów pomocowych na rzecz współpracy dwustronnej

W ramach unijnego programu edukacyjnego Leonardo da Vinci w ARR odbyła się wizyta studyjna delegacji tureckiej Agencji Wspierania Rolnictwa i Rozwoju Wsi (ARDSI), której przedmiotem były zagadnienia z zakresu zarządzania systemem nieprawidłowości w ARR.



W 2014 r. Agencja gościła delegację Krajowego Biura Statystycznego Mołdawii, której wizyta została zorganizowana w ramach programu polskiej pomocy rozwojowej. Głównym celem spotkania było przekazanie wiedzy z zakresu statystyki rolnictwa oraz prezentacja polskich doświadczeń w obszarze sporządzania bilansów produktów rolniczych.

W siedzibie ARR odbyła się także wizyta studyjna przedstawicielstwa Ministerstwa Rolnictwa Leśnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich z Kosowa. Głównym jej celem było pozyskanie wiedzy dotyczącej realizacji programu „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole” jako działań promujących zdrowe nawyki żywieniowe, wspierających konsumpcję, jak również podnoszących świadomość społeczeństwa w zakresie zdrowego odżywiania.

Program obejmował m.in. wizytę w szkole podstawowej oraz zwiedzanie Warszawskiego Rolno-Spożywczego Rynku Hurtowego w Broniszach.

5.2. Prowadzenie działalności informacyjnej o możliwościach współpracy handlowej i inwestycyjnej z krajami trzecimi w sektorze rolno-żywnościowym

W 2014 r. na bieżąco monitorowano wpływające do ARR informacje o sytuacji na zagranicznych rynkach rolno-spożywczych oraz przeprowadzano ich analizę i dystrybucję wśród zainteresowanych podmiotów. Zbierano także informacje od polskich przedsiębiorców na temat ich zainteresowania rynkami wybranych krajów trzecich, w celu wsparcia ich udziału w przedsięwzięciach branży rolno-spożywczej w zakresie handlu zagranicznego i inwestycji. Pozyskiwanie i dystrybucję informacji handlowych prowadzono również podczas wydarzeń o charakterze konferencyjno-seminaryjnym.

Dystrybucja informacji o sytuacji na zagranicznych rynkach rolnych oraz o możliwościach nawiązywania kontaktów handlowych była prowadzona przez ARR z wykorzystaniem zakładki „Handel zagraniczny”/„Informacje handlowe” na stronie www.arr.gov.pl oraz skrzynki eksporter@arr.gov.pl, z której rozsyłane były szczegółowe informacje o warunkach prowadzenia wymiany handlowej z określonymi krajami, a także zapytania ofertowe od potencjalnych importerów.

5.2.1. Udział ARR w międzynarodowych seminariach i spotkaniach gospodarczych

W ramach działań promocyjno-informacyjnych wspierających współpracę handlową i inwestycyjną polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej, ARR w 2014 r. uczestniczyła w organizacji:

- spotkań z przedstawicielami Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej z Rosji, Kazachstanu i Białorusi. Program spotkań obejmował m.in. organizację seminarium dotyczącego rozwoju polskiego rolnictwa i branży rolno-spożywczej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej oraz wizytę studyjną w wybranych zakładach produkcyjnych z sektora mleka i mięsa;
- przyjęcia zorganizowanego w ogrodach Ambasady RP w Madrycie z okazji dwudziestej piątej rocznicy wyborów w 1989 r. Podczas przyjęcia zgromadzeni goście mieli okazję m.in. spróbować polskich specjalności żywnościowych, dostarczonych



- przez ARR. Dla przedstawicieli polskich firm została zorganizowana przez WPHI¹⁶⁹ w Madrycie wizyta na giełdzie produktów spożywczych oraz udział w sesji rozmów biznesowych z hiszpańskimi partnerami;
- spotkań biznesowych z przedstawicielami firm handlowych ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich zainteresowanych nawiązaniem współpracy handlowej z polskimi producentami żywności. W spotkaniach wzięło udział 16 polskich firm reprezentujących branżę cukierniczą, mleczarską i mięsną, a także zajmujących się produkcją: napojów, soków, przypraw i mieszanek smakowych, dań gotowych i liofilizatów;
 - spotkań biznesowych z przedstawicielami jednej z japońskich korporacji, zainteresowanej nawiązaniem współpracy handlowej z producentami i przetwórcami mięsa wołowego;
 - wizyty delegacji Chińskiej Rady Promocji Handlu Międzynarodowego (CCPIT) – Oddział Prowincji Liaoning, zainteresowanej m.in. przetwórstwem aronii i współpracą w tej dziedzinie z polskimi podmiotami;
 - spotkania z delegacją Chińskiego Centrum Współpracy Gospodarczej (China Economic Cooperation Center – CECC), zajmującego się promocją i organizacją współpracy gospodarczej Chin na arenie międzynarodowej;
 - wizyty egipskich przedsiębiorców, zainteresowanych rozwojem importu produktów spożywczych z Polski do Egiptu. Wizyta została zorganizowana we współpracy z WPHI w Kairze i obejmowała m.in. seminarium nt. potencjału eksportowego polskiego sektora spożywczego, rozmowy B2B importerów z Egiptu z polskimi przedsiębiorcami branży rolno-spożywczej oraz wizytę studyjną w wybranych zakładach produkcyjnych;
 - wizyty delegacji algierskich przedsiębiorców przebywających w Polsce na zaproszenie Krajowej Izby Gospodarczej. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele algierskich firm, zainteresowanych zakupem polskich produktów rolno-spożywczych (głównie mleka w proszku) oraz maszyn i urządzeń dla rolnictwa;
 - międzynarodowego seminarium i spotkań B2B, zorganizowanych w Polsce pod honorowym



¹⁶⁹ Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady lub Konsulatu Generalnego RP.

patronatem wiceprezesa Rady Ministrów i Ministra Gospodarki oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Do udziału w spotkaniach zostało zaproszonych ponad 20 importerów i ekspertów pochodzących z: Algierii, Indii, Kanady, Mongolii, Portugalii oraz Uzbekistanu, zainteresowanych zakupem polskich owoców, produktów mleczarskich oraz mięsa wieprzowego, wołowego i drobiowego. W ramach seminarium przedstawiono prezentacje na temat prowadzenia działalności biznesowej na poszczególnych rynkach, jak również prowadzono bezpośrednie rozmowy przedsiębiorców polskich z zagranicznymi.

5.2.2. Organizacja przez ARR misji gospodarczych dla polskich przedsiębiorców



W kwietniu 2014 r. ARR, we współpracy z WPHI w Algierze, zorganizowała misję gospodarczą polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej do Algierii oraz stoisko narodowe na targach DJAZAGRO. W misji gospodarczej do Algierii uczestniczyli przedstawiciele 21 polskich firm z sektora spożywczego, którzy wzięli udział

w spotkaniach B2B z algierskimi przedsiębiorcami, oraz w specjalnej konferencji poświęconej polskiemu sektorowi rolno-spożywczemu. Program misji obejmował ponadto udział w spotkaniu zorganizowanym w siedzibie WPHI w Algierze, mającym na celu przybliżenie uczestnikom specyfiki rynku algierskiego. Podczas pobytu w Algierii przedsiębiorcy mieli możliwość poznania asortymentu produktów w tym kraju oraz ich cen, biorąc udział w objazdowej wizytacji po punktach sprzedaży detalicznej (tzw. store-check).

W sierpniu 2014 r. ARR zorganizowała misję gospodarczą polskich przedsiębiorców do Hongkongu oraz stoisko narodowe na targach Food Expo 2014. Program misji obejmował uczestnictwo w targach, a także udział w spotkaniach z przedstawicielami hongkońskich sieci handlowych oraz w zorganizowanych spotkaniach biznesowych.

W listopadzie 2014 r. ARR, we współpracy z Polsko-Białoruską Izbą Handlowo-Przemysłową oraz WPHI w Mińsku, zorganizowała misję gospodarczą na Białoruś dla polskich przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej.

Program misji obejmował m.in. wizytę w wolnej strefie ekonomicznej „Brześć” oraz udział



w kolejnej edycji targów „Prodexpo” w Mińsku. W trakcie pobytu na Białorusi przedsiębiorcy mogli także uczestniczyć w seminarium, podczas którego przedstawiono wyniki polsko-białoruskiej współpracy gospodarczej oraz omówiono praktyczne aspekty importu towarów na Białoruś. Program misji obejmował także wizyty w punktach sprzedaży detalicznej.

W listopadzie 2014 r. Agencja zorganizowała misję gospodarczą polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej do Kazachstanu oraz stoisko narodowe na targach World Food Kazachstan w Ałmaty. Uczestnicy misji wzięli udział w targach, rozmowach biznesowych z przedsiębiorcami kazachstańskimi w formule B2B oraz w seminarium



poświęconym zasadom funkcjonowania kazachstańskiego rynku rolno-spożywczego i możliwościom wejścia na ten rynek z produktami polskimi. W wyniku objazdowej wizytacji punktów sprzedaży detalicznej w Ałmaty przedsiębiorcy mieli możliwość poznania oferty asortymentowej i cenowej produktów oraz poznania upodobań kulinarnych konsumentów w Kazachstanie.

W związku z koniecznością udzielenia polskim przedsiębiorcom pomocy w poszukiwaniu nowych rynków zbytu dla produktów rolno-spożywczych objętych rosyjskim embargiem, w grudniu 2014 r. ARR zorganizowała kolejną misję handlową do Algierii. W misji udział wzięli przedstawiciele polskich firm oferujących na rynek algierski produkty mięsne i mleczarskie oraz świeże i przetworzone owoce. We współpracy z WPHI Ambasady RP w Algierze ARR zorganizowała m.in. seminarium połączone z rozmowami B2B, w którym wzięło udział blisko 80 algierskich przedsiębiorców oraz przedstawicieli instytucji biznesowych, a także spotkania w sieciach handlowych i hurtowniach. Program misji obejmował również organizację spotkania szkoleniowego z ekspertami od rynku algierskiego w siedzibie WPHI, podczas którego uczestnikom misji przedstawiono praktyczne informacje dotyczące prowadzenia wymiany handlowej z Algierią.



Na targach DJAZAGRO 2014 w Algierze, Food Expo 2014 w Hongkongu oraz World Food w Kazachstanie ARR wystąpiła w roli koordynatora projektu promocyjnego, co umożliwiło polskim przedsiębiorcom wnioskowanie o dofinansowanie udziału w misji z pomocy *de minimis* Ministerstwa Gospodarki.

5.3. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

5.3.1. Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami sektora rolno-spożywczego



W ramach umowy na realizację projektu pt. „Doświadczenie zawodowe agencji płatniczych UE – wymiana wiedzy”, podpisanej między ARR i czeskim Krajowym Funduszem Interwencji Rolnej (SZIF)¹⁷⁰, zorganizowano wizytę przedstawicieli czeskiej agencji płatniczej w ARR. Tematem przewodnim wizyty było omówienie doświadczeń obu agencji w zakresie przywozu konopi i nasion konopi z krajów trzecich.

Kontynuowano także współpracę dwustronną w ramach zawartych porozumień z agencjami płatniczymi: Węgierską Agencją Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (MVH)¹⁷¹, Rumuńską Agencją Płatniczą (APIA)¹⁷² oraz Cypryjską Organizacją ds. Płatności Rolnych (CAPO)¹⁷³.

5.3.2. Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR

Przedstawiciele ARR uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach z przedstawicielami instytucji państw członkowskich UE oraz organów unijnych, podczas których wymieniano doświadczenia, a także dobre praktyki związane z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej. Uczestniczono m.in. w:

- Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Komotini w Grecji, zorganizowanej przez grecką Agencję Płatniczą i Kontrolną dla Wspólnotowej Pomocy Orientacji i Gwarancji (OPEKEPE), podczas której dyskutowano nad horyzontalnymi zagadnieniami związanymi z wdrażaniem zreformowanej WPR przez agencje płatnicze;
- Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Rzymie, zorganizowanej przez włoską Agencję Wsparcia Rolnictwa (AGEA), w trakcie której omówiono bieżące zagadnienia związane z wdrażaniem WPR;

¹⁷⁰ Státní zemědělský intervenční fond, strona internetowa www.szif.cz

¹⁷¹ Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, strona internetowa <http://www.mvh.gov.hu/wps/portal>

¹⁷² Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, strona internetowa <http://www.apia.org.ro>

¹⁷³ Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών, strona internetowa <http://www.capo.gov.cy>

- Międzynarodowej Konferencji Panta Rhei w Pradze, podczas której omówiono głównie standardy bezpieczeństwa normy ISO 27001, dostosowanie systemów informatycznych agencji płatniczych w kontekście reformy WPR, przetwarzanie danych oraz analitykę biznesową;
- Międzynarodowej Konferencji Panta Rhei w Ajaccio na Korsyce, której głównymi tematami były: stan obecny wdrażania reformy WPR, następstwa aktów delegowanych i wykonawczych KE w zakresie zreformowanej WPR, wykorzystanie narzędzi wspomagających rolników przy składaniu wniosków oraz zagadnienia dotyczące rozwiązań IT wykorzystywanych przez agencje płatnicze;
- Konferencji Agencji Płatniczych Państw Bałtyckich i Polski, która odbyła się na Łotwie. Dotyczyła ona zagadnień związanych z przygotowaniem agencji płatniczych do wdrażania wybranych mechanizmów unijnej polityki rolnej w perspektywie 2014-2020;
- spotkaniu z Dyrektorem ds. Wspólnej Organizacji Rynków Produktów Rolnych w Generalnej Dyrekcji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi (DG AGRI) Komisji Europejskiej, poświęconym pomocy dla sektora pszczelarskiego oraz sytuacji na rynku mleka po zniesieniu systemu kwot mlecznych;
- Konferencji AMADEUS, dotyczącej zagadnień związanych z realizacją zadań audytu wewnętrznego agencji płatniczych UE;
- „Polskim Śniadaniu Mlecznym”, zorganizowanym przez Polską Izbę Mleka w Stałym Przedstawicielstwie RP w Brukseli, którego celem było zaprezentowanie dorobku polskiego mleczarstwa przedstawicielom państw członkowskich UE, Komisji Europejskiej, Rady UE, a także dziennikarzom oraz organizacjom pozarządowym;
- seminarium Grupy Wyszehradzkiej, przygotowanym w Belgradzie przez Serbskie Biuro Integracji Europejskiej oraz Ambasadę Węgier, podczas którego przedstawiono stronie serbskiej nowe uregulowania WPR po 2013 r. oraz doświadczenia w dostosowaniu prawodawstwa i struktury instytucjonalnej do wymogów unijnych;
- seminariach: „Perspektywy współpracy polsko-włosko-afrykańskiej” oraz „Zasady i praktyczne aspekty zamówień publicznych w ramach FAO i WFP” w Rzymie, zorganizowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP. Uczestnicy seminariów



- zapoznali się z informacjami dotyczącymi możliwości uczestnictwa polskich firm w zamówieniach FAO¹⁷⁴ i WFP¹⁷⁵ oraz nawiązywania współpracy z krajami afrykańskimi;
- 8. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych i Jednostek Koordynujących w Brukseli.

5.3.3. Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR

W 2014 r. w ARR zorganizowane zostały spotkania z przedstawicielami organów unijnych, instytucji państw członkowskich UE oraz krajów trzecich, tj.:

- 7. Spotkanie Informacyjne dla Radców Rolnych Ambasad Państw Członkowskich UE i Krajów Kandydujących, podczas którego omówiono sytuację na rynkach: zbóż, mięsa, mleka oraz owoców i warzyw w Polsce, jak również działania na rzecz wsparcia zbytu produktów rolnych w kontekście wprowadzonego w 2014 r. rosyjskiego embarga na produkty rolne UE,
- spotkanie z przedstawicielami Rumuńskiej Jednostki Certyfikującej, z udziałem ekspertów z ARR i ARiMR, poświęcone zagadnieniom zarządzania i kontroli funduszu EFRG i EFRROW,
- spotkanie z delegacją libijskiego Ministerstwa Rolnictwa, podczas którego goście zapoznali się z funkcjonowaniem rynku rolno-spożywczego w Polsce, a także z tematyką obrotu zagranicznego produktami z tego rynku,
- spotkanie z dziennikarzami reprezentującymi media Zjednoczonych Emiratów Arabskich, na którym omówiono funkcjonowanie polskiego rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego,
- wizyta delegacji ukraińskiej, której przewodniczył Wiceminister Polityki Rolnej i Żywności Ukrainy. Podczas wizyty zaprezentowano m.in. zagadnienia z zakresu wsparcia i interwencji na rynku mleka w Polsce przed przystąpieniem do UE i po akcesji oraz doświadczenia związane z wdrażaniem unijnego programu „Mleko w szkole”,
- wizyta przedstawicieli Adżarii (autonomicznej republiki wchodzącej w skład Gruzji), podczas której przedstawiono organizację Agencji Rynku Rolnego i jej rolę jako agencji płatniczej UE, jak również omówiono rozwój polskiego rolnictwa i branży rolno-spożywczej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej.



¹⁷⁴ Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa.

¹⁷⁵ Światowy Program Żywnościowy.

5.4. Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej

5.4.1. Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym

W ramach uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE Agencja pozyskiwała w 2014 r. dokumenty dotyczące administrowanych przez nią mechanizmów WPR. Były to m.in.: unijne projekty aktów prawnych, porządki obrad oraz sprawozdania z posiedzeń organów UE, komunikaty wydawane przez te organy, jak również inne dokumenty robocze UE dotyczące kwestii omawianych na forum organów unijnych. Wszystkie dokumenty były rejestrowane, poddawane analizie, a część z nich była tłumaczona na język polski.

Eksperti ARR uczestniczyli w pracach organów przygotowawczych Rady UE nad wypracowaniem kształtu legislacji UE w zakresie zagadnień związanych z funkcjonowaniem wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. W ramach udziału w pracach organów pomocniczych Rady UE przedstawiciele Agencji wzięli udział w czterech posiedzeniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Horyzontalnych Kwestii Rolnych. Podczas tych posiedzeń omawiano propozycje zmian legislacyjnych w zakresie programu pomocy na rzecz dostarczania owoców i warzyw, bananów oraz mleka do placówek oświatowych, a także zagadnienia związane z ograniczeniem wskaźnika błędów popełnianych przy płatnościach w rolnictwie.

W 2014 r. ARR aktywnie uczestniczyła w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej, na których forum omawiane były zagadnienia dotyczące mechanizmów wspólnej polityki rolnej administrowanych przez Agencję, w tym m.in.: Komitetu ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych, Komitetu ds. Zagadnień Horyzontalnych związanych z handlem przetworzonymi produktami rolnymi niewymienionymi w załączniku I, Komitetu ds. Funduszy Rolniczych, Komitetu ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także grup ekspertów¹⁷⁶. Udział Agencji w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej obejmował pozyskiwanie, analizę oraz opiniowanie projektów aktów prawnych i dokumentów roboczych KE, jak również okresowy udział przedstawicieli Agencji w posiedzeniach ww. gremiów w charakterze ekspertów współpracujących.

¹⁷⁶ Grupy Ekspertów ds. Rynków Rolnych, Grupy Ekspertów ds. programu „Owoce w szkole”, Grupy Ekspertów ds. monitorowania i oceny WPR, Podgrupy ds. Żywności Europejskiej Sieci ds. Konkurencyjności, Grupy Ekspertów ds. Zrównoważonego Rozwoju i Jakości Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Grupy Ekspertów ds. Horyzontalnych Zagadnień dotyczących WPR, Grupy Ekspertów ds. aktów delegowanych w ramach jednolitej Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych, Grupy Ekspertów ds. Zagadnień Horyzontalnych związanych z handlem przetworzonymi produktami rolnymi niewymienionymi w załączniku I.

ARR w 2014 r. pozyskała i poddała analizie 2,4 tys. projektów aktów prawnych i dokumentów roboczych Komisji Europejskiej, związanych ze 150 posiedzeniami organów przygotowawczych KE. Przedstawiciele Agencji osobiście uczestniczyli w 42 spotkaniach organizowanych przez Komisję Europejską (Komitety, Grupy Ekspertów i inne), na których omawiane były zagadnienia związane z działalnością ARR.

Poprzez aktywną współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w wypracowywaniu stanowiska Polski w ramach procesu decyzyjnego UE Agencja Rynku Rolnego miała możliwość pośredniego oddziaływania na kształtowanie prawodawstwa unijnego w interesie polskiego sektora rolno-spożywczego. Szczególną uwagę ARR poświęcała pracom nad projektami rozporządzeń wykonawczych i delegowanych KE, wdrażających postanowienia zreformowanej wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020.

5.4.2. Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej

W zakresie informowania uczestników rynku rolno-spożywczego o bieżących działaniach podejmowanych na forum organów przygotowawczych Rady UE i KE przygotowywano:

- tygodniowe kalendarze zawierające informacje o planowanych posiedzeniach organów przygotowawczych UE,
- informacje miesięczne dotyczące najistotniejszych kwestii dyskutowanych w ramach prac organów przygotowawczych UE, przyjętych projektów aktów prawnych i innych zagadnień poruszanych na forum unijnym, które dotyczyły działań ARR,
- informacje bieżące dotyczące działań podejmowanych na forach UE w odniesieniu do obszarów istotnych z punktu widzenia funkcjonowania Agencji.

Powyższe opracowania były udostępniane uczestnikom mechanizmów WPR za pośrednictwem serwisu internetowego ARR.

5.5. Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM) oraz Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów – Polska (EWD-P)

5.5.1. System ISAMM

W 2014 r. w ARR kontynuowane były prace związane z wdrażaniem kolejnych komunikatów do Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM), opracowanego przez KE w celu automatyzacji sprawozdawczości mechanizmów wspólnej polityki rolnej w państwach członkowskich UE. Za pomocą środowiska produkcyjnego systemu ISAMM pracownicy Agencji przekazali do KE (DG AGRI) 1 279 komunikatów.

Jednocześnie w 2014 r. miało miejsce testowanie nowej wersji produkcyjnej systemu, w ramach którego przekazano 937 komunikatów.

5.5.2. System EWD-P

Kontynuowane były prace w ramach Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów – Polska. Pracownicy ARR uczestniczyli jako eksperci współpracujący w pracach 20 Grup Roboczych Rady UE, dotyczących m.in.: spraw handlowych, współpracy celnej, horyzontalnych kwestii rolnych, pomocy żywnościowej, promocji produktów rolnych, zwalczania nadużyć finansowych, mleka i produktów mlecznych, ryżu, oliwy z oliwek, owoców i warzyw, mleka w szkole oraz rynku wina. W 2014 r. w ramach systemu EWD-P pracownicy ARR byli zaangażowani jako eksperci w 426 sprawach, obejmujących 1 265 dokumentów, w zakresie 63 tematów znajdujących się w obszarze kompetencji ARR.

6. SYSTEM KONTROLI

6.1. Audyt wewnętrzny

W 2014 r. zadania i czynności audytowe realizowano w ARR na podstawie „Planu audytu na rok 2014”, zatwierdzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego, zgodnie z ustawą o finansach publicznych. Przeprowadzone zadania audytowe zapewniające obejmowały niżej wymienione obszary:

- realizację Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW 2007-2013,
- zarządzanie nieprawidłowościami w zakresie EFRG i EFRROW,
- obsługę prawną,
- rozwój zawodowy pracowników,
- rafinację cukru przywiezionego spoza UE,
- odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego,
- obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- kontrole techniczne,
- ewidencję księgową w ramach obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- ewidencję księgową w zakresie działalności administracyjnej ARR,
- gospodarowanie mieniem ARR,
- wybór wykonawców,
- System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji,
- zarządzanie teleinformatyką.

Poza ww. zadaniami audytowymi zrealizowano 7 zadań zapewniających pozaplanowych, związanych z oceną spełniania przez ARR kryteriów akredytacji dla agencji płatniczej, w związku z uruchamianiem w Agencji w 2014 r. nowych mechanizmów oraz przeglądem procedur w zakresie realizowanych procesów.

Zalecenia i spostrzeżenia sformułowane w wyniku realizacji ww. zadań audytowych zostały wykorzystane do wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej funkcjonujących w ARR.

W ramach audytu wewnętrznego realizowano również na bieżąco czynności doradcze w zakresie m.in. opiniowania projektów zewnętrznych i wewnętrznych aktów prawnych oraz oceny mechanizmów kontrolnych w ramach uruchamianych nowych działań Agencji. Łącznie w 2014 r. przeprowadzono 6 czynności doradczych.

W zakresie monitorowania stopnia wdrożenia zaleceń audytowych przeprowadzono czynności sprawdzające w odniesieniu do zaleceń sformułowanych w ramach 7 zadań audytowych zapewniających przeprowadzonych w latach 2013-2014.

Wyniki pracy audytu wewnętrznego przedstawiane były dyrektorom komórek i jednostek audytowanych oraz Prezesowi ARR w postaci sprawozdań oraz informacji z czynności sprawdzających¹⁷⁷. Przeprowadzone audyty wewnętrzne potwierdziły spełnianie przez ARR kryteriów akredytacji dla agencji płatniczych w obszarach, które były poddane badaniu.

ARR w 2014 r. współpracowała również z zespołami audytowymi i kontrolnymi jednostek zewnętrznych, tj.:

- Europejskiego Trybunału Obrachunkowego – w trakcie wizyty kontrolnej dotyczącej poświadczenia wiarygodności rachunków za rok budżetowy 2013 – kontrola finansowa EFRG (DAS¹⁷⁸ 2013),
- Komisji Europejskiej – w zakresie mechanizmów:
 - „Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny”,
 - „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw”.
- Ministerstwa Finansów – w ramach zakończenia czynności sprawdzających w zakresie certyfikacji rachunków EFRG Agencji Rynku Rolnego za rok finansowy 2013 oraz przeprowadzenia audytu certyfikacyjnego za rok EFRG 2014.

W wyniku przeprowadzonego audytu certyfikacyjnego za rok 2014 ARR otrzymała:

- opinię „bez zastrzeżeń” w sprawie rocznych sprawozdań finansowych Agencji Rynku Rolnego w zakresie Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (o numerze MF-DO-2/2015/, wystawioną 2 lutego 2015 r.),
- opinię „bez zastrzeżeń” w sprawie Deklaracji Zarządczej Prezesa Agencji Rynku Rolnego (o numerze MF-DO-2/2015/, wystawioną 2 lutego 2015 r.).

6.2. Kontrola wewnętrzna

W 2014 r. zadania i czynności kontrolne były realizowane na podstawie zatwierdzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego planu kontroli¹⁷⁹ oraz wniosków o przeprowadzenie kontroli doraźnych. Przeprowadzone kontrole miały na celu zbadanie prawidłowości

¹⁷⁷ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzania i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 21, poz. 108).

¹⁷⁸ Poświadczenie wiarygodności określane jest powszechnie za pomocą francuskiego akronimu DAS (od „Déclaration d'Assurance”). Podstawowym celem DAS jest przedstawienie zainteresowanym stronom (przede wszystkim Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów) oceny i opinii na temat sposobu, w jaki wydatkowane są pieniądze UE.

¹⁷⁹ „Plan kontroli BKW na rok 2014”, z późn. zm.

realizacji podejmowanych zadań i wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu kontrolowanych jednostek, a także usprawnienie ich działalności poprzez realizację zaleceń pokontrolnych. Zrealizowane kontrole doraźne pozwoliły na zbadanie zagadnień przedstawionych we wnioskach o ich przeprowadzenie.

Zadania i czynności kontrolne przeprowadzone w 2014 r. obejmowały przede wszystkim następujące obszary:

- „Dopłaty do materiału siewnego”,
- zasady delegowania i rozliczania należności przysługujących pracownikom ARR z tytułu podróży służbowych,
- nadzór właścicielski realizowany przez Pełnomocnika Prezesa ARR ds. Nadzoru Właścicielskiego,
- branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach umowy zawartej z Ministerstwem Gospodarki,
- proces zmiany najmu lokalu siedziby OT ARR.

Ocena sposobu wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych dokonywana była na podstawie informacji przekazywanych w wyznaczonym terminie przez jednostki kontrolowane oraz w drodze czynności sprawdzających, podejmowanych – niezależnie od programu kontroli – w trakcie przeprowadzania kolejnej kontroli w danej jednostce organizacyjnej. Stanowiło to element kontroli zarządczej wynikającej z nadzoru nad właściwą realizacją zadań wyznaczonych poszczególnym komórkom organizacyjnym ARR.

W ramach kontroli wewnętrznej w 2014 r. rozpatrywano również skargi i wnioski skierowane do Agencji, które poddawano wnikliwej analizie merytorycznej oraz formalnej. Sprawy wykraczające poza kompetencje ARR przekazywano stosownym instytucjom. Do MRiRW przekazano analizę skarg oraz wniosków rozpatrzonych przez Agencję w 2013 r.

W 2014 r. jednostki kontroli zewnętrznej przeprowadziły w Centrali ARR następujące kontrole:

- Najwyższa Izba Kontroli w zakresie:
 - wykonania w 2013 r. planu finansowego ARR oraz wydatków z budżetu środków europejskich,
 - skuteczności przyjętych procedur i podejmowanych działań w celu ograniczenia prawdopodobieństwa wystąpienia w Polsce afrykańskiego pomoru świń.
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach prawidłowości realizowania przez ARR zadań w zakresie zgłaszania kandydatów do rad nadzorczych spółek prawa handlowego,

działań Agencji w celu poprawy gospodarowania majątkiem i usprawnienia struktury organizacyjnej ELEWARR Sp. z o.o.

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie:
 - wniosku o płatność pomocy technicznej, dotyczącego realizacji operacji „Działania promocyjne w mediach oraz materiały informacyjne i promocyjne dotyczące działania 133 w ramach PROW 2007-2013”,
 - weryfikacji poprawności i terminowości wykonywania zadań delegowanych przez podmiot wdrażający w zakresie przeprowadzania czynności kontrolnych, przestrzegania przyjętych procedur przeprowadzania czynności kontrolnych oraz wykonywania zaleceń pokontrolnych w zakresie działania delegowanego PROW na lata 2007-2013 „Działania informacyjne i promocyjne”.
- Archiwum Akt Nowych w zakresie zasobu archiwum zakładowego ARR i jego funkcjonowania.
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w zakresie przygotowania i przeprowadzenia przez ARR postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2014.

Agencja współpracowała również z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Finansów, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Służbą Celną w zakresie realizacji zadań związanych z postanowieniami art. 80 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013¹⁸⁰ (kontrola transakcji odnoszących się do systemu finansowania przez EFRG) i art. 48 ust. 3 ww. rozporządzenia (udostępnianie KE informacji o wykrytych nieprawidłowościach oraz przypadkach podejrzeń nadużyć finansowych), które obejmowały m.in.:

- udostępnianie informacji o płatnościach zrealizowanych w ramach mechanizmów WPR na potrzeby planowania i przeprowadzania kontroli transakcji finansowanych przez EFRG,
- stosowanie dokumentu pt. „Procedura informowania Komisji Europejskiej o nieprawidłowościach finansowych w zakresie wydatków z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich” – przygotowywanie i przekazywanie informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w mechanizmach WPR,

¹⁸⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, z późn. zm.

- wzajemną wymianę informacji, w tym uczestnictwo w naradach dyrektorów komórek organizacyjnych realizujących zadania wynikające z art. 80 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013.

W 2014 r. do ARR wpłynęło 78 protokołów z krajowych kontroli ex-post, przeprowadzonych na podstawie art. 80 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 u beneficjentów korzystających w latach poprzednich ze środków finansowych EFRG, z tego 49 protokołów przekazało MRiRW (kontrole ex-post przeprowadzone przez Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych), a 29 protokołów – Izby Celne.

Agencja poddawała wszystkie otrzymane protokoły szczegółowej analizie, a w przypadku potwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości finansowych podejmowała działania w celu odzyskania nienależnie wypłaconych środków. Dodatkowo informację o wynikach przeprowadzonej kontroli przekazała administracja jednego z państw członkowskich UE, w którym siedzibę posiadał beneficjent zarejestrowany w ARR.

ARR, korzystając z Elektronicznego Rejestru Nieprawidłowości, rejestrowała nieprawidłowości w zakresie wykorzystania środków finansowych EFRG.

Realizowała także wytyczne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Ministerstwa Finansów, dotyczące informowania o nieprawidłowościach i błędach w zakresie wykorzystania środków EFRROW w 2014 r. w ramach realizacji Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” PROW 2007-2013.

W 2014 r. nie odnotowano nadużyć finansowych i nieprawidłowości w obszarze poboru tradycyjnych zasobów własnych UE pochodzących z opłat cukrowych, wiążących się z obowiązkiem przekazywania informacji o nieprawidłowościach w ramach systemu OWNRES.

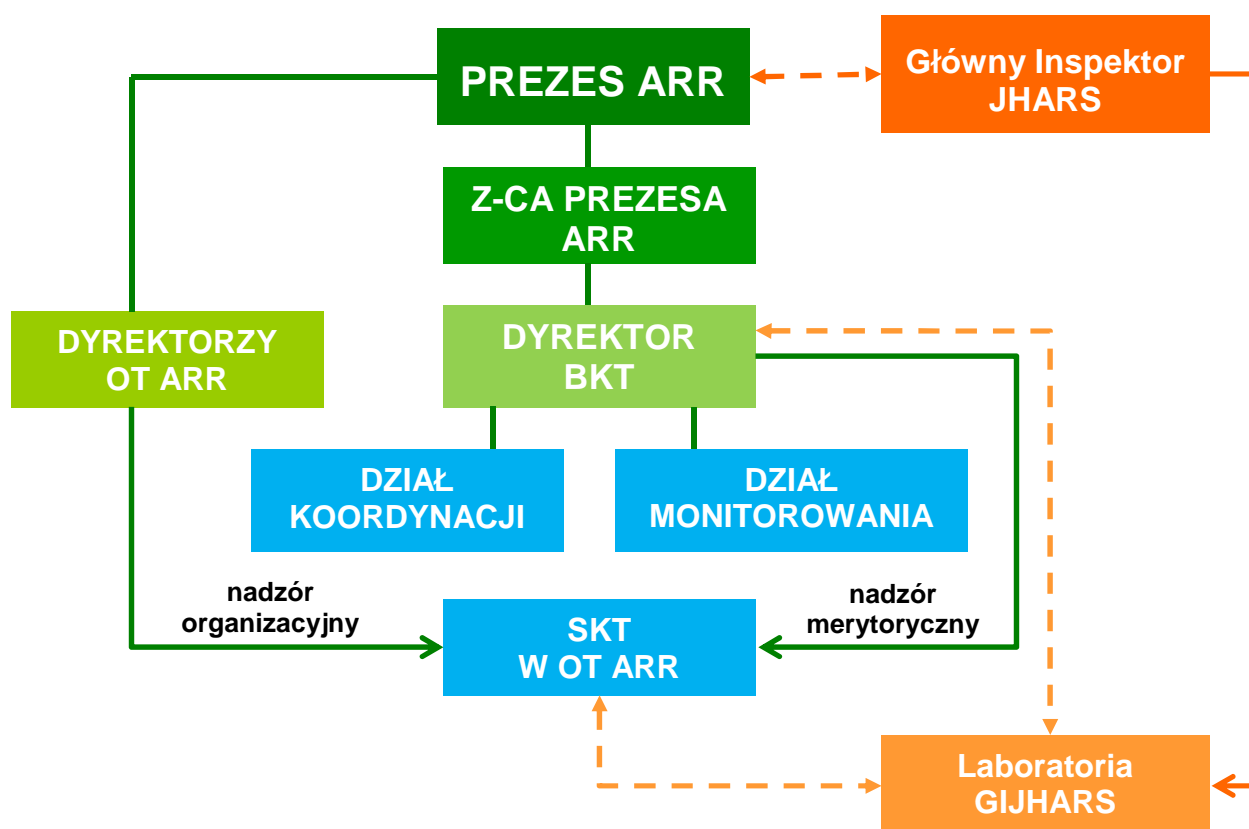
Agencja prowadziła również przygotowania do rejestrowania i raportowania nieprawidłowości w ramach wdrażanego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

6.3. Kontrole techniczne

Zadaniem ARR jest prawidłowe wykonywanie kontroli mających na celu potwierdzenie realizacji wymogów stawianych przez prawodawstwo unijne i krajowe beneficjentom oraz uczestnikom mechanizmów administrowanych przez Agencję. Kontrole techniczne przeprowadzane były na podstawie poleceń kontroli otrzymywanych z biur administrujących mechanizmami lub z OT ARR.

W Agencji Rynku Rolnego funkcjonuje dwustopniowa struktura organizacyjna służb kontroli technicznych, a w jej skład wchodzi: Biuro Kontroli Technicznych (BKT) w Centrali oraz Sekcje Kontroli Technicznych (SKT) w OT ARR (podległe organizacyjnie dyrektorom oddziałów terenowych, a merytorycznie nadzorowane przez dyrektora BKT). SKT OT ARR są bezpośrednimi wykonawcami kontroli, natomiast BKT koordynuje i monitoruje pracę kontrolerów. Badania laboratoryjne wykonywane są przez instytucję zewnętrzną – Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS).

Wykres 54. **Schemat organizacji służb kontroli technicznych**



W 2014 r. kontrolerzy służb technicznych ARR przeprowadzili ponad 22 tys. kontroli w obszarze 27 mechanizmów administrowanych przez Agencję. Najwięcej kontroli dotyczyło tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia producentów owoców i warzyw (11,1 tys. kontroli – 51% wszystkich kontroli), kwotowania produkcji mleka (2,2 tys. kontroli – 10%), nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny i dopłat do materiału siewnego (po 1,7 tys. kontroli – po 8%), odbioru i przetwórstwa surowca tytoniowego (1,5 tys. kontroli – 7%) oraz programu „Owoce i warzywa w szkole” (0,7 tys. kontroli – 3%).

Tabela 23. **Kontrole techniczne przeprowadzone w 2014 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw	11 149
2.	Kwotowanie produkcji mleka	2 218
3.	Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny	1 711
4.	Dopłaty do materiału siewnego	1 706
5.	Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego	1 454
6.	Owoce i warzywa w szkole	741
7.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	641
8.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	496
9.	Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw	331
10.	Kontrole techniczne uzupełniające/dodatkowe	291
11.	Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach	269
12.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	266
13.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	167
14.	Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru	118
15.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	98
16.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej	68
17.	Pomoc do plantacji trwałych	67
18.	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020	54
19.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych	45
20.	Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku	39
21.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina	36
22.	Interwencyjny zakup i sprzedaż masła	26
23.	Realizacja Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	17
24.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego	16
25.	Przetwarzanie cukru przemysłowego	10
26.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	6
27.	Handel zagraniczny	6
28.	Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE	1
Ogółem		22 047

Najwięcej kontroli wykonano w zakresie mechanizmów administrowanych przez Biuro Produktów Roślinnych (14,7 tys. kontroli), a następnie Biuro Wspierania Konsumpcji (2,3 tys.), Biuro Kwotowania Produkcji Mleka (2,2 tys.) i Biuro Produktów Zwierzęcych (1,9 tys.).

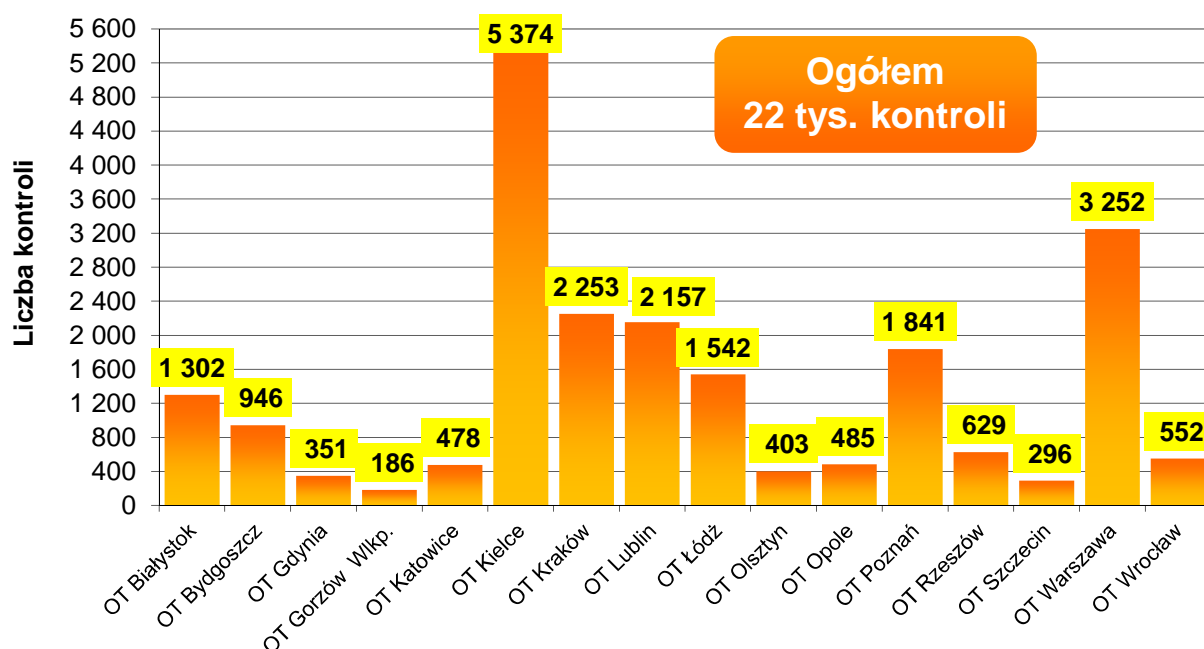
Tabela 24. **Kontrole techniczne przeprowadzone w 2014 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Biuro Produktów Roślinnych	14 676
2.	Biuro Wspierania Konsumpcji	2 269
3.	Biuro Kwotowania Produkcji Mleka	2 218

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
4.	Biuro Produktów Zwierzęcych	1 880
5.	Biuro Promocji Żywności	450
6.	Biuro Cukru i Biopaliw	257
7.	Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą	6
8.	Kontrole techniczne uzupełniające/dodatkowe	291
Ogółem		22 047

Liczba kontroli zrealizowanych w 2014 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR była zróżnicowana i zależała m.in. od specyfiki danego regionu oraz liczby i aktywności beneficjentów uczestniczących w poszczególnych mechanizmach. Najwięcej kontroli przeprowadziła SKT OT ARR w Kielcach (5,4 tys. kontroli), a następnie w Warszawie (3,3 tys.), Krakowie (2,3 tys.), Lublinie (2,2 tys.) i Poznaniu (1,8 tys.).

Wykres 55. **Liczba kontroli przeprowadzonych w 2014 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR**



Źródło: dane ARR.

W ramach zadań kontrolnych ARR współpracowała z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. W 2014 r. IJHARS zrealizowała na rzecz ARR zadania delegowane (zgodnie z umową dotyczącą mechanizmów WPR i mechanizmów krajowych) i zadania powierzone (zgodnie z umową dotyczącą Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020).

Realizacja ww. zadań obejmowała wykonywanie analiz laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych dostarczanych przez ARR i odbywała się na podstawie wewnętrznych procedur i instrukcji opracowanych przez IJHARS oraz zaakceptowanych przez Agencję. Badania odbywały się w 4 laboratoriach, tj.: w laboratorium centralnym w Poznaniu oraz w laboratoriach specjalistycznych w Kielcach, Gdyni i Lublinie.

W celu zapewnienia jednolitości postępowania podczas realizacji kontroli w poszczególnych mechanizmach administrowanych przez Agencję pracownicy BKT ARR koordynowali i monitorowali wykonywanie zadań kontrolnych prowadzonych przez SKT OT ARR. W 2014 r. przeprowadzono szereg czynności, których celem był m.in. nadzór nad poprawnością wykonywania i dokumentowania kontroli technicznych przez Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR oraz przez IJHARS. Zrealizowano łącznie 36 zadań monitorujących. Ocenie poddano również stopień przygotowania kontrolerów do wykonywania zleconych zadań.

Przeprowadzone zadania monitorujące, wymagane przepisami rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006¹⁸¹ oraz rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 907/2014¹⁸², zapewniły wypełnienie wymogów stawianych agencji płatniczej w zakresie funkcjonowania służb technicznych, były gwarantem właściwej pracy kontrolerów zatrudnionych w Agencji oraz zapewniły prawidłową realizację zadań kontrolnych.

Służby techniczne ARR ze względu na rolę, jaką pełnią w funkcjonowaniu Agencji, poddawane są cyklicznym kontrolom i audytom jednostek zewnętrznych. Przeprowadzone audyty nie wykazały nieprawidłowości mających wpływ na funkcjonowanie procesów kontrolnych.

Od akcesji Polski do UE do końca 2014 r. służby techniczne ARR wykonały łącznie 201,8 tys. kontroli.

6.4. Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR

Od 1 stycznia 2010 r. obowiązują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.), wprowadzające obowiązek zapewnienia kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych.

Zgodnie z zarządzeniem Prezesa Agencji Rynku Rolnego Nr 186/2010/W z dnia 6 grudnia 2010 r. (z późn. zm.) w ARR dokonano pogrupowania działań realizowanych w ramach kontroli zarządczej według poszczególnych standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, określonych w komunikacie Ministra Finansów (Nr 23 z dnia 16 grudnia 2009 r.). Zarządzenie Prezesa ARR określa sposób realizacji poszczególnych

¹⁸¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 885/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w zakresie akredytacji agencji płatniczych i innych jednostek, jak również rozliczenia rachunków EFGR i EFRROW.

¹⁸² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 907/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro, z późn. zm.

standardów kontroli zarządczej w Agencji, wskazuje dokumenty opisujące mechanizmy kontrolne oraz przypisuje odpowiedzialność za poszczególne działania w ramach prowadzenia kontroli zarządczej.

W związku z obowiązkiem przygotowania oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w ARR za 2014 r. dokonano przeglądu standardów kontroli zarządczej oraz oceny stanu kontroli zarządczej, opierając się na danych i informacjach pozyskanych w ramach realizacji zadań bieżących oraz otrzymanych z poszczególnych komórek organizacyjnych Agencji. Przy sporządzaniu oświadczenia wzięto pod uwagę m.in. informacje i dane dotyczące:

- monitoringu realizacji celów i zadań (realizacja zadań w ramach budżetu zadaniowego),
- samooceny kontroli zarządczej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych,
- samooceny audytu wewnętrznego z uwzględnieniem standardów audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych,
- wyników analizy ryzyka,
- wyników zadań audytowych,
- wyników kontroli wewnętrznych,
- wyników audytów i kontroli zewnętrznych,
- innych informacji wewnętrznych, w tym dotyczących: Systemu Zarządzania (obejmującego System Zarządzania Jakością i System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym), systemu skarg i wniosków, systemu informowania o nieprawidłowościach oraz Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.

Analiza powyższych informacji i danych dotyczących 2014 r. potwierdziła, że wdrożony i funkcjonujący w ARR system kontroli zarządczej spełnia kryteria adekwatności, skuteczności i efektywności.

Agencja posiada skuteczny system wykrywania błędów i uchybień, prowadzi monitoring realizacji zadań oraz wprowadza niezbędne działania naprawcze wynikające z poczynionych ustaleń i zaleceń wewnętrznych i zewnętrznych organów kontrolnych.

7. SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR



W Agencji Rynku Rolnego od 2009 r. funkcjonuje certyfikowany System Zarządzania Jakością (SZJ), który w 2010 r. został rozszerzony o certyfikację Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym (SPZK). Oba systemy, wdrożone w ARR



jako zintegrowany System Zarządzania (SZ), przyczyniają się do pozytywnego postrzegania Agencji przez klientów, umożliwiają wykorzystanie procesowego i kompleksowego podejścia do zarządzania, wpływają na efektywną realizację zadań, zwiększają wydajność administracyjną, a także zapobiegają ewentualnym zagrożeniom korupcyjnym. W ramach Systemu Zarządzania funkcjonują w ARR stanowiska i komórki organizacyjne, których zadaniem jest bieżący monitoring przestrzegania wdrożonych zasad i wymagań stawianych unijnej agencji płatniczej.

Jednym z nadrzędnych dokumentów wdrożonego Systemu Zarządzania jest „Polityka Jakości i Polityka Antykorupcyjna ARR”, udostępniona pracownikom Agencji oraz beneficjentom na stronach intranetowych i internetowych ARR. Dokument ten odzwierciedla podstawowe cele oraz priorytety kierownictwa ARR. Ważnym dokumentem, z punktu widzenia SPZK, jest Kodeks Etyki funkcjonujący w Agencji od 2010 r. Obowiązkiem pracowników ARR jest przestrzeganie zasad opisanych w kodeksie oraz w pozostałej dokumentacji systemowej, co gwarantuje Agencji wiarygodność i status instytucji działającej w sposób transparentny, zgodny z etyką. Zapisy obu dokumentów są stale monitorowane pod względem aktualności i adekwatności. W 2014 r. nie stwierdzono potrzeby wprowadzenia w nich zmian.

Sprawnie działający System Zarządzania, mający na względzie dobro klienta, ogranicza do minimum możliwość wystąpienia potencjalnych błędów w działalności ARR. W ramach systemu na bieżąco monitorowane są obszary wymagające doskonalenia, co pozwala na systematyczne i skuteczne wdrażanie koniecznych działań korygujących i doskonalących.

7.1. Odnowienie certyfikacji Systemu Zarządzania

W Centrali oraz w wybranych OT ARR w sierpniu 2014 r. odbył się audit nadzoru II Systemu Zarządzania, przeprowadzony przez niezależnych auditorów Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. (PCBC S.A.). W trakcie auditu nie stwierdzono niezgodności oraz podjęto decyzję o utrzymaniu dla ARR ważności certyfikatów potwierdzających zgodność SZJ z normą PN-EN ISO 9001:2009 oraz SPZK z wymaganiami dodatkowymi do tej normy. Jednocześnie w trakcie ww. auditu PCBC S.A. przeprowadziło audit certyfikujący SPZK w OT ARR, w wyniku którego dotychczasowa certyfikacja SPZK w Centrali została rozszerzona na oddziały terenowe. Uzyskane certyfikaty dowodzą spełniania przez ARR uznanych międzynarodowych standardów jakości i przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

7.2. Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR

Zgodnie z „Programem auditów wewnętrznych na rok 2014” auditorzy ARR przeprowadzili 47 auditów wewnętrznych Systemu Zarządzania. Celem auditów było sprawdzenie realizacji wymagań określonych w dokumentach SZ oraz wskazanie obszarów wymagających udoskonalenia. Wyniki auditów służą podejmowaniu działań korygujących, korekcyjnych, doskonalących i zapobiegawczych, zapewniających optymalne funkcjonowanie badanych procesów. Wszystkie zatwierdzone do realizacji działania korygujące zostały skutecznie wdrożone.

7.3. Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania

Agencja w 2014 r. kontynuowała prace w zakresie analizy, weryfikacji i modyfikacji dokumentacji Systemu Zarządzania, mające na celu uproszczenie i optymalizację procesów realizowanych w ARR. Przeprowadzono 77 weryfikacji systemowych, w ramach których obowiązującą w Agencji dokumentację aktualizowano i dostosowywano do wymogów Systemu Zarządzania.

W 2014 r. opracowano 5 nowych ksiąg procedur, a 3 uchylono. W stosunku do 2013 r. liczba ksiąg procedur zwiększyła się z 51 do 53. Równocześnie do 231 wzrosła liczba procedur. Zwiększono liczbę procedur dotyczących mechanizmów WPR ze 105 w 2013 r. do 107 w 2014 r. oraz wprowadzono 12 nowych procedur w ramach zadań związanych z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020. Zmniejszeniu uległa natomiast liczba procedur dla mechanizmów krajowych (odpowiednio z 24 do 21) oraz dla

procesów wspomagających (z 89 do 88). Liczba procedur w ramach działań PROW (3 procedury) nie zmieniła się.

Od 2008 r. (w którym rozpoczęto prace nad optymalizacją dokumentacji) do 2014 r. liczba ksiąg procedur obowiązujących w ARR zmniejszyła się z 82 do 53 (o 35%), a liczba procedur i instrukcji obniżyła się z 964 do 231 (o 76%). Łączna liczba stron dokumentacji Systemu Zarządzania zmniejszyła się z 16 845 do 5 288, tj. o 69%.

Zweryfikowane dokumenty Systemu Zarządzania zawierają skondensowane informacje potrzebne do prawidłowej realizacji zadań ARR. Odpowiednio opracowana i nadzorowana dokumentacja stanowi podstawę sprawnego działania Agencji.

7.4. Ocena skuteczności Systemu Zarządzania

Ocena skuteczności systemu oraz analiza osiągniętych wyników są przeprowadzane w trakcie przeglądów zarządzania, jak również na naradach oraz spotkaniach kierownictwa ARR, a wnioski oraz decyzje z nich wynikające stanowią jedną z podstaw doskonalenia procesów. Podczas przeglądów zatwierdzane do realizacji są także zaproponowane przez komórki Centrali i OT ARR propozycje celów jakości na dany rok oraz zmian w Systemie Zarządzania, służących ciągłemu doskonaleniu i rozwojowi Agencji.

W I półroczu 2014 r. w ARR, zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2009, odbył się przegląd zarządzania, w wyniku którego określono cele jakości oraz kryteria i terminy ich realizacji w 2014 r. Zarówno wewnętrzny przegląd zarządzania, jak i audit nadzoru II przeprowadzony przez jednostkę certyfikującą PCBC S.A. potwierdziły skuteczność i wysoką funkcjonalność wdrożonego w ARR Systemu Zarządzania, umożliwiającego procesowe i kompleksowe podejście do zarządzania, sprawną i wydajną realizację procesów oraz stały monitoring poziomu dbałości o klienta.

Zastosowane w ARR rozwiązania mają wpływ na usprawnienie współpracy na wszystkich szczeblach organizacyjnych, redukcję obciążeń administracyjnych pracowników i beneficjentów mechanizmów administrowanych przez Agencję oraz utrzymanie wysokiej jakości wykonywania zadań.

7.5. System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji

System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI) w ARR jest oparty na wymaganiach normy ISO/IEC 27001:2007 „Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji. Wymagania”. W 2014 r. w ramach corocznego przeglądu jego funkcjonowania analizowano i w miarę potrzeb aktualizowano dokumentację dotyczącą bezpieczeństwa

informacji. Do zmieniających się uwarunkowań dostosowano także procedury przeprowadzania analizy ryzyka bezpieczeństwa informacji i przeprowadzania analizy ryzyka korupcyjnego.

W Agencji na bieżąco monitorowano przestrzeganie obowiązujących zasad bezpieczeństwa informacji. Wszelkie zdarzenia, które mogły mieć wpływ na bezpieczeństwo informacji, analizowano w celu wdrożenia właściwych zabezpieczeń. W 2014 r. nie wystąpiły zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie ARR.

7.6. Plan Ciągłości Działania

W 2014 r., zgodnie z wymogami normy ISO/IEC 27001:2007, dokonano aktualizacji „Planu Ciągłości Działania” (PCD), który zawiera dokumentację określającą sposób reagowania na incydenty naruszenia ciągłości działania w celu jak najszybszego odtworzenia najważniejszych procesów oraz minimalizacji wpływu zaistniałej sytuacji na działania ARR i instytucji współpracujących, a także na beneficjentów. Aktualizację PCD przeprowadzono na skutek zmieniających się warunków organizacyjnych oraz kadrowych ARR. Testowanie PCD odbywało się zgodnie z zatwierdzonym „Harmonogramem testowania Planu Ciągłości Działania” i obejmowało: przywracanie funkcjonowania systemów IT, przeniesienie realizacji zadań oddziałów terenowych do lokalizacji zapasowych, uruchomienie lokalizacji zapasowej Centrali ARR, ewakuację, realizację procesów krytycznych i funkcjonowanie Sztabu Zapewnienia Ciągłości Działania w sytuacji awaryjnej.

W ARR na bieżąco rejestrowano i analizowano występujące incydenty naruszenia ciągłości działania. W 2014 r. wystąpiło jedno zagrożenie, które mogło mieć wpływ na przebieg realizowanych w Agencji procesów. Jednak skuteczne procedury awaryjne i profesjonalne działania pracowników spowodowały, że nie nastąpiło naruszenie ciągłości działania Agencji Rynku Rolnego.

8. ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE

8.1. Dostosowania legislacyjne

Agencja Rynku Rolnego jest państwową osobą prawną, nad którą nadzór sprawuje minister właściwy do spraw rynków rolnych, a w zakresie gospodarki finansowej – minister właściwy do spraw finansów publicznych¹⁸³. Posiadając status unijnej agencji płatniczej, ARR w 2014 r. funkcjonowała na podstawie aktów prawa Unii Europejskiej oraz aktów prawa krajowego. Agencja Rynku Rolnego jest od 1 stycznia 2012 r. agencją wykonawczą¹⁸⁴.



8.1.1. Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR

Organizację i zadania Agencji Rynku Rolnego, jako agencji płatniczej, w 2014 r. regulowały następujące krajowe akty prawne:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 633, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2012 r. poz. 1065),

¹⁸³ Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 633, z późn. zm.).

¹⁸⁴ W rozumieniu art. 92 ust. 1 pkt 1) lit. f) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.).

- ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchamianiu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. Nr 166, poz. 1611, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.).

8.1.2. Akty prawne regulujące działania ARR na poszczególnych rynkach rolnych

W 2014 r. ARR realizowała zadania statutowe w zakresie działań na wybranych rynkach rolnych na podstawie regulacji prawnych zawartych w niżej wymienionych aktach prawa krajowego:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 633, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 50, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2014 r. poz. 1104),
- ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1643, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o administrowaniu obrotem towarowym z zagranicą (Dz. U. Nr 97, poz. 963, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny (Dz. U. poz. 460),

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 września 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1190),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1468, z późn. zm.).

Z uwagi na nowelizację aktów prawa Unii Europejskiej oraz w związku ze zmianami zachodzącymi na krajowych rynkach produktów rolnych, w 2014 r. ulegały zmianom akty prawne określające zasady funkcjonowania mechanizmów administrowanych przez Agencję. Zmiany w prawie krajowym były wynikiem przeglądu aktów prawnych, przeprowadzonego w celu uporządkowania i dostosowania prawodawstwa krajowego do zmieniającego się prawodawstwa UE w zakresie wspólnej organizacji rynków rolnych.

W odniesieniu do ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (dalej zwanej ustawą o ARR), w 2014 r. weszła w życie nowelizacja wprowadzona ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146, z późn. zm.). Ustawodawca zmodyfikował katalog zadań realizowanych przez Agencję przez uchylenie w art. 11 ust. 1 ustawy o ARR punktu 4b), dotyczącego prowadzenia działań w zakresie realizacji programu dostarczania nadwyżek żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej. Jednocześnie w ramach znowelizowanego art. 11 ustawy o ARR dodano ust. 6, na mocy którego Agencja może uczestniczyć – jako instytucja pośrednicząca lub jako beneficjent – w realizacji programów, o których jest mowa w ustawie o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Ponadto Agencja uzyskała, na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163), upoważnienie do realizacji zadań instytucji pośredniczącej w systemie zarządzania programem operacyjnym w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, o którym jest mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014¹⁸⁵.

¹⁸⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

W 2014 r. ustawa o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno została znowelizowana ustawą z dnia 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 1662). Zmiana dotyczyła w szczególności niewielkiej modyfikacji wymogów formalnych stawianych podmiotom działającym na rynku owoców i warzyw, które aspirowały do utworzenia grup producentów, organizacji producentów oraz ich zrzeszeń. Powyższa zmiana weszła w życie 1 stycznia 2015 r.

Ustawa o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych w 2014 r. została znowelizowana ustawą z dnia 17 grudnia 2014 r. o zmianie ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 165), która weszła w życie 30 stycznia 2015 r.

W odniesieniu do ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrotie tymi wyrobami i organizacji rynku wina w 2014 r. weszła w życie jedna nowelizacja wprowadzona ustawą z dnia 22 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrotie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2014 r. poz. 23), której postanowienia zaczęły obowiązywać od 22 stycznia 2014 r. Nowelizacja ww. ustawy miała na celu wdrożenie zmian wprowadzonych w regulacjach Unii Europejskiej o wspólnej organizacji rynku wina oraz usprawnienie ewidencjonowania producentów i systemu certyfikacji wina. Przedmiotowa nowelizacja wprowadziła zmiany mające na celu m.in.:

- ograniczenie zakresu informacji przekazywanych we wniosku składanym w ARR o wpis do ewidencji producentów i przedsiębiorców wyrabiających wino z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- skrócenie terminu przekazania Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Głównemu Inspektorowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa informacji o producentach i przedsiębiorcach wpisanych do ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego w danym roku gospodarczym,
- wdrożenie uproszczeń dla małych producentów win owocowych markowych, cydrów, perry i miodów pitnych markowych (uzyskanych z własnych surowców), umożliwiających im zlecanie rozlewu wyrobów przedsiębiorcom wykonującym działalność gospodarczą w zakresie rozlewu wyrobów winiarskich,

- określenie obowiązków statystycznych nakładanych na podmioty uczestniczące w produkcji i handlu winem, wynikające z przepisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 436/2009¹⁸⁶.

Tekst jednolity ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina, został ogłoszony obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 5 czerwca 2014 r. (Dz. U. poz. 1104).

Ustawa o biokomponentach i biopaliwach ciekłych w 2014 r. była trzykrotnie nowelizowana:

- ustawą z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 457),
- ustawą z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 900),
- ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1088).

Tekst jednolity ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych został ogłoszony obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 24 października 2014 r. (Dz. U. poz. 1643).

W 2014 r. ustawa o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego została znowelizowana przez ustawę z dnia 24 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. poz. 240). Nowelizacja miała na celu wdrożenie rozwiązań przejściowych w odniesieniu do systemów wsparcia bezpośredniego obowiązujących w 2014 r., zgodnie z przepisami rozporządzenia (UE) nr 1310/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady¹⁸⁷.

W ramach działań w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych, uruchamianych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych oraz uchylającym

¹⁸⁶ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 436/2009 z dnia 26 maja 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do rejestru winnic, obowiązkowych deklaracji i sporządzania informacji na potrzeby monitorowania rynku, dokumentów towarzyszących przewozowi produktów i rejestrów prowadzonych w sektorze wina, z późn. zm.

¹⁸⁷ Rozporządzenie (UE) nr 1310/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające niektóre przepisy przejściowe w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie środków i ich rozdziału w odniesieniu do roku 2014, a także zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, (UE) nr 1306/2013 i (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie ich stosowania w roku 2014.

rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 123/2007, z późn. zm., ARR w 2014 r. realizowała następujące mechanizmy:

- „Nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny” (art. 220),
- „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw” (art. 219),
- „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw” (art. 219).

W związku ze stwierdzeniem wystąpienia w styczniu 2014 r. na terenie wschodnich województw Polski wirusa afrykańskiego pomoru świń u dzików zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny, które weszło w życie 9 kwietnia 2014 r. W powyższym rozporządzeniu zawarte zostały zadania dla ARR zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 324/2014¹⁸⁸, przyjmującym nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny w Polsce.

Na skutek wprowadzonego w sierpniu 2014 r. zakazu przywozu niektórych produktów rolno-spożywczych z UE do Federacji Rosyjskiej KE ustanowiła m.in. tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw¹⁸⁹. Wobec tego w Polsce wydano rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 września 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej.

W wyniku analizy sytuacji rynkowej i przebiegu procesu realizacji pomocy Komisja Europejska uruchomiła we wrześniu 2014 r. dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw¹⁹⁰. W konsekwencji w Polsce wydano rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej.

¹⁸⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 324/2014 z dnia 28 marca 2014 r. przyjmujące nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny w Polsce.

¹⁸⁹ Zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 932/2014 z dnia 29 sierpnia 2014 r. ustanawiającym tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw oraz zmieniającym rozporządzenie delegowane (UE) nr 913/2014.

¹⁹⁰ Zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 1031/2014 z dnia 29 września 2014 r. ustanawiającym dalsze tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw.

Agencja w 2014 r. realizowała działania na rynkach rolnych na podstawie zarządzeń wydanych przez Prezesa ARR. Listę zagadnień uregulowanych tymi zarządzeniami zawiera aneks 4.

8.1.3. Monitorowanie regulacji prawnych UE

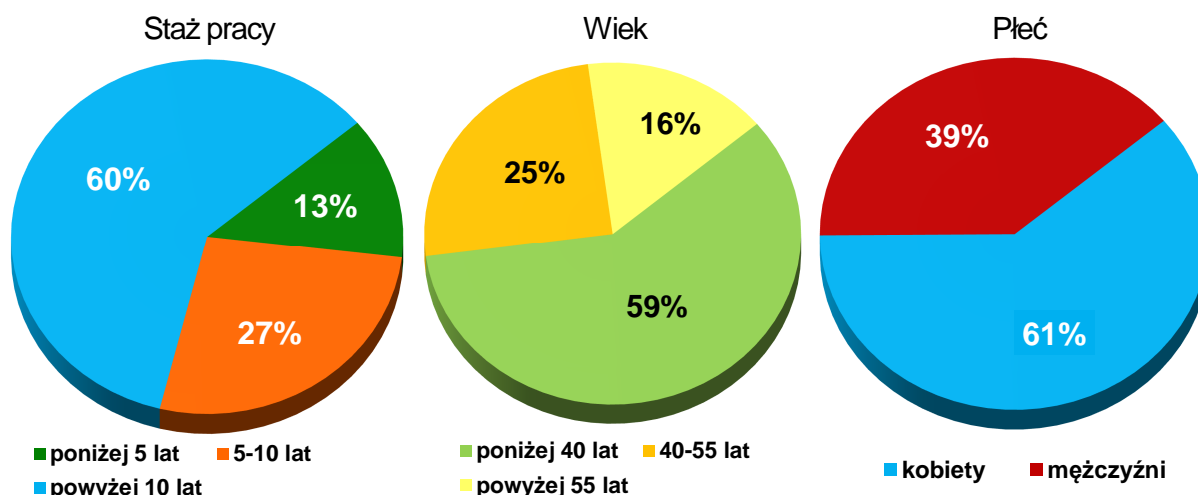
Wymogi akredytacyjne postawione unijnym agencjom płatniczym nakładają na ARR obowiązek wdrożenia procedur koniecznych do zagwarantowania, że każda zmiana w przepisach UE (w szczególności obowiązujące stawki pomocy finansowej) jest rejestrowana, a zalecenia, bazy danych i listy kontrolne są aktualizowane w odpowiednim czasie. W związku z tym w ARR w 2014 r. na bieżąco dokonywano monitorowania aktów prawnych Unii Europejskiej ukazujących się w Dziennikach Urzędowych UE na stronie internetowej <http://eur-lex.europa.eu>. Jednocześnie Agencja pozyskiwała za pośrednictwem MRiRW niepublikowane akty prawne UE, zawierające istotne informacje dotyczące działań realizowanych w ramach mechanizmów WPR administrowanych przez ARR. Pozyskiwane dokumenty były przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Agencji w formie rejestrów Dzienników Urzędowych UE.

8.2. Zarządzanie kadrami

Polityka kadrowa prowadzona w Agencji Rynku Rolnego ma na celu zapewnienie optymalnego potencjału kadrowego do realizacji zadań ARR, jego efektywne wykorzystanie, a także inwestowanie w posiadany kapitał ludzki. W 2014 r. Agencja kontynuowała strategię personalną poprzez pozyskiwanie, rozwój i utrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej.

Nabór kandydatów na wolne stanowiska pracy w Agencji prowadzony był zgodnie z ustawą o ARR w sposób otwarty i konkurencyjny oraz odbywał się na zasadach określonych w procedurze wewnętrznej. Informacje o wolnych stanowiskach pracy były powszechnie dostępne w siedzibach jednostek organizacyjnych ARR prowadzących nabór, w Biuletynie Informacji Publicznej ARR oraz na stronie internetowej www.arr.gov.pl. W 2014 r. do Agencji aplikowały 723 osoby. W wyniku naborów w trybie rekrutacji zewnętrznej zatrudniono 32 pracowników (z tego 22 osoby w Centrali i 10 osób w OT ARR). Wśród nowozatrudnionych najwięcej osób posiadało wykształcenie prawniczo-administracyjne, ekonomiczne i rolnicze. Jednocześnie w 2014 r. umowę o pracę z Agencją rozwiązało 37 pracowników (19 osób w Centrali i 18 osób w OT ARR).

Wykres 56. **Struktura zatrudnienia w ARR wg stanu na 31 grudnia 2014 r.**



Źródło: na podstawie danych ARR.

Zatrudnienie w ARR według stanu na 31 grudnia 2014 r. wyniosło 1 158 osób, z tego: w Centrali zatrudnionych było 536 osób, a w OT ARR – 622 osoby. W strukturze zatrudnienia najliczniejszą grupę (60% zatrudnionych) stanowili pracownicy o stażu pracy powyżej 10 lat. Największy odsetek zatrudnionych (59%) należał do pracowników z grupy wiekowej poniżej 40 roku życia. Kobiety stanowiły 61% pracowników Agencji. Wykształcenie wyższe posiadało ponad 92% pracowników.

W ARR w 2014 r. pracowało 35 osób z orzeczoną niepełnosprawnością, z tego 7 osób z niepełnosprawnością w stopniu lekkim, 26 osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym oraz 2 osoby z niepełnosprawnością w stopniu znacznym.

Praktyki studenckie w ARR odbyło 36 studentów (w tym 10 osób w Centrali), a praktyki absolwenckie – 10 osób (w tym 6 osób w Centrali). Agencja organizowała również staże dla osób bezrobotnych skierowanych z urzędów pracy, w których uczestniczyło 46 osób (w tym dwie osoby w Centrali).

8.3. Szkolenia

Agencja Rynku Rolnego wspiera proces rozwoju zawodowego pracowników, organizując szkolenia grupowe i indywidualne oraz umożliwiając podejmowanie nauki w szkołach wyższych i szkołach językowych.

Szkolenia zrealizowane w 2014 r. dotyczyły m.in. tematyki prawnej, finansowej i administracyjnej, a także zagadnień z zakresu informatyki. W ramach projektu „Zespół trenerski ARR” kontynuowane były również szkolenia grupowe dotyczące: zarządzania

czasem i organizacji czasu pracy, wystąpień publicznych, technik profesjonalnej prezentacji oraz podstaw księgowości i rachunkowości w ARR.

Agencja wspiera pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe przez dofinansowywanie uzupełniających studiów magisterskich, kursów językowych oraz szkoleń specjalistycznych. W ramach budżetu szkoleniowego przyznanego na 2014 r. zrealizowano łącznie 135 szkoleń grupowych i indywidualnych. Zawarto też 66 umów szkoleniowych, z tego: 38 umów na kursy językowe, 17 – na szkolenia specjalistyczne, 9 – na studia podyplomowe i 2 – na uzupełniające studia magisterskie.

Kontynuowano również realizację obligatoryjnych szkoleń okresowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP). W 2014 r. w 63 szkoleniach grupowych i indywidualnych uczestniczyło łącznie 220 pracowników ARR.

8.4. Realizacja programu informatyzacji

Agencja Rynku Rolnego, realizując w 2014 r. program informatyzacji, zarządzała zasobami teleinformatycznymi (serwery, stacje robocze, urządzenia sieciowe, zabezpieczenia, oprogramowanie). Zapewniała także sprawne funkcjonowanie systemu informatycznego, realizowała politykę bezpieczeństwa danych, współpracowała przy opracowywaniu wymagań dla systemów teleinformatycznych, wspierała działania użytkowników, jak również organizowała systemy wymiany informacji drogą elektroniczną. Infrastruktura techniczna, którą administrowała ARR od strony informatycznej, zapewniała poprawne funkcjonowanie wszystkich komórek organizacyjnych Agencji.

ARR prowadziła działania służące utrzymaniu ciągłości produkcyjnej i rozbudowie Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), który ma na celu wspomaganie realizacji mechanizmów wspólnej polityki rolnej oraz wspomaganie administrowania mechanizmami krajowymi. Odbywało się to poprzez eksploatację i nadzór – w ramach umów serwisowych – systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny, a także budowę i utrzymanie systemów przez zespół projektowo-programistyczny ARR. Zmodernizowano również metodę wytwarzania oprogramowania, wykorzystując nowatorskie rozwiązania, bazujące na najnowszych standardach w zakresie modelowania procesów biznesowych oraz architektury opartej na usługach, posiadające interfejs webowy i mobilny, wyposażone w silnik procesów, reguł biznesowych, zintegrowany modeler procesów, portal użytkownika, bazy danych, repozytorium dokumentów oraz wielowarstwowe interfejsy do systemów otoczenia.

Powstały aplikacje wspomagające wypłatę „Nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny”, a także obsługę mechanizmu „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw” oraz „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw”.

Zrealizowano 50 wniosków o zmianę eksploatowanych modułów systemów informatycznych zbudowanych siłami własnymi ARR, wspomagających m.in. następujące mechanizmy: „Kwotowanie produkcji mleka” (KM), „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” (DSML oraz e-Szklanka), a także „Owoce i warzywa w szkole” (OWS). Ponadto realizowano wnioski o zmianę systemu wspomagającego obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych (FPZ).

Prowadzono także prace analityczne, projektowe i wdrożeniowe nowych elementów systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny. Priorytetowo traktowano elementy systemu związane z e-usługami. Wdrożono kolejną wersję systemu eKancelaria.

W 2014 r. zapewniono utrzymanie infrastruktury systemu informatycznego ARR na właściwym poziomie, prowadzono działania zmierzające do jej unowocześnienia oraz realizowano prace w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa informatycznego. W ramach ww. działań zakupiono serwery aplikacyjne nowej generacji Oracle T5, uzupełniono osprzęt środowiska wirtualnego w Centrum Zapasowym, a także przygotowano infrastrukturę środowiska wirtualnego do osiągnięcia pełnej redundancji w obu centrach w 2015 r. Ponadto rozszerzono wykorzystanie platformy mobilnej na zdalnie pracujących kontrolerów, przeprowadzono testy penetracyjne infrastruktury IT, przeprowadzono działania rekonfiguracyjne sieci LAN oraz wykonano aktualizację oprogramowania i urządzeń systemów bezpieczeństwa. W ramach realizacji zadań dotyczących nowych programów przygotowano i wdrożono środowisko do zarządzania procesami biznesowymi Aurea BPM. W 2014 r. wdrożono pakiet Office 2010 oraz oprogramowanie Team Viewer.

8.5. Zamówienia publiczne

ARR w 2014 r. udzielała zamówień publicznych zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.). Przeprowadzono łącznie 59 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym 9 postępowań było rozpoczętych w 2013 r. Większość postępowań (55 – 93,2% wszystkich postępowań) przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego. Udzielono także 4 zamówień w trybie z wolnej ręki (6,8%). ARR sukcesywnie odstępuje od

prowadzenia postępowań w trybie z wolnej ręki (w 2010 r. stanowiły one 33,3% wszystkich postępowań, w 2011 r. – 18,3%, w 2012 r. – 10,5%, a w 2013 r. – 7,3%).

W 2014 r. unieważniono 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, natomiast w 4 postępowaniach prowadzonych w tym trybie unieważniono 13 zadań częściowych.

Ponadto 5 postępowań rozpoczętych w 2014 r. było kontynuowanych w 2015 r. (z tego 4 – w trybie przetargu nieograniczonego i jedno – w trybie z wolnej ręki).

8.6. Zaangażowanie ARR w spółkę prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o.

W 2014 r. Agencja Rynku Rolnego była zaangażowana kapitałowo w spółkę prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której posiadała 100% udziałów. ELEWARR Sp. z o.o. zajmuje się obrotem i przechowywaniem zbóż. Kapitał zakładowy spółki na koniec 2014 r. wyniósł ponad 143 mln zł. Spółka tworzy wraz z czterema innymi spółkami prawa handlowego grupę kapitałową ELEWARR, w której skład na koniec 2014 r. wchodziły następujące podmioty:



- ELEWARR Sp. z o.o. (podmiot dominujący),
- TDM ARRTRANS S.A. w Łodzi (100% akcji w posiadaniu spółki ELEWARR),
- Zamojskie Zakłady Zbożowe Sp. z o.o. w Zamościu (100% udziałów w posiadaniu ELEWARR),
- Elewator w Koronowie Sp. z o.o. (30% udziałów w kapitale zakładowym w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator Sieradz Sp. z o.o. w Sieradzu (26,7% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.).

Wartość udziałów Agencji w ELEWARR Sp. z o.o. w 2014 r. wyniosła 139,4 mln zł, co stanowiło 93% wartości aktywów trwałych ARR przedstawionych w bilansie Agencji Rynku Rolnego sporządzonym na koniec 2014 r. Potencjał przechowalniczy ELEWARR Sp. z o.o. na koniec 2014 r. wynosił ponad 632 tys. ton.

8.7. Rejestracja przedsiębiorców

ARR, na podstawie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, prowadziła w 2014 r. działania dotyczące rejestracji przedsiębiorców uczestniczących w administrowanych mechanizmach. Do działań tych należały:

prowadzenie i aktualizacja Centralnego Rejestru Przedsiębiorców (CRP), nadawanie numeru rejestracyjnego oraz wydawanie świadectw rejestracji. W Centrali i w OT ARR rejestrowano przedsiębiorców oraz grupy producentów z wykorzystaniem systemu komputerowego CAPS. W 2014 r. w CRP zarejestrowano 20,4 tys. przedsiębiorców. Łącznie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2014 r. zarejestrowano 633,1 tys. uczestników mechanizmów administrowanych przez ARR.

W przypadku wystąpienia zmian w podstawowych danych rejestracyjnych przedsiębiorca był zobowiązany do ich aktualizacji. Po 1 maja 2004 r. do Agencji wpłynęło 440,5 tys. dokumentów aktualizujących dane przedsiębiorców, w tym 26,5 tys. w 2014 r. Poza rejestracją przedsiębiorców oraz aktualizowaniem ich danych ARR weryfikowała podstawowe dane rejestracyjne znajdujące się we wnioskach merytorycznych składanych przez przedsiębiorców już uczestniczących w poszczególnych mechanizmach. W 2014 r. przeprowadzono 5,9 tys. postępowań weryfikacyjnych, a w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2014 r. – ok. 70,3 tys. postępowań.

ARR przyjmowała i rejestrowała w systemie informatycznym CAPS wnioski merytoryczne składane w zakresie administrowanych mechanizmów. Po przystąpieniu Polski do UE przyjęto i zarejestrowano 4 621,4 tys. wniosków, w tym 290,1 tys. w 2014 r.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Liczba placówek oświatowych oraz dzieci i uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2013/2014 wg województw.....	51
Tabela 2.	Centra interwencyjne w Polsce.....	67
Tabela 3.	Oferty na świadczenie usług przechowalniczych złożone w 2014 r. wg OT ARR.....	68
Tabela 4.	Obszar objęty ograniczeniami ustanowiony decyzjami wykonawczymi KE...	75
Tabela 5.	Wnioski o przyznanie rekompensaty złożone przez producentów świń w OT ARR.....	76
Tabela 6.	Przyznana i wypłacona pomoc dla producentów świń w podziale na OT ARR.....	76
Tabela 7.	Refundacje wywozowe do wołowiny wypłacone w 2014 r.....	80
Tabela 8.	Dopłaty do materiału siewnego, mające charakter pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie, zrealizowane w 2014 r.....	97
Tabela 9.	Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2013/2014.....	100
Tabela 10.	Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w 2014 r...	101
Tabela 11.	Wpłaty środków finansowych w 2014 r. na działania w ramach poszczególnych kierunków wsparcia (tys. zł).....	102
Tabela 12.	Podstawowe dane dotyczące roku gospodarczego 2013/2014 (wg stanu na 31 lipca 2014 r.) ujęte w ewidencji Prezesa ARR.....	121
Tabela 13.	Podstawowe dane dotyczące roku gospodarczego 2014/2015 (wg stanu na 31 grudnia 2014 r.) ujęte w ewidencji Prezesa ARR.....	122
Tabela 14.	Wpływy na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w 2014 r. oraz stan rachunków funduszy na 31 grudnia 2014 r.....	134
Tabela 15.	Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2014 r.....	135
Tabela 16.	Wykaz surowców zużytych do produkcji biogazu rolniczego.....	150
Tabela 17.	Energia elektryczna wytworzona z biogazu rolniczego.....	152
Tabela 18.	Pozwolenia na przywóz/wywóz wydane i rozliczone w 2014 r.....	154
Tabela 19.	Refundacje wywozowe wypłacone w 2014 r.....	156
Tabela 20.	Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2014 r. w podziale na działania.....	157
Tabela 21.	Wydatki ARR w 2014 r. w podziale na rynki/działania.....	159
Tabela 22.	Artykuły spożywcze dostarczone do magazynów OPR podczas realizacji Podprogramu 2014.....	163

Tabela 23. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2014 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów.....	193
Tabela 24. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2014 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR.....	193

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Ceny skupu mleka w kraju.....	34
Wykres 2.	Skup mleka w kraju.....	35
Wykres 3.	Liczba dostawców mleka (na początku danego roku kwotowego).....	37
Wykres 4.	Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce.....	39
Wykres 5.	Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w roku kwotowym 2013/2014 wg OT ARR.....	40
Wykres 6.	Krajowe kwoty mleczne przysługujące państwom członkowskim UE w roku kwotowym 2004/2005 i 2014/2015.....	41
Wykres 7.	Liczba podmiotów skupujących mleko w Polsce na koniec danego roku kwotowego.....	43
Wykres 8.	Struktura podmiotów skupujących mleko wg stanu na 31 grudnia 2014 r.	43
Wykres 9.	Finansowanie programu „Mleko w szkole”.....	46
Wykres 10.	Placówki oświatowe objęte dofinansowaniem w ramach programu „Mleko w szkole”.....	47
Wykres 11.	Placówki oświatowe i uczniowie uczestniczący w programie „Mleko w szkole”.....	52
Wykres 12.	Liczba uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” wg województw.....	52
Wykres 13.	Produkcja masła w Polsce.....	53
Wykres 14.	Krajowe i światowe ceny zbytu masła.....	54
Wykres 15.	Produkcja odtłuszczonego mleka w proszku w Polsce.....	57
Wykres 16.	Krajowe i światowe ceny zbytu odtłuszczonego mleka w proszku.....	58
Wykres 17.	Produkcja i handel zagraniczny serami podpuszczkowymi dojrzewającymi	61
Wykres 18.	Struktura wydatków na rynku mleka w 2014 r.....	63
Wykres 19.	Ceny skupu zbóż w kraju.....	64
Wykres 20.	Pojemność przechowalnicza w centrach interwencyjnych w sezonie gospodarczym 2013/2014 (wg stanu na 30 czerwca 2014 r.).....	69
Wykres 21.	Pogłowie trzody chlewnej i roczna produkcja żywca wieprzowego w Polsce.....	72
Wykres 22.	Skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce.....	73
Wykres 23.	Ceny rynkowe wieprzowiny w UE wg wagi poubojowej schłodzonej klasy E.....	73

Wykres 24.	Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2014 (w podziale na półrocza).....	78
Wykres 25.	Ceny rynkowe wołowiny w UE.....	78
Wykres 26.	Produkcja mięsa drobiowego w UE (mpc.).....	80
Wykres 27.	Skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce.....	81
Wykres 28.	Ceny zbytu tuszek kurcząt (z szypkami) w Unii Europejskiej.....	82
Wykres 29.	Krajowe ceny zbytu workowanego i paczkowanego cukru białego.....	84
Wykres 30.	Liczba zgłoszeń celnych w wywozie cukru pozakwotowego i ilość cukru pozakwotowego, na którą ARR wydała pozwolenia.....	92
Wykres 31.	Wnioski o przyznanie dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie, złożone w 2014 r. wg OT ARR.....	96
Wykres 32.	Realizacja przez ARR dopłat do materiału siewnego.....	98
Wykres 33.	Struktura umów rozliczonych w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2013/2014 w podziale na województwa.....	101
Wykres 34.	Realizacja działań na rynku produktów pszczelich.....	103
Wykres 35.	Powierzchnia uprawy i produkcja owoców w Polsce.....	104
Wykres 36.	Powierzchnia uprawy i produkcja warzyw w Polsce.....	106
Wykres 37.	Zakres programu „Owoce i warzywa w szkole” od roku szkolnego 2014/2015.....	108
Wykres 38.	Finansowanie programu „Owoce i warzywa w szkole” z budżetu UE w roku szkolnym 2009/2010, 2013/2014 i 2014/2015.....	110
Wykres 39.	Uczniowie i szkoły podstawowe korzystający z programu „Owoce i warzywa w szkole”.....	111
Wykres 40.	Liczba dzieci ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce i warzywa w szkole” w podziale na województwa.....	112
Wykres 41.	Wydatki z tytułu realizacji tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia producentów owoców i warzyw w 2014 r. wg OT ARR.....	116
Wykres 42.	Powierzchnia uprawy winorośli według położenia winnic (stan na 31 grudnia 2014 r.).....	123
Wykres 43.	Liczba producentów wina i powierzchnia uprawy winorośli w Polsce wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego.....	123
Wykres 44.	Budżety polskich kampanii branżowych przyznane przez KE w okresie maj 2004 – grudzień 2014 wg grup produktów.....	127
Wykres 45.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych – wpływy i wydatki...	135
Wykres 46.	Produkcja biokomponentów w Polsce.....	146
Wykres 47.	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego oraz liczba biogazowni rolniczych ujętych w rejestrze.....	150
Wykres 48.	Struktura pozwoleń wydanych przez ARR w 2014 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski.....	155

Wykres 49.	Struktura pozwoleń rozliczonych przez ARR w 2014 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski.....	155
Wykres 50.	Wydatki ARR w 2014 r. w podziale na grupy działań.....	158
Wykres 51.	Struktura wydatków ARR w 2014 r. w podziale na grupy działań.....	159
Wykres 52.	Struktura wydatków ARR w 2014 r. w podziale na rynki/działania.....	160
Wykres 53.	Budżet Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	162
Wykres 54.	Schemat organizacji służb kontroli technicznych.....	192
Wykres 55.	Liczba kontroli przeprowadzonych w 2014 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR.....	194
Wykres 56.	Struktura zatrudnienia w ARR wg stanu na 31 grudnia 2014 r.....	208

A N E K S Y



1. Sprawozdanie finansowe Agencji Rynku Rolnego za 2014 r.
2. Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego
3. Schemat organizacyjny Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego
4. Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

**Sprawozdanie finansowe Agencji Rynku Rolnego
za 2014 r.**

BILANS JEDNOSTEK

z wyłączeniem banków i ubezpieczycieli
sporządzony na dzień 31 grudnia 2014r.

(w złotych)

AKTYWA	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy	PASYWA	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy
A. AKTYWA TRWAŁE	151 602 955,94	149 967 001,41	A. KAPITAŁ (FUNDUSZ) WŁASNY	136 259 573,79	136 705 066,17
I. Wartości niematerialne i prawne	2 453 365,07	1 921 326,23			
1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	-	-			
2. Wartość firmy	-	-			
3. Inne wartości niematerialne i prawne	2 453 365,07	1 921 326,23	I. Kapitał (fundusz) podstawowy	50 172 938,79	50 083 162,45
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	-	-			
II. Rzeczowe aktywa trwałe	9 725 064,94	8 612 954,89	II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	-	-
1. Środki trwałe	9 725 064,94	8 612 954,89			
a) grunty	-	-			
b) budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	-	-	III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	-	-
c) urządzenia techniczne i maszyny	5 925 789,18	5 964 912,46			
d) środki transportu	2 327 362,94	1 481 000,86	IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	-	-
e) inne środki trwałe	1 471 912,82	1 167 041,57			
2. Środki trwałe w budowie	-	-	V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	2 390,16	2 390,16
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie	-	-			
III. Należności długoterminowe	2 400,00	21 294,91	VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	84 639 225,54	86 084 244,84
1. Od jednostek powiązanych	-	-			
2. Od pozostałych jednostek	2 400,00	21 294,91	VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	-	-
IV. Inwestycje długoterminowe	139 404 963,98	139 404 963,98	VIII. Zysk (strata) netto	1 445 019,30	535 268,72
1. Nieruchomości	-	-	IX. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	-	-
2. Wartości niematerialne i prawne	-	-			
3. Długoterminowe aktywa finansowe	139 404 963,98	139 404 963,98	B. ZOBOWIĄZANIA I REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	72 535 789,28	122 086 597,76
a) w jednostkach powiązanych	-	-	I. Rezerwy na zobowiązania	5 608 309,53	5 540 276,53
- udziały i akcje	-	-	1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
- inne papiery wartościowe	-	-	2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	5 423 276,53	5 423 276,53
- udzielone pożyczki	-	-	- długoterminowe	4 489 746,92	4 489 746,92
- inne długoterminowe aktywa finansowe	-	-	- krótkoterminowe	933 529,61	933 529,61
b) w pozostałych jednostkach	139 404 963,98	139 404 963,98	3. Pozostałe rezerwy	185 033,00	117 000,00
- udziały i akcje	139 404 963,98	139 404 963,98	- długoterminowe	-	-
- inne papiery wartościowe	-	-	- krótkoterminowe	185 033,00	117 000,00
- udzielone pożyczki	-	-			
- inne długoterminowe aktywa finansowe	-	-	II. Zobowiązanie długoterminowe	-	-
4. Inne inwestycje długoterminowe	-	-	1. Wobec jednostek powiązanych	-	-
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	17 161,95	6 461,40	2. Wobec pozostałych jednostek	-	-
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-	a) kredyty i pożyczki	-	-
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	17 161,95	6 461,40	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-
B. AKTYWA OBROTOWE	57 192 407,13	108 824 662,52	c) inne zobowiązania finansowe	-	-
I. Zapasy	304 079,56	197 622,58	d) inne	-	-
1. Materiały	304 079,56	197 622,58	III. Zobowiązania krótkoterminowe	55 516 838,76	99 545 433,02
2. Półprodukty i produkty w toku	-	-	1. Wobec jednostek powiązanych	-	-
3. Produkty gotowe	-	-	a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności	-	-
4. Towary	-	-	- do 12 miesięcy	-	-
5. Zaliczki na dostawy	-	-	- powyżej 12 miesięcy	-	-
II. Należności krótkoterminowe	3 724 201,28	16 506 039,66	b) inne	-	-
1. Należności od jednostek powiązanych	-	-	2. Wobec pozostałych jednostek	25 188 484,07	76 795 731,25
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	-	-	a) kredyty i pożyczki	-	-
- do 12 miesięcy	-	-	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-
- powyżej 12 miesięcy	-	-	c) inne zobowiązania finansowe	-	-
b) inne	3 724 201,28	16 506 039,66	d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	206 751,17	37 754 894,94
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	92 872,19	1 185 704,04	- do 12 miesięcy	206 751,17	37 754 894,94
- do 12 miesięcy	92 872,19	1 185 704,04	- powyżej 12 miesięcy	-	-
- powyżej 12 miesięcy	-	-	e) zaliczki otrzymane na dostawy	-	-
b) z tytułu podatków, dotacji, cel, ubezpieczeń społ. i zdrowotnych oraz innych świadczeń.	1 615 161,44	2 685 611,26	f) zobowiązania wekslowe	-	-
c) inne	1 488 305,91	12 070 206,17	g) z tytułu podatków, cel, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	236,00	1 462,00
d) dochodzone na drodze sądowej	527 861,74	564 518,19	h) z tytułu wynagrodzeń	-	-
e) wewnątrzzakładowe	-	-	i) inne	24 981 496,90	39 039 374,31
III. Inwestycje krótkoterminowe	41 824 570,32	35 233 715,31	j) wewnątrzzakładowe	-	-
1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	41 824 570,32	35 233 715,31	3. Fundusze specjalne	30 328 354,69	22 749 701,77
a) w jednostkach powiązanych	-	-	IV. Rozliczenia międzyokresowe	11 410 640,99	17 000 888,21
- udziały lub akcje	-	-	1. Ujemna wartość firmy	-	-
- inne papiery wartościowe	-	-	2. Inne rozliczenia międzyokresowe	11 410 640,99	17 000 888,21
- udzielone pożyczki	-	-	- długoterminowe	2 611 775,17	4 774 986,47
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	-	-	- krótkoterminowe	8 798 865,82	12 225 901,74
b) w pozostałych jednostkach	-	-			
- udziały lub akcje	-	-			
- inne papiery wartościowe	-	-			
- udzielone pożyczki	-	-			
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	-	-			
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	41 824 570,32	35 233 715,31			
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	41 824 570,32	35 233 715,31			
- inne środki pieniężne	-	-			
- inne aktywa pieniężne	-	-			
2. Inne inwestycje krótkoterminowe	-	-			
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	11 339 555,97	56 887 284,97			
AKTYWA RAZEM	208 795 363,07	258 791 663,93	PASYWA RAZEM	208 795 363,07	258 791 663,93

Osoba której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Data : 31.03.2015 r. Podpis :

DYREKTOR
BIURA FINANSOWO-KSIĘGOWEGO
GŁÓWNY KSIĘGOWY

Miroslaw Migala

Kierownik jednostki:

Data : 31.03.2015 r. Podpis :

PREZES
AGENCJI RYNKU ROLNEGO

Radosław Szathowski

ARR

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT
za okres od 01.01.2014 do 31.12.2014

(w złotych)

Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014
A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	866 671 053,31	643 798 395,21
- od jednostek powiązanych	-	-
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	2 570 934,59	2 791 176,94
II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie wartość ujemna)	69 644 279,41	45 213 727,37
III. Koszt wytworzenia produktu na własne potrzeby jednostki	-	-
IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	-	-
V. Przychody z tytułu dotacji	794 455 839,31	595 793 490,90
B. Koszty działalności operacyjnej	894 801 258,33	621 067 381,09
I. Koszty działalności ustawowej	752 653 761,34	484 191 662,07
II. Koszty bieżącego funkcjonowania	142 147 496,99	136 875 719,02
1. Amortyzacja	11 887 229,48	7 748 212,29
2. Zużycie materiałów i energii	3 525 130,77	3 348 046,75
3. Usługi obce	42 538 202,87	42 572 070,48
4. Podatki i opłaty, w tym:	972 222,67	738 695,17
- podatek akcyzowy	-	-
5. Wynagrodzenia	66 893 541,47	66 199 682,54
6. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	14 709 966,10	14 487 548,43
7. Pozostałe koszty rodzajowe	1 621 203,63	1 781 463,36
III. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	-	-
C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)	- 28 130 205,02	22 731 014,12
D. Pozostałe przychody operacyjne	27 733 124,24	41 090 488,97
I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	32 294,40	98 481,89
II. Dotacje	8 418 457,28	6 417 400,10
III. Inne przychody operacyjne	19 282 372,56	34 574 606,98
E. Pozostałe koszty operacyjne	3 493 333,09	32 939 476,12
I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	-
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	337 017,30	272 599,50
III. Inne koszty operacyjne	3 156 315,79	32 666 876,62
F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)	- 3 890 413,87	30 882 026,97
G. Przychody finansowe	8 347 140,29	4 210 131,57
I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	600 000,00	-
- od jednostek powiązanych	-	-
II. Odsetki, w tym:	7 506 056,61	3 777 744,60
- od jednostek powiązanych	-	-
III. Zysk ze zbycia inwestycji	-	-
IV. Aktualizacja wartości inwestycji	-	-
V. Inne	241 083,68	432 386,97
H. Koszty finansowe	3 011 707,12	34 556 889,82
I. Odsetki, w tym:	6 772,00	32 142 210,39
- od jednostek powiązanych	-	-
II. Strata ze zbycia inwestycji	-	-
III. Aktualizacja wartości inwestycji	-	-
IV. Inne	3 004 935,12	2 414 679,43
I. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (F+G-H)	1 445 019,30	535 268,72
J. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (J.I-J.II.)	-	-
I. Zyski nadzwyczajne	-	-
II. Straty nadzwyczajne	-	-
K. Zysk (strata) brutto (I+/-J)	1 445 019,30	535 268,72
L. Podatek dochodowy	-	-
M. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-	-
N. Zysk (strata) netto (K-L-M)	1 445 019,30	535 268,72

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Kierownik jednostki:

Data: 31.03.2015r.

Podpis:

DYREKTOR
BIURA FINANSOWO-KSIĘGOWEGO
GŁÓWNY KSIĘGOWY

Mirosław Migala

Data: 31.03.2015r. Podpis:

PREZES
AGENCJI RYBNIKARSTWA

Radosław Szathowski

ARR

**Zestawienie zmian w funduszu własnym
AGENCJI RYNKU ROLNEGO
za okres od 01.01.2014 do 31.12.2014**

(w złotych)

Wyszczególnienie	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy
I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO)	134 826 118,22	136 259 573,79
- korekty błędów podstawowych	-	-
I.a. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach	134 826 118,22	136 259 573,79
1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu	50 180 125,25	50 172 938,79
1.1. Zmiany kapitału (funduszu) podstawowego	- 7 186,46	- 89 776,34
a. zwiększenie (z tytułu)	4 377,27	-
- inne zwiększenia	4 377,27	-
- z zysku roku poprzedniego	-	-
b. zmniejszenie (z tytułu)	- 11 563,73	- 89 776,34
- ze straty roku poprzedniego	-	-
- inne zmniejszenia	- 11 563,73	- 89 776,34
1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu	50 172 938,79	50 083 162,45
2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na początek okresu	-	-
2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał podstawowy	-	-
a. zwiększenie (z tytułu)	-	-
b. zmniejszenie (z tytułu)	-	-
2.2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na koniec okresu	-	-
3. Udziały (akcje) własne na początek okresu	-	-
a. zwiększenie	-	-
b. zmniejszenie	-	-
3.1. Udziały (akcje) własne na koniec okresu	-	-
4. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu	-	-
4.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego	-	-
a. zwiększenie (z tytułu)	-	-
b. zmniejszenie (z tytułu)	-	-
4.2. Stan kapitału (funduszu) zapasowego na koniec okresu	-	-
5. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu	6 767,43	2 390,16
5.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny	- 4 377,27	-
a. zwiększenie (z tytułu)	-	-
b. zmniejszenie (z tytułu)	- 4 377,27	-
5.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu	2 390,16	2 390,16
6. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu	84 408 615,51	84 639 225,54
6.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych	230 610,03	1 445 019,30
a. zwiększenie (z tytułu)	230 610,03	1 445 019,30
podział zysku	230 610,03	1 445 019,30
b. zmniejszenie (z tytułu)	-	-
6.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu	84 639 225,54	86 084 244,84
7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	230 610,03	1 445 019,30
7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	230 610,03	1 445 019,30
- korekty błędów podstawowych	-	-
7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	230 610,03	1 445 019,30
a. zwiększenie (z tytułu)	-	-
b. zmniejszenie (z tytułu)	230 610,03	1 445 019,30
zmniejszenie - pokrycie straty z lat ubiegłych	-	-
zmniejszenie - przeniesienie na fundusz rezerwow	230 610,03	1 445 019,30
7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-
7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu	-	-
- korekty błędów podstawowych	-	-
7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	-	-
a. zwiększenie	-	-
b. zmniejszenie	-	-
7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-
7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-
8. Wynik netto	1 445 019,30	535 268,72
a. Zysk netto	1 445 019,30	535 268,72
b. Strata netto	-	-
c. Odpisy z zysku	-	-
II. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)	136 259 573,79	136 705 066,17
III. Kapitał (fundusz) własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	136 259 573,79	136 705 066,17

Osoba której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Data: 31.03.2015 r. Podpis:

DYREKTOR
BIURA FINANSOWO-KSIEGOWEGO
GŁÓWNY KSIĘGOWY

Mirosław Migala

Kierownik jednostki:

Data: 31.03.2015 r. Podpis:

PREZES
AGENCJI RYNKU ROLNEGO

Radosław Szatkowski

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ZA ROK 2014

(w złotych)

L. p.	Wyszczególnienie	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy
A.	PRZEPŁYW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	815 576 316,41	601 378 764,40
I.	Zysk (strata) netto	1 445 019,30	535 268,72
II.	Korekty razem	817 021 335,71	601 914 033,12
1.	Amortyzacja	11 887 229,48	7 748 212,29
2.	Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	-	-
3.	Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	600 000,00	-
4.	Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	32 294,40	98 481,89
5.	Zmiana stanu rezerw	108 177,00	68 033,00
6.	Zmiana stanu zapasów	63 042 291,62	106 456,98
7.	Zmiana stanu należności	17 230 877,29	12 800 733,29
8.	Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	28 539 125,01	44 028 594,26
9.	Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	85 437 375,19	44 946 781,23
10.	Inne korekty	794 464 762,50	595 883 267,24
III.	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)	815 576 316,41	601 378 764,40
B.	PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ	6 144 355,67	6 005 581,51
I.	Wpływy	643 084,30	109 662,89
1.	Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	43 084,30	109 662,89
2.	Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne	-	-
3.	Z aktywów finansowych, w tym:	600 000,00	-
a)	w jednostkach powiązanych	-	-
b)	w pozostałych jednostkach	600 000,00	-
-	zbycie aktywów finansowych	-	-
-	dywidendy i udziały w zyskach	600 000,00	-
-	splata udzielonych pożyczek długoterminowych	-	-
-	odsetki	-	-
-	inne wpływy z aktywów finansowych	-	-
4.	Inne wpływy inwestycyjne	-	-
II.	Wydatki	6 787 439,97	6 115 244,40
1.	Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	6 787 439,97	6 113 030,40
2.	Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne	-	-
3.	Na aktywa finansowe, w tym:	-	-
a)	w jednostkach powiązanych	-	-
b)	w pozostałych jednostkach	-	-
-	nabycie aktywów finansowych	-	-
-	udzielone pożyczki długoterminowe	-	-
4.	Inne wydatki inwestycyjne	-	2 214,00
III.	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I - II)	6 144 355,67	6 005 581,51
C.	PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	797 231 589,31	600 793 490,90
I.	Wpływy	797 231 589,31	600 793 490,90
1.	Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	-	-
2.	Kredyty i pożyczki	-	-
3.	Emisja dłużnych papierów wartościowych	-	-
4.	Inne wpływy finansowe	797 231 589,31	600 793 490,90
II.	Wydatki	-	-
1.	Nabycie udziałów (akcji) własnych	-	-
2.	Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	-	-
3.	Inne niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku	-	-
4.	Splata kredytów i pożyczek	-	-
5.	Wykup dłużnych papierów wartościowych	-	-
6.	Z tytułu innych zobowiązań finansowych	-	-
7.	Płatności zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	-	-
8.	Odsetki	-	-
9.	Inne wydatki finansowe	-	-
III.	Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I - II)	797 231 589,31	600 793 490,90
D.	Przepływy pieniężne netto razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	24 489 082,77	6 590 855,01
E.	Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	24 489 082,77	6 590 855,01
-	- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	-	-
F.	Środki pieniężne na początek okresu	66 313 653,09	41 824 570,32
G.	Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym	41 824 570,32	35 233 715,31
-	- o ograniczonej możliwości dysponowania	41 824 570,32	35 233 715,31

Osoba której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Data: 31.03.2015r. Podpis: **DYREKTOR
BIURA FINANSOWO-KSIEGOWEGO
GŁÓWNY KSIĘGOWY***Mirosława Migala*

Kierownik jednostki:

Data: 31.03.2015r. Podpis:

**PREZES
AGENCJA RYNKU ROLNEGO***Radosław Szathowski*

Lodz. 5-H/14/VI.15



Twój Zaufany Księgowy

Lodz. 5-H/14/VI.15

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Ministra Finansów

Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania finansowego **Agencji Rynku Rolnego** z siedzibą w Warszawie, ul. Nowy Świat 6/12, na które składa się:

- 1) wprowadzenie do sprawozdania finansowego;
- 2) bilans sporządzony na dzień 31.12.2014 r. który po stronie aktywów i pasywów zamyka się sumą: **258 791 663,93 zł**
- 3) rachunek zysków i strat za rok obrotowy od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r. wykazujący zysk netto w wysokości: **535 268,72 zł**
- 4) zestawienie zmian w kapitale funduszu własnym za rok obrotowy od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r. wykazujące wzrost funduszu własnego o kwotę: **445 492,38 zł**
- 5) rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r. wykazujący zmniejszenie stanu środków pieniężnych o kwotę: **(6 590 855,01) zł**
- 6) dodatkowe informacje i objaśnienia.

Za sporządzenie zgodnego z obowiązującymi przepisami sprawozdania finansowego odpowiedzialny jest **Prezes Agencji Rynku Rolnego**.

Prezes Agencji Rynku Rolnego jest zobowiązany do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U z 2013r., poz. 330 z późn.zm.), zwanej dalej „ustawą o rachunkowości”.

Naszym zadaniem było zbadanie i wyrażenie opinii o zgodności z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości tego sprawozdania finansowego oraz czy rzetelnie i jasno przedstawia ono, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy jednostki oraz o prawidłowości ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę jego sporządzenia.

Badanie sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) rozdziału 7 ustawy o rachunkowości,
- 2) krajowych standardów rewizji finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce.

Badanie sprawozdania finansowego zaplanowaliśmy i przeprowadziliśmy w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, pozwalającą na wyrażenie opinii o sprawozdaniu. W szczególności badanie obejmowało sprawdzenie poprawności zastosowanych przez Agencję Rynku Rolnego zasad (polityki) rachunkowości i znaczących szacunków, sprawdzenie – w przeważającej mierze w sposób wrywkowy - dowodów i zapisów księgowych, z których wynikają liczby i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym, jak i całościową ocenę sprawozdania finansowego.

Uważamy, że badanie dostarczyło wystarczającej podstawy do wyrażenia opinii.

Naszym zdaniem, zbadane sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:

- a) przedstawia rzetelnie i jasno informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Agencji Rynku Rolnego na dzień 31.12.2014 r., jak też jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r.,
- b) zostało sporządzone zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- c) jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami statutu Agencji Rynku Rolnego.

Nie zgłaszając zastrzeżeń do prawidłowości i rzetelności zbadanego sprawozdania finansowego zwracamy uwagę, że 53,9% wartości aktywów Agencji stanowią inwestycje długoterminowe w wysokości 139.405,0 tysięcy złotych, które obejmują 100% udziałów ELEWARR Sp. z o.o. i zaprezentowane zostały w cenie zakupu tych udziałów.

Jednostka nie jest zobowiązana do sporządzania Sprawozdania z działalności w rozumieniu art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

Warszawa, dnia 29 kwietnia 2015 roku

W imieniu:

POL - TAX Sp. z o.o.

Podmiot uprawniony do badania

sprawozdań finansowych pod numerem 2695

Kluczowy Biegły Rewident



Izabella Żorańska

Nr w rejestrze 11807

POL-TAX Sp. z o.o.

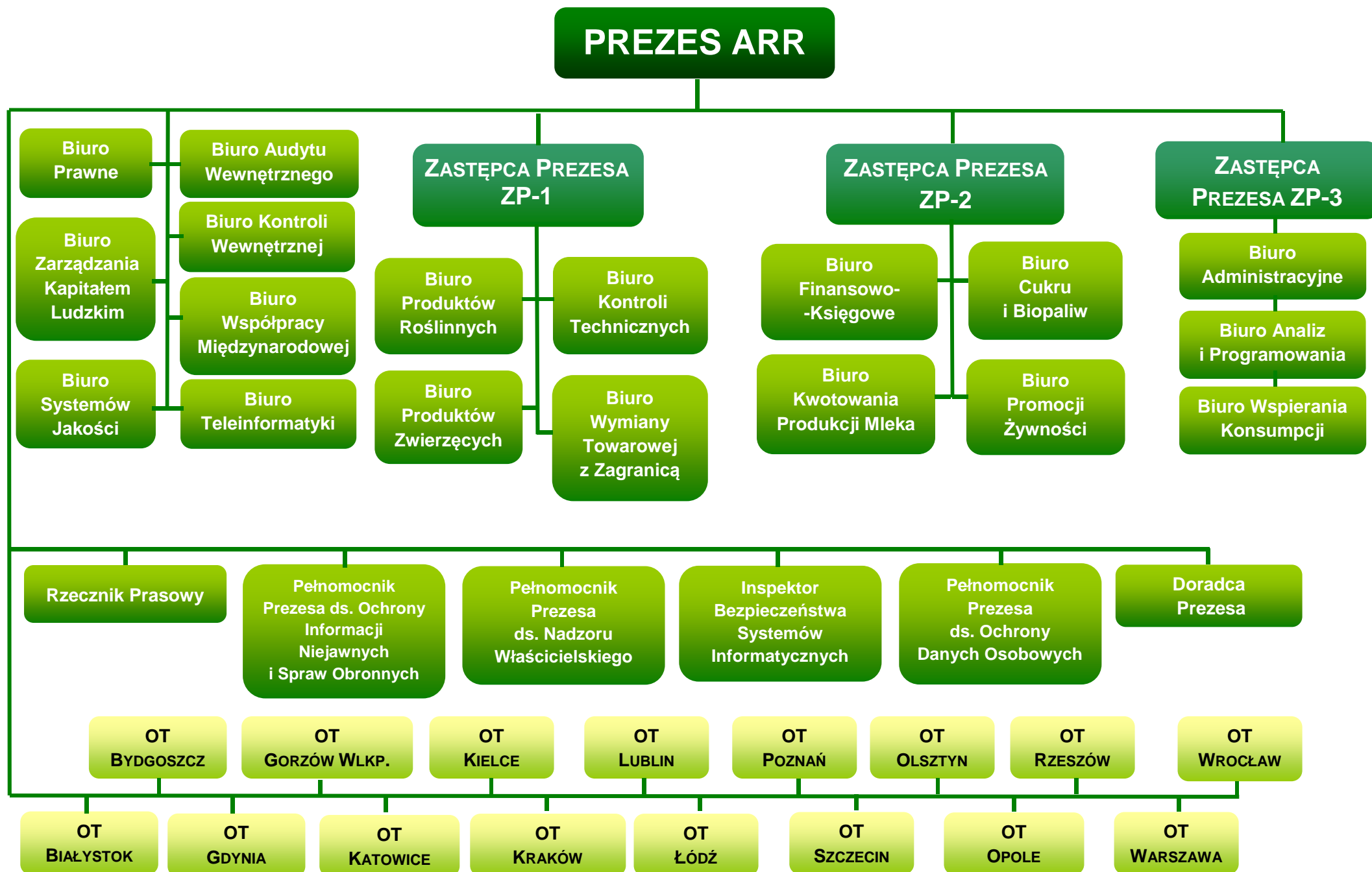
ul. Bora Komorowskiego 56C lok. 91, 03-982 Warszawa

tel. (22) 616-55-11, 616-55-12, fax. 616-60-95

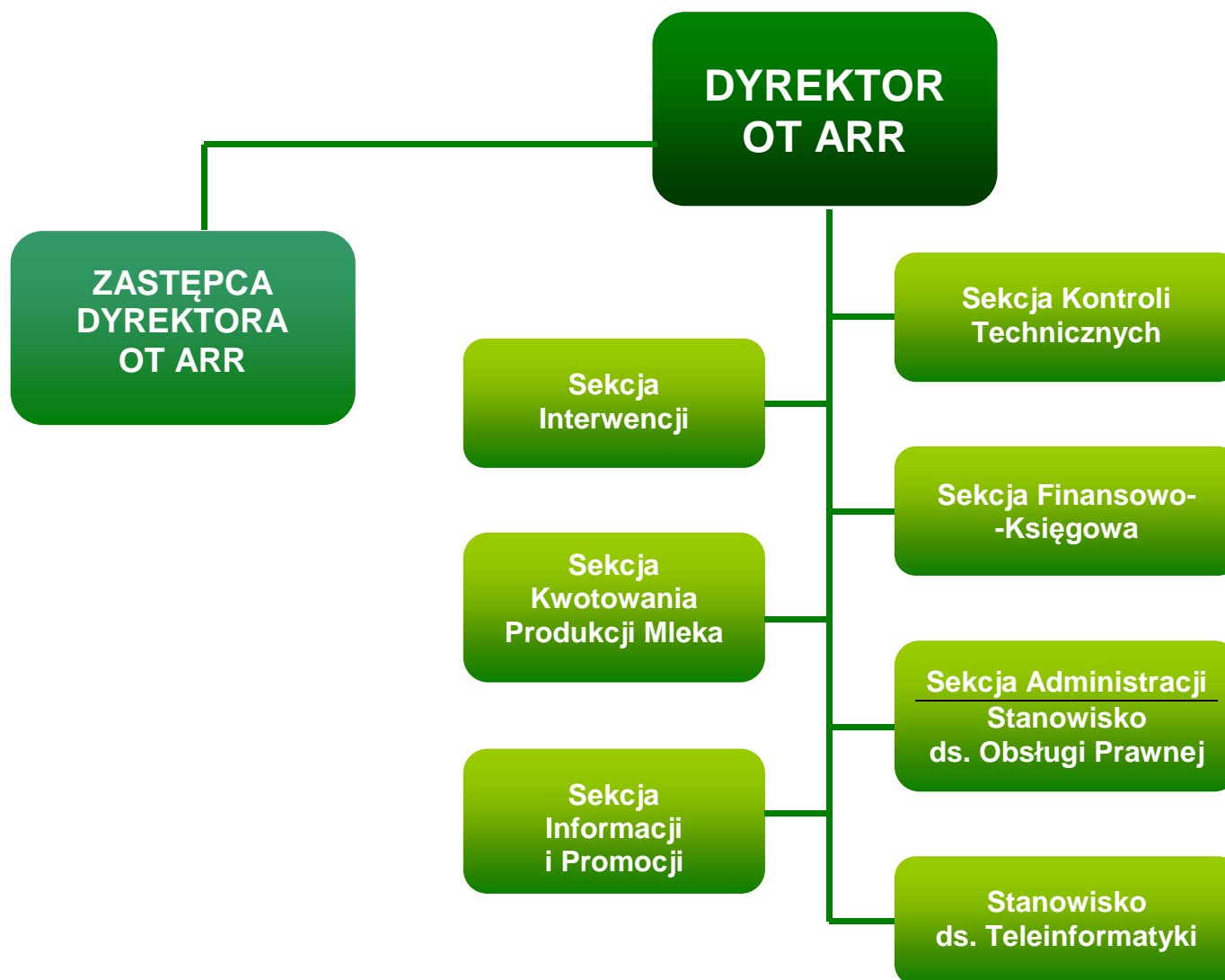
NIP 113-23-76-412, REGON 015205213.....

*(Siedziba podmiotu uprawnionego
do badania sprawozdań finansowych)*

Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego



Schemat organizacyjny oddziału terenowego Agencji Rynku Rolnego



Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

W 2014 r. Prezes Agencji Rynku Rolnego, działając w zakresie swoich kompetencji, wydał 176 zarządzeń obejmujących w szczególności następujące wewnętrzne uregulowania normatywne:

1. W zakresie działalności interwencyjnej:

1.1. na rynku zbóż:

- procedury interwencyjnego zakupu i sprzedaży zbóż,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w mechanizmie interwencyjnego zakupu pszenicy,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w świadczeniu usług przechowalniczych,

1.2. na rynku wina:

- warunki uczestnictwa w mechanizmie administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,

1.3. na rynku produktów pszczelich:

- procedury wsparcia rynku produktów pszczelich,
- warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich,
- ustalające wzory umów na realizację projektów w ramach mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich,
- powołujące komisję dokonującą wyboru projektów w związku z realizacją mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich,

1.4. na rynku cukru:

- procedury monitorowania produkcji oraz opłat na rynku cukru,
- procedury przetwarzania cukru przemysłowego,
- warunki przetwarzania cukru przemysłowego,
- warunki monitorowania przestrzegania przez beneficjentów działania zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej Krajowego Programu Restrukturyzacji zobowiązań zawartych w umowie,
- warunki monitorowania przestrzegania przez beneficjentów działania modernizacja gospodarstw rolnych Krajowego Programu Restrukturyzacji zobowiązań zawartych w umowie,

- zasady monitorowania produkcji kwotowej i pozakwotowej oraz pobierania opłat na rynku cukru,
- zasady rozliczenia przez producentów cukru opłat produkcyjnych za lata gospodarcze 2004/2005 i 2005/2006,
- powołujące komisję do spraw oceny oraz kwalifikacji wniosków o przyznanie i wypłatę pomocy w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” Krajowego Programu Restrukturyzacji,

1.5. na rynku mięsa:

- procedury nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny,
- warunki udzielania pomocy finansowej w ramach nadzwyczajnych środków wspierania rynku wieprzowiny,

1.6. na rynku mleka i przetworów mlecznych:

- procedury kwotowania produkcji mleka,
- procedury interwencyjnego zakupu i sprzedaży masła oraz odtłuszczonego mleka w proszku,
- procedury dopłat do prywatnego przechowywania masła,
- procedury dopłat do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku,
- procedury dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- procedury dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach,
- warunki udzielania dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- warunki udzielania dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania masła,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy,
- warunki zakupu masła na zapasy interwencyjne,
- warunki zakupu odtłuszczonego mleka w proszku na zapasy interwencyjne,
- warunki wystawiania certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej,

- warunki wystawiania certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej,
- wprowadzające tryb udzielania dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach,
- wprowadzające plan kontroli w mechanizmie kwotowania produkcji mleka za rok kwotowy 2012/2013,
- określający krajowy współczynnik realokacji,

1.7. na rynku nasion:

- procedury dopłat do materiału siewnego,
- warunki uzyskania dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie,

1.8. na rynku owoców i warzyw:

- procedury programu „Owoce i warzywa w szkole”,
- procedury tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia producentów owoców i warzyw,
- procedury dalszego tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw,
- warunki uczestnictwa w programie „Owoce i warzywa w szkole”,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw”,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw”,
- warunki uczestnictwa organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w mechanizmie administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- warunki uczestnictwa organizacji charytatywnych, innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych w mechanizmie administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,

1.9. na rynkach innych produktów nieżywnościowych:

- procedury monitorowania produkcji biogazu rolniczego,
- procedury monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru rolników oraz zasady wykonywania działalności objętej wpisem,

- warunki uzyskania wpisu do rejestru wytwórców biokomponentów oraz zasady wykonywania działalności objętej wpisem,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru podmiotów sprowadzających biokomponenty oraz zasady wykonywania działalności objętej wpisem,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru jednostek certyfikujących oraz zasady wykonywania działalności objętej wpisem,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru administratorów systemu certyfikacji oraz zasady wykonywania działalności objętej wpisem,
- zasady składania informacji o sprzedaży lub zbyciu w innej formie biokomponentów,
- wprowadzające wzór formularza „Sprawozdanie kwartalne producenta w zakresie importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego biokomponentów, w tym biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych”.

2. W zakresie administrowania obrotem towarowym z zagranicą:

- procedury dotyczące handlu zagranicznego,
- powołujące komisję oraz ustalające zasady przeprowadzania losowania w celu wyłonienia przedsiębiorców, którzy otrzymują pozwolenia na przywóz ryżu,
- powołujące komisję oraz ustalające zasady przeprowadzenia losowania w celu wyłonienia przedsiębiorców, którzy otrzymają pozwolenia w ramach kontyngentów na wywóz sera do Stanów Zjednoczonych.

3. W zakresie promocji produktów rolnych:

- procedury obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- procedury realizacji Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”,
- zasady obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- określające organizację i nadzór nad realizacją projektu branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach realizowanego przez Ministerstwo Gospodarki projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

4. W zakresie pomocy żywnościowej:

- procedury dotyczące realizacji zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,

- wprowadzające dokumentację dofinansowania z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2014,
- powołujące zespół ds. przygotowania dokumentacji opisującej zasady realizacji w ARR programu operacyjnego Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym („Pomoc Żywnościowa”),
- powołujące komisję do spraw oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie projektu z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2014.

5. W zakresie spraw organizacyjnych powołano/ustalono/wprowadzono:

- Regulamin Organizacyjny,
- zakres kompetencji osób pełniących funkcje kierownicze w ARR,
- Politykę Bezpieczeństwa Informacji,
- Zasady Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji,
- Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
- Księgę Systemu Zarządzania,
- procedury procesów finansowo-księgowych,
- procedury kontroli wewnętrznej,
- procedury nadzoru właścicielskiego,
- procedury obsługi prawnej,
- procedury odzyskiwania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych środków oraz zapłaty niedopłaty,
- procedury planowania,
- procedury zarządzania procesem rejestracji,
- procedury zarządzania infrastrukturą i logistyką,
- procedury zarządzania informacją,
- procedury zarządzania ryzykiem,
- politykę rachunkowości w zakresie działalności ARR związanej z administrowaniem mechanizmami wspólnej polityki rolnej,
- instrukcję w sprawie krajowych i zagranicznych podróży służbowych pracowników Agencji Rynku Rolnego,
- zasady gospodarowania środkami ochrony indywidualnej oraz odzieżą i obuwem roboczym,
- instrukcję kancelaryjną, jednolity rzeczowy wykaz akt, instrukcję w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego/składnic akt w ARR,
- zakładową instrukcję inwentaryzacyjną,

- zespół ds. zagadnień zarządzania własnością intelektualną,
- zespół ds. analizy współpracy w obszarze public relations ze zleceniobiorcami i z kontrahentami,
- zespół ds. wdrożenia działania „Współpraca” wykonywanego w ramach realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020,
- zespół ds. ustalenia sposobu postępowania z oprogramowaniem wykorzystywanym przez ARR oraz zarządzania prawami do tego oprogramowania,
- komisję do przeprowadzenia oceny oraz brakowania odtajnionych materiałów niearchiwalnych kategorii B, przechowywanych w Kancelarii Tajnej ARR,
- zakres obowiązków i tryb pracy auditorów wewnętrznych Systemu Zarządzania,
- zasady przeprowadzenia inwentaryzacji w zakresie działalności ARR niezwiązanej bezpośrednio z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej,
- zasady przeprowadzenia inwentaryzacji środków trwałych, maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- stawki opłat za wykonanie badań, w tym badań odwoławczych w ramach mechanizmów wspólnej polityki rolnej,
- stawki opłat za wykonywanie badań, w tym badań odwoławczych, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- zakres upoważnienia pracowników Centrali ARR do wydawania w imieniu Prezesa Agencji Rynku Rolnego aktów administracyjnych oraz realizacji innych czynności z zakresu postępowania administracyjnego,
- zakres uprawnień finansowych na określonych stanowiskach pracowniczych w Agencji Rynku Rolnego odnoszących się do realizacji zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- warunki zawierania umów z osobami zagranicznymi przez Agencję Rynku Rolnego na świadczenie usług,
- system stałych dyżurów w Centrali i oddziałach terenowych Agencji Rynku Rolnego na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

„Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2014 roku”

opracowano w Biurze Analiz i Programowania na podstawie informacji z biur ARR.